This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

32

Harvard College Library

FROM

.....

.....

.....

Digitized by Google

Digitized by Google

38
A-13-f

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BUEZ

AR

PÊVAR MAB EMON,

DUC D'ORDON,

LAQET E FORM EUN DRAGEDI,

HA REIZET EN URZ GANT A. L. M. L.

E MONTROULEZ,

E ty LÉDAN, Impr.-Libr., e traon ru ar Var.

1848.

Digitized by Google

Celt 7678.1.32

PERSONNACHOU.

Charlamagn, Impalaer ha Roue a Franç.
Ar Prinç Lohier, e vab.
An daouzec Tad a Franç.
An Duc hac an Duqez Emon.
Renod, Alard, Guichard, Richard, o mibien.
An Duc hac an Duqez Beuvet.
Mogis, o mab.
Berthelot, niz ar Roue.
Ar Geant.
Yon, Roue ar Gascogn.
Ar Brinces Clera, pried Renod, c'hoar da Yon.
Emonet hac Yonet, o mibien.
Roue ar Bourgogn.
An Arc'hescop Turpin.
An Duc a Nêm.
Richard a Normandi.
Salomon a Vreiz.
Gerard a Roussillon.
Ar Prinç Olier.
Ar Prinç Rolland.
Ar C'homt Godefroa.
Ar C'homt Anton.
Ar C'homt d'Anjou.
Ar C'homt Ganelon.
Ar C'homt Amoric.
Ar C'homt Rams.
Ar C'homt Jaffès.
Monbandel.

HARVARD COLLEGE LIBRARY
GIFT OF
PROF. FRED N. ROBINSON
Nov 2, 1931
Digitized by Google

Oger-Danoa.
de Morillon, qenta Paj.
d, Ecuier.
F..., qenta Dijentil.
Gideion, Idelon, Galeran, Regnier, Fosson, Ambassadourien.
An Duc Nanteuil, breur Beuvet.
Ar Roue Thomas.
Griffon, Hernier, Samson, Deland, Galeran, Ripus, Hector, Isakar, Rohars, Henori.
Escofort, Prinç Sarazin.
Baron ar Syri.
Eun Den ancien.
Eur Porcher.
An Admiral.
Constanç.
Ambassadourien.
Pajet.
Ecuierien.
Chevalierien.
Officerien ha Soudardet.
Baronet ha Deputeet.
Secretourien.
Bourc'hisien.
Pelerinet.
Un Hostisez.
Maçonnerien.
Darbarerien.
Goardou, etc., etc., etc.

Digitized by Google

AN IMPRIMER D'AL LENNER.

An diguemer meurbet favorabl e zeus deurvezet ober d'an diou edition guenta demeus a Vuez ar Pêvar Mab a Emon, hon angach da bublia un deirvet, evit plijadur ha satisfaction hor c'henvroïs qer eus a Vreiz.

Evel m'hor boa en lavaret, eun niver bras a gopiou hor boc ar boneur da gaout, gant calz a boan, en meur a barros, ha dre ma voant scrivet en meur a fêçon, e voant dïes bras da dichiffra, evit o laqat oll en eur reiz vad, goude beza bet oblijet d'o beur-scriva oll en antier. Mes dre ar mall bras a voa da gaout al levr, n'hor boe qet an amzer necesser evit e gorrija ervat.

Hirio hon eus laqet muioc'h a eves c'hoas evit e renta parfetoc'h, en eur reiza calz a rimou a voa dibarfet, hac e vo güelet gant plijadur, a gred demp, an Act 6 ha diveza, pehini a voa en pros, laqet bremàn en rim, ar pez a rento ezetoc'h ar fêçon da ellout represanti an Drajedimàn en e antier.

Ra deuyo ar vuez burzudus-màn da laqat hor c'henvroïs qer da dremen eur moment benac a blijadur, azeet en dro d'an tân, en nosveziou hir eus ar gouân. Se eo hor brassa dezir.

Digitized by Google

QENTA PROLOG.

Assamble enorabl, carguet eus a brudanç,
Prizit, mar plich ganêch, va zelaou en silanç:
Me deu d'ho salûdi gant enor ha respet,
Pa rit dîn an himi da zonet d'am c'hlêvet
Da selaou recita eun Histor pehinin
Hoc'h interesso sur, hervez a zeblant dîn;
Ha mar plich gant Doue rêi d'am sperêt sclerdet,
Me a disclêryo dêc'h gant pep seurt parfetet.

N'en dê qet va dessign, compagnunez prudant,
Ober dêc'h eun discours a gomzou eloqant,
Rac aon na ven dêc'h oll calz re importunus:
Mar dê hir hon histor, ni ho ped d'hon excus.

Poent ê, compagnunez, commanç gant hor matier,
Da zisclêria ar Vuez a bêvar Chevalier,
Ar vaillanta biscoas a zo bet e renom,
Pere voa bugale d'an Duc vaillant Emon,
Brava tud voe jamès certen var an douar;
O hano voa: Renod, Guichard, Richard, Alard.

En amzer ma renent, e voa Roue en Franç
Ar vaillant Charlamagn, carguet eus a buissanç.
O buez zo figur, nep a garre compren,
Ar brezel rigourus voa n'eus qet pell o rên;
Ha ne bresant demp-ni nemet brezel sanglant,
Armeou nombrus bras a zoudardet vaillant.
Autor ar brêzel-ze, den vên ha divergont,
A voa an Duc Beuvet demeus a Egremont,
A vassacras Lohier, mab unic ar Roue,

Digitized by Google

A voa bet deputet da vonet e bete,
Da soumetti aneàn da zont d'e serviehi,
Dre m'oa dindan e urz, vel e oll sujedi.
Mes güelit, Bretonet, güelit e insolanç,
Penos e voe trètet gant pep seurt violanç:
Me ho lèz da zònjal crueldet tud hep feiz,
Laza tud ar Roue, ha ne voant nemet seiz?
Hac evit insulti davantach ar re-ze,
E rent corf Lohier guèz er guis-se d'ar Roue!

Impossubl e ve dìn discléry gant güirione
Ar hànvou truezus a eure ar Roue,
O velet e Vab qèz evelse massacret,
Hac e crial venjanç demeus eur seurt torfet!

An Duc a Egremont, insolant ha hardi,
A ras pront e zepech vit en em brepari
Da receo an attaq eus ar Roue a Franç,
P'ini voa den vaillant ha carguet a buissanç.

An Histor zo tragic, compagnunez fidel,
Ar sujet aneàn n'en d'é nemet brezel,
Hac eur pez dies bras da c'hoari hep manqi;
Rac-se, compagnunez, humblamant m'ho suppli,
Hac e velfec'h eure ac'hanomp o fazia,
O ped ar vadelez da zont d'en escuza.

Me ho suppli bremàn da zerc'hel ar silanç,
Me ya da laqat urz ma tenyont da gommanç.

Digitized by Google

BUEZ
AR PÊVAR MAB EMON.

QENTA ACT.

Qenta Dialog.

CHARLAMAGN, Ampereur ha Roue a Franç *azeet var e drôn;* ar Prinç LOHIER, *e Vab;* an daouzec TAD A FRANÇ; *Suit ar Roue.*

Me a meus an enor da vea Roue Franç
Hac Impalaer Romen, dre ar güir Brovidanç;
Me zo mab da Bepin, ar Monarq immortel,
A verit eun enor a vezo eternel.
An histor a rapport pa voe ganet va zad
E c'hoarveas eun dra marvaillus, souezus mad;
Rac er momet memes ma teuas er bed-mâ,
E voe eun tarz curun a laqas da grena
An douar en antier, an tempest da yudal:
Qementse a voa sur eur sin dreist-ordinal
E voa ar buguel-ze neuze predestinet
Da laqat da grena e oll enemiet;
Ar pez eus e amzer zo bet accomplisset:
Calz a dud zo en Franç hac er goar en effet.
Mes mar boe gant Doue va zad favoriset,
Me ell a dra certen ive sur lavaret
E meus bet recevet etro pad va bue
Graçou particulier demeus abers Doue.
Gant arrach, Autrone, Roue al Lombardi

Digitized by Google

A zavas eun arme derrubl en Itali,
E clasq assieji ar guær superb a Rom,
Evit ma adorjet an idol vil Mahom;
Ar bobl voa reduet en eun hevelep caon,
Ma voa prest da vervel gant mizer ha gant naon.
Rac-se ar Romanet hac ar Pab Bonifaç
Da vont da gommandi da Rom din a scrivas,
Ha da rêi ar chasse da arme Lombardi,
E d'oa revinet oll brô gaer an Itali.
Doue am preservas en occasion-ze,
Er fêçon ma eure en andret Josue;
Rac pa zoat er gombat hac en creiz ar c'harnach,
Ec'h arrêtas an eol teir heur, hep n'ellas flach,
Evit rêi demp amzer da repos eur momant,
Ha d'ar Roue Lombard, heritiq ha mechant.
Hac evit testeni demeus ar victor-ze,
Me a voe consacret gant peb solanite
Ebars en Alamagn var an oll bobl Romen,
Gant ar Pab Bonifaç, Ampereur souveren.
Rac-se e lavarân, hep gloar nac arroganç,
Oun Ampereur Romen ha Roue eus a Franç:
Ennes zo eun enor, mar boe hini biscoas,
Ha n'en deus qet e bar vit bete vremàn c'hoas.
Me a meus bet graçou, mar en deus nep den bet
Bete'n heur a vremàn, me ell el lavaret;
Mes bepret, m'en anzav, e màn va oll fianç
Ennoc'h-u, Autrone, qenta pennou a Franç:
C'houi, evel pillerou, a zouten ferm va stat,
Va c'burunen brillant ha va sceptr en eclat;
Hac e prometàn dêc'h, qeit ma vin en bue,
Em bo evidoe'h oll bepret giir garante.

AN DUC A NÊM.

Ampereur Charlamagn, gant ho permission,
E meus c'hoant da gavet bremàn an hardisson

Digitized by Google

Da lavarat eun dra dirac ho Majeste :
Pardon ma parlantàn gant re a liberte.
An histor a rapport goechal ar Romanet
A voa gant brezellou qen terrupl afflijet,
Qement ha qer bian, ma voant oll nôs ha de
Ebars en servitud hac en captivite.
Hoguen, Octavian, p'en d'oe ar gurunen,
A rentas libr an oll dre furnez e lezen.
Mar boa'r Romanistet qent en adversite,
Ennes a roas dê galloud al liberte,
Hac ober dê cavet an domination
Partout dre ar bed-màn var bep seurt nation.
Dre ze ar Romanet, coulz pinvidic ha paour,
A gontribuas oll d'ober eur statu aour
En enor hac en gloar Cesar-Octavien,
Vit bea roet ar peoc'h d'Impalaerdet Romen.
Ma enoret qement eun Impalaer payen,
Gant muioc'h a rêson e tle ar Francisien
Renta dêc'h, va Roue, ar respet, an homach,
Nonpas dre eur statu, nac ive eun imach,
Mes curuni ho penn, en eur bresanti dêc'h
Eur balmen a lore goneet mad ganêc'h.
C'houi ê güir esperanç an oll gatholiqet,
A laqa da grena dre oll ar bayanet :
Doue d'ho qendalc'ho nombr bras a vlaveziou
Da zouten an Ilis hac hoc'h oll pobliqu.

Ar Prinç LOHIER, *Mab d'ar Roue.*

Va Zad ha va Roue, bremàn e meus dezir,
Gant ho permission, da lavarat eur guir,
Pehini a zo sur demeus a importanç :
Me ya d'en lavarat dirac an Tadou Franç.
Biscoas, nac Alexand, na qenebeut Cesar,
Pompe, na Marc-Anton n'e dint bet dêc'h-e par.
Nan, ne zeus bet biscoas Impalaer na Roue

Elevet er bed-màn ebars en dignite,
En defè goneet qement a brovinçou
Gant an disterra brud demeus o armeou
Evel oc'h eus-u grêt dre nerz ha dre adres,
Qercoulz er vroyou all evel er gristenes;
Pa felfe dêc'h bremàn sevel peder arme,
Ha caout trêgont mil den en pepini anê,
En nebent a amzer en em gafent ganêc'h,
Rac sujedet oc'h eus hac a zo fidel dêc'h.
Hoguen, mar oc'h eus darn a zo oboissant,
Oc'h eus ive re-all hac a zo suffisant,
Evel an Duc Beuvet demeus a Egremont;
Ennes sur en em vant hac a ra c'hoas e gont
Penos ne brisfe qet e homach dêc'h renta,
Hac anfin ne zepant diouzòc'h en nep tra.
Me ne lavaràn dêc'h nemet ar wirione:
Tud zo amàn presant am zouteno var ze.

GANELON.

Sir, güir a lavar dêc'h amàn ar Prinç Lohier:
An Duc Beuvet a zo arrogant ha fier,
Hac en em vant huel penos gant e vreudeur
Eo capabl da ober faç dêc'h, va Ampereur.
Touet en deus ive, en presanç calz a dud,
Ne brisfe renta dêc'h nac homach na tribut;
Hac anfin e pretant chom en peoc'h en e vro,
Hep sujedi da zen, grogno nep a garo;
Ne lavaràn netra dêc'h, Sir, dre jalousi:
Me a meus e glêvet sur eus e brometti.

AR ROUE.

Certen m'en tou amàn dre Sant Denes a Franç
E vo sur izellêt deàn e arroganç;
Ia, da viana, mar dê güir qementse:
Roit dìn hoc'h avis, me ho ped, Autrone.

Digitized by Google

NÊM.

Impalaer Charlamagn, ne gredàn qet certèn.
E ve an Duc Beuvet qen dalc'het en e benn
Da gontesti renta homach d'ho Majèste,
Evel ma rê e dud atao en re a re;
Mes an ambition zo ordinal en dro:
Endra vo beo daou den, bepret sur e reno.

AR ROUE.

Ia, c'houi, Duc a Nêm, zo va brassa mignon,
Ha va furra conseill en peb occasion;
Rac-se me ho suppli da rêi dìn avis pront,
Da c'hout petra a rìn deus an Duc Egremont.

NÊM.

Sir, me a ve avis, ha m'en lavar hep nec'h,
Mar gra refus Beuvet da renta homach dêc'h,
Noc'h eus nemet bremàn deputi darn ho tud
Da vont betec ennàn da c'houlen an tribut
Hac ive an homach digant an Duc Beuvet:
Mar gra refus da ze, ec'h ellit hep arret
Prepari eun arme da vonet varneâ,
Mar be qer suffisant, evit en distruja.

AR ROUE.

Ho conseill, Duc a Nêm, a dle bea heuillet;
Rac-se deliberit amàn, va mignonet,
Piou a yêlo bremàn evel ambassadeur
Betec an Duc Beuvet hep douja e vreudeur.
Fouqes de Morillon, ha c'houi, Comt Idelon,
Me ho teput da vont, evel va zaou vignon,
Ha c'houi, Lohier, va mab, gant pêvar Ecuier.
Pa zoc'h oll tud hardi, jenerus ha fier,
It ho seiz em reqet betec an Duc Beuvet,
Ha lavarit deàn, diflat hac hep eaqet,
Penos mar gra refus da bêa an tribut,
Evel a bep amzer a bêe dìn e dud,

Digitized by Google

Me laqai ar ravach var e oll zouarou,
E! laqui er prison carguet à chadennou.
M'ho ped da rêi deàn c'hous eur sommation
Da zont da renta din homach, soumission :
Mar gra refus da ze, m'en tou, fe à Charles,
En devo eur c'heuz bras ar rest eus e vuez.

FOUQES DE MORILLON, *Qenta Paj.*

Sir, pa blij ganêc'h rêi deunp ar gommission,
Ni rêyo sur anei deus à greiz hor c'halon ;
Ne dalfe qet e nac'h, me zo rejouisset,
Pa meus commission da vont bete Beuvet
Evit digaç da zònj deàn deus calz à draou
En deus tamallet din, ha n'en dint nemet gaou.

AR C'HENTA ECUIER.

Ma comz Beuvet ouzomp en termou arrogant,
Ni respouto ervat, hep bea insolant ;
Ha mar be qen hardi da guemer an armou,
Ni n'em difenno mad demeus e oll drouplou.
Mes ne yêl qet Beuvet michanç bete qeit se,
Bet persuadet mat, va Mestr hac Autrone.
Adieu-ta, va Roue, ha c'houi, Tadou a Franç,
Ni rento dêc'h respont gant calz a zilijanç.

LOHIER.

Marteze birviqen, va zad, n'am güelot mui,
Rac ar superb Beuvet a zo leun a furi ;
Hac evel ma clêvo petra eo hor beach,
E teuy gant e arme varnomp-ni gant arrach ;
Mes evel m'hon trêto ni en trêto ive :
Demp. Adieu, va zad qer, ha dêc'h oll, Autrone.

AR ROUE.

It, en hano Doue ; ne zònjit qet en ze :
Doue ho prezervo ebars er veach-se.
Adieu dêc'h, Autrone ; adieu, va mab Lohier :
Hast am bo d'ho qüelet oc'h êrûtut er guêr.

Ar Roue hàc e suit a zorti.

Digitized by Google

Eilvet Dialog.

An Duc BEUVET, *e suit ha c'hoec'h soudard.*

Beuvet.

Me a zo Duc puissant ebars en Egremont,
Hac ell en em vanti da ober sur va c'hont
Penos e zòn ar mestr absolu em dugach,
Pa meus er goneet dre va nerz, va c'hourach.
Me voar ervat Charles, Roue demeus a Franç,
A vo qen iffrontet da zont d'en em avanç,
Hac ive d'am oppos formelamant da ze,
Abalamour ma meus en anzavet Roue;
Mes mar dê Impalaer ha Roue deus a Franç,
N'en dê qet e-unan, daoust d'e oll arroganç,
En deus acqüisitet an digniteou-ze;
Mes me ha va breudeur, ha calz deus va ligne
Hon deus er zicouret en e oll vrezellou,
Exposet en danjer hor c'horfou, hor madou,
Evit ober deàn bea victorius.
Gouscoude e velàn ez ê qen orgouillus
Da drêti ac'hanomp en fêçon dreist-muzur,
Evel pa vemp tud lach hac hep tam discadur.
Rac-se, va mignonet, me lavar dêc'h bremàn
Oun en em rezolvet en peb tra ar vech-màn
Da gontest an tribut eus ar Roue Charles,
Pa dlefe coustout din qementse va buez.

Fanon, *Qenta Difentil.*

Duc nobl ha puissant, gant ho permission;
E meus c'hoant lavarat va resolution
Amàn en ho presanç touchant an affer-ze.
Rac-se e lavàràn ve eur simplicite
Hac eul lachete vras accepti ve laqet
Truach var ho tugach, p'eo güir oc'h eus-én bet

Digitized by Google

Evit ho vaillantis hac ho lealdet bras;
Rac ma zoc'h puissant, c'houi oc'h eus breudeur c'hoas
A zo capabl d'ober faç d'ar Roue Charles;
Mar en em frot ouzoc'h, en em gavo dies.

UN EIL DIJENTIL.

Ha me en assuranç ive, Duc puissant,
A lavar memes tra ive pareillamant:
Me ra offr em pouvoar demeus a galon vat,
Da exposi va c'horf hac ive va oll voad
D'ho sicour da vea mestr seul en ho contre.
Mes cetu Francisien o tont en ho pete.

TRIVET DIALOG.

An Ambassadourien a antre.

LOHIER *d'an Duc Beuvet.*

Salud dêc'h, Duc Beuvet demeus a Egremont;
Ni zo deut ho pete eur Prinç nobl ha daou C'hont
Ha pêvar Ecuier abeurz ar Roue Franç,
Evit annonci dêc'h traou eus a gonseqanç.

BEUVET.

Ha pa vec'h deut ouspen, me ne ràn caz ebet:
Lavarit prest petra oc'h eus da lavaret.

LOHIER.

Raportet zo d'am Zad, gant calz demeus a dud,
Penos e contestec'h pêa deàn' tribut,
Ha da renta ive homach d'e Vajeste,
Evel a rê ho tud atao en re a re.
Mes evit ma voefot prest va c'hommission,
E zòn carguet da rêi dêc'h eur sommation
Da zonet hep manqout bremàn-zouden vatan
Da renta hoc'h homach hac ho tribut deàn;
Pe ma vanqit da zont, da renta hoc'h homach,
E laqai ar vrô-màn certen oll en carnac'h,

Digitized by Google

Hac ober dêc'h güell drist êchui ho pue :
Sònjit petra oc'h eus da lavarat var ze.

BEUVET.

Hac êchu ê ar pez ho poa da lavaret?
Rac babilla a rit evel eur perroqet.
Clêvit eta, Lohier, gouzout a rit ervad
Dirac ar guær a Rom pa voe lazet va zad,
Me ne zaleis qet da en em exposi
En eur plaç na fourje nemeur a dud o fri.
P'en em strinqis en creiz an arme enemi,
E tigassis ganén Roue al Lombardi,
En rentis prisonier d'ho tad ar Roue Franç,
Pini a bromettas, evit va recompanç,
Din-me an Dugach-màn evit va heritach,
Exant eus a dribut ha demeus a homach.
P'en deus roet e c'hir e tle en delc'hel mat:
Eur Roue ne dle qet james bea gaouyat;
Rac-se e pretantàn, daouest d'ho courdrouzou,
Beva ebars en peoc'h hac hep pêa tellou.

FOUQES.

Evit qement a rit, e clasq digareou,
Êruet an amzer, daouest d'ho pombançou,
Da renta hoc'h homach d'ho Prinç ha d'ho Roue.
Grêt oc'h eus ho pompad alies gouscoude,
Penos na brisfec'h qet oboissa da zen,
Hac e vijec'h en peoc'h assur da virviqen.
Clêvit eta, Beuvet, na vet qet obstinet:
Sentit ouz ar Roue, pe ho pezo regret,
Mar grit ar sufisant, me bromet dêc'h penos
Ne veot birviqen lezet mui en repos.

QENTA ECUIER *Beuvet.*

Nè deut qet qen terrupl, Fouqes, d'hor menaci,
Rac na vec'h-u souezet qeut fin an disparti:
Ni hon eus abondanç a zir hac a houarn,

Digitized by Google

Hac a rêi dêc'h buan adreus ho tiscouarn.

EIL ECUIER *ar Roue.*

N'eus dant eu ho qinou, pa ve qeit ha va bis,
Mar tostait ouzòn, na zraillàn evel pis.
Mar qerit hoc'h enor, Autrou an Duc Beuvet,
Grit tribut d'ar Roue, evel ma ê dleet,
Hac ive hoc'h homach, qercoulz hac ar re all,
Pe e renqfot mervel en eur prison teval.

TRIVET ECUIER *ar Roue.*

Ne zeus nemet eur guir mui ebars er chanson :
Lavarit demp-ni prest ho resolution,
M'hor bezo ho respont evit distrei d'ar-guêr ;
Ha depechit buan, rac an amzer zo bêr.

BEUVET.

Va resolution a zo sur evellen :
Tec'hit eus va fresanç, n'am importunit qen.

LOHIER.

Penos, den insolant ! evelse ê dide
Parlant gant arroganç dirac Mab da Roue ?
Hoguen, ia, m'en tou, fe eus a Brinç Lohier,
Ma na chenches langach abars nebeut amzer.

BEUVET.

O ! ententit, Lohier, daoust d'oc'h oll aroganç,
Penevert respecti ho tad, ar Roue Franç,
Me a voelc'hfe buan va daouarn en ho coad.
Tromplet oc'h eun nebeut ganén, va c'hamarad.
Ia, me en toue, dre va c'hourach ardant,
Dre va brec'h furius ha va c'hleze tranchant,
Me a vo bruzunet munut vel qig paste ;
Qent ma oboisfen hirviqen d'ar Roue ;
En em dennit ac'hann eur veach, p'o pedàn ;
Ne all qet va c'hourach ho souffri qen amàn.

LOHIER.

Ne spontomp qet assur ous ho clêvet, Beuvet,

Digitized by Google

Ni hon eus güelet calz eus ho seurt fripouet;
Hac a rayo sur dêc'h, daoust doc'h oll tintamar,
Dont da ober certen eun darn eus hon lavar.

BEUVET.

Torret ê ar reglen eus va faciantet :
Croguit en insolant, m'ho ped, va zoudardet,
Evit ma vo laqet ebars en eur prison,
Neuze ni a velo piou a bêo rançon.

EUR ZOUDARD *da Beuvet o tostât ouz Lohier.*

Me a grogo ennàn, Autrou, pa gommandet.

LOHIER.

Mar deues bete ze, en em gavi trompet:
Cede ar recompanç eus da demerite
Da tisqi da laqat an dorn var Mab Roue.

BEUVET. Lohier e laz gant un tol cleze.

Venjanç! va zoudardet, demeus an insolant
A laz unan va zud, ha me amàn presant!
D'an armou! va oll dud. Saillomp oll varneze:
Ni rayo ne velint birviqen o Roue.

LOHIER.

Poc'h eus c'hoant combati, vo ret ho contanti;
Combatomp, mignonet, evel leonet cri;
En em strincomp diouztu var ar forbanet-màn:
Bezomp victorius pe marvomp oll amàn.

BEUVET.

Me a dou dêc'h, Lohier, en despit d'ho fureur,
E zoc'h sur deut amàn evit clasq ho maleur.
Me blanto bete'r goard ennoc'h va c'hleze güen:
Dalit..... recevit-àn evit ho croas nouen.

Treusi ra Lohier gant eun tol cleze.

LOHIER, *beuzet en e noad ha prest da vervel.*

Ah! vil muntrer Beuvet, scòet òn em c'halon:
Venjit ac'hanòn-me, Fouques ha Ganelon.

Mervel a ra.

Digitized by Google

GANELON.

Maleur-demp, Autrone, cetu Lohier lazet:
Ma n'en em zicouromp, e vimp oll massacret.

EIL SOUDARD *Beuvet.*

Ret ê o laza tout, hep pardoni hini;
Cetu var an douar dija discaret tri.

PÊVAR ECUIER *ar Roue.*

Autrou an Duc Beuvet, trevers, mar plich ganêc'h,
Ha ni en em rento amàn sur ractal dêc'h:
N'en domp qet evidoc'h, ni a-voar erfat-se;
Rac-se, ni ho suppli, list ganemp hor bue.

BEUVET.

Me rei dêc'h ho pue; mes e condition
E c'hêfoc'h ho pêvar, hac hep remission,
Da gaç ganêc'h ractal ha da renta'er guêr
D'ho Mestr ar Roue Franç corf e vab qèr Lohier;
Hac evit testeni ne ràn fors aneàn,
E ràn renta e vab er fêçon-màn deàn.
Ma nâ rit qementse, m'en tou, fe à Veuvet,
Me am bo ho pue certen hep manq ebet.

TRIVET ECUIER *ar Roue.*

Ni bromet dêc'h, Autrou, fe a Chevalierien,
Dont da efectui antier ho courc'hemen:
Ni rentò corf Lohier d'e dad ar Roue Franç,
Hac a lavaro sur tenor ar gonsecanç.

BEUVET.

It-ta eus va fresanç, ha ne zaleit qet;
Troit ho talonou ha cessit ho caqet.

Beuvet a zorti gant e duit.

GANELON.

O beach damantus evidomp, Autrone!
Penos e credfomp-ni mont dirac ar Roue,
Da gaç deàn e vab massacret er guis-màn!
Disesperi a rêi pa velo aneàn.

Digitized by Google

FOUQES.

Pa zê-ta ret demp mont, ne dal qet deplori :
Distroomp da Baris humblamant, m'ho suppli,
Ha leqeomp ar c'horf ebars en e archet,
Da renta d'ar Roue, pa zê demp comandet.

Sortial a reont evit mont da Baris.

PÊVARVET DIALOG.

AN DUC EMON, E VREG HAC O FÊVAR MAB.

EMON.

Clêvit, va fried qèz, ha c'houi, va bugale,
Ma lavarin eun dra a zo em bolonte,
Hac am boa da zisclêry pell zo intantion;
Mes bremàn n'em bresant mat an occasion.
Trugarecomp Doue, hor Zalver beniguet,
Brêmàn e zomp en peoc'h hac en paciantet :
Ne zeus en hor famill nep seurt division ;
Beva a reomp oll en eur güir union.
Bea hon eus ivè madou en abondanç,
Capabl da gundui hor stat hac hon noblanç;
Mes ar pez a ra din bea rejouisset,
E m'hon eus bet ar c'hraç da vea elevet
Ha maguet en doujanç ha carante Doue
Pêvar mab o dèvo eun devez renome.
Ia, va bugale, hep donet d'o flatal,
Mar en em gomportit evel güir dud leal,
E viot digh eun deiz da vea recevet
En palez ar Roue, etouez an oll Brincet.
Rac-se, va fried qèz, ouzoc'h e c'hanzavàn,
E cavàn e zê poent, memes en desirán,
Tremen hor pêvar mab evit Chevalierien :
Ne dalfe qet e nac'h, ne vanq netra dê qen.

Digitized by Google

AN DUQES EMON.

Autrou an Duc Emon, va c'harante barfet,
Me a approuv ive ar pez a leveret.
Be' on eus pêvar mab, pere sur a seblant
A vo tud jenerus hac ive tud vaillant;
Rac-se, va fried qèz, me a ro dêc'h avis
D'en em brepari prest evit mont da Baris,
Evit o fresanti o fêvar d'ar Roue,
Da bedi aneàn, gant peb civilite,
D'ober ouz pepini anê eur Chevalier:
N'ho po qet a refus deus a ze, m'en esper.

EMON.

Arça, deliberit bremàn, va bugale,
Ha c'houi zo ho pêvar ebars en bolonte
Da receo an urz caer eus a Chevalierien,
Ma elfot mont neuze hardi en peb tacheu.

RENOD.

Dre ma meus an enor da vea'r mab ena,
E meus c'hoant da avanç evit comz da guenta.
Rac-se, va zad, va mam, me zisclêry dêc'h ho taou
En reqet va breudeur, hac hep lavarat gaou,
Penos n'hor boe biscoas ha n'hor bo birviqen
Qen bolonte nemet da heuill ho courc'hemen.
Hac evelse, va zad, mar oc'h eus bolonte
Da vont bete Paris da zaludi'r Roue,
Pedit-én d'hon ober bremàn Chevalierien:
Ni a yêlo ganêc'h gant eur joa vras certen.

EMON.

Adieu dêc'h, va fried: ni a ya da Baris;
Mes qenta ma ellimp ni deuyo var hor c'his.

AM DUQES.

Adieu, va fried qèz! adieu, va bugale:
Doue d'ho qendalc'ho en ho prosperite.

Digitized by Google

Pempet Dialog.

Emon *hac e Vûgale a antre dre eur c'hoste.*
Ar Roue *hac e suit dre eur c'hoste all.*

Ar Roue.

Gant calz a nec'h amant em güelit. va zud qer,
Pa velàn n'en dê qet êru va mab Lohier,
Nac ive ar re all demeus a Egremont.
Ne òn hac én ve bet an Duc Beuvet qer pront
Da vea goaldrêtet va Ambassadourien.
Mar dê bet qer mechant, me en tou, birviqen
N'em bo qen evitàn nep seurt remission.
Rac-se-ta, Gidelon, c'houi, evel va mignon,
Hit buan evidòn entrezec Egremont,
Hac en em informit ractal buan ha pront
Pe seurt respont a zo roet d'am mab Lohier,
Ha roit dìn da c'hout pegoulz e teuy d'ar guêr.

Gidelon.

O Roue! an nopla a zo var ar bed-màn;
Pa ê ho polonte va deputi bremàn
Da ober eur veach ebars en ho reqet,
Me ya da bartia hep nep dale abet:
Mont a ràn-ta en hent gant ho permission,
Evit renta dêc'h prest eus va beach rêson.

Emon *o tostât d'ar Roue.* Sortial a ra.

Salud dêc'h humblamant, va Frinçha va Roue,
Cetu deut assambles ganén va bugale
Evit o fresanti dirac ho Majeste,
Hac ive d'ho pedi gant pep humilite
D'accepti hon homach; ze ê hon dezir vras:
Hoguen, mar plij ganêc'h, en ho supliàn c'hoas
Da receo aneze evit Chevalierien,
Hac e vint oblijet dêc'h-u da virviqen.

Digitized by Google

AR ROUE.

Bezit sur, Duc Emon, c'houi vo atao deut mat
Coulz hac ho pugale dirac va daoulagad,
Pere, a zeblant din, a vo a eur veach
Eveldoc'h jenerus ha carguet a gouracb.
Rac-se mar fell deze bea Chevalierien,
Me a ya d'o receo eta bremâ-zouden.

RENOD.

Roue nobl ha puissant! Monarq ar Francisien,
Ni offr dêc'h hor zervich gant joa evit biqen;
Hac a bromet ive, endra vimp en bue,
Renta oboissanç bepret d'ho Majeste.

AR ROUE.

Meassur, tudyaouanc, e meus joa vras ouzoc'h,
Hac em bo da viqen güir gonfianç ennoc'h.

Sonjal a ra.

C'HONC'HVET DIALOG.

Ambassadourien ar Roue a antre, ha gante corf LOHIER *en eun arched.*

UN AMBASSADOUR.

Oh! na pebes qêlou! pebes tristidigues
A êruo embêr gant ar Roue Charles!
Sònjal a ra güelet e vab o tont d'ar guêr
Gant an Duc Egremont, rentet e dributer;
Mes allas! ar c'hontrel a zo bet êruet:
Pa zònjàa er maleur, va c'halon zo mantret.

GIDELON.

Joa dêc'h a wir galon, p'o qüelàn, Autrone...
Mes, piou ar c'horf maro a zouguit evelse?

GANELON.

Allas! va c'henderv qèr! contrel d'ar joaüstet
Zo maleürusamant ganemp-ni c'hoarveet.

Digitized by Google

GIDELON.

Piou ê ar c'horf maro a zouguit en arched?

FOUQES.

Lohier, mab ar Roue, massacret gant Beuvet;
Ha ne zeus manet den nemedomp hor pêvar,
Ne dint bet oll lazet gant an tirant barbar?

GIDELON.

O den abominabl! penos, ha possubl ve
E ves bet qer mechant laza mab ar Roue?
Ret ê sur en anzav e zê an ærouant
En deus bet aliet ac'hanout, den mechant,
D'ober eun action eus ar brassa crisder,
A vo caus deus revin da famill en antier.
Me voa bet deputet eus abeurs ar Roue,
Da zonet da rancontr ac'hanoc'h, Autrone,
Evit fin da c'houzout petra voa c'hoarveet:
Doueti rê ar Roue ar maleur cometet.
Rac-se me ho suppli, Fouqes ha Ganelon,
Grit m'en em acqüittin eus va c'hommission:
Ho pet ar vadelez d'arrêti ho pasiou,
Vit ma zin en ho rauc da annonç ar c'hêlou.
Güir ê, ar c'hêlou-ze n'en dê qet agreapl;
Mes me ranc e annonç, pe e vezin coupapl.

GANELON.

It eta, va c'henderv, hac hep dale nemeur;
Lavarit d'ar Roue brasder eus hor maleur;
Hac e vantr hor c'halon gant qeuz d'e vab Lohier
Pa rancomp e renta er fêçon-màn er guër.

UN ECUIER.

Ha ni, demp var hor poez entrezec a Paris.
Ne vo qet calz a joa ouzomp, a meus avis;
Mes pa ê dre valeur an torfet c'hoarveet,
E ret mat dont d'e zouffr gant calz paciantet.

Digitized by Google

SEIZVET DIALOG.

AR ROUE *hac e suit ;* EMON *hac e bêvar Mab', pere a zoug peb a Groas en o c'herc'hen.*

AR ROUE.

Vaententit, Renod, Alard, Guichard, Richard,
Eun dra a lavarin, hep bea tam cohard,
Penos aboe ma zòn Roue ebars en Franç,
Ne meus qet bet qement a joa en assuranç
O rei da zen an urz demeus a Chevalier,
Evel eus e rei dêc'h, va fêvar mignon qer;
Rac c'houi a zouteno gant enor ha courach
Evel pêvar biller, ar fe er gristeniach.
Rac-se, me ho suppli, Emon, va mignon qer,
Ho pet eus ho mibien eur soign particulier,
Dreist peb tra a Renod, rac dêc'h me a lavar,
Biscoas nac Alexand, na Pompe, na Cesar
N'o deveus bet qement a jenerosite
Evel en deveus Renod, m'en tou, fe a Roue.

EMON.

O Ampereur güirion var ar Romanistet!
Roue ebars en Franç, gant justiç curunet!
Ni ho trugareca, va bugale ha me,
Demeus an enor bras oc'h eus grêt demp hirie.

RENOD.

Ni ho trugareca, ô puissant Ampereur!
Da vea accordet demp-ni qer bras faveur,
Dreist oll da vea grêt ganêc'h Chevalierien.
Rac-se ni bromet dêc'h assur da virviqen
Da exposi atao hor c'horf hac hor bue
Evit renta servich bepret d'ho Majeste.

AR ROUE *d'e suit.*

A-propos, Autrone, estranj bras ê güelet

Digitized by Google

Ne meus respont ebet digant an Duc Beuvet!
Rac-se me a zônj dîn, pa na zistro d'ar guêr
Qen nebeut Gidelon evel va mab Lohier....
Mes cetu Gidelon.... Petra zo a neve?...

GIDELON.

Nevezenti avoalc'h a zo sur, va Roue.

AR ROUE.

Güeletoc'h eus Lohier e tistrei var e c'his?

GIDELON.

Ia sur, va Roue, en eur fêçon esqis.
Oh! perac n'ôn-me mud! ne ven qet oblijet
Da zisclêria dêc'h, Sir, an horrupla torfet.
Dispansit ac'hanôn da gomz, ô va Roue!
Ranna rêi ho calon o c'hout ar virione.

AR ROUE.

Lavarit dîn buan ar pez zo êsuet.

GIDELON.

Massacret ê ho mab gant ar muntrer Beuvet;
Hac ar rest eus ho tud, hepqen nemet pêvar,
Zo êru da Baris gant hirvoud ha glac'har;
Hac emedi gante corf ho mab qer Lohier:
Cetu va c'hevredi ebars en langach bêr.

Ar Roue a goe semplet en eur fauteil.

OGER-DANOA.

Apezit ho canvou, va Roue, m'ho suppli:
Pouvoar avoalc'h oc'h eus da zont d'en em venji
Deus an infam Beuvet a vare ho mab qer...
Mes, cetu e gorf paour oc'h êruout er guêr.

EIZVET DIALOC.

An Ambassadourien a antre gant ar c'horf maro.

AN TRI ECUIER.

Oh! beach disfortun ha carguet a valeur!
Perac n'omp qet maro ive, va Ampereur,

Digitized by Google

Evit na vijemp qet en obligation
Da renta ho mab dêc'h en evelep fêçon!

Ar Roue, soutenet gant daou ecuier, a dosta da zellet ouz corfe vab.

AR ROUE, *ouz e gontempli, e galon mantret.*

Allas! va mab ena, va brassa esperanç!
Me zònje ho qüelet Roue ebars en Franç,
Hac ê va joayou oll troet bars en hirvoud.

Sevel a ra an tapis, hac o velet e vab e losq eur griaden hac e lavar:

Mes e gorf paour a zo gouliet dre bartout!
Echu ê va boneur; ne zeus qen a voyen
E rafen nep seurt joa er bed-mâ birviqen.
Rannet ê va c'halon, allas! gant ar glac'har:
Me a garfe bea en calon an douar....
O bourreo execrapl! ô tirant inhumen!
Penos? ha possubl ve ne alfen-me biqen
Donet d'en em venji ac'hanout, den impi!
Pa zònjàn en da grim, òn prest da gonnari.

RICHARD A NORMANDI.

O Roue! hor güir dad, apezit ho canvou,
Hac ho pet esperanç en Crouer an ênvou,
A zo oll-galloudec ha leun eus a buissanç,
Ha ne vurmurit qet enep e brovidanç.
Doue, ouz hon approu, hon afflij a vremàn,
Evit gouzout ha ni a zo fidel deàn;
A dou da rêi d'an den, pa gar, adversite,
Pa blij gantàn ive, e ro prosperite.
Güir ê oc'h eus sujet da vea contristet,
Pa ê lazet ho mab gant ar superb Beuvet;
Hoguen, pouvoar oc'h eus, a drugare Doue,
Da laqat en glac'har, qent eguet pêvar de,
An insolant Beuvet, e guæriou ha qestel:
Mar qerit, va Roue, ze ne bado qet pell.

AR ROUE.

A fe vàd me ho ped, Autrou Comt Ganelon,
Dre ma zoc'h den credabl, evit pe seurt rêson

Digitized by Google

Ha petra ar sujet m'en deveus massacret
An Duc Beuvet va mab gant qer bras crueldet?

GANELON.

Pa blij ganêc'h-u, Sir, presta dîn odianç,
Me lavaro dirac an Tadou eus a Franç
Hor beach pen-da-ben ebars en güirione;
Tud zo amàn presant hac er goar coulz ha me.
Dre ho commandamant e hejomp prest ha prout
Hor seiz bete Beuvet, Duc eus a Egremont.
Pa êrujomp eno, ho mab, ar Prinç Lohier,
A lavaras d'an Duc, dre gomzou re fier,
Renta dêc'h an tribut hac an homach ive,
Evel ma ê dleet bep bloa d'ho Majeste.
Hoguen an Duc Beuvet gant calz eus a outrach
A respontas ne dlee na tribut nac homach
D'ar Roue na da zen ebars en nep fêçon;
Hac anfin e vevje en e ziscretion.
Ni deuas d'e repren neuze tranqilamant,
Rac ma comze d'ho mab eun tamic insolant.
Qement ha qer bian, demeus an daou goste,
Ma zeus savet qement eus a inimitie,
Ma commandas Beuvet d'unan e zoudardet
Laqat dorn var ho mab ma vije prisoniet.
Hoguen ar Prinç Lohier pa glêvas qementse,
Allas! a voe goal bront da denna e gleze,
Hac a lazas unan a zoudardet Beuvet
Ebars en e bresanç, hep nemeur a gaqet.
Pepini a laqas neuze dorn en cleze,
Da gommanç ar gombat demeus a bep coste:
Ar fortun a zo bet d'hon enep qer ponner,
Ma voe lazet ho mab hac an daou ecuier.

FOUQES.

Davantach a zo c'hoas, ô Impalaer puissant!
Beuvet en deus touet gant arrach, ar mechant,

Digitized by Google

Penos ne vanqje qet da gavet hor bue,
Ma na douemp deàn hor pêvar dre hor fe
Penos n'em oblijemp da renta en e vro
Dêc'h-u, va Ampereur, ho mab qer en maro.
Hac evit disqeuz dêc'h ne ra fors ac'hanoc'h,
E ra renta ho mab er guis-màn dirazoc'h.

AR ROUE.

Mar be agreabl dêc'h, va Doue, ho pedàn,
N'am lezit davantach er bed maleürus-màn:
Güell ê ganén mervel eguet chom en bue:
Ne allàn souffr pelloc'h eur seurt adversite.

SALOMON Á VREIZ.

Ho clac'har a zo just; mes, Sir, me gred esper
N'en em lezfot qet re da vont d'an disesper.
C'houi zo bet alies en danjer ho pue;
Güelet oc'h eus ive massacri hoc'h arme,
Gouscoude oc'h eus bet gallet neuze souden
En em venji ervat deus hoc'h adversourien.
Pa ê maro ho mab, cessit da zeplori:
Demp gant devotion bremàn d'en entêri,
Hac en em breparomp evit tenna venjanç
Demeus an Duc Beuvet evit e insolanç.

AR ROUE.

Me ho ped, Autrone, da gaç hep daleal
Corf va mab qer Lohier d'an ilis cathedral,
Ha grit, me ho suppli, ma vo prest ambomet,
Rac ne bretantàn qet e ve c'hoas entêret.

Ar pêvar Ambassadour a zorti gant ar c'horf, en eur lavarat:

Ia, Sir, ni ray ze hep donet da vancout;
Ni'r c'haço d'an ilis gant calz eus a hirvout.

EMON, *Breur da Veuvet.*

Me voar ervat penos Beuvet a zo va breur;
Gouscoude me anzav ervat, va Ampereur,
Ne dle qet e offanç bea impunissabl,

Digitized by Google

Pa en deus massacret ar Prinç Lohier ho mab;
Ha ne zeus den en Franç d'ober difficulte
D'ho sicour d'en em venj eus eur c'hrim evelse.

RENOD.

Selaouit, Impalaer, ha c'houi oll, Autrone,
Ma lavarin eun dra a zo em bolonte.
Ne garfen qet e nac'h : va eont an Duc Beuvet
A zo eun den fier ha meurbet amportet;
Hoguen, credi a ràn ne lahje qet Lohier,
Penevert ma comzas outàn re demerer.
Re altier voe Lohier, laza en e bresanç
Unan e zoudardet; sclêr ê ar gonsecanç.
Neus nicun ac'hanomp, ma teufet d'er choqi,
N'en defe prest dezir da zont d'en em venji.

AR ROUE.

Tao din gant an traou-ze; me er gommand dit pront:
Te a vo orgouillus qerconiz ha da eont;
Hoguen, me en toue da Zoue ha d'ar Zent,
Me bunisso Beuvet, en despet d'e guerent.
Orsus, va Baronet, ha c'houi, Tadou a Franç,
Mar hon eus tam couraj, ê poent tenna venjanç
Deus a varo va mab; ha va ententit mad:
Qen e vezo grêt se ne vezin qet ervad.

IDELON.

Pepini a zo prest da zenti ouzoc'h, Sir:
Lavarit demp bremàn petra ê ho tezir,
Hac e velfoc'h souden eun arme puissant
Savet en ho reqet ebars en eun instant
Da vont da Egremont da zistruji Beuvet:
Meritout a ra ze, hep nep truez ebet.
Me ranq ive ganêc'h bea eus ar veach,
Hac e vezo güelet ha ni hon eus courach.

GALERAN.

Me lavar franchamant dirazoc'h, va Roue,

Digitized by Google

E cometfe eur c'hrim dirac ho Majeste,
An neb a ziferfe da rêi dêc'h asistanç
Da zont d'en em expos evit tenna venjanç
Demeus an Due Beuvet, assassin ho mab qèr.
Rac-se e lavaràn, hep bea tam flater,
Penos sur e verit ar suffisant Beuvet
Bea memesamant beo-buec difframmet,
Ha laqet e guæriou en tân hac en ludu,
Evit e recompanç demeus eur c'hrim qèr du;
E veubl hac e immeubl confisqet d'ar Roue,
Hac e oll zouarou interdisset neuze.
Me a ra offr ive da ober va dever,
D'ho sicour da bunis Beuvet, infam muntrer.

AR ROUE.

Princet hac Autrone, me ho trugareca.
Bezit sur ho comzou a ra dln calz a joa;
Rac-se ta, sortiomp, ha beomp preparet
Da gaout rêson varc'hoas eus an trubard Beuvet.
Me en tou dre va sceptr, va c'hurunen a Franç,
Ma na vo izellêt deàn e arroganç.

NOVET DIALOG.

BEUVET *hac e suit.*

BEUVET.

Daouest da oll gourdrous ar Roue eus a Franç,
Me meus disqet d'e vab bremàn e gontenanç.
Terrupl evoant trompet, coulz ar mab hac an tad,
Sònjal dre gourdrouzou donet d'am dominat,
Rac me a dou certen, pa zòn peur-revoltet,
Ne roàn câz ebet a guement zo er hed.
Penos? ha possubl ve e ven-me bet qer lach
Da zouffr laza va zud dirazòn? O arrach!
Ne dalfe qet e nac'h; c'hoas e sòn regretant

Digitized by Google

N'hor boa grêt affer nêt anê antieramant,
Da zisqeuz da Charles ha d'e Dadou a Franç
Ne roàn câz ebet demeus e oll buissanç.

TREDE SOUDARD *Beuvet.*

Assurit, va Autrou, voa insolant Lobier
Parlant en ho presanç qen hardi, qen fier
Ha laza dirazoc'h unan ho soudardet
Ebars en ho qichen : terrubl voa effrontet.
Gousconde me lavar eun dra zo güirione,
E voar bet calz re bront demeus an daou goste.
Evit maro Lobier certen en assuranç
A gousto o bue da galz a dud en Franç.
Brezelliou criminel a vo a bep coste,
Rac enn dra horrupl ê laza Mab eur Roue.
Me garje caout eur vrec'h torret en e antier
Ha ne vije qet bet lazet ar Prinç Lobier,
Rac evit ar Roue a greuffe gant furi
Qent biqen ma vanqfe da zont d'en em venji
Deus a varo e vab ; rac-se hoc'h assuràn
Ne vanqo birviqen brezel demp er vrô-màn.

PÊVARVET SOUDARD *Beuvet.*

Den vil hac execrabl ! t'em laqa en coler !
Terrupl sur e crenes, poeltron, evit da lêr !
Hac int zo davantach eguedomp? miserabl !
Qig ha goad int ive, qementse zo güiabl.
Rac-se me gred ive n'o deus netra da goll
Nemet eur vue simpl evel o deus an oll,
Hac ec'h ellont bea qercoulz ha ni lazet,
Gant o oll gourdrouzou, o c'houraj diremet.
Terrupl e vijemp lach ha tud hep tam calon,
Souffri hor massacri en evelep fêçon,
Ha laza darn ho tud en ho presanç ganto.
Ne zeus den pa denner e vlêo sur ne zanto.
Rac-se, Autrou Beuvet, na vet gant se poaniet ;

Digitized by Google

Birviqen em presanç ne vezoc'h offancet.
C'houi a velo ha me a vanqo a gourach
Ouz hoç'h enemiet, carguet a draitourach.

PEMPET SOUDARD *Beuvet.*

Ne zeus affer abet da doueti eus a ze:
Bea hor bo brezel, m'en assur, hep dale.
Rac-se, Autrou an Duc, e ven avis penos
E ve doublet ar goard, serret ar perzier clos,
Ha laqet santinel var oll moguerion qær:
Ha ni velo neuze diouz piou hor bo affer:
Dalc'homp-ta hon armou atao en eur stat vat,
Ma vezo prest pep tra aroc mont d'ar gombat.

BEUVET.

Oh! oh! ne voar qet prest, va mignon, c'hoas da ze;
Ne vo qet qer foll-ze, me a gred, ar Roue,
Dont en qen bêr amzer da livra demp combat.
Me garfe e teufe, demeus a galon vat;
Rac me renonç d'am stat, comzet nep a garo,
Mar teu en personach Charlamagn en hor bro,
En devo eur banqet evel hini e vab;
Rac pa en em fachàn, me ne ràn qet a voab.
Me a meusc'hoas tri breur, zo coulz ha me Duqet,
Hac hor zicouro mat hep nep douetanç abet.
Renod hac e vreudeur zo ive va nizien,
Ha mar cassàn cannad eus va feurs d'o c'houlen,
E tigaçint din prest eur vanden soudardet
D'ober faç da Charles ha d'e oll ganfardet.
Ha ma ne vemp qet c'hoas crén avoalc'h évite,
Me bedo Sultan bras Constantinopl ive
Da zigaç din buan eun arme payanet:
Ne refuzo qet se, dre ma zomp mignonet.

C'HOEC'HVET SOUDARD *Beuvet.*

Autrou an Duc Beuvet, gant ho permission
E credàn-me bremàu qemer an hardisson

Digitized by Google

Da lavarat eun dra à meus clêvet bremàn ;
Aon am be n'am blamfec'h, ma noc'h avertissàn.
Biscoas ne voe güelet eun arme qer ponner
Evel ebars en Franç bremàn a zestumer
Gant ar Roue Charles evit ho tistruja.
Rac-se bet preparet da resista ountâ ;
Rac an Tadou a Franç, pepini aneze,
Zo commandet deàn espres gant ar Roue
Pourvei oll sicour pep den en e gartier,
Evit venji varnoc'h maro ar Prinç Lobier.
Richard a Normandi a zigaç Normantet ;
Ar Roue Salomon a zigaç Bretonet ;
Oger-Danoa ive a ro e varqisien,
Hac anfin, pepini a bourve e vanden
D'en em unani oll gant ar Roue a-Franç,
D'en em venj diouzoc'h gant oalz a violanç.
Qement-màn a zo güir, Autrou an Duc Beuvet :
Ne lavaràn netra ne veler an effet.

BEUVET.

Me renonç d'ar Roue ne ràn fors dioutâ.
Orsus eta, va zud, ret ê apparissa,
Pourve dê saladen abars ma viet êru,
A vo assêsonet a bebr ha güinêgr ru.
Ret e vo dêo'h bremàn, c'houi va daou dijentil,
Ober prest em reqet peb a veach util.
It ho taou dêns va feurs da gavet va breudeur,
Da zupplia anê dre c'hraç ha dre faveur,
Penos mar pretantont e vezimp mignonet,
E pedàn aneze da bourve tud armet,
Ha dont da Egremont neuze gant dilijanç
D'am zicour da repous ar Roue deus a Franç.
Me ho ped, c'houi, Regnier, dre ma oc'h va mignon,
Da vont bete va breur Gerard a Roussillon,
D'ober deàn compren ebars en langach bêr,

Digitized by Google

Hep ober complimant, penos ema'n affer.

REGNIER.

Pa blij ganêc'h, Autrou, rêi din commission,
Me ya berec an Duc Gerard a Roussillon;
Me lavaro deàn, ervat assuramant,
Oc'h eus er moment-màn eun affer important;
Anfin, oc'h eus c'hoant bras e teufe d'ho sicour,
Da rêi dêc'h asistanç enep hoc'h adversour.
Me ya da bartia, Autrou, pa ê d'ho crat,
Rac an amzer a bress, me a voar ze ervat.

BEUVET.

It, va mignon Fosson; me ho suppli ive
Da ober em reqet eur veach hep dale:
It da gavet va breur an Duc eus a Nanteil,
Ha lavarit deàn hep caqet na merveill,
Mar en deus evidòn eun nep seurt carante,
Rêi din e asistanç, pa meus necessite.
C'houi ello explica güelloc'h ar gonsecanç,
Penos òn menacet gant ar Roue a Franç.

FOSSON.

En fe a zijentil, Autrou an Duc Beuvet,
Me rêi fidelamant ze sur en ho reqet;
Hac ho preudeur ive ne refont nep difer
Evit rêi dec'h sicour en hevelep affer.
Me ya eta, Autrou, en beach prontamant,
Rac an amzer zo bêr, me a vel ze patant.

BEUVET. Sortial a ra.

Evit va breur Emon, ne meus qet a greden
E rafen va frofit da zont d'en diguemen;
Ennes a grën qement rac comzou ar Roue
Evel ma ra'n deillou gant an avel er goue,
Ha ne gredfe biqen disoblija Charles:
Güell e ve gantàn souffr confusion ha mez.
Hoguen e vugale zo pêvar den vaillant,

Digitized by Google

A rofe din sicour, me gred, fidelamant.
Mes ne ouzòn penos dont d'o avertissa;
Ret ê tremen hepte evit ar veach-mâ.
Allas! va mab Mogis a zo ive absant,
Vaillanta den a zo er bed antieramant:
Ma ve ennes er guêr ha pêvar mab Emon,
A gombatfe Charles en dezir o c'halon.
Mar em outrajer re, ar re-ze a disfe
Dont da denna' vidòn venjanç eus ar Roue.

EILVET SOUDARD *Beuvet.*

N'ho pet qet a chagrin, Autrou an Duc Beuvet
Bea oc'h eus breudeur, qerent ha mignonet,
Pere zó en pouvoar da rêi dêc'h asistanç
Da repoussi gant nerz ar Roue deus a Franç;
Rac-se, demp da laqat hon armou en etat:
Güell ê bea abret eguet re divèat.

BEUVET.

Demp d'en em brepari da receo va breudeur;
Me gret en em gafont hep re dale nemeur.

DECVET DIALOG.

GERARD A ROUSSILLON.

Me zo hanvet Gerard, Duc eus a Roussillon,
Hac a ell lavarat hep nep presomption
E meus bet ar gourach qement d'en em avanç,
M'ôn bet choazet unan an daouzec Tad a Franç;
Ar pez zo eun enor considerabl meurbet.
Ne ve roet da zen hep bea'r meritet.
Me meus bet asistet ar Roue deus a Franç
En occasionou demeus a importanç;
Me a meus alies exposet va hue
Da guenderc'hel Charles, ha da gresqi ar fe;
Mes evit güirione, n'en deus qet ignoret

Digitized by Google

Ar servichou fidèl a meus deàn rentet :
Elevet ôn gantàn ebars en dignite,
Dign demeus va merit ha va c'hapacite.
Rac-se, Chevalierien, me a ro dêc'h avis
E meus bremàn dezir da vont bete Paris,
Da renta d'ar Roue va homach ha respet,
Rac biscoas, m'en toue, n'em boe brassoc'h souet
Evêl hirie an de da rêi deàn sicour
Da zont d'en em venji demeus e adversour.

QENTA CHEVALIER *Gerard.*

Duc nobl ha puissant, mar oc'h eus bolonte
Da vont bete Paris, ni a yêlo ive;
Rac me a bromet dêc'h mar doc'h demeus a grat
Da zicour Charlamagn, c'houi a vezo deut mat;
Rac be en deus bremàn eun terrupl enemi,
Ha ne vanqo biqen da zont d'en em venji
Eus aneàn certen; mes ne voc'h qet hep nec'h :
Adversour ar Roue a zo eur mignon dêc'h.

GERARD.

An nep zo adversour d'am Prinça ha d'am Roue,
Me bromet dêc'h ervat a zo din-me ive.
Lavarit din piou ê, hep arrêti pelloc'h....

AR C'HENTA CHEVALIER.

Cetu âru eun den a lavaro amploc'h.

REGNIER, *Ambassadour Beuvet.*

Salud, Autrou an Duc Gerard a Roussillon.
Me zo deut d'ho cavet, mes non pas hep rêson,
Abeurs ho preur enn an Autrou Duc Beuvet;
A rent dêc'h dre ennôn e enor ha respet,
Pehini ho suppli, gant peb civilite,
Mar oc'h eus evitàn bremàn nep curante,
Da ober dilijanç da bourvei tud armet,
Ha dont da Egremont prontamant d'e gavet
Evit e asista ebars en eun affer

Digitized by Google

A zo a importanç; mes an amzer zo bêr...

GERARD.

Petra ê an affer? A betra eus qêlou?
Crena ra va oll goad ebars em goaziou.

REGNIER.

Allas! eur maleur bras, Autrou, zo êruet;
Pa glêfot an affer, c'houi a-vo spouronet:
Mab ena ar Roue, ar Prinç vaillant Lohier,
Fouqes ha Ganelon ha pêvar Ecuier
A voa bet deputet eus a bers ar Roue
Da vont da Egremont an de qenta a Vê,
Da lavarat d'ho preur renta d'ar Roue Franç
An tribut ordinal hac an oboissanç.
N'en dòn qet eur flater, me lavar güirione,
Re choqant o deus bet comzet a bep coste;
Hac an eil comz choqant zo tennet da eben,
Ma zeus chommet pêvar maro var an dachen.
Unan a dud ho preur ha Mab ena'r Roue,
Daou Ecuier deàn zo bet lazet ive:
Ma medi ar Roue oc'h ober pourveanç
Da zont da Egremont evit tenna venjanç
Demeus an Duc Beuvet, eus a varo Lohier.
Cetu en bêr gomzou penos ema'n affer.

GERARD.

O qêlou meurbet trist, eûzus ha detestabl!
Cetu an Duc Beuvet ar vech-màn miserabl.
Caus e vo d'e valeur, da revin e ligue,
Pa ê bet qer cruel laza Mab ar Roue.
Orsus, Chevalierien, petra lavarit-u?
Cetu difficulte demp bremàn a bep tu:
Mar sicouràn va breur, Charlamagn a facho,
Ha ma na ràn ive, ar bed oll am blamo.

AN EIL CHEVALIER.

Biscoas ne broposjoc'h netra oll em presanç

Digitized by Google

N'am bije'n ardisson da zont d'en em avanç
Da zisclêry va avis var ar pez a larjec'h :
Hoguen bremàn, Autrou, me a anzavo dêc'h
Penos ne gredàn qet digueri va guinou
Da lavarat netra dêc'h var ar seurt qêlou.
Difficulteou bras zo deus a bep coste ;
Eun dra choqant bras ê laza mab eur Roue.
Neuze an Duc Beuvet a zo ho preur na,
Hac éc'h ellit ive rêi asistanç deâ.
Troublet ê va sperct pa sònjàn en affer :
C'houi voar güell eguedòn petra zo da ober.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Mar oc'h eus vitho preur, Autrou, nepcarante.
Sicourit aneàn en e necessite,
Hac e rêi evidoc'h qement all goude-ze :
An Duc eus a Nanteuil en em gavo ive.

GERARD.

Alòn eta, va zud, en em rezolvomp pront
Da vont bremâ-zouden entrezec Egremont :
Pa dlefe ar veach coustout din va bue,
Oblijet òn d'am breur mui eguet d'ar Roue.

AN EIL CHEVALIER.

Demp-ta, Autrou an Duc, poc'h en em resolvet;
Ni zicouro fidel an Autrou'n Duc Beuvet.

UNNEGVET DIALOG.

An Duc GERARD *a ya da Egremont gant e arme.*
An Duc a NANTEUIL *ha* DAOU VARON.

NANTEUIL.

Me zo Duc a Nanteuil, puissant bras em c'hontre,
Hac a ell assuri ebars en güirione
On deus ar re guenta a zo ebars en Franç,
Qen demeus a ligne evel deus a buissanç.

Digitized by Google

Ni a zo pêvar breur zo Duqet hor pêvar,
Ha n'hon eus qet cavet hor pâr var an douar;
Ni hon eus bet qement hor fortun avancet,
Ma ellomp, mar qeromp, bea oll curunet.
Mes bremàn, Baronet, me a lavaro dêc'h
Eun dra a meus clêvet a ra din calz a nec'h.
Ret ê ec'h ententac'h ar Roue deus a Franç
A zo bet qen hardi da zont d'en em avanç
Da zont da zeputi e vab ena Lohier,
Fouqes ha Ganelon ha pêvar Ecuier,
Da vont da Egremont da soumeti va breur
Da bêa, evel qent, tribut d'an Ampereur;
M'o deus comzet qent rust demeus a bep coste,
Qen nen dê commancet entreze ar melle.
Lohier en deus lazet unan a dud Beuvet,
Mes Lohier ha daou all zo ive massacret,
Ha rentet er stat-se d'e dad, ar Roue Franç,
Evit en difia : na pebes insolanç!
Mar dê güir qementse, me hoc'h assur ervat,
Ez ê va breur Beuvet ar vech-mâ en fall stat;
Rac evit Charlamagn, me voar ze a dra sclêr,
A venjo var va breur maro e vab Lohier.
Me meus c'hoant e c'hafe eur c'hannat em reqet
Bremâ-zouden vantan bete va breur Beuvet,
Da c'hout hac én a zo güir zé en assuranç.
Ret vo, mar be ezom, rêi deàn asistanç;
Rac me vo bruzunet qer munut ha paste,
Qent ma souffren ober nep outrach d'am ligne.

QENTA BARON AN DUC NANTEUIL.

Autrou, ne gredàn qet e ve güir qementse,
Pa na zigaç Beuvet eur gannat ho pete,
Da bedi ac'hanoc'h da bourvei tud armet
D'er zicour d'en em venj eus e enemiet;
Enemiet en deus, mar dê lazet Lohier,

Digitized by Google

Ze a vago en Franç brezel a gousto qer;
Rac calz nerz ha puissanç a zo a bep coste :
Ne zeus qet, m'en assur, fin c'hoas da gûementse.
Mes, êru ê Fosson, unan a dud Beuvet;
Ni a glêvo bremàn petra zo c'hoarveet.

FOSSON.

Bonjour Duc puissant, ha dêc'h oll, Baronet;
Me zo deut ho pete, mes nonpas hep sujet,
A beurs an Duc Beuvet evit ho saludi,
Ha d'ho pedi ive gant pep seurt courtoazi,
Mar be ho madelez rêi deàn asistanç
Ebars en eun affer demeus a importanç :
Qer bras ê ar goler a zo enep ho preur,
Ma zoar eus a bep tu e clasq deàn maleur.
Ar Roue Charlamagn hac e Balatinet
O deveus conspiret revin an Duc Beuvet :
Ordrenet e zeus mont da vassacri, allas!
An oll en Egremont, coulz ha bian ha bras,
Ha Beuvet, ma eller, a vezo difframmet
Ebars en carteriou gant pep seurt crueldet.
Rac-se én ho suppli humblamant, hac ho preur,
Mar oc'h eus nep true o velet e valeur,
D'ober prest dilijanç da bourve tud armet,
Da zont da Egremont prontamant d'e gavet.
Autrou an Duc Nanteuil, mar grit se evitàn,
Ar rest eus ho pue contit mad varneàn.
Hac e vo oblijet dêc'h epad e vue :
Cetu va c'hevredi brêfamant, Autrone.

AN EIL BARON.

Petra ê ar sujet ma ê qer coleret
Ar Roue Charlamagn ouz an Autrou Beuvet?
Goechal en em garient dre garante fidel,
Ha bremàn emedint adversourien mortel :.
Eur chanchamant estranch e zê sur qementse.

Digitized by Google

Ha güir eo è lazet Lohier, Mab ar Roue,
Ebars en Egremont gant an Autrou Beuvet?
Rac ni hor boa a ze eun dra benac clêvet;
Mar d'è güir qementse, me oc'h assur ervat
E teuyo Charlamagn da rêi deàn combat.

FOSSON.

Allas! ze ar sujet hac an occasion
A laqa calz a dud en desolation
En Rouantelez Franç etouez an dud jentil,
A vago eur brezel criminel ha civil.

NANTEUIL.

Me a meus ententet penos e ma'r choari;
Rac-se, va mignonet, demp d'en em brepari
Da vont da Egremont da asista va breur,
Ma vomp èru eno qent tud an Ampereur;
Ha mar hor be nep aon da vea surprenet,
Ni deuy c'hoas d'ar vro-mâ da bourve soudardet,
Qement ha qer bian, ma rayomp ar voyen
Da ellout repoussi hon oll adversourien.

AR C'HENTA BARON.

Autrou, pa zezirit, me zo prest da vonet.

AN EIL BARON.

Ha me a yêl ive, hep nep difer ebét.

An Duc Nanteuil, e zaou Varon hac an arme a barti evit mont da Egremont da zicour an Duc Beuvet.

DAOUZECVET DIALOG.

AN DUC EMON HAC E VUGALE.

EMON.

Orsus, va bugale, pa omp amâ hor pemp,
E meus dezir bremàn penos e conferfemp
Var sujet ar maleur a zo bet c'hoarveet
Entre tud ar Roue hac hoc'h eont Beuvet.

Digitized by Google

Onnes zo eun affer noazus en assuranç,
A gousto o bue da galz a dud en Franç.
Puissant ê ar Roue; mes, hep dont d'e flatal,
Va breur a zo ive demeus ar c'hoste all.
Mar en em unanomp gant ar Roue Charles
Da gombatti va breur, e ve demp calz a vez;
Mar sicouromp Beuvet a enep ar Roue,
E vimp adversourien deàn hed hor bue:
Hoguen, evit miret na vimp qet tamallet
Demeus a nep coste, e meus bremàn sònjet
Penos e ve mat demp monet bremàn d'ar guêr,
Ha ne sourcifomp qet en nep tra en affer.

RENOD.

Va zantimant, va zad, zo control d'hoc'h ini;
Rac me a bretant mont, hep camet arrêti,
Bremâ-zouden vantan entrezec Egremont,
Demeus va oll pouvoar da zicour va eont
A enep ar Roue hac an Tadou a Franç,
O deus eur vepris vras evit hon alianç.
En pales Charlamagn ê zeus Chevalierien
Hac a verit bea hanvet sur traitourien;
Calz a valiç o deus, er fêçon ma comzont,
Ouz va eont Beuvet, Duc eus a Egremont;
A gonseill ar Roue da rêi brezel deàn;
Mes m'o recompanço eur veach, m'ar bevân.
Rac-se-ta, va breudeur, mar oc'h eus carante
Evidòn eun nebeut, en em armit hirie;
Sicourit va eont er seurt occasion:
Poent ê demp temoigni penos hon eus calon.
Me zispenfe va c'hig va-unan gant va dent
Quent eguet ma vanqfen da zicour va c'herent.

EMON.

Oh! va mab qer Renod, ha possubl ve penos
E ve c'houi ar c'henta a drouplfe va repos?

Digitized by Google

C'houi ê va mab ena, hac em boa esperanç
E rentjec'h dìn bepret pep seurt oboissanç,
Hac e rit ar c'hontrol, hervez a velàn-me,
Pa fell dêc'h revolti a enep ar Roue,
Pehini a zo demp Souveren temporel,
Hac e tleomp bea deàn bepret fidel!
Deut da gonsideri, m'ho ped, va bugale,
Oc'h grêt Chevalierien bremàn gant ar Roue,
Eun enor ar brassa a ouffet da gavet;
Rac-se, me ho suppli, na vet qet obstinet
Da zont en nep fêçon da choqi ar Roue,
Pe ne vo birviqen entreomp carante.

GUICHARD.

Ebars er güir lezen dre zorn Doue scrivet,
E zê d'ar vugale tout expres commandet
Bea oboissant bepret da dad ha mam,
Dindan boan da beo'hi ha da goea en blam.
Al lezennou n'int qet grêt evit al loened,
Mes vit an dud bepqen, ma teuint d'o miret;
Rac-se, va breur Renod, oboissomp d'hon tad:
Parlant a ra certen demp-ni en comzou mat.
Demp-ta dar guêr gantàn, ha neuze var hor poez
Ni velo petra rai an Ampereur Charles.
Mar chagrin va eont dreist muzur ha rêson,
Ni yêlo courajus, evel pêvar leon,
Da gavet va eont evit en asista,
Pa dlefemp evit se donet da berissa.

RICHARD.

Penevert balamour ma tle pep güir vuguel
Cavet evit e dad eur respet naturel,
Me haje va-unan da Egremont fete
Da zicour va eont a enep ar Roue;
Mes anfin, demp d'ar guêr, neuze ni a velo,
Hep ober tam seblant, pe seurt c'hoari a vo.

Digitized by Google

RENOD.

Me en tou dêc'h amàn, hep ober nep bravach,
Penos mar gra'r Roue d'am eont nep outrach,
E vogüelet c'hoari, m'oc'h asur, bars en Franç;
Mes evit eun neubeut reposomp en silanç.

EMON.

Demp eta, me ho ped, buan, va bugale,
Ma partifomp ac'hann, hep gouzout dar Roue,

Emon hac e Vugale a zorti deus a Baris.

TRIZECVET DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit.*

BEUVET.

Goall nec'hamanta meus, assur, va mignonet,
Pa deuàn da zònjal pelec'h ez è manet
Ha Fosson ha Regnier, hac ive va breudeur,
Na deuont d'am zicour enep an Ampereur.
Mes ... cetu êru din va c'honsolation:
Me a vel oc'h antren va zijentil Fosson,
Hac eus ar c'hoste all va mignon bras Regnier.
Orsus; va mignonet, penos e ma'n affer?

An daou Ambassadour a antre en Castel Egremont.

REGNIER.

Me a meus grêt, Autrou, bref va c'homission:
Eru ê var va lerc'h an Duc a Roussillon
Gant e Chevalierien, hac int oll resolvet
Da zicour ac'hanoc'h eus hoc'h enemiet.

FOSSON.

Me, Autrou'n Duc Beuvet, a lavar memes tra,
Êru an Duc Nanteuil evit hoc'h asista,
Gant calz demeus a dud beteč o dent armet,
Rac se greomp ma vint amàn mad recevet.

Daou Vreur Beuvet hac o suit a antre en Egremont.

Digitized by Google

GERARD.

Bonjour dêc'h, Autrone, gant eur güir amitie.

NANTEUIL.

Me a reqet dêc'h oll pep seurt prosperite.

BEUVET.

Deuet mat, va breudeur, ra veoc'h oll em zî,
Me ya da boqat dêc'h a hini da hini.
Ne douetàn qet penos oc'h eus oll ententet
Petra ê ar sujet ma meus ho qemennet.
Ar Roue Charlamagn a zonj er veach-mâ
Hep nep remission donet d'am distruja;
Hac evel, va breudeur, ma ouzoc'h oll ervat
Omp ganet eus eur vam hac eus eur memes tad,
E tleomp n'em zicour en pep occasion :
Me gred ec'h ouzoc'h oll a betra ê qestion.

GERARD.

En em zicour a dleomp, me a voar ervat-se ;
Mes re outrajus voec'h, ze a zo güirione.
Evit ar Roue Franç da c'houlen diganêc'h
An tribut, an homach, ne voa qet dleet dêc'h
Dont da laza e vab dre eun transportamant;
Hac ober davantach, evit eun decrimant,
Da bêvar Chevalier renta deàn e vab
Er guis-se massacret : an dra-ze voa chocab.
Ne qet c'houi a bretant rêi brezel d'ar Roue ?
Calz a draou a zo c'hoas da lavarat var ze.
Oc'h-unan e zoc'h test demeus ar victoriou
En deus bet goneet en calz a brovinçou.
Ar Roue deus a Franç zo eun den redoutet :
Cavet affer outàn n'en dê qet tra êzet ;
N'en domp netrá deàn, m'el lavar evit güir,
Mui eguet cleze coat en qichen unan dir.

BEUVET.

Ha possubl ve, va breur Gerard a Roussillon,

Digitized by Google

E ve êt var da gorf eur c'hroc'hen a boltron!....
Me voar ervat e meus grêt eun tol follente
O veza em c'holer lazet mab ar Roue;
Mes den n'en em chocje assur qerqent ha c'houi,
Ma vije cannet dêc'h eur seurt iffronteri
Evel a souffris-me deus an dud arrogant
Bars em pales memes, ha tud va lez presant.
Va zrêti a goqin ha calz injuriou c'hoas,
Laza unan va zud memes dirac va faç!
Ha ne gavit-u qet e voa poent din disqüe
Penos em boa eun dra eus a autorite?
Ne zeus grêt din netra na vo grêt qercoulz dêc'h:
Mar beit re jentil, maleur a vo ganêc'h;
Ha ma n'am zicourit er seurt occasion;
Me bedo ar Sultan demeus a Vabilon
Da rêi din asistanç ebars en affer-mâ,
Ha ne vin oblijet dêc'h demeus a netra.

NANTEUIL.

Güir ê sur a lavar va breur an Duc Beuvet:
Mar beomp re jentil, ni a vo goal drêtet
Gant ar Roue a Franç en lies fêçoniou,
Ha tolet var hor c'hein nombr bras a druachou.
Güir ê sur ar Roue zo eun den redoutet,
Mes nonpas evitan, mes vit o sujedet.
Piou a ampech al lestr da zont da berissa,
Nemet ar pilot mat pehini zo ennâ?
Piou en deus difennet ar Roue Charlamagn
Ne zê bet surmontet ebars en Allamagn?
Hac er brezelliou oll en deus antreprenet,
Piou, muyoc'h eguedomp, en deus er zicouret?
Ni n'eus er zicouret en güir Chevalierien,
Hac e zomp ar penn-caus mar toug eur gurunen
Ha bremàn ne ra demp bepret nemet outrach,
Hac e teu d'hon trêti evel pa vemp tud lach,

Digitized by Google

Ha tud n'o defe qet rentet servich deàn !
Rac-se me lavar dêc'h en güirione amàn,
Mar en em zicouromp fidel evel breudeur,
N'hon eus qet a affer da douja'n Ampereur :
Ni rêi brezel deàn, daoust de oll gourdrouzou;
Ni a voar coulz hac én exerciç an armou.

GERARD.

Me ne ziferàn qet da rêi sicour d'am breur;
Gouscoude e meus aon na glasqomp hor maleur.

BEUVET.

Courach, va breudeur qer, ha c'houi va mignonet;
Ni repousso Charles, daoust ma ê redoutet.
Demp d'en em divertis, da eva, da zebri,
Ma hor bezo courach pa vo ret combati.

Sortîal a reont tout.

PÊVARZECVET DIALOG.

AR ROUE *hac e suit gant an instrumanchou brezel.*

AR ROUE.

Me lavar dêc'h, va zud, Princet ha Baronet
E varvàn gant chagrin hac impaciantet,
En defot na ellàn teuler va oll goler
Var an impi Beuvet, muntrer va mab Lohier :
Rac m'er promet deàn, mar dòn Roue en Franç,
Ma na ràn er staga en croug ouz eur potanç,
P'otramant me rêyo ma veo diframmet;
Evit disqüel exempl dre oll d'am sujedet.

ISAKAR.

Qement hac a fell demp, Ampereur redoutet,
È dont d'en em venji deus hoc'h enemiet;
Gant impaciantet e c'hortoemp an de
Ma vijec'h, va Roue, en ho comodite
Da ober d'hoc'h arme qerzet da Egremont,
Betec an Duc Beuvet, den vên ha divergont,

Digitized by Google

Evit gant violanç donet d'en distruja,
Ha da venji varnàn maro ho mab ena.
Mes me lavaro dêc'h eun dra ne ouzoc'h qet :
Emon hac e vibien a zo en em dennet
Hep lavarat nep guer ermès eus ar pales;
Ne ouzòn qet hac int o defe bolontez
Da vont da Egremont evit sicour Beuvet,
Abalamour ma int qerent ha mignonet.
Hep lavarat nep guer int êt eus a Baris;
Ne on qet evit güir petra ê o avis.

CHARLAMAGN.

M'en toue da Emon, ia, mar dòn Roue,
Me a rêyo ma vo qer deàn qementse.
Ia, incivil int ha meurbet insolant,
Mont ermes va fales hep va c'honsantamant!
Mar be qen aheurtet mont da zicour e vreur,
M'en assur e vo sur evit clasq e valeur.

NÊM.

Ne gredàn qet e ve nemeur coupabl Emon,
Ia, da viana, gant eur gondition :
Mar d'ê subtilamant en em dennet d'ar guêr,
N'en em sourcio qet en nep guis en affer.
Ne dle qet an eil breur mont enep eguile,
Nac ive qen neubeut a enep ar Roue;
Rac-se, mar car Emon chom en paciantet,
Ne gavàn qet e tle bea sur tamallet.

CHARLAMAGN.

Anfin, ni a velo penos vo ar c'hoari;
Rac-se, va zud fidel, partiomp, m'ho suppli,
Evel tud courajus bremàn da Egremont,
Da zisqüez da Veuvet ê manqet en e gont.
Dêc'h-u, Oger-Danoa, pa ne zoc'h qet couard,
E confiàn ar soign demeus va avan-gard,
Hac eus an Oriflam, ar güir anseign a Franç,

Digitized by Google

Dre' meus atao ennoc'h calz eus a gonfianç.
Cunduit va arme en general fidel:
C'houi a voar pell a zo lezennou ar brezel.

OGER-DANOA.

Paroit dìn ar soign, ô Roue Charlamagn!
Demeus oc'h avan-gard ha demeus oc'h ansagn,
Me ra a neve-flam sermant dêc'h, Impaler,
Penos ne vanqin qet da ober va dever;
N'en em espernìn qet d'exposi va bue
Evit renta bepret servich d'ho Majeste.
Me voar ervat penos an Duc a Egremont
A zo deus va ligne, dre ma ê va eont;
Mes me a voar ive ê eur c'hruel muntrer
Hac eun infam, p'en deus lazet ar Prinç Lohier;
Ha ne bretantàn qet biqen en esperni:
Me zisclêry à vrêmàn òn deàn enemi.
Mar gra nep trahison, Sir, ebars hoc'h andret,
M'en em gondaon qenta da vea punisset;
Me a zoufrfe qentoc'h ha bep seurt tourmantchou
Qent transgressi ini deus ho courc'hemennou.

RICHARD A NORMANDI.

Displegnit an ansaign, sonit, tabourin c'hoas,
Evit ancouraji an oll, bian ha bras,
Ma partifomp bremàn en hano an Drindet:
Venjanç! camaradet, deus ar muntrer Beuvet.

Sortial a ra an arme da vont da Egremont.

PEMZEGVET DIALOG.

Arme ar Roue a ra eun dro var an theatr, hac en em arrêt en tal Egremont.

CHARLAMAGN.

Anfin, qerzet hon eus qer dilijant ha pront,
Ma omp dija rentet en qichen Egremont;

Digitized by Google

Rac-se, sònjomp ha ni a antreo fete,
Pe ni a c'hortoyo var c'hoas eua ar beure.

BERTELOT, *Niz ar Roue.*

N'en dê qet enorabl, Ampereur redoutet,
Labourat en traitour ouz an enemiet;
Me ve güell calz ganén caç eun ambassadeur
Betec an Duc Beuvet hac ive e vreudeur,
Evit o defia a beurs ho Majeste
Da lavarat dêze en bref ho polonte.

CHARLAMAGN.

Va niz qêr Bertelot, c'houi gomz eval eur breur;
Rac-se ho teputàn evel Ambassadeur
Da vont bete Beuvet, ha lavarit deàn,
Hep ober complimant, penos en defiàn;
Anfin penos òn deut ar vech-màn da laqat
Ar pave en e guær da ruia gant ar goad.

BERTELOT.

O Ampereur puissant! pa ê ho madelez,
E rìn ar veach-se, ha ne vanqìn james
Da laqat ho tezir en execution.
Me ya eta var-ze bars em c'homission.
Me meus ive c'hoant bras pell-zo deus a amzer
Da venji var Beuvet maro ar Prinç Lohier.
Adieu dêc'h, va Eont, ha c'houi, Tadou a Franç;
Me rento dêc'h respont ebars en dilijanç.

CHARLAMAGN. Sortial a ra.

Ha ni en em dennomp ebars er fobourjou,
Vit en em rafrechi ha dressi hon armou.

Sortial a ra gant e suit hac e arme.

FIN AN ACT QENTA.

Digitized by Google

EILVET PROLOG.

Auditorez parfet, canguet eus a brudanç,
Pa velàn ac'hanoc'h o terc'hel ar silanç,
Me ya da zisclêry dêc'h an Eil Act en Histor:
Bezit oll attantif, me ho ped gant enor.
Charlamagn a eure e oll dilijanç pront
Da attaqi Beuvet ebars en Egremont.
Oh! na pebes combat a voe er memes plaç!
Eno gant goad an dud e ruye ar yeot glas.
Anfin, an Duc Beuvet dre ma ê qer coupab,
A bromet d'ar Roue repar maro e Vab,
O tont d'e servicha gant daou-chant den armet;
Cetu var guementse an accord concluet.
P'oe êru an termen, e teu an Duc Beuvet
Da ober pourveanç demeus a dud armet
Evit mont da Baris oboissant ha prest,
Hoguen arrêtet voe dre eur maleur funest.
Ret ê ec'h ententac'h, conseillou ar Roue
Voa neuze composet demeus a ziou ligne:
Eur rum a voa anê qerent d'ar Rouanez,
Certen tud avius ha leun a draitourez;
Hac ar re all a voa qerent d'an Duc Beuvet,
Hac vel Tadou a Franç e voant calz redoutet.
Ha ma voe jalousi entre an diou ligne,
Da c'hout piou voa'r muia en speret ar Roue,
Qerent ar Rouanez, Fouqes ha Ganelon,
Ha calz eus a re all eus un ompinion,
A inspiras Beuvet, pa voa en hent o tont,

Digitized by Google

Hac evel tud barbar en e assassinjont.
Cetu lazet Beuvet dre eun tol trahison;
Mes e dud o devo a guementse rêson.
Biscoas sur maro den ne voe en Franç qen qer
Vel m'oe maro Beuvet, c'houi velo gant amzer.

Mogis, Mab da Veuvet, a yas gant courtoasi
Bete mibien Emon, a voa e guendervi,
Hac an daelou o scuill demeus e zaoulagad,
O fedas d'er sicour da venj maro e dad.

Renod hac e Vreudeur a bromet d'o c'hender
Pénos maro e dad a yê da goustout qer.
Ma hejont da Baris assambles gant o Zad,
Da c'hoari an tricon a esperent ervat;
Rac Renod a lazas en palez Charlamagn
Bertelot, e niz propr, hep nemeur a vorgaga.
Rac-se ar Roue Franç a gonjuras Emon,
Da c'hout hac én a voa coupabl a drahison.

Emon evit bea discarg a vugale,
A renonças dêze en presanç ar Roue,
Hac e tou davantach, var levr an Aviel,
En em discléry dêze eun adversour mortel.

En qichen eur c'hoat bras, hanvet *Forest Darden*,
Eno en em guzas prest ar Chevalierien,
El lec'h ma vatisjont eur c'hastel voa crén mad;
Hoguen attaqet voent hep dale gant o Zad.

C'houi velo ze embêr amploc'h, gant graç Doue,
Rac na ven importun, me guemer va c'hônje.

Digitized by Google

ACT II.

QENTA DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit a antre.*

BEUVET.

Evit ar Roue Franç da zont d'hor menaci,
N'en deus qet credet c'hoas donèt d'hon attaqi;
Rac-se, pa omp lèzet en peoc'h bete vremâ,
E ret demp, mignonet, en em divertissa;
Ret ê demp chasseal ebars er foreston,
Hac er memes amzer ebars er c'hampagnou,
Da c'hout ha me allo exerci va speret,
Pehini a gavàn eun nebeut contristet.

EILVET SOUDARD *Beuvet.*

Sujet oc'h eus, Autrou, da ober eur chasse,
Ha nonpas d'ar bleizi qenebeut d'ar moc'h goe;
Mes d'ar c'hos coqinet traitour hac insolant
O deus c'hoant er vech-mâ d'ho laqat da neant.
Biscoas ne voe güelèt eun arme qen ponner
Evel a zo campet, Autrou, dirac ho qær:
Prest int hep dale pell, da llvra demp assot...
Mes me vel o tonet d'ho cavet eun herot.

BERTELOT *a antre hac a lavar:*

Me ho salud, Beuvet, hac'houi oll, Autrone;
Deut òn da annonç dêc'h sur eur c'hêlou neve
Deus abeurs va eont ar Roue deus a Franç,
A zo anaveet partout dre e buissanç,
Zo êru en ho pro gant daou-uguent mil den,
Qen a infantiri vel a gavalierien,
Hac òn bet deputet da zont betec amâ
Abeurs e Vajeste evit ho tisfia.

Digitized by Google

Rac-se n'em difennit, mar oc'h eus tam calon.
Êru ê an amzer ma teuyo gant rêson
Da venji varnoc'h-ù maro e vab Lohier :
Cetu va c'hommission ebars en langach bêr.

BEUVET.

Pardie, Bertelot, terrupl e zoc'h hardi
Da zont en hor presanç qement d'hor menaci!
Penevert, m'en toue, dont da souill va daouarn,
Me rofe dêc'h buan adreus ho tiouscouarn.
Lavarit d'ho Roue ebars en bêr gomzou
E ràn goab aneàn vel a fanc va boutou ;
Ha mar en deus dezir da livra demp çombat,
E zomp prest d'en receo demeus a galon vat.
Hac epad ma oc'h yac'h, ît qüit, me ho suppli,
Ha ne chommit àmàn pelloc'h da rêsonî.

BERTELOT.

Ne spontomp qet buan evit ho courdrouzou,
Êru e zê Charles da verrât ho têodou.
Maleürus e vo dêc'h ar moment hac an de
Ma voalc'hjoc'h ho taouarn en goad mab ar Roue.

BEUVET. Sortial a ra.

Cetu demp ar vech-màn mancion a gombat!
Ezom voa demp bea en em breparet mat;
Rac-se, me ho suppli humblamant, va breuder,
Ha c'houi oll, Autrone, da ober ho tever
Da zicour ac'hanòn ebars en affer-màn,
Ha m'ho recompanço ervat sur, mar bevàn.

NANTEUIL.

O clêvet ho comzou, va breur, ne nac'hàn qet
E cavàn va c'halon terrupl fortifiet;
Ar goad em goaziet a verv gant calz ardeur ;
Va c'horf a zo carguet a gouraj, a vigueur;
Anfin, ne allàn qet dont d'en em bossedi
Gant an dezir a meus da zont da gombati

Digitized by Google

Ouz ar Roue Charles hac an Tadou a Franç:
Ret e vo izellât dêze o arroganç.

GERARD.

Mar credit va avis, bremàn, va breudeur qèr,
Ne lesfomp qet anê da dostât re d'ar guêr,
Rac na dolfent enni nep seurt tân artifiç:
Leun int a draitourach ha carguet a valiç.
Pa omp oll rezolvet, beomp ive hardi:
Digoromp ar porz bras ha greomp eur sorti;
Attaqomp aneze en o favillonou:
Nep qartier d'an dud fall leun a drahisonou.

BEUVET.

An avis-se zo mad: ret ê'n executi;
Rac-se-eta, demp prest da glasq hon enemi.

EILVET DIALOG.

BEUVET *hac e suit a ra an dro var an theatr, hac ec'h eont da gaout ar Roue Charlamagn hac e arme; evit livra combat dê.*

CHARLAMAGN.

N'ouzòn qet, Autrone, hac én ve bet qer sot
An arrogant Beuvet da laza Bertelot;
Terrubl òn glac'haret pa n'er güelàn ari.
Mar dê bet qer cruel da vassacri va-ni,
Me deuy da exerci ar brassa crueldet
A voe biscoas güelet, var ar muntrer Beuvet...
Mes me er güel e tont... Eh bien-ta, va niz qer,
Petra-ta a lavar Beuvet, an den fier?

BERTELOT.

Fier sur, va Eont, ez ê an Duc Beuvet;
Biscoas n'em boa güelet eun den qen revoltet;
Me zònje e crevje gant furi var ar plaç.

Digitized by Google

Qer bras voa e goler hac ive e odaç,
Ma ê bet commancet qement d'am gourdrouzi,
Ma credàn e carje va mouga vel eur c'hi.
Lavaret en deus din evit conclusion,
Ne ra câz ac'hanoc'h ebars en nep fêçon.
Cetu, va Eont qer, petra ê va beach:
Biscoas ne meus güelet sur eun den qer sovach.

CHARLAMAGN.

Ne zeus qet a voyen, me a vel ze ervat,
Nemet dre ar maro da zonet d'en douçât;
Rac-se n'em zicouromp fidel, va mignonet,
Rac me glêo e arme o tonet d'hor c'havet.

Beuvet hac e arme a antre, hac ec'h eont d'en em renji en eur penn eus an theatr; ha Charlamagn gant e arme en em renj vis-a-vis.

OGER-DANOA.

Arrêtit, arrêtit, poeltronet didalve:
Mac'h avancit eur paz, ê grêt eus ho pue.

GERARD.

Ah! var ho correguez e zefoc'h, Francisien:
C'houi zo deut er vro-mâ da leusqel ho croc'hen.

CHARLAMAGN.

Ah! Beuvet orgouillus, piou en dije credet
E teujes-te biqen da droubli va speret!
M'em boa da elevet ebars en dignite,
Hac em boa evidout bepret bet carante;
Gouscoude e velàn out bet qen dinatur
Da drempa da zaouarn en goad va c'hrouador!
Pignet ê bete'n ên goad pur va mab Lobier,
Evit crial venjanç a enep did, muntrer!
Evel ma en deus grêt goechal goad eun Abel,
Pa voe massacret gant Caïn, e vreur cruel.
Ne oufes qet miret da vea condaonet;
An ên deu da condaon hac ive tud ar bed;
Rac-se e pretantàn, hep offanci Doue,

Digitized by Google

Dont sur d'en em venji demeus da gruote.

BEUVET.

Traou a lavarit, Sir, hac a zo inutil;
Mes mestr oc'h var ho têod, qementse zo facil.
Lavarat a ellit qement hac a guerfet,
Mes me a zisclèry dêc'h dirac va Baronet,
M'en devije ho mab comzet din gant prudanç,
Ne vije êruet gantàn sur nep offanç;
Hoguen, elec'h goulen diganén an tribut,
E teuas d'am gourdrous gant calz re eus a vrud,
Ha laza deus va zud evit va disfia.
Ha ne gavit-u qet e voa poent din facha?
Lazet e meus ho mab, franchamant m'en anzav,
Nonpas dre draitourach, mes lealdet anav:
Coulz e rajen d'un all, n'en dòn qet eur flater,
M'am tretje er fêçon ha ma eure Lohier.
Rac me zêbrfe va c'big hac a vrêvfe va fenn
Qent ma teufen da souffr ac'hanoc'h birviqen
Da exerç em andret qement a grueldet
Evel a rit bemde var calz ho sujedet.
Güirêsur, Charlamagn, c'houi zo én Franç Roue;
Hoguen ni a zoug c'hoas, hava breudreur ha me,
Partout dre hor c'horfou mercou an tolliou lanç
Recevet vit souten ho curunen a Franç;
Hac evit recompanç da venteni ho stat,
E fell dêc'h hon laqat pave dindan ho troad!
Mes mar oc'h eus dezir dont da denna venjanç
Eus a varoho mab, noc'h eus nemet commanç:
Me a zo preparet, hac oh tisfi ive
Da dostât diouzin demeus hed va c'hleze.

OGER-DANOA.

Hapossùblve, Beuvet, hac'houi rentet cablus,
Evec'h c'hoas qen hardi da gomz qen orgouillus!
Ret ê, herve' velàn, disqüel dêc'h sclêr ho fot.

Digitized by Google

Sur è ta, Autrone, bremàn vo tom ar yod.
Güelc'homp-ta hon daouarn en goad ar vuntrerien;
N'o deus qet a galon evit en eur zouten.

GERARD *a denn e gleze.*

Ne rit qet ho pompad, Oger, qer buan-ze,
Rac ni viro ouzoc'h, gant ar c'hraç a Zoue,
Ne refoc'h qet pep tra hervez ho fantazi:
Saillomp eta, va zud, varne vel loened cri;
Saillomp oll a vagad var dud an Ampereur,
Pa int deut d'ar vro-màn evit clasq o maleur.

SALOMON A VREIZ.

C'houi a glasq ho maleur, assur, tud didalve,
Pa fell dêc'h revolti a enep ar Roue;
Ha c'houi rentet coupapl, e zoc'h meurbet fier!
Rac-se-ta, Autrone, tennomp hor c'hlezeyer,
Ma traillfomp a damou an dud orgouillus-màn,
En hano an Drindet, Tad, Mab, ha Speret-Glan.

Amàn en em rancontr an armeou hac e commanç ar gombat.

GALERAN.

Evit ma voezoc'h, Sir, penos n'ôn qet traitour,
Me laqa dirazoc'h a blat va adversour,

Laza ra pempet a soudardet Beuvet.

Cetu lazet unan da commanç ar c'hoari.

ISAKAR.

Ni hor bo aneze rêson, n'ho pet sourci.
Dal-a-zaou, Galeran; bremàn e zomp qittes.

Laza ra ar c'hoec'hvet soudard.

Redoublit a gourach, me ho ped, Autrones.

FOUQES.

Ha! ha! eta, Beuvet, ha c'houi anav ez ê
Eur maleur evidoc'h laza mab ar Roue?

BEUVET.

Ma n'em brje er grêt, e voan prest d'en ober;
Ha c'houi, traitourien vil, laqit eves d'ho lâr.

Digitized by Google

RICHARD A NORMANDI.

Commanç a ra dija biannât ar vanden.

NANTEUIL.

Ni ho recompanço a ze bremâ-zouden.
Allòn eta, va zud; mar deus bini am c'bar,
Laqit e adversour pepini d'an douar:
Me meus laqet unan da c'hourve var ar plaç.

Laza ra trivet Ecuier ar Roue.

GERARD.

Ha me laqay eun all evit bevanç d'ar chaç.
Bremàn hon eus pêet ac'hanoc'h, Francisien;
Noc'h eus qet goneet netra oll bete hen.

Laza ra pêvarvet Ecuier ar Roue.

CHARLAMAGN.

Courach oll, Autrone; redoublit a venjanç,
Rac me a vel e chom ar victor en balanç.
Ma na vemp evite, e collin va sqient.

REGNIER.

Ni rêi dê perissa, pa ve qeit all o dent.

OGER-DANOA.

Courach, camaradet, hac e vomp evite.

BEUVET.

Nebon, mar c'hoezomp-ni, e vo tom dêc'h ive.
Ententit, Charlamagn, daouest d'hoc'h oll furi,
Cetu ni pell a zo dija e combati,
Hep juji ar victor demeus a nep coste:
Echuomp ar gombat qen a vo goude-ze,
Hac en em gavimp oll varc'hoas ar beure mat
Da gommanç a gaeroc'h adare ar gombat;
Pe ma noc'h eus qet c'hoant da guemeret repos,
Ni a guntunuo etre pado an nos.

CHARLAMAGN *a êchu ar gombat, hâc a lavar:*

Amzer avoalc'h hon eus en de da gombati;
Rac-se eta, Beuvet, ne vo qet a fazi

Digitized by Google

D'en em gavout amàn varc'hoas eus ar beure,
Ha ni guntunuo ar gombat adare.

NANTEUIL.

Nebon, ni n'em gavo, ne vo qet a zale;
Rac-se ho peet sònj d'en em gavout ive.

Sortial a reont tout.

TRIVET DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit a antre.*

GERARD.

Me lavar, Autrone, hep bea tam couard,
Hon eus antreprenet eun affer a zo stard.
Crena ra va memprou, ha bervi ra va goad,
Gant ar vorc'het a meus na golfemp ar gombat.

BEUVET.

Me ell mui eguedoc'h crena sur, va breur qer,
Rac carguet ê va c'horf a vlesseür hep niver.
Penevert ar gourach a meus da resista,
E varvfen var ar plaç en heur bresant amâ.

NANTEUIL.

Lavarit din, va breur, ha blesset oc'h mortel?

BEUVET.

N'en dòn qet, a gredàn, dre c'hraç an Eternel.

NANTEUIL.

Mes anfin, ne zeus câz, güir ê e zeus ive
Massacret eun dam vras eus a dud hon arme;
En fe a Duc Nanteuil, hac hep tam brabançal,
Me rento da Charles varc'hoas sur qement all;
Rac ni royo deàn eur vataill vo qen ten,
Ma collo o bue ouspen trêgont mil den.

GERARD.

Ah! va breudeur güirion, dre reqet ho pedàn
Da zelaou an avis a roàn dêc'h bremàn.
Gouzout a rit ervat ar Roue deus a Franç

Digitized by Google

Zo demp superior, sclêr ê ar gonsecanç;
Eur gonfusion vras ê demp ha lachete
Bea en em armet a enep hon Roue,
Rac ên en deus ar güir ha ni hon eus ar gaou;
An debat a zo bet hep mui qen entre daou.
P'en deus an Duc Beuvet lazet ar Prinç Lohier,
E zê er fêçon-ze en em rentet muntrer;
Rac-se, mar em c'hredit, e casfoc'h hep dale
Darn ho Chevalerien da gavet ar Roue,
Da bedi aneàn var ar c'henta abord,
Mar be nep seurt moyen, da ober an accord.
An Ampereur, me gred, a zo eun den leal,
Hac ho recevo sur en e c'hraç vat ractal.

BEUVET.

Ret ê en em renta eta d'hon enemi,
En despit d'am speret ha d'am oll fantazi!
Ma vijec'h a accord, va breudeur, ganén-me,
Biqen n'en em rentjemp, m'en assur, d'ar Roue;
Mes anfin, pa fell dêc'h, ne dal qet marc'hata.
C'houi, va zaou zijentil, selaouit an dra-mâ:
It eta em reqet hac abeurs va breudeur
Bremâ-zouden vantan beteç an Ampereur,
Ha lavarit deàn, hep arrêti pelloc'h,
Oc'h cacet eus hor peurs evit goulen ar peoc'h;
Anfin, e prometomp en amzer da zonet
Oboissa deàn evel ma vo dleet.
Lavarit deàn c'hoas e zomp calz glac'haret
Da vea bet lazet e vab qer assuret;
Hac e zòn prest anfin da repar e varo
D'e dad, ar Roue Franç, er fêçon ma caro.
Cetu eta petra oc'h eus da lavaret:
Grit eta ar veach, m'ho suppli, hep arret.

REGNIER.

Autrone, gant joa vras ni rayo qementse.

Digitized by Google

Rac-se eta, Fosson, qent mont bete'r Roue,
Sònjomp a fêçon vat petra a lavarimp:
Rac eur goal veach ê; mes gouscoude er grimp.

FOSSON.

Pell zo ne ris beach gant mui demeus a joa
Nac a gontantamant evel ma ràn emâ;
Rac ma elfe ar peoc'h eur vech bea sinet,
E chomfemp adare en hor paciantet.
Adieu ta, Autrone; adieu eur veach c'hoas:
Ni rento dêc'h respont hep arrêti pell bras.

An daou Ambassadour a zorti, hac e yeont da gaout ar Roue.

BEUVET

Ha ni n'em retiromp, me ho ped, va breudeur,
Da c'hortos ar respont digant an Ampereur.

PÊVARVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

CHARLAMAGN.

Pelêc'h-ta ê manet Beuvet hac e vreudeur?
Pa ne deuont souden, n'o c'hortoimp nemeur;
Ni laqayo Beuvet da ober eur remu,
Rac ni laqai e guær en tân hac en ludu.

An daou Ambassadour a êrn e cân ar Roue, hac en em strinqont d'e zaoulin.

FOSSON, *eur branc olivez glas en e zorn, à lavar:*

Jesus-Christ, Mab Doue, güir Redemptor ar bed,
D'ho conserv, Sir, en peoc'h hac ive en yec'het,
Ha da rêi dêc'h ar c'hraç da vea triomphant
Var guement antrepris a rit antieramant.
Ah! perac ne meus-me elocanç Ciceron,
Hac ive ar furnez en devoa Salomon,
Hac eun teod alaouret da zressi eur reqet
Dirac ho Majeste, ô Monarq redoutet!
Abeurs an Duc Beuvet, an Duc a Roussillon,

Digitized by Google

Hac an Duc a Nanteuil, a un ompinion,
E zomp bet deputet da zonet ho pete,
Ha d'en em brosterni dirac ho Majeste,
Da bedi ac'hanoc'h, mar deus nep moyen c'hoas,
Da gaout ar vadelez d'o receo en ho craç.
Beuvet zo regretant, qercoulz hac e vreudeur,
Ma ê bet massacret ho mab, ô Ampereur!
An Duc Beuvet memes n'em anzav criminel,
Hac a offr repari e vuntr var ho puguel.
Ouspen, e prometont, an eil hac eguile,
Bea oboissant bepret d'ho Majeste.

CHARLAMAGN.

Birviqen ne gredjen e vijec'h qen hardi
Da zonet em presanç gant ar senrt gevredi:
Bras ê hoc'h insolanç, cavet an hardisson
Da barlant evit tud zo leun a drahison!

REGNIER.

O Roue Charlamagn! possubl ve d'ho calon,
Carguèt eus a vertu, dont da refus pardon!
Biscoas den ne zougas ar gurunen a Franç
Vaillantoc'h eguedoc'h, sclêr ê ar gonsecanç.
C'houi oc'h eus pardonet hoc'h enemiet bras:
P'en em humilijont, c'houi roe deze graç.
Güir ê penos oc'h eus ar c'hleze a justiç,
Ha pouvoar absolu a enep pep maliç;
Mes seul-vrassoc'h ar c'hrim a greder commetti,
Seul-vuioc'h merit zo o tont d'er pardoni.
Recevit en ho craç, m'ho ped, va Ampereur,
Va mestr, an Duc Beuvet, hac ive e vreudeur,
Hac e protestont dêc'h pelloc'h da virviqen
Evel ho sujedet, da heuill ho courc'hemen.
Imitit hon Zalver, ô Sir, me ho suppli,
Pa varvas evidomp var menez Calvari:
Hac en prest da vervel dre hoaniou qer garo,

Digitized by Google

E pardonas d'an nep en laqas d'ar maro:
Oc'h imita Jesus, Sir, ni hon eus esper
E pardonfot d'am Mestr maro ho mab Lobier.

CHARLAMAGN.

Tec'hit dirac va faç ha na zaleit qet;
Ne qet êz pardoni eun hevelep torfet.
Me ya da gonferi gant an Tadou a Franç
Touchant an affer-ze a zo a gonsecanç.

FOSSON.

Pagommandit demp, Sir, ni ya d'en em denna.
Adieu a lavaromp... Qen a vo ar c'henta.

CHARLAMAGN. Sortial à reont.

Petra lavarit-u bremàn, va oll dud qer?
Evit an Duc Beuvet oc'h ober ar fier,
En deus c'hoant ar vech-màn d'en em humilia.
Petra meus da ober?... Lavarit din bremâ.
Mes den ne lavar guer... Mud oc'h-u. Autrone?
Roit din cuzul vad, pa meus necessite.

NÊM.

Pa velàn ar re-all o tele'hel ar silanç,
E meus c'hoant, Impalaer, da zont d'en em azanç
Da rêi dêc'h va avis var sujet qementse:
Pardon, mar parlantàn gant re a liberte.
Güir ê, an Duc Beuvet a zo bras e furi,
O caout an insolanç qement d'oc'h offanci;
Hac e rafec'h assur eur graç particulier
O pardoni deàn maro ho mab Lobier;
Gouscoude e carfen donet da gonclui,
Mar ho pe madelez, ô Sir! d'am permetti,
E recefac'h en graç Beuvet hac e vreudeur:
Balamour da Zoue, m'ho ped, va Ampereur.
Credi a ra din, Sir, e ve an accord-se
Avantajus meurbet d'an eil ha d'eguile;
Rac ne gafet ligne en rouantelez Franç

Digitized by Google

Crénvoc'h eguet Beuvet hac e oll aliançz.
Dont abenn dioute n'en dê qet re facil;
Mes anfin, eur peoc'h mat, Sir, a ve sur util.

RICHARD A NORMANDI.

Duc Nêm, me a approu ar pez a leveret;
A ligne puissant ê assur an Duc Beuvet;
Bea int pêvar breur, ha Duqet o fêvar:
En qement ma varchont ne gavont qet o far.
Nemet frajilite ne zeus ebars an dud:
Beuvet a eure ze dre eun tol prontitud;
Ha pa ra offr dêc'h, Sir, da zont da repari
Maro ho mab Lohier, m'ho ped d'er pardoni.
Pardonit da Veuvet e offanç tremenet,
Hac é vo fidel dêc'h en amzer da zonet.

CHARLAMAGN.

Me bardon aneân ebars en ho faveur.
Grit eta prest antre an daou Ambassadeur,
Ma lavarin deze va resolution,
M'o devo o mennat, mes gant condition.

An daou Ambassadour a antre, hac ar Roue a gumtuen.

Arça-ta, Autrone, lavarit da Veuvet
Hac ive d'e vreudeur, e meus-int pardonet,
Gant ar gondition, an eil hac eguile,
Ma rint a neve-flam sermant d'am Majeste.
Lavarit da Veuvet, ententit mat, Regnier,
Evit ma reparo maro va mab Lohier,
Eranc dont da Vouel-Yan gant daou-c'hant den armet
Evit va servicha ellec'h m'am bo souhet.
Cetu-ta, Autrone, an oll gondition,
Mar sonj antren en graç ha bea va mignon.

FOSSON.

O Roue vertuus hac an nopla biscoas
Zo bet var an douar hac ive er mor glas,
Ni ho trugareça demeus a galon vat,

Digitized by Google

Pa è ho madelez rêi demp-ni hor mennat.
Ni ya gant calz a joa d'annonç d'ar pêvar breur
Oc'h eus a galon vat ar vech-màn, Ampereur,
Pardonet oll deze qement zo tremenet:
O clêvet an dra-ze e vint rejouisset,
Adieu dêc'h, Ampereur, ha c'houi, Tadou a Franç,
Ni reqet dêc'h bepret pep seurt rejouissanç.

An daou Ambassadour a barti da vont da renta respont da Veuvet.

CHARLAMAGN.

Hani, en em dennomp eun nebeut, va frincet,
Ma vo accomplisset ar pez zo proposet.

Charlamagn hac e suit a sorti.

PEMPET DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit a antre.*

BEUVET.

Ne dalfe qet enac'h: contant zen, va breudeur,
Da glêvet ar respont digant an Ampereur.
En dispit d'ar fatiq, e ven c'hoas joaüs bras,
E ve plijet gantàn va receo en e c'hraç;
Rac piou benac en deus ar Roue da barti,
Ne ell qet esperout bea re disourci.
Mes me vel oc'h antren prest va zaou zijentil:
Hac én zo, lavarit, ho peach bet util??

An daou Ambassadour a antre.

REGNIER.

Ia sur, Autrone, hac ouspen, util bras:
Ar Roue Charlamagn ho receo en e c'hraç,
Gant ar gondition, an eil hac eguile,
Ma refot a neve sermant d'e Vajeste.
Dêc'h-u, Autrou an Duc, eu ho particulier,
Evit repar deàn maro e vab Lohier,
E qemen da Vouel-Yan qenta d'e zervichi,
Gant daou-c'hant den armet, hervez e fantazi,

Digitized by Google

Ha bea fidel mat deàn da virviqen :
Qementse a c'houlen, ha nonpas netra qen.

GERARD.

Me ho trugareca, va C'hrouer beniguet,
Me am boa qement-màn pell a zo deziret;
Ne alje ar Roue exerç brassoc'h douçter
Ebars en hon andret, va c'hredit, va breuder.
Rac-se, en em hastomp da vont gant dilijanç
Da c'houlen hor pardon digant ar Roue Franç,
Ha d'e drugarecât humblamant var ar plaç,
P'en deus ar vadelez d'hon receo en e c'hraç.

BEUVET.

Me a zo prest da vont pa guerot, va breudeur,
D'en em humilia dirac an Ampereur;
N'ordreno netra din sur na effectuin,
M'en assur, va breudeur; nan, biqen ne vanqin
Da ober pep tra oll hervez e volonte,
Evit gallout bepret conserv e amitie.

NANTEUIL.

Demp eta, va breudeur, da gavet ar Roue,
Rac aon, eus hor gortos, n'em impaciantse.

Sortial a reont.

C'HOEC'HVET DIALOG.

AR ROUE *hac e suit a antre dre eur c'hoste.*

BEUVET *hac e Vreudeur dre eur c'hoste all, hac en em strinqont d'an daoulin dirac ar Roue.*

BEUVET.

Me bed Jesus, Roue an douar hac an ee,
Da ogmanti ho cloar; va Frinç ha va Roue,
Ha da rei dec'h ar c'hraç da vea trionfant
Er pez' antreprenoc'h atao antieramant.
Me zo deut ho pete hac ive va breudeur,

Digitized by Google

Evit en em strinqa d'ho treid, va Ampereur,
Ha da c'houlen pardon demeus an offanç grêt,
Mar be dêc'h a reabl, ô Monarq redoutet!
Me a anzav va c'hrim; ia, me zo coupab
Da vea em c'holer lazet Lohier, ho mab;
Hoguen me bromet dêc'h dirac ho Paronet,
E reparin va c'hrim er fêçon ma qerfet;
Ha va breudeur ha me en em rent sujet dêc'h,
Prest clos d'ho servicha, pa blijo ze ganêç'h.

CHARLAMAGN.

Pa ho qüelàn, Beuvet, qement humiliet,
Ne allàn qet bea cruel en hoc'h andret;
Rac-se e pardonàn d'an eil ha d'eguile,
Ma observit ar pez zo scrivet en trête.
Mes c'houi, Autrou Beuvet, pa oc'h ar c'houpapla,
A ranqo, p'am bo c'hoant, donet d'am zervicha
Gant daou-c'hant den armet, pa deuin d'ho pedi:
N'en dê qet va goulen dies da observi.

BEUVET.

O Monarq generus! pa felfe dêc'h ouspen,
Ne refusin james da heuill ho courc'hemen.

CHARLAMAGN.

Deut eta da Vouel-Yan da Baris d'am c'havet.

BEUVET.

Ia, Sir, me deuyo gant daou-ç'hant den armet.
Adieu dêc'h, Ampereur, gant eur güir garante:
Me reqei dêc'h bepret pep seurt prosperite,
Adieu, Tadou a Franç ive pareillamant:
Me a drugareca ac'hanoc'h humblamant.
Rac oblijet on dêc'h, qercoulz ha va breudeur,
P'oc'h eus grêt hon accord dirac an Ampereur.

CHARLAMAGN.

Adieu dêc'h, Autrone, ha d'ar c'henta güclet:
Bezit oll prudantoc'h en amzer da zonet.

Partial a reont.

Digitized by Google

SEIZVET DIALOG.

GANELON, GRIFON, HERNIER, GALERAN, RIPUS, GIDELON, BERTELOT, FOUQES, ISAKAR, *ha pêvar Chevalier d'ar Roue en em laqu da gomplodi.*

GANELON.

P'o qüelàn, Autrone, o telc'hel ar silanç,
Me ya da lavarat eun dra a importanç:
Me am boa da zisclèry pell zo intation,
Bremàn en em bresant mat an occasion.
Cetu ni n'eur gavet, dre c'hraç ar Brovidanç.
Tud zo deus a famill ar Rouanez a Franç,
Zo en em exposet en danjer alies,
Evit renta servich d'an Ampereur Charles;
Ha pegnement m'hon eusbet e zervichet mat,
E velàn Charlamagn qer cruel, qen ingrat
Da gavet evidomp eur çerten disprisanç:
Me a vel ze avoalc'h, demeus e gontenanç.
Cetu lazet Lohier gant ar superb Beuvet,
Hac evit qementse e zê bet pardonet,
Lohier a voa car demp abeurs ar Rouanez,
Hac en d'oa evidomp a bep seurt madelez;
Rac-se e connarràn, m'en lavar, va zud qer,
Ma chom impunissabl maro ar prinç Lohier.

GRIFON.

Güir ê, Comt Ganelon, ar pez a leveret;
Me zo en qementse coulz ha c'houi estonet,
Pa velàn Charlamagn, zo eun den a gourach,
Manqet d'en em venji deus eur seurt traitourach;
Rac eur c'hrim horrubl ê laza mab eur Roue.
Ma vije c'houi pe me, na den deus hon ligne
A raje qement all, m'en lavar franchamant,

Digitized by Google

E vije punisset ha laqet da neant.
Hoguen an Duc Beuvet a zo eun den traitour ;
P'en em zante goasqet en deus comzet qer flour,
Hac en eur ober goab memes eus ar Roue,
E zê bet recevet en e c'hraç adare.

HERNIER.

Pa oc'h eus lavaret, bremàn ho santimant,
Selaouit va hini ive pareillamant.
Ne dalfe qet e nac'h, Beuvet hac e vreudeur
O deus bet eur c'hraç caer digant an Ampereur,
O pardoni deze gant qement a zouçder,
Maro e vab ena, ar prinç yaouanc Lohier!
Hoguen, ma na ouzoc'h, m'en lavaro dêc'h prest
E labour ar Roue en ze dre interest:
Rac gout a ra ervat Beuvet hac e vreudeur
A ell rêi o-unan brezel d'an Ampereur;
Hac e voa güell deän o zrêti gant douçter
Eguet cavet en Franç brezellou hep niver.

GALERAN.

Ma ne gavomp remed, me gonclu, Autrone,
N'hon eus mui a respet en pales ar Roue.
E mâ bremàn an ton gant ar c'hos Duc Emon,
Gant an Duc a Nanteuil, an Duc a Roussillon;
Hac ar muntrer Beuvet a zo bet pardonet,
Evit rêi d'ar Roue eun daou-c'hant den armet!
Gant alianç Beuvet e màn dre oll an ton;
Rac-se me lavar dêc'h evit conclusion
E zomp ar veach-màn discaret crenn a blat,
Ma na gavomp moyen evit o izellât.
Or, evit dont abenn demeus hon antrepris,
(Beuvet o tleout dont er moment da Baris)
E ret demp-ni mont oll a vagad var an hent,
Evit en distruja, entreomp-ni, qerent.
Ma ve maro Beuvet, me a meus esperanç

Digitized by Google

E vemp c'hoas respetet gant ar Roue a Franç.

IDELON.

C'houi oc'h eus, Galeran, studiet eur guentel,
Ha ma heuillomp anei hor bo assur brezel.
Hac e lazfemp Beuvet, c'hoas en deus alianç
Pere ne vanqfe qet sur da denna venjanç
Demeus a guementse. Davantach c'hoas a zo:
Ar generus Mogis, m'en assur, a glasqo,
Pe dre nerz pe dre art, me bromet se ervat,
Da zont d'en em venji deus a varo e dad.

FOUQES.

Tavit ta, Idelon, m'ho ped, var guementse;
Ni vassacro Beuvet, mar permet ar Roue.

BERTELOT.

N'o pe qet a vorc'het ouz a ze, Autrone;
Me laqai va eont da gonsanti da ze.

RIPUS.

Pa oc'h eus concluet, tentomp prest ar fortun;
Arabat è disclèry hor secret da nicun,
Ha demp oll d'ar palez da gavet ar Roue,
Da remontri deàn e ve eul lachete
Da zouffr en e zervich, ar pez a ve esqis,
An nep eu deus lazet an Daufin a Baris.
Ar Roue, avichou, a zo goal violant,
Hac a varo e vab e sant c'hoas calz tourmant.
Marteze e tisfe dont da accordi demp
Laza an Duc Beuvet, p'en em gavo ganemp.

Sortisl a reont.

EIZVET DIALOG.

BEUVET *a antre gant e suit hac a lavar:*

Arça, Chevalierien, tud-jentil, soudardet,
Êru è an amzer a voa demp assinet
Gant ar Roue Charles evit mont d'e gavet:

Digitized by Google

Ret ê delc'hel d'ar gomz, p'on eus er prometet.
Rac-se, va mignonet, humblamant ho pedàn
Da gaout calz a brudanç en occasion-màn,
Ha mar hor be ar c'hraç da zont tranqil d'ar guêr,
Me ho recompanço oll en particulier.

QENTA CHEVALIER *Beuvet.*

Pa ê din commandet gant an Duc Rousillon
Rêi dêc'h va asistanç er seurt occasion,
Autrou an Duc Beuvet, me bromet dêc'h ervat
Ne espernin biqen da scuilla va oll goad
Evit hoc'h asista ebars ar veach-mâ;
Me a gred ar re-all a râl ar memes tra.

BEUVET.

En hano va Doue, güir Roue ar bedis,
Commançomp hor beach entrezec ha Paris,
Da demoigni ervat d'am Mestr ha d'am Roue
E zomp fidel deàn bars en hor promesse.

Ober a reont tro an theatr hac en em arrêtont er c'hreiz; mes o vea c'hoas pell eus Paris, Beuvet a dro eus e dud bac a lavar:

Pa omp avancet mat ebars en hor beach,
Qemeromp hon repas hep dale davantach;
Güelloc'h ezaimp en hent pa vimp rafrechisset.
Dèmp eta da leina, m'ho ped, va mignonet.

FOSSON.

Hoc'h avis a zo mad, Autrou an Duc Beuvet:
Crénvoc'h e vimp, p'hor bo hon repas qemeret.

Sortial a reont.

NOVET DIALOG.

CHARLAMAGN *a antre gant e suit hac a lavar:*

Birviqen ne zorti, a meus aon, va zud qer,
Ar c'heus eus va c'halon demeus maro Lohier;
Rac caer a meus antren em pales trionfant,
Nac er plaçou zo leun a bep contantamant,

Digitized by Google

Qementse a guendalc'h da rebech din bepret
Da vea pardonet e varo da Veuvet.

GRIFON.

Sir, goall sebezet ôn o clêvet lavaret
Ec'h êru da Baris an Atrou'n Duc Beuvet
Gant daou-c'hant den armet a dle presanti dêc'h:
Ar pez a estono an oll; me da guenta ganêc'h,
Pa deuit d'accepti, memes da zouffr ouspen
Eun den en hoc'h eneb zo bet qen inhumen,
Hac en deus cometet eur c'hrim an horrupla
A elje den ober birviqen er bed-mâ;
Hac e souffrac'h eun den dirac ho taoulagad
A drempas e zaouarn en goad ho mab qer mad!
Troublet ê va speret o sônjal qementse.
Mar qerit permeti, selaouit, va Roue,
Ni yêlo var an hent pêvar-c'hant den armet
Evit terri o fenn d'e dud ha da Veuvet.

CHARLAMAGN.

Pa e meus pardonet da Veuvet e dorfet,
Tavomp eta var ze, m'ho ped, va mignonet.

BERTELOT.

En a lazas ho mab, Sir, ha dre drahison;
Rac-se me lavar dêc'h va resolution,
E tle, dre drahison, bea lazet ive:
Qementse a verit, hep offanci Doue.

CHARLAMAGN.

Ze a ve pec'het bras. Birviqen ne souffren
Ober injustamant laqat mervel nep den.

FOUQES.

Qementse a zo just, m'en lavar, va Roue:
Tra evit tra bepret, bue evit bue.
Beuvet en deus lazet dre drahison Lohier;
Dre drahison ive e varvo ar muntrer.
Mar qerit permeti, gant ar C'hont Ganelon

Digitized by Google

Hac e gamaradet, tout potret a galon.
Ni yêl en hor perill da assomi Beuvet :
C'houi evit qementse ne veot qet blamet.

NÊM.

C'hoant oc'h eus, Autrone, c'hoas da gomanç labour ?

FOUQES.

Me greddin e teufoc'h, Nêm, ive d'hor zicour.

OGER-DANOA.

Abret pe diveat e vo sur pêet se.

RIPUS.

Bepret e màn Oger e sicour e ligne.

SALOMON A VREIZ.

Lezit Beuvet en peoc'h hac e reot ervat.

HERNIER.

Ne dleer qet e zouffr hep scuilla e oll voad.

RICHARD A NORMANDI.

Mar be lazet Beuvet e vo c'hoas sur brezel.

GANELON.

Qementse a verit ar vil traitour cruel.

CHARLAMAGN.

Ebars ho risq hepqen me bermet se ganêc'h ;
Mes me voelc'h va daouarn ouz se, m'en lavar dêc'h ;
Sepet n'em bo me qet nep pec'het evit se,
Me a lèz ac'hanoc'h libr en ho polonte.
Hoguen laqit eves en em gafec'h tromplet,
Rac me a bromet dêc'h, mar be lazet Beuvet
Ne vanqo birviqen adversour dêc'h en Franç :
Coustout a rêi ze dêc'h ha d'hoc'h oll alianç.

GANELON.

Ne meus morc'het ebet, Sir, eus a guementse ;
Me a zisfi Beuvet coulz hac e oll ligne,
Hac ive qement den a zo ebars en Franç,
Da foula en nep guis me na va alianç ;
Ha p'oc'h eus permetet demp monet en beach,

Digitized by Google

Ni ya gant ho conje hep goasta davantach.

Ganelon hac e gansortet a ya var an hent da hedal Beuvet.

CHARLAMAGN.

Ha ni, demp, Autrone, d'ar recreation,
Da c'hortos an issu en devo Ganelon.

Ar Roue hac e suit a sorti evit mont d'ar recreation.

DEUVET DIALOG.

AN DUC BEUVET *hac e suit a antre var an theatr evit cuntunui o hent da vont da Baris.*

BEUVET.

Va znd ha migoonet, avancit, me ho ped,
Bremàn en hor beach, pa omp oll disqüizet;
Güell ê bea abret eguet re diveat.
Qen a vìn en Paris ne vìn qet divorc'hat;
Rac me a voar ervat e meus adversourien
En pales ar Roue hac a zo traitourien,
Hac a ve joaüs bras da gaout occasion
Evit ober dìn-me affront pe trahison.

AN EIL CHEVALIER.

Moyenant graç Doue, va C'hrouer beniguet,
Noc'h eus qet a affer, Autrou an Duc Beuvet,
Da guemeret morc'het da vont en ho peach,
Rac bea zo ganêc'h tud demeus a gourach;
Hac an nep, m'en toue, a zeuy d'hon attaqi,
Ni er grayo souezet qent fin an disparti,
Mes me vel calz a dud o tonet d'hon rancont;
A bales ar Roue me gred sur e teuont.

BEUVET.

Maleur demp, Autrone! bea zo trahison;
Me vel va adversour, ar superb Ganelon.

GANELON.

O arrêtit, Beuvet, mantrer ar Prinç Lohier;

Digitized by Google

Êru ê ar vech-màn an heur hac an amzer
Ma vo sur güerzet dêc'h maro mab ar Roue ;
An dra-ze a zo just ; meritet oc'h eus se.

BEUVET.

O Rouantelez Franç ! possubl ve birviqen
Ne ouffes qet bea nêt eus a draitourien !
Piou na rêi trahison, p'ê ar Roue a ra?
N'eus mui a assuranç a netra-er bed-mâ.

HERNIER.

Gouscoude, Duc Beuvet, mar boac'h qent orgouillus,
En ho qüelàn bremàn, eun nebeud morc'hedus.
Mad ec'h ellit bea, rac ni deuy da laqât
An douar da ruya hep dale gant ho coad.

TREDE SOUDARD *Beuvet.*

N'en domp qet morc'hedus evit dont da vervel,
Rac ni a voar ervat omp oll corfou marvel,
Hac e renqfomp eur vech donet da finissa ;
Mes qent eguet mervel ni deuyo da guenta
Da voerza hor maro da zarn eus ac'hanoc'h,
Ia, m'en assur dêc'h, ma avancit tostoc'h.

RIPUS.

Tostoc'h ec'h avançfomp, n'ho pet qet a vorc'het.
Sus eta, Autrone, evel chass counnaret
En em strincomp varn e d'o zrailla a dammou,
Ma ne yêl den oute da rêi deus e guêlou.

BEUVET.

Allas ! va mignonet, ni hor boa ar grêdanç
E voa an accord grêt gant ar Roue a Franç ;
Mes bremàn me a vel en deus hon trahisset :
Allòn, cleze en dorn... Courach, va mignonet.
En hano hor C'hrouer ; bezit oll din fidel,
Rac ar vech-mâ ê ret pe drec'hel pe mervel.

IDELON.

Daoust dêc'h, poltronet, ha c'houi en em zifen,

Digitized by Google

Ni a ya er veuh-màn da derri dêc'h ho penn.
Maleürus e voe dêc'h ar moment hac an de
Mar voelc'hjoc'h ho taouarn en goad Mab ar Roue.

PÊVARVET SOUDARD *Beuvet.*

Ni n'em difenno sur, an dra-ze a zo sclêr;
Rac-se-ta, Autrone, tennomp hor c'hlezeyer,
Ha saillomp a vagad var an dud milliguet,
Da rêi dê da c'houzout ha ni zo poeltronet.

FOUQES.

Ne allàn mui pelloc'h souffr anê da barlant:
Saillomp oll varneze d'o laqat d'an neant.

GANELON. Commanç a ra ar vataill.

N'ho pet qet a drue ouz an dud milliguet.

GRIFON. Laza ra a soud^d. da Veuvet.

Cetu daou aneze d'an douar discaret:
Courach, va mignonet, ha ne vano hinin.

BEUVET.

Qer a vo da eure qent eguet ma varvin.
Pa rencomp oll mervel, va zicourit, va zud,
Rac mar chom beo hini, e vo sur eur burzud.

GALERAN. Laza ra an drivet Ecuier.

Courach, va mignonet; redoublit a vaillanç,
Ha ne chommo qet pell ar victor en balanç.

Laza ra pemp soudard ha blessi a ra Beuvet d'ar maro.

BEUVET.

Ret ê din êchui, me a vel ze ervat;
Biannêt ê va nerz, colf a ràn va oll goad;
Reposit hoc'h armou, pa ê ret din mervel,
Ma sònjin er maro, rac ne vevin qet pell.

GALERAN.

Ac'hanta, miserabl! gout a res-tè ervat
Ec'h eus, effei, affer bremàn ouz eur potr mad?

PÊVARVET ECUIER AR ROUE.

Hast eta, traitour fall, ha na vez qet re hir.

Digitized by Google

Lavar da *in manus* en daou pe en tri c'hir.

BEUVET.

Allas ! va breudeur paour Gérard a Roussillon,
Ha c'houi, Duc a Nanteuil, c'houiive, Duc Emon,
Ma vouijac'h, a gredàn, e vije trahison,
E rojec'h din sicour er seurt occasion.
Oh ! va niz qèz Renod ! ma vouifes va doare,
E teufes d'am zicour, ha da vreudeur ha te.
Adieu, va mab Mogis, daouest pelec'h ez out ;
Pa glêvi vin maro te po calz a hirvoud.
Me reqet ouz Doue, Mogis, ar c'hraç ma po
Gant da guender Renod da venji va maro.
Mes pa renqàn mervel dre zaouarn tud barbar,
Me rêyo ma vo sònj ouzòn var an douar.

Laza ra pêvare Ecuier ar Roue.

RIPUS.

En em strincomp varnàn, an den traitour infam ;
Laza a ra hon tud bepret a neve-flam.

GRIFON.

Oh ! lezit ganemén an traitour inhumen,
Ha me royo deàn bremàn e groas-nouen.

Laza ra Beuvet en eur lavarat deàn :

Orgouillus ! tiset out gouscoude er vech-màn ;
Allòn... ret ê caout fin deus ar re-all bremàn.

GANELON.

Deut d'en em arrêti, me ho ped, Autrone ;
Mar greont va lavar, o devo o bue.
Pa ê ta güir penos, pa voe lazet Lohier,
E commandas Beuvet da bêvar Ecuier
Renta ar c'horf maro evelse d'ar Roue,
Pe otramant souden e coljent o bue,
Me a gommand dêc'h-u bremàn ar memes tra.
Mar fell dêc'h caout cartier, sònjit bremàn eta
ranqit caç d'ar guêr corf ho Mestr qer Beuvet,

Google

Mar trêtimp aneàn evel en devoa grêt.

FOSSON.

Autrone, ni rayo ar pez a lavarit:
Prest clos omp da ober ar pez a gommandit.

HERNIER.

Croguit eta er c'horf, me er gommand dêc'h prest.

QENTA CHEVALIER *Beuvet.*

Ni er grai prontamant, hep ober nep contest.

Amàn tud Beuvet a guemer e gorf evit e gas d'ar guêr.

GANELON.

Ha ni demp, Autrone, prontamant var horc'his
D'assuri d'ar Roue hon eus grêt vaillantis.

Ganelon hac e gonsortet a ya da Barie.

FOSSON.

Allas! va mestr Beuvet, emàn zo eur maleur
Oc'h eus bet o tonet da gaout an Ampereur!
Doueti a rêc'h eun dra, ha nonpas hep rêson,
Penos ho poa aon bras na vije trahison.
O Roue Charlamagn! piou a gredje biqen
E teujac'h da zouffri eun dra qen inhumen!
Donet da hermeti laza eun den vaillant
A ye d'ho servicha gant eur galon ardant.

EIL CHEVALIER *Beuvet.*

Oh Duqes Egremont! penos e credimp-ni
Dont da annonci dêc'h eur c'hêlou zo qer cri?
Ranna rêi ho calon, me a zo assuret,
Pa velfoc'h ho pried er guis-màn massacret.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Hon oll dristidiguez ne zervich da nêtra:
Demp prest da Egremont gant ar c'horf maro-mâ;
Pa vimp êru er guêr e vezo entêret:
Ne c'houlen mui nemet an douar beniguet.

Sortial a reont tout gant ar c'horf evit mont d'ar guêr.

Digitized by Google

UNNECVET DIALOG.

AR GEANT *a antre hac a gomz outàn e-unan.*

Bremàn, en assuranç, ec'h allàn lavaret
Ne gafet qet va far, pa rafet tro ar bed.
Biscoas var an douar ne voe güelet geant
Qer vaillant ha ma ôn, nac ive qer puissant.
Va zad, pa voa güechall o veva er bed-mâ,
A eure, dre e nerz, da Jupiter crena,
Pa deuas da laqat sevel var billierou,
D'en discar eus e dron, mene var meneyou;
Mes mestr an doueou a strinqas e gurun,
Hac o laqas en poultr, hep esperni nicun.
Ma vijen bet eno, ne voa nac Apollon,
Jupiter, Mars, Mercur, na qenebeut Pluton,
Capapl d'am spouroni, na memes d'am-sponta;
Qent se, me am bije grêt deze oll crena;
M'em bije grêt dê oll gant eur zell coll calon,
Ha dont da c'hout ha me a zoug croc'hen poltron.
Rouard, an diaoul fin, a zònje va zrompla;
Hoguen tromplet ê bet e-unan da guenta.
Boyard, ar marc'h vaillant, roue an oll ronceet,
Ha flamberj, cleze caer, en devoa bet coachet
Ebars en enezen demeus a Balamos,
Hac eno ec'h eure goard varnàn de ha nos;
Hac e sònje ne voa den er bed qer puissant
Da lemel digantàn e denzor excellant.
Mes pa meus e gavet gant e visach fier,
Me meus bet lavaret en nebeut a amzer,
N'eur friza va moustach : Arça, diaoul Rouard,
Rent din-me prontamant Flamberje ha Boyard,
Rac ma n'o rentes pront, me zavo da dorchen :

Digitized by Google

Ne zeus diaoul er bed na stropen penn vit penn.
Rouard digoncertet, en despit d'e varo,
En deus bet qemeret min eur c'holle-taro
Pehini a dolfe tân, curun ha luc'het;
O sònjal va sponta, mes me ne sponten qet.
Me meus-àn destumet ebars en e gavarn,
Amaret brec'h ha gar gant eur chaden houarn;
Me meus-àn contraignet, dre effet a Robard,
Da zilezel ganén ha Flamberj ha Boyard.
Bremàn ne c'houlennàn nemet occasion
Da zisqüel dre ar bed penos e meus calon.
Clêvet meus lavarat penos ebars en Franç
E zeus Chevalierien a zo a importanç:
Me garfe sur rancontr unan eus aneze,
Evit approu varnàn Flamberje, va c'hlezé.

Amàn en em gao Mogis, hac ar Geant en eur sellet outàn a-lavar:

Piou al lorennec-se a dremen dre amàn?
Em enor, ne brisfen qet dont da gomz outàn;
Rac fê e ve ganén ober nep acostanç
Nemet gant eur Roue pe eun Tad eus a Franç.

Mogis *a antre en eur lavarat:*

Aboe ma meus an oad demeus a drivac'h vloa,
Ne meus cavet biscoas va far var ar bed-mâ;
Hac è yàn da vale, pa òn eun den puissant,
Da c'hout ha me gavo tam divertissamant.

Apercevout a ra ar Geant.

Seblantout a ra din güelet eun den vaillant...
Me ya d'e zaludi bremàn incontinant;
Me ranc e zaludi gant calz demeus a joa,
Ma vìn sur è capapl da zifen e vara;
Rac certen, ma nê qet, hep nemeur a zale,
M'er c'hempenno qer brao, ne renco qet bale.

Tostât a ra ouz ar Geant.

Salud dêc'h, va mignon; terrubl oc'h montet mad:
Noc'h eus-u qet true ouz nep a zo var droat?

Digitized by Google

Ma carfec'h, va mignon, evit va oblija,
E yafen en ho plaç, ha c'houi deufe amâ.

AR GEANT.

Pardie, va mignon, c'houi a zo eun drol den,
Fellout dêc'h-u va marc'h hac ober din disqen!
Me meus ezom va marc'h evit distrêi d'ar guêr,
Hac e rancàn hasta, rac an amzer zo bêr.
Ne zeus qet pell-amzer aboe ma meus-àn bet:
Ma noc'h eus qet unan, me ne ràn van abet.

MOGIS.

Hola-ta, va mignon! berra da dêod afo:
Disqen buan d'an traòn, pe me a tisqenno.
Ma rancàn da bedi c'hoas hepqen eur vech all,
Me a traillo munud evel eun tam qig-sall.

AR GEANT.

Amàn, deus va c'hoste, a zo eul louzaouen
Hac a rafe d'un den crena gant an derzien;
Ha ma rancàn assur teul d'an douar va zroad,
Me rêi did e c'hrena; rac-se, divoal ervat.

MOGIS.

Alòn! disqen buan; ha te glêo, camarad?

AR GEANT.

Coll a res-te da benn? Me camarad dide!

MOGIS.

Perac ne vez-te qet?

AR GEANT.

C'hpezadennic bue!

MOGIS.

Ha te, cos flandrin bras!

AR GEANT.

Ro peoc'h din, mar doud fur.

MOGIS.

Coll a res da sqient.

Digitized by Google

AR GEANT.

Qê, corneo dre natur!

MOGIS.

O, va c'hamavad qèz! terrupl oud orgouillus!
Daouest d'ac'h oll bombanç, nout qèt qer danjerus;
Mar doud eun nebeut sot, nebon me tisodo:
Bremàn ni velo piou qenta a boeltrono.

AR GEANT.

Ha possubl ve, paour qèz! e pe an assurauç
Hae an temerite da zont d'en em avanç?

MOGIS.

En gard, loe bras.

AR GEANT.

Ro peoc'h din-me, cos lorennec.

MOGIS.

Daoust did en pe fèçon.

AR GEANT.

Me zerro did da veg.

MOGIS.

Me vel ervat e zout güell derrupl insolant.

AR GEANT.

Lem ê beg da gleze? lavar, den important.

MOGIS.

Partout ec'h antreo.

AR GEANT.

En eur c'horf eveldòn?

MOGIS.

Meur a blaç a gavo.

AR GEANT.

Divoal da gorf, haillon.

MOGIS.

Ha te voar sqêi eun tol?

AR GEANT.

Divoal ervat da güig.

Digitized by Google

MOGIS.

Da gôf, vel eur porc'hel, a drapin manific.

AR GEANT.

An arrach ha furi a antre em c'halon
Hac a ra dìn certen bea leun a eston,
O clêvet ar c'hojou deméus eun tamic den
A dolfen pemp cant lêo sur gant eur c'hoezaden.

MOGIS.

Arça, cleze en dorn, pe me doro da faç:
Tremenet ar gomz-mâ, te ne po mui a c'hraç.

AR GEANT.

Ah! paour-qèz preòn-douar! pa fell dide mervel,
Ret vo da gontanti, mes te ne vi qet voell.
Tremen, poursu da chanç, hac e po marc'hat-mat;
Ne vi qet joaüssoe'h pa po scuillet da voad,
Rac eur goad qen dister ne rêi enor abet
Da eun den eveldòn a zo qen redoutet!

MOGIS.

Têri a res va fenn gant da gomplimantchou,
Crougaden milliguet! Divoal deus va doliou;
Me rêi did displega ha coea d'an douar:
Piou òn, va c'hamarad? Ha bremàn te er goar?

AR GEANT.

N'ouzòn qet da hano, mes da dol zo ponner;
Va glazet ac'h eus ferm, mes me pêo ember.
Ha te allo souten eun tol deus va c'hleze?
Mar tizàn ac'hanout, m'em bo sur da vue.

Douguen a ra eun tol da Vogis, mes Mogis a zaill varnàn.

MOGIS.

Manqet out, camarad; mes me nes manqin qet;
En creiz da vouzellou ez out bremàn tizet.

Discar á ra ar Geant d'an douar.

AR GEANT.

Hola! glazet bras òn: ro dìn bremàn qartier,
Hac e velin ervat out eur güir Chevalier.

Digitized by Google

MOGIS.

Qartier a c'houlennes! var bes condition?
Ha te c'heus peadra da bêa da rançon?

AR GEANT.

Cetu aze Boyard, caera marc'h zo er bed,
Nac a vo birviqen var an douar güelet.
Crén ê evel ar môr, buan vel an avel,
Douç, agreapl d'e vestr; n'oufet qet cavout voell.
Flamberje, ya c'hleze, a zo c'hoas eur presant
Ar c'haera a gafet dindan ar firmamant;
Trempet en goad aspic, entanet gant coad spera,
Ha forjet gant Vulqin en forjou an ifern.
Ar re-ze a zo din; gra a guiri gante:
Mar dout güir Chevalier, lèz ganén va bue.
Flamberj eus da gòste ha Boyard dindannout,
Hep aon ouz den abet, ec'h elles mont partout.

MOGIS.

Pa out en em rentet te po sur marc'hat-mat;
Mes laqa eves bras ne vez re diveat
Da c'houlen da vue, rac va zol zo marvel;
Nemet sicour a pe, e zout prest da vervel.
Mes pa c'heus roet din Flamberje ha Boyard,
Ebars en o reqet me ray eun tol apard:
Orsus, deut d'am zicour, diaoulou eus an êr,
Hac ar sperejou all a zo din familier:
Tariel, Gaviel, Tarquam, Gubariel,
Crarari, Atarib, Core, Gargatiel,
Deut da zicour Mogis da rêi c'hoas ar vue
D'ar Geant-màn zo prest da renta e ene.

AR GEANT.

C'houi ê eta, Mogis, ê bet ar Chevalier
En deus va zurmontet dre eun tol qen dister?
Lavaret mat en d'oa din an diaoul Rouard
Birviqen ne goljen Flamberje na Boyard

Digitized by Google

Nemet dre da zaouarn, adversour jenerus;
Te, Chevalier vaillant, a gombat glorius!
M'am bije bet sqient d'en em c'houarn ervat,
E voan bet achapet diouzout hep combat.

MOGIS.

Ar pez zo grêt zo grêt. Pançomp da c'houliou;
Goude-ze, mar qeres, e c'hoariimp asmou.
Biscoas ne meus douguet ar c'hroc'hen a boltron:
Bian òn da velet, mes bras òn a galon.

AR GÉANT.

Cetu ma rentet yac'h eur vech c'hoas em bue!
Ho trugare, Mogis: qemerit va c'hlexe;
Pignit var guein Boyard, m'o ro dêc'h a galon,
Poc'h eus o goneet, vit pêa va rançon;
Mes roit din, m'ho ped, lod en ho carante,
Ha me ho respeto etro pad va bue.

MOGIS.

Mar tigoe din hiqen caout an occasion,
Me rento dêc'h servich en dezir va c'halon.
Adieu: me ya bremàn entrezec ha Renod;
Ma ve var guein Boyard, e ye ar goella pot,
Flamberj eus e goste, ebars e zorn eul lanç,
Hac e ve diracàn an daouzec Tad a Franç,
Ha daou-c'hant den armet prest clos da gombati,
E redfent arocàn evel gad dirac qi.

Sailla ra var Boyard, hac e ya evel an avel da gaout o guendervi.

DAOUZECVET DIALOG.

AN DUQEZ EGREMONT *outi he-unan:*

O Doue souveren! m'ho ped, va c'honsolet;
Mervel a ràn gant doan hac impaciantet,
En defot ne meus qet clêvet nevezentis
A zoare va fried a zo êt da Baris.

Digitized by Google

Emedi va glac'har bepret eus va zurpren,
Rac e ve trahisset gant e adversourien.
Neuze va mab Mogis nemedi qet er guêr
Evit va c'honsoli, pa meus brassa affer;
Ma ellàn lavarat gant peb seurt güirione
Ne zeus greg var ar bed qer glac'haret ha me.

MOGIS, *en eur antre :*

Pell zo boe ma velis ac'hénoc'h divea.
Bonjour déc'h, va mam guèz, a lavaràn gant joa.
Penos a ra va zad? lavarit din, m'ho ped:
Eun dra zo a neve, meurbet oc'h contristet.

AN DUQES.

Sujet a meus, va mab, da vea contristet,
Rac êt ê da Baris ho tad an Duc Beuvet,
Gant daou-c'hant den armet, da zervich ar Roue,
Ha ne meus en nep guis clêvet outàn doare.
Ne allân qet lemel deus va ompinion
Ne ve bet sur lazet eun tu dre drahison.

MOGIS.

Bet consolet, va mam, ha ne gredit qet se;
Ha c'houi a zonj penos e souffre ar Roue
Commeti trahison en e Rouantelez?
Qementse ve deàn confusion ha mez.

Tud Beuvet a antre gant corf o mestr.

AR BÊVARVET CHEVALIER.

Autrou hac Itron guêr, mar oc'h eus exercet
Güechal ar vertu gaer eus ar baciantet,
Oc'h eus lec'h er vech-màn d'e exerci sur c'hoas:
Ni ro déc'h eur c'hêlou, allas! a zo trist bras.

AN DUQES.

Va Doue beniguet! m'ho ped, va c'honsolit.
Mes pieu ar c'horf maro pehini a zouguit?....

FOSSON.

Allas! va Itron guèr, cetu lazet hor Mest
En eur vont da Baris dre eur maleur funest,

Digitized by Google

Gant an traitourien fall Fouqes ha Ganelon,
Ha gant calz a re-all, sivoas, dre drahison,
A zo deut d'hon rancontr : an dud cri ha barbar!
O deus lazet hon tud, nemedomp hor pêvar;
Ha ni a zo grêt demp renta hor mestr d'ar guêr,
Er stat ma voe rentet güechal ar prinç Lohier.

AN DUQES.

Consolit ac'hanòn, ô va güir Redempteur!
Rac ne meus mui nemet maleur-var bep maleur.
Allas, va fried paour! o caout re a gourach
È pêet dêc'h bremàn gant calz eus à outrach :
Maro ar prinç Lohier zo caùs da guement-mâ;
Sicourit ac'hanòn, pe ec'h àn da sempla...

MOGIS.

Confortit ho calon, va mam guès, me hô ped;
Güir ê oc'h eus sujet da vea contristet;
Mes me a meus esper, abred pe divead,
Da zont d'en em venji eus a varo va zad.

AN DUQES.

Cacit corf va fried d'an ilis, m'ho suppli,
Ma vo preparet oll evit en entêri.

Cap a reont ar c'horf d'ar vêred, en eur gana al *Libera*.

TRIZECVET DIALOG.

MOGIS *outàn e-unan.*

Pa deuàn da zònjal gant peseurt crueldet
E zê trêtet va zad, an Autrou'n Duc Beuvet,
E fell din counnari; ne zeus qen qestion,
Ma ne allàn tenna deus e varo rêsòn.
Ah, Roue Charlamagn! piou a zònje biqen
E rajec'h trahissa va zad qèz evellen!
Hoguen me er promet d'an Doue am c'hrouas,
E pêfot e varo qent ma na vo pell bras.

Digitized by Google

Me ya bremâ-zouden bete va c'hendervi,
Ar pêvar mab Emon, evit o reqeti
D'am zicour d'en eu venj eus a varo va zad,
Dre ma int tud vaillant, hardi ha potret vad.

Mogis a zorti evit mont da gaout e guendervi.

Pevarzecvet Dialog.

An Duc Emon *hag e Vugale.*

Emon.

Clêvit, va bugale, aon a meus gouscoude
Na attirfemp varnomp re coler ar Roue,
O vea sortiet en secret a Baris,
Hép e bermission na goulen e avis.
Rac-se-ta, va mibien, pa è ar peoc'h sinet
Entre ar Roue Franç hac hoc'h eont Beuvet,
E meus dezir bremàn e c'hafemp var hor c'his
Da bates ar Roue er guêr eus a Baris.

Mogis a entre en castel an Duc Emon, var Boyard, hac o laqât troad d'an douar e lavar :

Salud dêc'h, va eont, ha c'houi, va c'hendervi;
Me zo deut ho pete gant calz a velconi,
Pa deuàn da zònjal e zeus bet permetet
Laza dre drahison va zad an Duc Beuvet.

Emon.

Ha possubl ve, va niz, e ve güir qementse,
Ve cometet en Franç trahison evelse!...

Mogis.

Ia sur, va Eont, ze a ç'hoarveet.
En eur vont da Baris gant daou-c'hant den armet,
Ez è deut d'e rancontr Fouques ha Ganelon,
Ha calz a draitourien evelte, hep calon;
O deus-int lazet oll hepqen nemet pêvar.
Me ho lèz da zònjal en eun act qen barbar!

Digitized by Google

Dêc'h, va c'hender Renod, en em recomandàn ;
Mar oc'h eus evidòn nep carante bremàn,
Sicourit ac'hanòn da venj maro va zad,
Ha me bresanto dêc'h traou enorabl ha mad.

RENOD.

Gant arrach ha furi me zo freneziet,
Pa deuàn da zònjal ez ê bet trahisset
Va eont qer Beuvet, Duc eus a Egremont :
An nep en deus grêt se ne gavo qet e gont.
Me zistrujo'r Roue hac alianç e vreg ;
Gant va c'houtelacen me dorcho dê o beg.

EMON.

Oh, va bugale guèz ! marteze ar Roue
Ne bermetas biscoas dont d'ober qementse ;
Pa vimp-ni en Paris, ni vouio ar rêson,
Ha piou ê an autor eus eur seurt trahison.

RICHARD.

Ha possubl ve e vec'h qen dinatur, va zad,
Ne zantfec'h en ho creiz eun dra evit ho coad !
Ne denfec'h qet venjanç deus a varo ho preur,
Zo bet assassinet dre dud an Ampereur !
Ma n'hon lest d'en em venj a varo va eont,
Ni a yel en hon tro evel tud vagabont,
Ha birviqen ne deuimp var ho tro, me en tou,
Nac evit ho respet ne zouguimp an armou.

MOGIS.

Dalit Boyard, dalit, va c'hender qer Renod ;
Pa veot var e guein, ît hardi d'an assot.
Ennes a zo eur marc'h hac a meus-me tennet
Demeus eun enezen hac a voa divoallet
Gant an diaoul Rouard, eun dragon ha serpant,
Hac a meus surmontet gant va c'hourach ardant.
Me den nas ar marc'h-mà eus a eur c'havarn don :
M'en ro dêc'h, vac'hender, eus a greiz vac'halon.

Digitized by Google

Dalit va Flamberje, ive va c'hleze güèn,
A meus-me goneat var eur Geant payen.
Ar c'hleze-màn a zo bet forjet gant Vulqin,
Armurier an ifern, en pales Proserpin,
Hac e deus ar vertu, m'en lavar en ur güir,
Da drêc'hi an houarn qercoulz evel an dir.
Ar re-ze a zo traou ne rofen qet anê
Vit Versaill ha Paris, na madou ar Roue.

RENOD *a zaill var Boyard hac a lavar:*

Ah! courajussa marc'h, va c'hender, ê emàn!
Mar er güel, ar Roue a c'hoantai aneàn.

ALARD.

N'en dê qet necesser mont d'en disqüeldeàn,
Rac emàn zo eur marc'h n'oe biscoas evelàn,
En deveusgant e dreid moustret var ar yêot glas:
Leun ê deus a furi hac eus a gourach vras.
Pa zeziro va zad, ni yêlo da Baris;
Me a gred e zomp oll deus ar memes avis.

EMON.

Me ya da bartia; c'houi, hastit dont ive
Da bales Charlamagn, m'ho ped, va bugale;
Pa vimp êru eno, parlantit gant douçder,
Bete gouzout penos emedi an affer.

GUICHARD.

It aroc, c'houi, va zad, da zaludi'r Roue,
Ha lavarit deàn ec'h êruomp ive.

RICHARD.

C'houi, Mogis, a ranco'chom amâ gant Boyard.
Hoguen me ho suppli da vea var ho coard
Pa deuimp d'o cavet, ha delc'hel prest ar marc'h;
Eure à vo souezet, me a gred se avoalc'h.

MOGIS.

M'ho ped, va c'hendervi, rebechit da Charles
Peguement ê deàn confusion ha mez

Digitized by Google

Bea souffret laza va zad dre drahison;
Ze a vo reprochabl d'e reputation.

GUICHARD.

Nebon ni er grayo, hep aprehantion,
En despit d'an dud vil ha d'o oll drahison.

Mont a reont ho fêvar da Paris.

PEMZECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre dre eur c'hòste;*
FOUQES, GANELON *hac o c'honsortet dre eun all.*

CHARLAMAGN.

Arça eta, Fouqes, ha c'houi, Comt Ganelon,
Rentit deus ho peach bremàn dìn-me rêson.

GANELON.

Ar rêson ê-ta, Sir, m'hon eus cavet Beuvet
O tont varzu Paris gant daou-c'hant den armet,
Hac hon eus o lazet, nemet pêvar hepqen:
An nemorant anê zo sec'het o c'hroc'hen;
Ha grêt d'ar pêvar-ze renta Beuvet er gnêr
Er fêçon ma voe grêt ive d'ho mab Lohier.

CHARLAMAGN.

Eun tol fall oc'h eus grêt, a gredàn, Autrone:
Daouest penos e teuy an affer goude-ze.

AN DUC EMON *a antre e-unan hac a lavar;*

M'ho salud humblamant, Roue ar Francisien;
Deut òn c'hoas d'ho pales hac ive va mibien,
Evit temoigni dêc'h m'ar boamp n'em absantet
Eus ho pales, va Frinç, ne voa qet hep sujet.

CHARLAMAGN.

Ne roàn dêc'h nep blam evit se, Duc Emon,
Rac ajisset oc'h eus gant prudanç ha rêson.

EMON.

Ne allàn qet ampech gouscoude, Ampereur,

Digitized by Google

D'en em glêm dirazoc'h deus a varo va breur.
Eun dra goal horrubl ê dont da gonsideri
Penos eun Ampereur qen vertuus ha c'houi
En deus lêzet laza va breur dre drahison,
A deue d'ho servich deus a greiz e galon.

CHARLAMAGN.

Qementse zo bet grêt gant justiç, Duc Emon :
Biscoàs den ne lazas den all dre drahison,
Ne ranqas perissa dre drahison ive :
Ar pez zo tremenet ne gomzomp mui a zę.

AR PÊVAR MAB EMON *a antre ha* RENOD *a lavar :*

Bonjour dêc'h, Ampereur, ha c'houi, Tadou a Franç ;
Me reqet bepret dêc'h peb seurt rejouissanç.

CHARLAMAGN.

Ha dêc'h, Chevalierien, ive pareillamant ;
Me à meus evidoc'h eur garante ardant.

RICHARD.

Mar carjac'h ac'hanomp, Ampereur Charlamagn,
M'el lavar hardi dêc'h, hep ober nep bargagn,
Ne souffrjac'h qet laza va eont qer Beuvet,
A deue d'ho servich gant daou-c'hant den armet ;
Rac-se ho conjuromp da renta demp rêson
Ha c'houi c'heus consantet ive d'an drahison.

GRIFON, *Tad a Franç.*

Ha te a felfe did, insolant iffrontet,
Tenna nep consecanç deus a varo Beuvet,
A vassacras Lohier ebars en e bales !
En zo lazet ive : bremàn ni zo qittes.

RENOD.

O ! me entent bremàn penos e màn an dro :
Lazet ê va eont ; mes eure a bêo.
Grêt ôn ganêc'h-u, Sir, dre ho craç, Chevalier,
Rac-se e tleàn dêc'h respet particulier ;
Hoguen me er promet, ha ne vin qet gaouyat,

Digitized by Google

E tennin sur venjanç abred pe diveat
A varo va eont, demeus an draitourien;
E maint euz va c'hlêvet; mes me ne zoujàn den:
Nep zo drouc en e gôf digasset-àn ermes,
Ha ni velo neuze hac én en deus adres.

CHARLAMAGN.

Chevalier orgouillus, ro dìn paciántet,
Pe me a rayo did diverrât da gaqet.
Lazet e zê va mab, Beuvet a zo ive:
Tra evit tra bepret, bue evit bue.
Rac-se e tifennàn dêc'h comz ouzòn biqen
Demeus a guementse, rac terri rit va fenn.

RENOD *d'e vreudeur:*

Eun nebeudic amzer arrêtomp hor langach;
Goude ni a gomzo gant muioc'h a gourach.

SALOMON A VREIZ.

Pa oc'h eus appeset bremàn an debat-mâ,
Servichet ê an dol, poent ê eta leina,
Mac'h evimp eur banne an eil da eguile,
Evit n'eur bardoni dre eur güir garante.

CHARLAMAGN.

Arça-ta, Autrone, qement a zo presant,
Antreit er zal vras, ma leinimp prontamant:
Pa en devo debret hac evet pepini,
Ni n'em divertisso hervez hor fantazi.

C'HOEZEGVET DIALOG.

BERTELOT *ha* RENOD *a antre.*

BERTELOT.

Bremâ p'on eus leinet, Renod, ha c'houi eteur
Dont da c'houri damier e spaç un anter-heur?

Digitized by Google

RENOD.

Ia-da, Bertelot, me zo prest da c'hoari;
Mes qent eguet commanç, da bet vo ar barti?

BERTELOT.

Leqeòmp-ta anei da uguent hep muiqen,
Ha da zaouzec louis-aour, pe mar qerit ouspen.

RENOD.

Demp eta da c'hoari bremàn presantamant.

BERTELOT.

Me c'hoario qenta gant ho consantamant.
Me meus dija c'hoezec da gommanç ar barti.

RENOD.

Ne dal netra ho tol, rac-se noc'h eus hini.

BERTELOT.

Penos, cos mab ar c'hàgn! evelse ê dide
Dont d'ober tricheri ouz niz propr ar Roue?
Pa oc'h ar-seurt pot-se, dalit adreus ho chot,
D'ho tisqi eur vech-all ne viot qet qer sod.

RENOD.

En creiz da zaoulagad te lavar gaou, infam,
Te a zo eun den lach: greg honest ê va mam,
Manqet oc'h, Bertelot, mes me n'ho manqin qet;
Me voerzo dêc'h bremàn maro an Duc Beuvet.
C'houi zo ive unan demeus an traitourien:
Dalit... Cetu aze bremàn ho croas-nouen.

Renod a fraill e benn da Vertelot gant un tol damier.

BERTELOT, *beuzet en e voad.*

Maleur din, Roue Franç, cetu me massacret;
Dreizòn e commancer venji an Duc Beuvet.

FOUQES, GANELON *hac* AR BRINCET *a antre er zal,*

RENOD *a ra eul lam adrén, a zaillvar e gleze, en eur c'hrigonch e zent evel eun den furius.*

GANELON.

D'an armou! mignonet, lazet ê Bertelot
Bremâ-zouden vantan gant ar muntrer Renod.

Digitized by Google

Avancit ho pasiou c'houi oll, Tadou a Franç;
En pales ar Roue ez eus grêt insolanç.

An Tadou a Franç a antre.

RICHARD A NORMANDI.

Petra zo c'hoarveet, mar criit d'an assot?

HERNIER.

Afei, niz ar Roue zo lazet gant Renod.

RIPUS.

Ret ê en em venji bremàn deus an traitour...
Mes me vel e dri vreur o tired d'er sicour.

RENOD. Tri vreur Renod a antre.

Clêvit, Tadou a Franç, c'houi ê an draitourien;
C'hoant oc'h eus-u ive da leusqel ho croc'hen?
Ar re a deuy re dost, m'en tou, fe a Renod,
P'en defe mil bue, me doullo sac'h e yod.

FOUQES.

Saillomp oll a vagad var an dud milliguet;
Rac ma achapont demp, ni a vo tamallet.

ALARD.

Nebon, a nebeudou, Fouqes ha Ganelon,
Ni deuyo da verza qer dêc'h ho trahison.
Qement den zo coupabl a varo va eont,
Bepret dre m'o c'havimp ni rayo dê o c'hont.

GALERAN.

N'hor menacit qet re, cos pêvar grougaden,
Rac birviqen ac'hann na gacit ho croc'hen.

Tud ar Roue a zaill var Renod hac e vreudeur, pere en em difen gant courach; ractal ec'h antre Mogis var e varc'h Boyard.

MOGIS.

Courach, va c'hendervi; êru ôn d'ho sicour:
Goerzomp maro va zad d'an dud fall ha traitour.

Renod a bign var Boyard, pehini a lamp hac a zaill a deo hac a glei.
Mogis a ra an avan-gard; Renod hac e vreudeur an arrier-gard.

GANELON.

Credi ràn e yint qüit, ar vuntrerien traitour.

Digitized by Google

GUICHARD.

Ec'h eomp, va mignon, ha p'o pe c'hoas sicour.

GRIFON.

Allas! achapet int; lezomp-i vit an heur:
An nep a yêl re dost en devo sur maleur.

CHARLAMAGN *a antre hac a lavar :*

Petra zo c'hoarveet, ma rit ar seurt fougue?
Ha n'en deus den respet evit tî ar Roue?

RICHARD A NORMANDI.

Pa glêfoc'h ar sujet, c'houi fougueo ive:
Cetu lazet ho niz Bertelot, va Roue,
Bremâ-zouden vantan gant mab ena Emon
E voa êt goude lein d'ar recreation.

CHARLAMAGN.

Ah! ligne miserabl! ha possubl ve biqen
Nemet bepret maleur n'em bo diouzoc'h qen!
Mes, redit oll varlerc'h an dud abominabl:
Me varvo sur mar chom o c'hrim impunissabl.

OGER-DANOA.

Allas! va Ampereur, êt int dija güell bell,
Rac redec a reont qer prim bac an avel.
Pa voamp memesamant terrupla en assot,
En deus roet Mogis eur març'h caer da Renod;
Eur marc'h an terrupla a voe, hep nep egard;
Me gred parfetamant e voa ar marc'h Boyard.
Pa voe pignet Renod var ar marc'h terrupl-se,
Voa capabl e-unan da repous eun arme.

CHARLAMAGN.

Ah! êru ê en Franç ar c'hos sorcer Mogis!
Me voar bremàn perac ez ê lazet va niz.

An Duc Emon a antre, ha Charlamagn a c'houlen outàn :

Petra ê qementmàn? lavarit dìn, Emon:
Coupabl oc'h-u ive ebars en drahison?

EMON.

Petra zo c'hoarveet? lavarit, Autrone...

Digitized by Google

GIDELON.

Allas! Renod en deus lazet niz ar Roue.

EMON.

Me assur dre'n Doue en deveus va c'hrouet,
Ha dêc'h er memes tra, ô Monarq redoutet!
Ne meus qet conseillet nac ententet biscoas
En devoa c'hoant Renod d'ober diotach bras.
P'en deus grêt insolanç ebars en ho pales,
Punissit aneàn hervez ho polontez.

CHARLAMAGN.

Me bromet da Zoue, fe a Roue leal,
Hac en tou dre va sceptr ha curunen royal,
E tennin sur venjanç, Emon, deus ho mibien,
Pa na ve den en Franç nemedòn hep muiqen.
Rac-se-eta, Emon, dêc'h e recommandin
En em deuler ractal var bennou ho taoulin,
Da douet din penos e privot da viqen
Demeus hoc'h oll madou hep nep fot ho mibien,
En em diclêria dê e zoc'h o adversour,
Ha ma refot renta din-me an dud traitour.
Ma ne rit qementse, fe a Roue a Franç,
Me deuy da ziscarga varnoc'h va c'honsçianç;
Rac me hoc'h exilo etro pad ho pue
Deus va Rouantelez, hac a roy ho tuche
Da zarn ar mignonet a zeuy d'am zervicha:
Rac-se, sonjit, Emon, ha c'houi zento bremâ.

AN DUC EMON *var e zaoulin a lavar :*

Prononç a rit eun dra zo din meurbet confus,
Penos va bugale a zo re orgouillus;
N'en dê qet sur va fot, en fe a Zuc Emon,
Mar dint, sivoas, coupabl demeus a drahison;
Hoguen, ar veach-man n'en don qet evite,
Hac e renonçàn dê dirac ho Majeste,
Hac o forbanisàn demeus va oll madou:

Digitized by Google

Privet int da viqen demeus va oll ditrou.
Me a dou davantach, vár levr an Aviel,
En em disclêriàn dê eun adversour mortel.
Birviqen nep qartier ganén sur n'o devo:
P'o c'havin m'o rento dêc'h, Sir, beo pe varo.

CHARLAMAGN.

Avoalc'h ê evelse, va mignon qer Emon:
M'ho tisclêry innoçant demeus a drahison.
It pa guerfoc'h d'ar guêr da gavet ho pried,
Ha pa gommandin dêc'h, diredit d'am c'havet.

EMON.

Sir, me a deuyo sur, nebon ne vanqin qet:
Eus va oboissanç n'ho pe qet a vorc'het.
Adieu dêc'h, va Roue, ha dêc'h oll, Autrone,
Doue d'ho conservo en ho prosperite.

CHARLAMAGN. Sortial a ra.

Mar boa dija êchu glac'har va mab Lohier,
E zeus nevezêt din adare eun affer,
Pa deuàn da zònjal ehars maro va ni.
Croguit ennàn pêvar evit en entêri;
Rac me esper Doue a deuyo gant rêson
D'hon zicour d'en em venj a vugale Emon.

Douguen a rêr Bertelot da entêri.

SEITEGVET DIALOG.

AR PÊVAR MAB EMON HA MOGIS.

RENOD.

Arça eta, Mogis, cetu ni commancet
Da voerza d'ar Roue maro an Duc Beuvet.

MOGIS.

Me vel ervat penos ez oc'h eun den hardi,
P'oc'h eus credet laza Bertelot en e di;
Hoguen dispit a meus, pa gonsideràn ze,

Digitized by Google

Oc'h eus, bâlamour din, fachiri ar Roue.
Ho tad, an Duc Emon, en deus ranqet touet,
En presanç ar Roue ha dirac e Brincet,
Penos en ho prive deus hoc'h oll heritach,
Ha n'ho trêtje hiqen nemet gant peb outrach;
Ho prassa adversour ê en em disclêriet,
Ha ze àbalamour ma omp güir vignonet.

RENOD.

Evit petra, Mogis, en em laqit en poan
A fachiri eun den muiguet eul loe bian?
Ne ràn qet mui a fors da facha ar Roue
Eguet na rafen sur a fachiri eul loe;
Ha mar en deus va zad n'em desistet ive
Demeus ac'hanomp-ni en presanç ar Roue,
Ha toùet d'hor priva deus e oll heritach,
Ne ràn van eus a-ze, rac me n'on qet eul lach.
Ha me a bromet dêc'h, fe a Renod Emon,
Penos qeit ha ma vo va Boyard dindannon
Ha va c'hleze Flamberj ive deus va c'hoste,
Ni a vevo bepret, en dispit d'ar Roue.

ALARD.

Me a vel, va breudeur, hervez an aparanç,
N'hon eus qet da chom reir pelloc'h ebars en Franç;
Rac-se-ta, me ho ped, deut da zeliberi
Pelec'h e pourveimp plaç d'en em repui.

GUICHARD.

Demp da laret adieu d'hor mam en heur bresant,
Ma roi demp hor pêvar calz a aour hac arc'hant;
Ha pa hor bo chevanç, ni allo mont hardi
En eur plaç crén benac vit en em repui.

RICHARD.

Demp eta, va breudeur, pa omp tout a ali:
Esper a meus e vimp recevet mad ganti.

Partial a reont evit mont da gaout o Mam.

Digitized by Google

Trivac'hred Dialoc.

An Duqes Emon hag e Bugale.

Renod *d'e Vam* :

Bonjour dêc'h, va mam guèz, evel mibien güirion;
Deut omp d'ho saludi deus a greiz hor c'halon.

An Duqes.

Ha chommet ê hô tad c'hoas ebars er pales?
Perac n'en dê qet deut ganêc'h-u assambles?

Richard.

Chommet ê c'hoas hon tad en pales ar Roue
Da ober eun affer er glac'haro goude.

An Duqes.

Lavarit din, Renod, petra zo c'hoarveet,
Rac, herveza velàn, oc'h deut d'ar guêr fachet.

Renod.

Dre fachiri omp deut, me anzav ouzoc'h se:
Lazet meus Bertelot, e niz propr d'ar Roue.
Êt e voamp goude lein da c'hoari an damier,
Ma ê bet Bertelot qer choqant ha fier
D'am benvel mab ar c'haign, ha rêi diñ eur façad
Gant qement a furor qen a deue ar goad.
Mes me a meus calon, ha ne vouezis biqen
Souffri nep insolanç, ma tigoris e benn.

An Duqes.

Va C'hrouer beniguet! m'ho ped d'am c'honsoli,
Pe e yàn da vervel gant ar velanconi.
Oh! Renod, grêt oc'h eus, allas! eun action
A gousto meurbet qer da oll ligne Emon!
It prest d'am c'habinet ha qemerit arc'hant,
Ha sortiit à Franç bremàn incontinant;
Rac eyit ar Roue, en em assurit mat,
En em venjo ouzoc'h abret pe diveat.

Digitized by Google

GUICHARD.

Ne bretantomp qet chom pelloc'h ebars en Franç :
Ni a yêl el lec'h all hac a gavo hor chanç ;
Mes n'hor boa qet a c'hoant da vont demeus ar guêr
Hep qimiadi ouzoc'h da guentá, va mam guèr.
Poc'h eus ar vadelez da rêi demp-ni arc'hant,
Ni a ya da guerc'hat gant ho consantamant.
Adieu-ta, va mam baour, gant calz a galonad :
Grit hon gourc'hemennou, ni ho suppli, d'hon tad.

AN DUQES.

Adieu, va bugale ; adieu c'hoas eur veach !
Birviqen n'ho qüelàn marteze davantach !
An Duqes hac e bugale en em zepar, mantret o c'halon gant glac'har.
Ar pêvar Mab Emon ha Mogis a ya ermès ar vro.

RENOD.

Bremàn, va mignonet, p'hon eus aour hac arc'hant,
Hastomp prest tenna bro, na vomp qet neglijant.
Demp da forest Darden, zo eur plaç dishentchet;
Birviqen Charlamagn na deuy d'i d'hor c'havet.
Pa vimp en assurançec'h alfomp sònjal güell
Pelec'h e vo propr demp batissa eur c'hastel.

MOGIS.

Ar pez a lavarit ne gontesto nicun :
Qendervi omp hor pemp hac eus memes fortun ;
Hac hervez a velàn, omp en em resolvet
Qeit a ma vimp-ni beo d'en em zicour bepret.
Demp-ta, va c'hendervi, entrezec ha Darden ;
Pa vimp êru eno ne rofomp fors a zen.
Eruout a reont en forest Darden.

ALARD.

Êru omp er forest, mes eun nebeudic aqüis ;
Mes, selaouit, Renod, ha c'houi ive, Mogis :
Me a meus remerqet, ne zeus qet c'hoas goall bell,
Var bord rivier ar Meus eur plaç brao d'eur c'hastel ;
Unan a grénva plaç a ouffet da gavet.

Digitized by Google

RENOD.

Avançomp-eta dî, me ho ped, hep arrêt.

Avanç a reont, ha goude bea examinet ar plaç, Renod a lavar :

Güir ê, va breur Alard, aont e zeus eur roc'hel,
Hac e velàn varni fondamant eur c'hastel ;
Rac-se, demp-da repos, hac an deyou qenta
Ni'r bo michourerien da gommanç batissa.

NONTECVET DIALOG.

DAOU VAÇONER *o tremen á gommanç da gozeal.*

AR C'HENTA MAÇONER.

Demp-ta, va mignon qer, bremàn da vaçonat;
Huel bras ê an eol, herio omp diveat;
Demp buan, ha sònjomp ê ret laqat eves
E renqfomp c'hoari caer da zevel hon devez.
A brepos, compagnon, neizeur da ziveat
Me a voe spouronet qen a grene va goad,
O velet sortial deus a forest Darden
Eul lod chevalierien a bêvar pe bemp den.
Istre ma voant armet, e voant tud robust bras :
Spouron am boe memes ouz o zellet a faç...
Me vel unan anê o tonet d'hor c'havet :
Cetu terrupla den a meus biscoas güelet.

RENOD.

Bonjour, maçonerien. Ha ne ve qet moyen,
En eur dont d'ho pêa, da oblija eun den?

AN EIL MAÇONER.

Ia sur, va Autrou ; mar dê en hor pouvoar,
Credit assuramant e refomp prest hep mar.

RENOD.

Me a lavaro dêc'h va c'hoant, hep dale pell :
Var ar roc'h-màn' fell din ve savet eur c'hastel
Hac a vo goarnisset a zaou rum muraillou.

Digitized by Google

Pëet mat e voc'h sur demeus ho labouriou.

AR C'HENTA MAÇONER.

N'hon eus qet a vorc'het demeus ar bêamant;
Mes me lavaro dêc'h, Autrou, va zantimant:
Ne allimp qet, me gred, ac'han da bêvar mis,
Commanç en ho reqet eur c'her bras edifiç.

RENOD.

Penos? da bêvar mis! Clêo-ta, va c'hamarad:
Me bretant e teufoc'h ractal da labourat;
Ha memes labourat hac en de hac'en nos:
Pa vo êchuet tout m'ho lezo en repos.

AN DAOU VAÇONER.

Ni zo e sevel ti da Varqis an Detret,
Hac e renqomp êchu pe bea goal-drêtet.

RENOD.

Ha me a zo eun Duc; hac ententit ervat
Pa ràn offr d'ho pêa, e ranqit labourat:
Ha ne rit qet pelloc'h nemeur a dintamar,
Pe me neo ho coug evel gouzoug eur yar.

Hija ra o c'holjerou d'an daou Vaçoner, hac e storloq an eil eus eguile.

AN EIL MAÇONER.

Ayou! pardon, Autrou, ha n'hor maltrêtit qet;
Ni ya da labourat bremàn en ho reqet:

RENOD.

Grit eta prontamant; rac-se ec'h ordrenàn
Ma vo grêt ar c'hastel var ar roc'h huel-màn.
Dreist-oll, ret ê ober crén bras ar c'hastel-ze,
Rac resista' ràn co ouz arme ar Roue.

AR C'HENTA MAÇONER.

N'ho pe qet a vorc'het, Autrou; me oc'h assur
E vo grêt ho castel hervez ho plijadur.

RENOD.

Rac-se, maçonerieu, courach da labourat:
Cetu aze bepret arc'hant eur voutaillad.

Digitized by Google

AN EIL MAÇONER.

Ret ê demp, camarad, me a vel ze hep fent,
Labourat calonec, en dispit mat d'hon dent.

AR C'HENTA MAÇONER.

Biscoas den ne lacas e graban var va chouc
A raje, m'en toue, qement din eus a zrouc
Evel an diaoul-màn. Me gred ê difframmet
Ar c'hig hac ar c'hroc'hen elec'h m'en deus touchet.
Commançomp labourat : ne dal qêt marc'hata;
Cavet hon eus hor mestr eleal ar vech-mâ!

Amàn e commançont da labourat.

AN EIL MAÇONER.

Noc'h eus nemet darbar, me zavo ar voguer,
Ha ni rai e gastel abars nebeut amzer;
Rac pa ven-me en trein, me zo vel eul leon :
Ni labouro hardi evel tud a galon.

Ar pêvar mab Emon ha Mogis a antre. Ar Vaçonerien a échu ar C'hastel.

RENOD.

Cetu grêt ar c'hastel ganêc'h, va zaou bot mat;
Me gred oc'h eus sicour da zont da labourat.

AR C'HENTA MAÇONER.

N'eus cas petra hon eus : ho castel a zo grêt;
Güelit hac al labour a zo deus ho soùet.

RENOD.

Ne meus douetanç ebet eus ho labour, tud paour :
Dalit en eur yalc'had pêvar-c'hant louis-aour.
Poc'h eus grêt dilijanç, ez omp oblijet dêc'h.

AN DAOU VAÇONER.

Doue d'ho conservo. Ar peoc'h ra vo ganêc'h.

RICHARD.

Cetu grêt hor c'hastel ebars en bêr amzer,
Qer crén hac an hini a zo en Montpellier.
Roomp deàn eun hanô var ar c'henta abord.

Digitized by Google

RENOD.

Hanvomp aneàn-ta : ar C'hastel Rochefort.
Bremàn pa ê hanvet, demp ennàn da bourmen ;
Deus an tour ni velo ar forest vras Darden.

Mont a reont da visita o C'hastel.

FIN EUS AN EIL ACT.

TREDE PROLOG.

COMPAGNUNEZ santel, vertuus ha discret,
Me ho ped da exerç c'hoas ho paciantet,
Hac e velfoc'h ar fin demeus an Dragedi,
Nemet scuiza' rafemp ac'hanoc'h gant anui.
Cetu grêt eur c'hastel gant bugale Emon;
Mes attaqet e vint en alies fêçon :
O zad memesamant, ennes vo an hini
A deuyo da guenta evit o attaqi.
Me ho ped da zònjal pebes tra dinatur
E da eun tad enclasq bue e gronadur !
Mes p'en devoa Emon, en presanç ar Roue,
Bannisset e vibien, e ranqe ober ze.
An Impalaer Charles gant an Tadou a Franç
A attaqo ané gant peb seurt violanç ;
Mes bugale Emon a voa tud a gourach,
Ha ne allient cavet varne nep avantach.
Pa ne allet dre nerz trec'hel mibien Emon,
E voe sònjet c'hoari oute dre drahison.
Ma voent oll var ar poent da vea qemeret,
O credi re facil d'eun traitour degnizet.
Anfin, pa na ellet o laqat da vervel,
E voe laqet an tân varne en o c'hastel ;
Neuze voe contraignet ar Chevalierien guèz
Da c'hrilla gant an tân pe da redec ermès.
Neuze mibien Emon hac o c'hender Mogi
A yas da glasq o chanç vit an eun repui ;

Digitized by Google

Ha dre ma voant fatic, e teujont da repos
En qichen eur feunteun evit tremen an nos.
Pa voant disourcia dêmeus o enemi,
Ec'h êruas o zad eno d'o attaqi.
Allas! evit eno e voent crenn revinet,
Rac lazet e voe dê souden o zoudardet.
Pa voe lazet o zud, dêvet o oll vadou,
E ranqjont habita neuze ar forestou.
Ma voant gant disfortun neuze qen reduizet,
Nemet griou louzou n'o devoa qen da voued.
An histor a rapport er spaç eus a seiz vla
E voe mibien Emon en extremite-mâ.
Anfin n'em resolvjont gant poan da vont d'ar guêr,
Vit bea soulajet ebars en o mizer.
N'en em arrêtân qet; me lès se da dremen,
Da gomz dêc'h a c'hlac'har ar vam hac ar mibien
Pa deujont d'en em gaout an eil gant eguile.
C'houi velo ze embêr amploc'h, gant graç Doue.
P'oe n'em raffrêchisset ar pêvar mab Emon,
Ec'h ejont d'ar Gascogn da gaout ar Roue Yon,
Da ober offr deân d'e zervicha ervad:
Yon o recevas gant joa en e c'hraç vad.
Bras e voe ar zervich da Yon a rentjont,
Rac ar Sarazinet a Vourgogn a chacheont;
Hac evit recompanç deus o fatig ha poan,
E roas Yon dê castel caer Montoban.
Biscoas Chevalierien ne zeus bet, me gred se,
Er bed-mân qeulies en danjer o bue
Vel ma voe ar re-mân; ha gouscoude bepret
E voant victorius var o enemiet.
Anfin, Compagnunez, e yân da zortia;
Rac ven importun o comz re hir amâ.
Me bed ho madelez da zont d'am excusi,
Ma na meus qet gallet plijout d'ho fantazi.

Digitized by Google

ACT III.

QENTA DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

CHARLAMAGN.

M'oc'h assur, Autrone, Princet ha Baronet,
E varvàn gant glac'har hac impaciantet
En defot ne allàn dont da denna venjanç
A vugale Emon demeus o insolanç.
Birviqen ne allàn pardoni da Renod
Bea lazet em zi va niz qèr Bertelot.
Rac-se e chasseàn deus va Rouantelez
Ar pêvar mab Emon etro pad o buez.
Bremàn me a ro urz dêc'h oll en general
Da glasq laqat an dorn var an dud disleal;
Da ober ho possubl evit o renta din,
Ha beit certen mat en ho recompanciu.

GRIFON.

Sir, ô va Ampereur! hervez a meus clêvet,
Ez ê mibien Emon en em fortifiet
Ebars en eur c'hastel o deus laqet ober
Var bord rivier ar Meus, n'eus qet pell a amzer;
Eur c'hastel hac a zo, a glêvàn, imprenabl,
Fortifiet partout gant eun art admirabl.

CHARLAMAGN.

Autrou an Duc Grifon, me ho trugareca.
O clêvet ho comzou me a meus calz a joa;
Rac me zònje voa êt an dud milliguet-se
En eur vrô ne aljen biqen n'em venj oute;
Mes, hervez ho comzou, e medint c'hoas a dost;
Rac-se eta, Hernier, c'houi ranco mont en post

Digitized by Google

Bremâ-zouden vantan d'ar guær eus a Zordon,
Ha lavarit buan d'an Duc eus a Emon
Dont qerqent da Baris vit ma comzin ôutàn,
Ma ellin bea sur da gonta varneàn.
Ia, me fell din mont, hep dale eun instant,
Da velet contenanç e vibien insolant,
Hac e ràngo Emon dont d'hor zicour ive
Evit assieji castel e vugale.

HERNIER.

O Ampereur puissant! pa rit din ar faveur
Da zont d'am implija evel Ambassadeur,
Me ya bremâ-zouden betec an Duc Emon,
Da lavarat deàn oc'h eus intantion
Da velet aneàn dirac ho Majeste:
Me ya en beach, Sir, hervez ho polonte.

Partial a ra evit mont da gaout an Duc Emon.

CHARLAMAGN.

Hani n'em breparomp gant calz eus a ardeur
Evit mont da velet Renod hac e vreudeur.

EILVET DIALOG.

AN DUC HAC AN DUQES EMON.

EMON.

Bonjour dêc'h, va fried; contristet ho cavàn:
Pelec'h mâ hor mibien? n'o güelàn qet amàn.

AN DUQES.

Allas! ne ouzòn qet en pe bro ez int êt;
Mes, lavarit petra ê dêc'h bea souffret
Hor mab ena Renod da laz' niz ar Roue?
Qer e vo güerzet se dêc'h ha d'oc'h oll ligne.

EMON.

Penos dont d'er souffri? Tromplet bràs oc'h en ze
Me n'en dòn pelloc'h mestr, allas! d'am bugale,

Digitized by Google

Ispicial Renod a zo qen outrajus;
Dre ma ê qer puissant, ê terrupl orgouillus.
Ne souffre qet eur guer digant an Ampereur.
Biscoas ne meus güelet eun den deus e humeur.
Me zònje, va fried, e voamp meurbet eürus,
Dre m'hor boa bugale vaillant ha courajus,
Hac hor bije respet digant an Ampereur,
Abalamour da ze, bep moment ha bep heur.
Hoguen, ar c'hontrol crenn, sivoas, zo êruet:
Hor mibien a zo tud mechant ha revoltet;
Elec'h tenna varnomp graçou-mad ar Roue,
N'hon eus nemet disgraç abalamour dêze.
Charlamagn n'eus grêt dìn ober deàn sermant,
Petra benac da ze òn bremàn regretant,
Donet crac da doùet e forbanisjen crenn
Demeus va oll vadou da james hor mibien;
Hac en em disclêria o brassa adversour:
Ar pez a meus toùet, sivoas, hep nep recour.

AN DUQES.

En petra e sònjec'h eta, va fried qer?
Ha possubl ve ho pe, allas, qer cruelder!
Ma omp bet glac'haret dre absanç hor mibien,
Ez omp inconsolabl ar vech-màn da viqen,
Pa deuàn da zònjal oc'h bet qen dinatur,
Renonç d'ho pugale, d'ho coad, d'ho crouadur;
Renonç da vugale dre ennomp anjandret,
Vit plijout d'eur Roue cruel hac obstinet!

HERNIER, *Ambassadour.*

Salud dêc'h, Duc Emon, ha dêc'h ive, Duqes.
Me zo deut a Baris d'ho cavet tout expres,
Deus abeurs ar Roue, evit ho supplia
Da zont bremàn ractal ganén betec ennâ.

EMON.

Credit en assuranç, va mignon qer Hernier,

Digitized by Google

Ne ràn netra nemet êruout c'hoas er guêr,
Goude bea distro a bales ar Roue :
Hoguen pa ordren din, me a ya adare
Evit gouzout petra a zo en e soùet.
Qen a vo en distro. Adieu dêc'h, va fried.

AN DUQES.

M'ho ped da zont d'ar guêr buanna ma elfet.

EMON.

Bet dichagrin ganén, rac ne zalein qet.

TRIVET DIALOG.

CHARLAMAGN *a antre gant e suit.*

HERNIER.

Salud, va Ampereur : grêt e meus ar veach ;
Deut ê an Duc Emon ganén en personach,
Evit oboissa bepret d'ho Majeste :
Comzit outàn bremàn hervez ho polonte.

EMON.

Ne meus grêt, va Roue, certen nep couardis
Evit dont d'ho cavout adare var va c'his,
Da c'houzout da betra ho poa c'hoant d'am c'havet :
Me zo prest da ober ar pez a leverfet.

CHARLAMAGN.

Selaouit-ta, Emon : me a glêo lavaret
Ez ê ho pugale en em fortifiet
Ebars en eur c'hastel zo hanvet Rochefort ;
Rac-se me a meus c'hoant da ober eun effort,
Hac en hon sicourfec'h evit assiegi
Ar c'hastel pelec'h màn ho mibien ha Mogi.

EMON.

Ia, Sir, m'en assur, ne meus grêt nep sermànt
Ne zalc'hin mád deàn perpetuelamant :
Pa guerfot partia, me ho c'heuillo ive

Digitized by Google

Da zouguen an armou enep va bugale.

CHARLAMAGN.

Rac-se-eta, Emon, pa ne zoc'h qet couard,
E roàn dêc'h ar soign demeus va avan-gard;
Fouqes ha Ganelon a deuy d'ho secondi,
Hac Oger an Danoa, Richard a Normandi.
Rac-se eta, Emon, pa gafoc'h ho mibien,
N'o espernit-e qet, pé e colfot ho penn.

EMON.

Nebon me n'er grin qet, m'er promet dêc'h certen.

NÊM.

Ni zo prest da varcha, Sir, pa en ordrenet:
Hast hon eus d'en em venj deus hoc'h enemiet;
Rac-se me ho suppli, Princet ha Baronet,
Ebars er c'hampagn-màn na vet qet divorc'het.
Ec'h eomp da gommanç eur brezel a gred din
Ne èchuo qet c'hoas, ouz se hoc'h assurin.
Rênod hac e vreudeur a zo tud courajus,
Mogis zo eur sorcer adret, malicius,
Ha dre art pe dre nerz me a bromet dêc'h, Sir,
E teuint gant furi da zifen sur o güir.

CHARLAMAGN.

Sonit oll, trompillou; sonit, tambourinou,
Da beurgarg a gourach bremàn an oll drouplou,
Ma c'hêyomp da velet an traitour cri Renod:
Qenz en devo bea sur lazet Bertelot.

Amàn e son an trompillou. An arme a barti evit mont da Forest Darden. Emon a zoug an drapo e penn an arme.

CHARLAMAGN.

Fatic ôn, Autrone; poent ê demp reposi...
Mes petra ar forest a antreomp enni?

ISAKAR.

Homàn a zo hanvet ar Forest a Zarden.

CHARLAMAGN.

Êru ez omp eta tost d'hon adversourien!

Digitized by Google

Demp bremàn da repos, ha varc'hoas ar beure
Ni visito Renod en e gastel nêve.

Ar Roue hac e dud a zorti evit mont da repos.

Pêvarvet Dialog.

Ar C'homt Samson ha tri Ecuier.

Samson.

Ententit, Autrone, me lavar dêc'h eun dra
Pehini a glêvis dec'h da nôs divea:
Ez eus en em gavet amàn en hor c'hichen
Pemp Chevalier vaillant demeus a Francisien;
Ne gafet qet o far en Franç, en Allamagn;
Rac brezel a reont d'ar Roue Charlamagn,
En deus o chasseet dre eun ambition
Deus e Rouantelez, hep sujet na rêson.

Ar C'henta Ecuier.

Autrou ar C'homt Samson, piou an dud vaillant-se
O deus bremâ-zouden grêt eur c'hastel nêve
Var bord rivier ar Meus, zo dies da guemer:
Rac ar ganfardet-se a zo caled o lêr.

Samson.

Pêvar zo bugale d'an Duc vaillant Emon,
Eguile zo Mogis, mab an Duc Egremon.
Biscoas sur Alexand, Cesar nac Asdrubal,
Pompe na Marc-Anton, Tiber nac Annibal
N'en dint bet qer vaillant ha me ê ar re-màn;
Rac-se, mar am c'hredit, ni a yêlo bremàn
Da gavout aneze, hon dever hon oblich,
Evit ober dêze offr demeus hon servich;
Ni a ve evrus bras da gaout o amitie,
Rac me gred e vint mestr hep dale er c'hontre.

An Eil Ecuier.

Hoc'h avis a blich din Autrou ar Gouarner;

Digitized by Google

Pa eus tud qer vaillant êru en ho qartier,
E cafen e ve mad monet d'o zaludi;
Ar re-ze a zo tud a ell talvoud demp-ni.

SAMSON.

Demp eta, Autrone, demeus a eun accord,
Ma velfomp ar c'hastel demeus a Rochefort.

Avanç a-reont etrezec ar C'hastel, ha Samson a lavar:

Salud, Chevalierien, ar vaillanta biscoas
Zo bet var an douar na ne vo evit c'hoas:
Me zo deut ho pete gant darn va mignonet
Evit ho pisita gant carante barfet,
Ha nemet, Autrone, ne gafac'h se esqis,
Ni offr dêc'h hor servich hervez m'hon eus avis;
Pa hon eus an enor d'ho cavout en hor bro,
Ez omp prest d'ho tifen betec heur hor maro.

RENOD.

Autrou ar C'homt Samson, ha c'houi, Chevalierien,
Ni zo oblijet bras dêc'h-u da virviqen;
Hoguen me bromet dêc'h, ha va breudeur ha me,
A vo fidel mat dêc'h etro pad hor bue,
Pa ê ho madelez ober offr d'hor zicour,
Rac be hor bo affer ouz eur goall adversour.
Ni zo Chevalierien deus hor bro chasseet,
Hac evel bastardet deus hor madou privet.
Hon tad; ia, hon tad, var levr an Aviel
Zo en em disclêriet hon adversour marvel,
Hac ar Roue a Franç hor brassa enemi;
N'hon eus nemeur a lec'h da vea disourci.

AN DREDE ECUIER.

Nê qet abalamour d'ho lachete, me gred,
Ez oc'h demeus a Franç evelse chasseet?
Noc'h eus qet ar fêçon da vea sur tud lach:
C'houi oc'h eus an doare eus a dud a gourach.
M'oc'h eus an aparanç, oc'h eus mui an effet;
Rac me a lavar dêc'h ez omp rejouisset

Digitized by Google

P'hon eus an avantaj da gaout en hor c'hontre
Tud zo qer generus eveldoc'h, Autrone.
Ni rêi dêc'h asistanç demeus hon oll bouvoar
Epad an oll amzer ma vimp var an douar;
Mes ezom bras oc'h eus da vea preparet
Da ober resistanç ouz hoc'h enemiet.
Ar Roue Charlamagn hac an Tadou a Franç
Zo en em assamblet gant calz eus a buissanç
Da zonet d'ar vrò-màn evit hon distruja;
Rac-se n'em breparit da resista ounta.

RICHARD.

Me ho trugareca dre garante barfet,
Me vel bremàn ez oc'h fidel en hon undret
Ouz hon adversourien; attaqet vimp ervat
Gant arme ar Roue, abred pe diveat;
Rac Charlamagn en deus ouzomp ambition,
Qen a garfe diffram gant e zent hor c'halon;
Mes mar teu d'ar vrô-màn e cavo e valeur,
Ha pa rancfemp mervel er moment hac en heur.

RENOD.

Antreit em c'hastel, Autrou ar C'homt Samson,
Ha c'houi oll, Autrone, ma raimp colation;
Hoguen a visiqen na veomp qet couard
D'en em fortifia, da redoubli hon goard,
Evit dont da receo an Impalaer Charles:
Mar teu d'hor bisita en em gavo dies.

PEMPET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre.*

CHARLAMAGN.

Pa omp rafrêchisset, demp eta gant ardeur
Da visita castel Renod hac e vreudeur;
Neus fors peguer crén è rentet sur o c'hastel,

Digitized by Google

Ne ouffe resista diouzomp-ni goal bell.

ISAKAR.

Arrêtomp eun nebeut, me ho ped, va Roue;
Êru omp ar vech-màn tost d'ar c'hastel nêve,
Pehini, a gredàn, a zo sur da Renod;
Ne vo qet re facil livra deàn assot.
Deut da gonsideri, m'ho ped, va Impalaer,
Ar situation deus eur c'hastel qer caer!
Eur roc'h vras da guenta en deus da fondamant;
N'elfét qet e vina, en draze zo patant.
Fortifiet ê c'hoas gant daou rum muraillou,
Hac ar Meus a zervich deàn da zouvezou;
Ouspen, remerqit mat hueldet ar muriou,
Zo carguet tro-vardro deus a zantinelou.
An nep a yêl vardro zo en risq da vervel:
Var an tour huella e rêr ar santinel;
Ben a zo eur plaç fortifiet meurbet;
Nan, nemet dre famin ne vo sur qemeret.

CHARLAMAGN.

Me ped, va avan-gard, c'houi, ancien Emon,
Oger, ha c'houi, Richard, Salomon, Ganelon,
Da vont prim em reqet da ober eur bale:
Bisitit oll ervat ar c'hastel superb-ze,
Da c'hout ha c'houi gafe eur plaç indifennabl,
Ma posfomp hon arme en eur plaç favorabl.

OGER-DANOA.

Pa blij eta dêc'h, Sir, donet d'hon deputi,
Ni rai en ho reqet qementse hep fazi.
Demp eta, Autrone, da visita'r c'hastel;
Ni rai ar veach-se ne veomp qet re bell.
Me ho ped, Impalaer, ha c'houi oll, Baronet,
Qeit a ma vin absant na vet qet divorc'het,
Rac ma hor zant Renod nac hini e vreudeur,
E rint demp ar chasse hac hor ho sur maleur.

Digitized by Google

Hastit dont d'hor sicour, mar clêvit nep tourni,
Rac mar beomp santet, e vo torchet hor fri.

CHARLAMAGN.

It atao, Autrone, p'ho pedàn, hardimant:
Ne veoc'h qet goassoc'h qeit a ma vin presant.

C'HOEC'HVET DIALOG.

EMON *a antre e-unan, hac en eur zellet eus Castel e vugale a lavar:*

Cetu me eta deut da visita'r c'hastel
Zo amàn batisset gant va fêvar buguel!
Possubl ve, va Doue! e ven qer cruel-ze,
Da zont d'en em armi enep va bugale!
Ret ê din en ober, pe otramant caout blam:
Qementse a redoubl va foan a neve-flam.
Allas! va bugale, me meus ho chasseet
Evel pêvar bastard eus va zi hep sujet,
Hac ive ho privet deus hoc'h oll heritach:
Me zo en hoc'h andret tad cruel hà re[illegible]
Hà possubl ve, Emon, ne ves qet c'hoas [illegible]nt,
Goude bea privet da bêvar innoçant
Demeus da oll vadou, da zont ouspen ze c'hoas
Evit clasq o bue! Oh, ingrateri vras!
Ra veo milliguet ar moment hac an heur
Ma renoncis dêze dirac an Ampereur!
Mes pa meus grêt sermant, e rancàn en derc'hel,
Dindan boan da vea traitour hac infidel.

FOUQES.

He bien Duc Emon, ha c'houi c'heus bisitet
Ervat ar c'hastel-màn, hac a voar ar secret
Evit en distruja abars nebeut amzer?
Ma ouzoc'h se, c'houi vo mignon d'an Impaler.

Digitized by Google

EMON.

Ne meus qet bisitet c'hoas ar c'hastel neve ;
Hoguen pa oc'h êru, demp hor pemp da vale,
Da c'hout ha ni alfe dizolo eun andret
Pini a ve êzet d'ellout e guemeret.
Ne reomp qet a drous, me ho ped, Autrone,
Rac mar beomp santet, hor bo sur ar chasse.

Pourmen a reont vardro ar C'hastel.

OGER-DANOA.

En em dennomp ac'hann, n'ouffemp qet ober goell;
Güelet omp, m'hoc'h assur, gant tud eus ar c'hastel,
Rac me glêo ar porz bras bremàn o tigueri:
Ne dal qet marc'hata; ret ê demp combati.

Amàn e clever tud ar C'hastel oc'h ober calz a vrud.

SEIZVET DIALOG.

RENOD *hac e dud a antre dre eur c'hoste oposet da dud ar Roue.*

RENOD.

D'ar armou! d'an armou! buan, chevalierien,
Rac me a vel amàn darn hon adversourien.
Arça-ta, va breudeur, bremàn ni a ranco
Dont aben d'o drapout en beo pe en maro.

RICHARD.

Penos? Oger-Danoa, Richard a Normandi,
Ha c'houi gouzout ervat ez oc'h hor c'hendervi,
Oc'h deus ar re guenta o tont d'hon attaqi!
Souezet en em gafoc'h qent fin an disparti.
Evit güelet Fouqes hac ar C'hont Ganelon
O tont d'hon attaqi, ne gavàn qet eston;
Adversourien int demp, an dud fall ha traitour;
Hoguen me en tou sur, ni rêyo dè labour.

RICHARD A NORMANDI.

Terrubl oc'h orgouillus gant ho preudeur, Renod;

Digitized by Google

Bremàn e vo güerzet dêc'h maro Bertelot.
Laza niz ar Roue ebars en e bales!
Ha c'houi vouije ober brassoc'h fallagries?
Deut ê an Ampereur ebars en personach
Da venji Bertelot deus eur c'her bras outrach.
Peguen suffisant oc'h gant ho castel neve!
Nebon ni a verrao ho caqêt hep dale.

RENOD.

C'houi ho po da dalvout o c'horto qementse.
Orsus eta, va zud, evel leonet goe,
Saillomp-ta a vagad var tud an Ampereur,
Pa int deut en hon toues evit clasq o maleur.

Amàn e tenner ar c'hlezeyer a bep coste. Emon en em bresant ractal, Renod oc'h anaveout e dad e penn e adversourien a gri gant spont:

O pebes tra estranch, horrupl da gontempli,
Me vel ive va zad deut d'hor persecuti!...
Daouest d'ho crueldet, va zad, en hon and ret,
Ni cedo ar blacen ganêc'h, mes dre respet.
N'em dennomp, va breudeur, ne vomp qet qen ingrat
Da zouguen an armou da gombati hon tad.

Renod a laqa aqei ar retret evit nonpas en em ganna eus e dad.

EMON.

Arrêtit, arrêtit, poeltronet didalve!
Mez e meus d'hoc'h anzav evit va bugale;
Ma ellomp ho trapout, tud fall ha louidic,
C'houi vo crouguet evel eur chapeled silzig.

Bugale Emon en em arrêt evit selaou o zad.

RICHARD.

C'houi oc'h eus blam, va zad, d'hon henvel poeltronet,
Abalamour ma omp re vad en hoc'h andret;
Penevert ma tleomp dêc'h, sivoas, ar vue,
E voac'h distrujet oll. Rentit graç da Zoue.
C'hoas eur vech ho pedomp gant peb civilite
D'hon lezel en repos ha tec'hel alesse.

EMON.

Ah! poeltronet infam! noc'h eus qet a galon;

Digitized by Google

C'houi n'en doc'h mat nemet da ober trahison.
Daoust dec'h n'em difen p'autramant na ret qet,
Raç ni zaillo varnoc'h evel chaç counnaret.

RENOD.

Clêvit eta, va zad : poc'h eus c'hoant combati,
Ha pa oc'h obstinet, ret ê ho cõntanti;
Hoguen me ho suppli, ne fiet qet ennomp,
Ma yit bete qeit-se, e vo qeuz bras deomp;
Ma ellomp oc'h attrap, voc'h dalc'het er prison
Da c'horto Charlamagn da bêa ho rançon,
Mes en em arrêtit... ha daoust d'ho cruote,
Me lavar dêc'h amàn dirac an assamble :
Lavarit dìn, va zad, en petra e sònjet?
Ha possubl ve ho pe collet-ta ho speret,
Dont da bersecuti ho pugaligou baour,
Zo preciussoc'h dêc'h eguet arc'hant nac aour :
C'houi c'heus hon renoncet en presanç ar Roue;
Ah ! peguen enoret oc'h-u gant qementse !
Hac evel bastardet, privet deus hor partaj;
Hac evit qementsen'en doc'h qet contant c'hoas,
Pa oc'h deut d'ar vrô-màn da zicour distruja
Ar plaç hon deveus grêt evit en em loja !
Hac e vijec'h ganet etouez ar bayanet,
Ar barbaret cruel hac an idolatret;
Ha n'ho pije biscoas clêvet comz a Zoue,
Ne vijec'h qet qer cri enep ho pugale.
Ma na heuillit exempl, va zad, demeus an dud,
Deut da gonsideri ebars el loened mud;
Ne gafoc'h qet certen eul leon bars er c'hoad
N'en deveus carante atao evit e voad;
Al loened horrupla a velêr o-unan
En em briva a voed evit o re vian.
Ia, c'houi zo eun tad qer cri en hon andret,
Ma ve eur blijadur dêc'h hor güelet crouguet.

Digitized by Google

C'houi ê sur an hini a dlefe hon sicour,
Hac ez oc'h gouscoude hor brassa adversour!
Hoguen beit furoc'h en amzer da zonet:
Sicourit ac'hanomp ouz hon enemiet,
Hac e vo lavaret : Celu an Duc Emon
Oc'h ajissa bremàn gant prudanç ha rêson.

EMON.

Ah! glouton, na te gomz en termou nebeut fur!
Ha sònjal a rès-te è rin-me eur parjur?
Me dreusjfe da galon adreus gant vã c'hleze
Qent terri ar sermant a meus grêt d'ar Roue.

SAMSON.

Re a civilite oc'h eus, Chevalierien,
En andret ar re-màn zo ispionerien,
A voa deut, ma c'haljent, evit hon trahissa:
Allòn! saillomp varne gant an arrach brassa.

Renod hac e dud a gombat avan-gard ar Roue.

GANELON.

Evidoc'h da vea mui eguedomp a dud,
Noc'h eus qet a affer d'ober qement a vrud;
Rac ni hor bo sicour mar hor gũeler goassa:
Courach, va mignonet, sicourit resista.

Renod a chom tranqilamant da c'horto respont e dad.

MOGIS.

Ha ne vòac'h qet contant, Fouqes ha Ganelon,
Da vea massacret va zad dre drahison,
Oc'h deut c'hoas d'ar vrô-màn da drahissa ive
Drer' gassoni mortel va c'hendervi ha me?
Hoguen ni rêyo dêc'h leusqel sur ho croc'hen:
Redoubit a gourach, m'ho ped, Chevalierien.

Avan-gard ar Roue a goll gant Renod.
Anlevi a ra e dad evel eur buguel eus a greiz e regimant.

RICHARD A NORMANDI.

En em zicouroimp oll, Autrone, m'ho suppli,
Pe ez omp dre valeur contraign da reculi.

Digitized by Google

RENOD.

Arça eta, va zad, pa droublit hon repos,
M'ho crayo prisonier qent eguet ma vo nôs.

FOUQES.

Alarm! Roue a Franç : pelec'h oc'h-u manet?
Ma na deut d'hor zicour, ez omp oll qemeret.

EIZVET DIALOG.

IDELON, GRIFON, RIPUS, GALERAN, *etc. a antre.*

IDELON.

N'em digoncertit qet : êru omp d'ho souten.
Mes cetu qemeret Emon gant e vibien.
Avançomp, mignonet, var an dud fall traitour.

RICHARD.

Renod, lêzit va zad, ha deut prest d'hor sicour,
Renod a lèz e dad.
Ma rayomp reculi arme ar Roue Franç,

MOGIS.

En dispit d'o furi coulz ha d'o arroganç.

GRIFON.

Penos! ha ni doublet, e rencomp reculi
Dirac mibien Emon hac e zivroidi!
Diaoulou incarnet, me gred, ê ar re-mâ :
Ma n'en em gourajomp, omp collet sur amâ.

RENOD.

Couraj, va brendeur qer, ha c'houi ive Samson;
Ni rêi dê sur scarza en o c'honfusion.

CHARLAMAGN.

Penos, va Baronet, maro ê ho calon,
Ma ranqit achap qüit dirac mibien Emon!

GALERAN.

Ma na deut d'hor zicour, Roue ar Francisien,
Ez omp disenoret gant ar friponerien.

Digitized by Google

CHARLAMAGN.

Renod, me ordren dêc'h abeurs va Majeste
Da cessi ar gombat, d'en em denn alesse.

RENOD.

En em dennomp, va zud, pa ordren ar Roue:
Just ê ober deàn eur seurt civilite.

RICHARD.

Ne ràn van a Roue nac eus a Rouanez;
Ar c'henta a baqàn, m'em bo sur e vuez.
Mar tizàn ar Roue, m'en toucho hep egard:
Courach eta, Renod, na veomp qet couard.

CHARLAMAGN.

C'hoas eur vech, p'ho pedàn, fe a Roue a Franç,
Renod hac ho preudeur, it demeus va fresanç.

RENOD.

Halt!... Arrêtomp oll crac; reposomp hon armou:
An neb a avanço, m'en lazo sur, m'en tou.
P'en deus c'hoant ar Roue e cedfemp ar gombat,
Sentomp eta deàn, hac en eur gavimp mad.

Renod hac e dud a cess de gombati hac a retorn d'o c'hastel.

NÊM.

O va Roue puissant! peguen bras domaj ê
N'en dê grêt peoc'h Renod dirac ho Majeste!
Abouê ma màn ar bed en e gréation,
Ne voe tud qer vaillant evel mibien Emon.
Ma ve peoc'h entrezoc'h, ec'h alfec'h mont hep deuet
Da ober ar brezel d'an oll infidelet.

CHARLAMAGN.

Ne gomzit qet a beoc'h, Duc a Nêm, m'ho suppli:
Ne ouffen birviqen donet d'o fardoni.
Ret ê en em venji a varo Bertelot,
Ha gouscoude bremàn ê plijet din Renod,
Pa en deus em reqet eedet ganén ar plaç.
Hoguen e vreur Richard a deo'ho ouz va faç.
Dre e gomzou en deus offancet ac'haudn;

Digitized by Google

Ne brisfe qet qüittât ar blacen evidòn.
Me garfe e yêfe eun daòu ambassadeur
Em feurs bete Renod hac ive e vreudeur,
Da lavarat dêze livra dìn-me Richard,
Da zispos dioutàn evel deus eur pandard,
Evit ober outàn hervez va bolonte,
Hac o recevin c'hoas ebars em c'harante.

RICHARD A NORMANDI.

Sir, me en em offr dêc'h da guenta da vonet
Da ober ar veach ebars en ho reqet.

NÊM.

Ha me a yel ive joaüs hep laqat mar;
Me gred e rêi Renod eun darn eus hon lavar.

CHARLAMAGN.

Rentit dìn ar respont qent eguet ma vo nôs :
Ni ya d'hor pavillon bepret vit ho cortòs.

An Duc à Nêm ha Richard a Normandi, gant peb a vranq olives glas en o dorn, a ya da sqei var dor castel Renod.

NOVET DIALOG.

QENTA ECUIER RENOD *d'an daou Ambassadour:*

Petra fell dêc'h amàn o sqêi qer divergont?
Mar bet qen abeurtet ne gafoc'h qet ho cont.

NÊM.

Ni zo messajerien abeurs an Ampereur,
Hac a fell demp güelet Renod hac e vreudeur.

AR C'HENTA ECUIER.

Paciantit eun tam, ma rentin respont dêc'h;
Me ya da lavarat dê dont da gomz ganêc'h.

Mont a ra d'e gommission; Renod, e vreudeur ha Mogia a zisqen.

RICHARD A NORMANDI.

Salud, Chevalierien vaillant ha redoutet:
Deus abeurs ar Roue ez omp bet deputet
Da zonet ho pete evit lavarat dêc'h

Digitized by Google

Mar qerit, ez ê prest da ober peoc'h ganêc'h.

RENOD.

Ah! va c'hender Richard, ne c'houlennàn qen tra.
Lavarit din petra a fell deàn bremâ.

RICHARD A NORMANDI.

Me en disclêrio dêc'h, hep bea tam couard:
Mar qerit delivra deàn ho preur Richard,
D'en em venji outàn ebarz en e soùhet,
E pardon ac'hanoc'h dre garante barfet;
Ma na rit an dra-ze, en deus touet penos
Ne lêzo ac'hanoc'h birviqen en repos.

RENOD.

Clêvit eta, Richard, ha c'houi Duc Nêm ive:
Ha n'ho poa qen mennad da zonet hor bete?
Penevert, m'en toùe, ma oc'h va c'hendervi,
Me a raffe en beo donet d'ho tifframmi.
Lavarit d'ar Roue, daouest d'e c'hourdrouzou,
Ne ràn fors aneàn muiguet fanc va boutou.
C'houi pini da guenta a dlefe hon sicour,
Hep mez en em rentit hor brassa adversour.
Hac oc'h qen iffrontet da rêi din conseill c'hoas
Da livra va breur qèz! Tec'hit dirac va faç...
Mar credit eur vech all comz ouz se dirazòn,
Me deuyo d'ho trailla, credit mad ac'hanòn.

NÊM.

Ni ya da zortial, Renod, tranqilamant,
P'oc'h eus ar vadelez d'hon leusqel, en instant.

RICHARD.

It eta, hac hastit evel pa vec'h tud mud;
Terrupl en ho cavàn iffrontet exit tud.

RENOD.

Dalc'het è Charlamagn eun nebeut en e benn,
Mar sònj deàn penos e vemp-ni traitourien,
E teufe an eil breur da verza eguile.

Digitized by Google

Nan, nan; ne c'hoarveo birviqen qementse.
Arça, va breur-yaouanc, va mignon qer Alard,
C'houi a renqo fenos ober an avan-goard.
Ennoc'h e meus fianç; rac-se-ta me ho ped,
Ne lezit den d'antren qen am bo permetet.

ALARD.

O Chevalier vaillant, mar deus er gristenes,
C'houi zervich demp da dad ha da vreur assambles.
Mar domp forbaniset gant nep hon anjandras,
C'houi a zeu d'hor zouten, va breur qer, dre ho craç;
Hoguen ni er promet, ha va breudeur ha me,
Ec'h oboisfomp dêc'h etro pad hor bue;
Ha pa gommandit din fenos an avan-goard,
Me a zento ouzoc'h hep bea tam couard,
Hac en em acqüitto qercoulz ha ma rêi den,
Nemet dre drahison e teufet d'am zurpren.

RICHARD.

Va breur ena Renod, me ho trugareca;
O clêvet ho comzou me a meus calz a joa.

RENOD.

Demp eta da repos, m'ho ped, va mignonet,
Rac Castel Rochefort zo eur plaç assuret.

Mont a reont da gousqet.

DECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre hac a c'houlen ouz an dacu Ambassadour:*

M'ho ped, va mignonet, da renta din rêson
A respont oc'h eus bet digant mibien Emon.

NÊM.

Ia, Sir, ni hon eus eur respont recevet,
Ha n'ho po qet a joa nemeur ouz e glêvet.
Ne dalfe qet e nac'h, bea a meus horreur

Digitized by Google

Pa zònjàn en cōmzou Renod hac e vreudeur.
Pa meus lavaret dê ebars en bêr langach,
Humpla ma voa possubl, petra voa hor beach,
Ê antreet Renod en qement a furi,
Ma credis e teuje ractal d'hon distruji.
Scrignal à rê e zent, savet voa blêo e benn,
Ma respontas demp-ni ebars en bêr termen,
Penos ne vòa qet den da verza e vreudeur.
Evit cavet trevers ganêc'h, va Ampereur.
Cetu hor c'hevridi, ô Monarq puissant!
Biscoas n'em boa güelet eun den qer violant.

CHARLAMAGN.

Pa deuàn do zònjal, e fell dìn çounnari,
E ve pêvar goqin am zrêtfe vel eur c'hi!
Na c'houi eta, Emon, petra zònjit var ze?
N'em bo-me qet rêson demeus ho pugale?

EMON.

Me bromet da Zoue ha dêc'h, va Impaler,
Êpec'het dont d'am blam pa meus grêt va dever;
Evel ma meus cavet anê var ar bale,
E meus o c'hombatet hoc'h avan-goard ha me,
Qement ha qer bian, ma voamp var an dachen:
Penevert ho sicour e voamp prisonnierien.

CHARLAMAGN.

Orsus, va Baronet, me ro dêc'h odiançe
Da lavarat hardi hoc'h avis em presanç,
Da c'hout petra hon eus ar güella da ober:
Biscoas tra n'am poannias evel ar seurt affer.

SALOMON.

Ampereur puissant! gant ho permission
Me lavaro var ze va resolution,
Hac'en hoc'h assuràn evit nep seurt effort
Ne guemerfōmp dre nerz birviqen Rochefort.
Ouspen, mibien Emon ma int tud redoutet,

Digitized by Google

E maint en eur c'hastel fortifiet meurbet,
Hac a zo imprenabl, herves a zeblant din:
Biqen n'o reduisimp nemet dre ar famin.
Rac ne vo qet Renod hac e dud qemeret:
Sortial hac antren a reont d'o zouet.
N'en dê qet tra facil donet da zistruja
Eur c'hastel zo da dud eus ar c'hourajussa.
Rac-se me ve avis da vonet var hor c'his
D'ober goânvadurez adare da Baris;
Ha pa vimp êt ac'hann, ô Sir! mar ho pe c'hoant
E laqfomp da varcha tout hoc'h ariere-band,
Ha doubli hoc'h arme da zonet d'ar vrô-mâ,
Ma laqafoc'h Renod hac e dud da grena.
Nemet dre'r voyen-ze me meus aon gant rêson
N'en em venjfomp biqen a vugale Emon.

CHARLAMAGN.

Penos? tud eveldomp, courajus ha vaillant,
Ne deuimp qet abenn a bêvar insolant!
Ni hon eus goneet nombr bras a brovinçou
Gant an distera brud hepqen eus hon armon;
Hac e ve eur c'hastel grêt em Rouantelez
A resistfe ouzòn?... Fonti ràn gant ar vez.

HERNIER.

Grêt òn ganêc'h, ô Sir! gouarner eus a Franç;
Bea meus dindannoc'h calz demeus a buissanç;
Mes mar grit din eun dra zo em ompinion,
Me rêi dêc'h en em venj a vugale Emon.

CHARLAMAGN.

Beit certen, Hernier, mar d'on Roue a Franç,
Me royo dêc'h qement demeus a buissanç
Evel a zezirit, mar gallit ober ze,
Hac ho caro parfet enpad va oll bue.

HERNIER.

Ma ve dêc'h agreabl, ô Ampereur puissant!

Digitized by Google

Cresqi eun nebeudic c'hoas va gouarnamant
Eus a drêgont lêo dro, en form a eun duche,
Me en em oblichfe, dindan boan va bue,
Da renta dêc'h Renod hac ive e vreudeur
Dindan ho puissanç, credit, va Ampereur,
Ha rêi dêc'h n'alhoeyou deus ar c'hastel nêve :
Ne brometàn netra na rin sur, va Roue.

CHARLAMAGN.

Mar gallit ober ze m'ho crêyo Duc en Sans,
Eun Duche ar c'haera a zo ebars en Franç;
Hac ho tud ho coude o devo'n dignitę
Ha memes privilach, mar carit ober ze.

HERNIER.

Me a ya da c'hoari eta va fersonach;
Rac-se roit dìn, Sir, tud demeus a gourach,
Mes tud a vo fidel, allìn fiout enne,
Hac a rêyo evel ma commandìn deze.

CHARLAMAGN.

Deputit, va mignon, an nep a zo d'ho crat,
Hac e varchfont ganêc'h ne vo qet a zebat.

HERNIER.

Pa rit dìn obtion deus a ze, va Roue,
Grifon de Hautefeill a meus c'hoant a deufe,
Fouqes de Morillon hac ar C'homt Ganelon,
Galeran ha Ripus, hac ar Prinç Idelon,
Hac an Duc Isakar zo ive den vaillant;
Ar re-màn a fell dìn, Impalaer puissant:
Commandit-ta dê, Sir, dont ive d'am zicour,
Evit tenna venjanç demeus va adversour.

CHARLAMAGN.

It eta, Autrone, p'en deus fianç ennoc'h;
It prest-ta d'er sicour, hep arrêti pelloc'h.

IDELON.

Impalaer puissant! pa ê ho madeles

Digitized by Google

Da zont d'am deputi, me hac hoc'h Autronez,
Evit mont da zicour Hernier en ho reqet,
A enep traitourien n'o deveus fe abet,
Ni a ya gant joa vras d'ober ar veach-se,
Hac a bromet ive dirac ho Majeste
Penos ne vanqfomp qet da ober hon effort
Da renta dêc'h Renod ha castel Rochefort;
Rac meritout a ra pell zo mibien Emon
Digant ho Majeste receo punition.

CHARLAMAGN.

It eta, Autrone, hoguen me ho suppli,
Grit din en em venji demeus va enemi.

HERNIER.

Arça, va mignonet, cetu ni en eur poent
Ma ranqomp implija bremàn hon oll sqient
Evit dont da zònjal penos nac en pe guis
Ec'h alfomp dont abenn demeus hon antrepris.

GRIFON.

C'houi a zo an auteur demeus an drajedi;
Rac-se noc'h eus bremàn nemet deliberi
Penos effectui ervat ar bromesse
Oc'h eus-u grêt bremaïc en presanç ar Roue.
Ni royo dêc'h sicour qement ha ma eller;
Noc'h eus nemet sònjal petra zo da ober.

HERNIER.

Ret vo n'em ambusqi fenos er c'hoadic-màn :
Mes en em dalc'hit prest, dreist peb tra ho pedàn,
Pa deuin d'ho cavet da vea oll armet,
Ha da heuill ac'hanòn dilijant ha secret,
Ha me ya d'ar c'hastel evit goulèn loja:
Me bretant mont fenos gant Renod da goannia.

GALERAN.

Grit moyen eur vech demp da vont tost d'ar ç'hastel,
Ha ni vo mestr ebars certen hep dale pell;

Digitized by Google

Ha ma na ellomp qet dre ennomp hon-unan
Distruja Rochefort, ni laqayo an tân
Assur qent sortial en daou pe dri andret,
Ha dre ar voyen-ze e vo sur oblijet
Renod hac e vreudeur da güittât ar c'hastel:
Mar gallomp ober ze, ne vo netra a voell.

HERNIER.

Me ya eta em zro; rac-se, va mignonet,
En em dalc'hit en stat pa deuin d'ho cavet.

UNNECVET DIALOG.

ALARD *da* HERNIER, *pehini a sco var an nôr :*

Piou a sco evelse d'ar c'houlz-màn deus an nôs?
An nep zo tud honest zo poent bras dê repos.

HERNIER.

Me zo eur Chevalier a dud an Ampereur,
Ha rac ma meus meulet Renod hac e vreudeur
En presanç Charlamagn, en deus va chasseet
Ermes eus e zervich gant peb seurt crueldet;
Êru voar var va lerc'h; mar gallont va faqa,
E vin sur distrujet dre'r maro cruella.
Rac-se me ho suppli, Autrou, dre charite;
Da rêi din eur voyen da recour va bue:
Digorit din an nôr, humblamant m'ho suppli,
Ma chommin er c'hastel fenos da reposi.

ALARD.

Me ya da gaout Renod a zo va breur ena:
Ne antre den amàn hep en avertissa.

HERNIER.

It-ta gant dilijanç hac hastit prest affo;
Ma na deut d'am zicour, allas! ez òn maro.

Digueri a rêr deàn an nôr abars eur pennad, hac ec'h antre.

Digitized by Google

DAOUZECVET DIALOG.

RENOD *hac e dud a antre.*

RENOD.

He bien-ta, va mignon, petra zo a nêve
Ma oc'h qen diveat henvoas var ar bale?

HERNIER.

Ato, Autrou Renod, qestion ê pênos
E voamp oll o coannia eun nebeut qen ser-nôs,
Hac ez ê commancet darn a dud ar Roue
Demeus eur voez commun da vurmur entreze
E voa eun dra horrubl dont da gonsideri
Ne deuet qet abenn ens ho preudeur ha c'houi.
Neuze e lavaras eur certen louidic
Penos e labourec'h dre art diabolic,
Hac e voac'h traitourien ha tud hep tam calon,
Hac ho poa, c'houi, Renod, lazet dre drahison
Bertelod, niz ar Roue, ebars en e bales,
Hac e voac'h achapet neuze dre sorceres.
Me ne allis james souffr eur seurt calomni,
Hac e rois dê oll ractal an demanti,
En eur menteni ferm en presanç ar Roue
Hac dirac ar Brincet e voa faus qementse;
E voac'h Chevalierien ar vaillanta biscoas
O devoa gant o zreid moustret var ar yêot glas;
Penos voac'h tud leal, carguet a brobite,
Pere ne glascont qen nemet ar virione;
Ha mar boe Bertelot lazet dre accidant,
E voe én hepqen caus dre e don arrogant;
Hac en d'oa da guenta terrubl oc'h insultet;
Anfin, voa dre e faut mar ez ê bet lazet.
Ar Roue Charlamagn gant calz a violanç

Digitized by Google

En deus grêt din neuze tec'hel deus e bresanç;
Hac en deus bremàn qeuz, hervez a meus clêvet,
N'en devoa var ar plaç ac'hanoc'h assommet.
Qement ha qer bian, mar galler va derc'hel,
E vin sur distrujet dre eur maro cruel.
Rac-se me ho suppli, Autrou ar Chevalier,
Ho pet, mar plich ganêc'h, true eus va mizer,
Ha deut d'am repui ebars en ho castel,
Ha me a vo sur dêc'h fidel bete mervel.

RENOD.

Bet certen, Chevalier, hervez a lavarit,
Ne ouffen biqen dont da zisqeuz d'ho merit
An obligation a meus-me, Autrou, dêc'h,
Mar dê güir qement tra a glêvàn-me ganêc'h.
Antreit em c'hastel hardimant, va mignon,
Ha ni rai assambles bremaic colation,
Ha roit asistanç demp-ni, mar be affer.

HERNIER.

Autrou, me rayo ze, en fe a Chevalier.

Renod a gred ameàn, hac en laqa da antren er c'hastel.

TRIZECVET DIALOG.

RENOD *a lavar d'e Vreudeur :*

Allòn-ta, va breudeur, ret e vo demp fenos
Eva peb a vanne qent ma yimp da repós.
Da enori presanç an den generus-màn
Zo abalamour demp en em laqet en poan.

ALARD.

Azeif prest ouz taul, Autrone, m'ho suppli,
Ha m'em bo an enor da zont d'ho servichi.

En em laqat a reont tout deus taul.

RENOD.

D'ho eraçon mad, Autrou. Penos oc'h-u hanvet?

Digitized by Google

HERNIER.

Benoas en peb amzer e voen atao galvet.

GUICHARD.

Ar Roue Charlamagn, hervez a leveret,
Hac e oll Baronet a arrach gant despet,
En defot na ellont eur vech cavout ar chanç
Da dizout ac'hanomp dindan e huissanç.

HERNIER.

Güir è sur, Autronç, drouc zo en o c'halon,
En defot ne allont caout diouzoc'h rêson.

RICHARD.

Pa deufe ar Roue da grevi gant arrach,
Ni rêi deàn matier d'exerci e gourach:
Tromplet è, m'en assur, en e ompinion,
Mar sònj gonit netra var hugale Emon,

SAMSON.

Ne dalfe qet e nac'h, rusia ràn gant ar vez,
Pa zònjàn en maliç an Ampereur Charles,
A zo dent deus Paris gant eun arme ponner
Evit tenna venjanç a bêvar Chevalier!
D'ho craçou mat, Mogis. Clêvet e meus pell zo
Ec'h ouzoc'h, pa ve ret, ober brao meur a dro.

MOGIS.

Evit lavarat güir, me voar va *be a ba*,
Ha gout a ràn ive va *Domine, labia;*
Mes me ne garàn dont da exerci nep tro
Nemet en câs pa vemp en poan eus a varo.
Mes mar chomàn nemeur c'hoas gant va c'hendervi,
Me rêyo d'ar Roue, drouc ha mat gant e fri,
Ober eur peoc'h padus gant hugale Emon,
Pe donet da souffri mez ha confusion.

GUICHARD.

Bremàn p'hon eus coanniet, Renod, deliberet
Piou a vo deputet fenos da ober guet,

Digitized by Google

Mac'h ayemp da repos, rac goall nôs ê dija;
Me a gred e vemp oll contant da ziscuiza.

RENOD *d'e Ecuier :*

Va mignon qer Deland, c'houi zo eun den fidel,
Me ho teput fenôs da vont en santinel:
Na lest den da antre, dreist oll da zortia,
Hep rêi din da c'houzout ha va avertissa.

DELAND.

Credit en assuranç e meus joa em c'halon
Pa gommandit din-me da vont en faction;
Me rayo gant soign vras ar zantinel fenôs.
Rac-se-ta, Autrone, ît hardi da repos;
Me en em acqüitto qercoulz evel eun all,
Rac me voar ar vicher a meus bet grêt goeahall.

RENOD.

Arça, va mignonet, demp bremàn da gousqet,
Qemerit ho repos hac en em discuizet;
Dreist pep tra ho pedàn ma na vo den traitour,
Ha ni rêi d'ar Roue ha d'e Brincet labour.

Mont a reont da gousqet.

PÊVARZECVET DIALOG.

HERNIER *sioulia outàn e-unan :*

Bremàn pa ê cousqet an oll dud er c'hastel,
Me a ya goustadic beteo ar zantinel
Da gontraign aneàn da ober digor din:
Mar gra refus da ze, assur mad er mouguin,
Ha p'am bo an alc'hoe dindan va fuissanç,
Me a rayo antren arme ar Roue Franç,
Ma tistrujfomp Renod hac e gastel nêve,
Hac evit recompanç me am bo eun Duche.

DELAND *en santinel.*

Qi vi piou zo aze d'ar c'houlz-màn o qerzet,
Hep goulou na letern? Parlantit mar qeret,

Digitized by Google

Pe me gant va c'hleze a rêi dêc'h eur flipat
Hac ho po goude ze labour d'en em lipat.

HERNIER.

Eur c'holic violant zo deus va zourmanti;
Digorit din ar porz ma c'hîn da bourmeni.

DELAND.

Pourmenit er c'hastel qement hac a guerfet;
Mes evit sortial, certen ne refot qet.

HERNIER a denn e gleze hac a dosta ouz ar zantinel.

Ha sônjal a res-te, lavar, cos intourdi,
Ne meus qen da ober nemet dirêsoni?
Pa na gueres ober eun darn eus va souhet,
Me a laqai bremàn da benn bras da lamet.

Trec'hi a ra e benn da Deland, hac e cuntonu da gozeal,

Pa meus troc'het e benn, m'en tolo en douvez,
Ha bremàn, pa garin, me zortio ermes.

Qemer a ra an alc'hoe, hac e tigor an nêr.

Bremàn meus an alc'hoe eus a gastel Renod;
Me rêi deàn embêr ober eun danç d'an drot.

Sortial a ra da vont da gaout arme ar Roue er c'hoad, hac e lavar:

Me ya bremàn da vont d'avertissa va zud
Da antren er c'hastel hep ober nep tam brud.
Ha c'houi zo preparet, lavarit, Autrone,
Da livra ar c'hastel Rochefort d'ar Roue?
Me meus grêt gant va dorn eun tol a zo adret,
Rac lazet ê ganén an nep a rê ar guet;
Alc'hoeyou ar c'hastel zo em possession:
Bremàn-ta antreomp gant peb seurt hardisson.

GRIFON.

Commancet mat oc'h eus; tachomp da achui:
Rac-se, va mignonet, bremàn ê rêt demp-ni
Mont oll directamant ebars en cambr Renod;
Hoguen me ho suppli, na veomp qet qer-sod
Da vanqout d'e erren qercouls hac e vreudeur,
Evit m'o fresantfomp dirac an Ampereur;

Digitized by Google

Hac ar sorcer Mogis, mar gallomp en attrap,
A vo ive crouguet, hep cavet nep achap.

HERNIER.

Ebars er basse-cour e mâ ar C'homt Samson
Hac e zaou Ecuier, am c'hlêvo, a meus aon,
Hac ebars en donjon e màn ive Mogi;
Mar santont ac'hanomp, e vo tom ar c'hoari.

Arme ar Roue a antre er c'hastel gant e drompillou ha tabourinou.

PEMZECVET DIALOG.

MOGIS *a zaill eus e vele hac a red da gambr Renod.*

Va c'hendervi Renod, Richard, Alard, Guichard,
Possubl ve e varvfec'h evel pêvar couard!
Qemerit hoc'h armou, deut huan gané-me;
Cetu leun ar c'hastel eus a dud ar Roue.

Ar pêvar mab Emon a lamp var o armou hac en em bresant.

RENOD.

Ha possubl ve penos e ve nep trahison?

MOGIS.

Cetu tud ar Roue dija mestr en donjon.

RENOD.

Cetu ni trahisset bremàn, va breudeur qèr:
Goassoc'h ê eun traitour eguet nê Lucifer.

RICHARD.

Disqennomp prest d'an traon da gaout hon enemi;
Ha pa vent nombrussoc'h, ni rêi-dê reculi.

RENOD.

Ah! traitourien infam! n'en domp qet c'hoas lazet;
Mes ne dê qet ho faut, tud fall ha milliguet!

GALERAN.

En em dennomp ac'hann, p'otramant omp maro;
Me ya da guerzat qüit, deut an nep a garo.

Tud ar Roue, nemet Grifon hac Hernier, a zorti eus ar c'hastel.
Renod hac e vreudeur a boursu ané.

Digitized by Google

RENOD.

Orsus, serrit ar porz, Samson, var ar re-ze;
Hac e ve mil anê, e collint o bue.
Greomp enor hon tî d'an draitourien fall-màn;
Ar c'henta a drappàn, me zraillo aneàn.

ALARD.

Ha c'houi en em denno, tud vil ha traitourien?
Scarza a refoc'h sur, pe leusqel ho croc'hen.

MOGIS. Serri a rêr an nôr.

Distroomp var hor c'his, va c'hendervi fidel,
M'hor bo soign deusar re zo chommet er c'hastel.

Samson a zigor an nôr; Renod, e vreudeur ha Mogis a antre.

GUICHARD.

Piou ê a zo chommet? lavarit dìn, Samson.

SAMSON.

An daou traitour brassa: Hernier, neuze Grifon.

RENOD.

Ar re a zo chommet, efei, ne vo qet goap,
Ret e vo rêi dêze peb a golier çanap.
Allòn, demp da erren an dud fall milliguet;
Biqen ne reposàn qen na veont crouguet.

Mont a reont d'o c'herc'hat.

C'HOEZEGVET DIALOG.

RENOD *hac e suit; Griffon hac Hernier garotet.*

RENOD.

Ah, cos monstr infernal! evel Judas, Hernier,
E coannia eus va daul em trahisses neizer!
Goude m'out repuet ganén ha va breudeur,
Ez out infam avoalc'h da glasq demp-ni maleur!
Ha grêt ec'h eus-te ze ac'hanout da-unan?
Discarg da gonsciaṅç, mab ena da Satan;
Pe ma ê eur re all o deus da iscitet:
Lavar ar virione, ha ne nac'h tra ebet.

Digitized by Google

HERNIER.

Va-unan ôn coupabl, ne vlamàn den abet,
Rac me ê an auteur en deveus conspiret;
Prometet e meus bet en presanç ar Roue
En ho rentjen deàn en faveur eun Duche;
Rac-se, va funissit evel ma ê rêson:
M'en em anzav coupabl demeus an drahison.

MOGIS.

Grifon a lavare e ranqje va c'hrouga;
Me ra offr da ober deàn ar memes tra.

RENOD.

Me ho ped humblamant, Autrou ar c'homt Samson,
Pa oc'h eun den prudant ha carguet a rêson,
Da brononç an arrêt ebars en langach bêr,
A enep an daou-màn, ma vo grêt o affer.

SAMSON.

Pa bedit ac'hanòn, m'en em garg eus a ze;
Me rento o arrêt hep nemeur a zale.
Grifon de Hotefeill a dle bea crouguet
En eur plaç ma c'hallo ar Roue e velet;
Ma lavaro Charles hac an Tadou a Franç
En deus ruban canab evit e recompanç.
Hernier a verit c'hoas brassoc'h punition,
Dre ma ê an auteur demeus an drahison;
Ne alfe qèt ar groug e bunissa avoalc'h:
Ret vo en difframma en beo gant pêvar marc'h,
Hac e lêzel neuze d'ar chaç evit partach,
Abalamour ma ê eun traitour hac eul lach.
Cetu en bêr gomzou prononcet an arrêt:
Grit bremàn pa guerot ma vo executet.

RICHARD.

Preparomp ar c'hezec bremàn, va breudeur qer,
Ma vo laqet Hernier entre pêvar gartier;
Ha goude qementse e vo crouguet Grifon

Digitized by Google

Deus huella tourel zo var ar pavillon.

GRIFON. Qemer a rêv anê.

Allas! va fardonit, Autrone tud leal:
Me ne voan deut nemet dre aliou re-all;
Ordrenet voa dìn dont gant ar Roue Charles,
Ha me ne gredis qet e refusi james.

MOGIS.

Demezel ar groug ê bremaic ho pardono;
Meritout a rit se, m'en assur, pell a zo.
C'houi ê ar miserabl en deus lazet va zad:
Me ho pêo bremàn gant canab, va den mad.

RENOD.

Güelet a rit amàn recompanç trahison.
C'houi a dal an dra-ze da Hernier ha Grifon.
Mar gallomp ho trapout, ho po sur qement all;
Rac mar manqomp varnoc'h, n'ho po qet d'hon tamal.

Sortial a reont.

SEITECVET DIALOG.

Amàn e crouguer Grifon hac e tiframer Hernier entre pêvar marc'h.
Er memes amzer e veler arme ar Roue dirac ar c'hastel.

CHARLAMAGN *d'e dud:*

Poanniet òn, Autrone, pa ne glêvàn nep brud
Deus a gannad Hernier ha demeus e oll dud.
Mar dint en em fouret en castel Rochefort,
E vint massacret oll, en dispit d'o effort...
Mes me vel oc'h antre Idelon ha Fouqes,
Ha calz a re a voa en o c'hompagnunez.
He bien-ta, Autrone, petra oc'h eus-u grêt?

IDELON. Ispionet ar Roue a antre.

Efei, darbet ê demp assur bea crouguet.

CHARLAMAGN.

Pelec'h-ta ê chommet ha Grifon hac Hernier?

Digitized by Google

IDELON.

Me gred e maint bremàn ouz eur potanç en êr.

CHARLAMAGN.

Petra ê ho peach? Lavarit an tenor.

RIPUS.

Confusion ha mez mui eguet a enor.
Impalaer puissant! mar er permetit din,
Issu hor beach trist prest dêc'h a lavarin.
Pa voemp êt gant Hernier dre ho permission,
En esper qemeret castel mibien Emon,
Ecommandas demp prest ambusqi en eur c'hoat,
Hac e yas e-unan d'ar c'hastel diveat;
Qer subtil e comzas, m'en devoe da goannia,
Ha pedet ouspen ze an nôs-se da loja.
Pa voe-ta peb-unan cousqet mat er c'hastel,
E yas neuze Hernier betec ar zantinel,
Hac e troc'has e benn d'an hini rê ar guêt;
Neuze e sortias justamant d'e souhet,
Ma teuas d'hor c'havet er moment hac enheur,
Da vont gantàn da glasq Renod hac e vreudeur.
Pa voemp er basse-cour o pignat en donjon,
E voemp clêvet souden gant ar c'hoqin Samson,
En deus hon arrêtet ha difunet Mogi,
Pini a ras ractal sevel e guendervi:
Ma teujont d'hor c'havet evel chass arrajet,
Ha ma renqjomp tec'hel pe bea oll lazet.
Mes Grifon hac Hernier zo dalchet er c'hastel:
Me gred certenamant e vo grêt dê mervel.
Goella tra hon eus grêt, o sortial gant poan,
Ebars ar basse-cour hon eus laqet an tân.
Me gred en bêr-amzer e vo sur reduet
En tân hac en ludu... Ha c'houi vel ar moguet?

OGER.

Oh! pez confusion dêc'h-u, Roue a Franç!

Digitized by Google

Cetu an Duc Grifon staguet ouz eur potanç
Evit e recompanç da ober trahison!
Ze vo d'e oll ligne mez ha confuzion.
Mes Doue a zo just : én a lazas Beuvet;
Me gred dre urz Mogis assur ê bet crouguet.
Hernier n'en devo qet, a gred din, nebeutoc'h:
Birviqen trahison ne rayo sur pelloc'h.
Ma vijec'h attrapet, Fouqes ha Ganelon,
E vijec'h pêet mat evit ho trahison.

CHARLAMAGN.

Oger! me ordren dêc'h ne rit rebech da zen:
Ar pez zo e'hoasveet lezomp-àn da dremen.
Ah! tud abominabl! fe a Roue a Franç,
Me zisco dêc'h staga va zud ouz eur potanç!
Hoguen, cetu an tân o crêgui er c'hastel;
Sortial a renqfont me gred ne vo qet poll:
Rac-se laqomp eves peagoulz e yint qüit,
Ma traillfomp a damou an dud fall hipocrit.
Mes ne vo qet dêvet ar c'hastel ar vech-mâ:
Ne zortifont qet c'hoas, rac-se demp da laina.

TRIVAC'HVET DIALOG.

RENOD.

Maleur demp, Autrone! cetu croguet an tân
Ebars en hor c'hastel, en dispit d'hon oll hoan!
An dud fall-ze certen, pa n'ellent ober qen,
O deus grêt qement-mâ, an dud vil, inhumen!
Allas! pa ê dêvet bremàn qement hor boa,
Ne zeus mui a voyen da zerc'hel qen amâ;
Rac-se n'em breparomp bremàn evit qüittât.

MOGIS.

Ret sur e vo ze demp abret pa dirept.

Digitized by Google

GUICHARD.

Demp eta pa guerfoc'h, Renod, va breur ena;
N'hor bo repos abet pelloc'h er c'hastel-mâ.
C'hoas ez omp evurus bea bet preservet
Demeus an drahison a voa demp preparet.
Demp-ni da eur c'havarn, me voar pelec'h ê mâ,
Hac hor pellai teir lêo demeus an andret-mâ;
Ha dre ar voyen-ze ne veomp qet santet
Gant tud an Ampereur na gant re e Brincet.

RENOD.

Ni heuillo hoc'h avis, va breur Guichard timat.
Adieu ta, Rochefort, gant calz a huanad:
Doue da rêi demp graç en amzer da zonet
Da gavet qercoulz chanç hac hon eus amàn bet.

CHARLAMAGN.

Cetu castel Renod pulluc'het gant tân goal,
Gouscoude ne velàn hini o sortial.
Eun dra vras, Autrone, ê sònjal lavaret
Dre be hent ec'h alfent bea en em dennet.

RICHARD A NORMANDI.

Ha sònjal a rit-u ar sorcer bras Mogi
Ne ra qet peb tra oll hervez e fantazi?
Ennes en deus grêt dê en em denn qer subtil:
Ebars en art Merlin ez ê meurbet habil.

CHARLAMAGN.

Arça eta, Emon, bete'n heur a vremàn
Ne meus qet lec'h d'ho plam, qent se en ho meulàn;
Rac-se ho supliàn c'hoas da guntinui
Da ober em reqet eun dra d'am fantazi:
Ret ê dêc'h qemeret, Emon, daou rejimant
Deus va Chevalierien, pere zo tud vaillant,
Evit monet d'ar guêr da ober eur bale;
Marteze e cafoc'h dre chanç ho pugale.
Mar gallit o attrap, rentit prest din enê.

Digitized by Google

Ha me hoc'h enoro etro pad ho pue.

EMON.

Ampereur Charlamagn, pa meus grêt ar sermant,
Me zalc'ho aneàn perpetuelamant;
Rac-se-ta, sònjit piou a deuyo ganén-me,
Ha me rêi va fossubl da heuill ho polonte.

CHARLAMAGN.

Richard a Normandi, Oger hac Idelon,
Galeran ha Ripus, hac ive Salomon,
Hac an Duc Isakar, ha Marqis Henori,
A zo Chevalierien courajus hac hardi.
Ni a ya da Baris d'ho cortoz, var hor pouez.
Adieu dêc'h, Autrone, qen a vo er pales.

Ar Roue hac e suit a ya da Baris.

EMON.

Adieu eta dêc'h, Sir; me bromet dêc'h ervat
E rimp hon oll bossubl da gaout eun issu mat.

AR MARQIS HENORI.

Arça eta, Emon, n'hon eus nemet sònjal
Pe ni glasqo an dro, pe ni a ya ractal
Entrezec ha Dordon da glasq ho pugale.
Eun den violant ê gouscoude ar Roue,
Commandi da eun tad distruji e vuguel!
Qementse a gavàn dinatur ha cruel.
Mes, allas! er brezel ne zeus egard ebet
Evit na tad, na mam, qerent na mignonet.

EMON.

Dempractal, Autrone, entrezec ha Dordon,
Mar cavàn va mibien, em bo confusion,
Rac me gounnarfe sur evel eul leon goe
Qent eguet ma vanqfen da gombati oute.

RENOD.

Bremàn pa omp pellêt demeus hon enemi,
Me gred, va mignonet, ec'h allomp reposi.

Digitized by Google

Me vel aont eur feunteun hac a zo admirabl,
Ha partout var e zro eur yeoten agreabl.
Amàn eus eur plaç brao meurbet da zisqüiza;
Beomp oll divorc'het pa omp êru amâ.

GUICHARD.

Disarmomp, Autrone, ha qemeromp repos;
En tal ar feunteun-màn e viomp brao fenôs.

RENOD.

Evomp peb a vanne demeus ar feunteun-mâ,
Da yec'het Charlamagn, hon adversour brassa,
Ha d'en em disqüiza couscomp var ar yêot glas;
Nemet surprenet vemp, ne roàn qet a gaz.

Gourve a reont var an douar hac e chomont cousqet.

NONTECVET DIALOG.

EMON *a zistro euz e dud hac a lavar:*

O pebes tra estranch! pebes ràncontr, sivoas!
Me vel va bugale cousqet var ar yêot glas!
Bea ve eun dra lach ha rebechus meurbet
O tont da gombati tud cavet disarmet.
Orsus, lavarit din, Autrone, ha me dle
Dont da livra combat bremàn d'am bugale.

RICHARD A NORMANDI.

Autrou an Duc Emon, bea ve eun dra lach
Attaqi den abet ebars en poeltronach;
Lezomp-int da repos, n'ouffemp qet ober vell;
Sellit... cetu dija pulluc'het o c'hastel:
Avoalc'h eus a zomach o deveus recevet,
Hep bea davantach ganêc'h persecutet.
Ne dalfe qet e nac'h, true a meus oute:
Me garfe e ve grêt o feoc'h gant ar Roue.

IDELON.

Avoalc'h a lavarit, Richard a Normandi;

Digitized by Google

Michanç ne zònjit qet penos emàn'r c'hoari.
Ha ne ouzoc'h-u qet en deus an Duc Emon
Lêzet e vugale ebars en abandon,
Ha c'hoas en deus touet var levr an Aviel
En em disclêrie dê eun adversour mortel?
Prometet d'ar Roue penos en o rento
Dindan e buissanç, en beo pe en maro?
P'en deus grêt ar sermant, e ranco delc'hel mat,
Didan boàn da vea infidel ha gaouyat.

EMON.

Me a garje goelloc'h dont da goll va duche
Eguet bea cavet amàn va bugale;
Rac mar o c'hombattomp, ha ni d'o c'hemeret,
E rêi an Ampereur gant peb seurt crueldet
Laqat o distruja evel pa vent laeron,
Ar pez a ve din-me mez ha confusion;
Ha pa meus o c'havet amàn dre eur maleur,
Ma n'o c'hombattàn qet, e teuy an Ampereur
Da accus ac'hanòn demeus a lachete,
Ha da vea eun den infidel d'am Roue.

OGER-DANOA.

N'en dê qet necesser lavarat d'ar Roue
Penos ho pe cavet amàn ho pugale.

EMON.

Nan, nan! ne gomettin birviqen trahison;
Qent e souffrfen domach ive confusion.
Rac-se-ta, Henori, c'houi, vel va Chevalier,
Lavarit da Renod ebars en langach bêr
Hac ive d'e vreudeur, penos en o zisfiàn,
Mar o deus tam calon, dont da zisqüel bremàn.

HENORI.

Eur c'hêlou trist meurbet ê ze da annonci;
Hoguen, Autrou an Duc, c'houi deu d'e gommandi.
Me ya en ho reqet betec ho pugale,

Digitized by Google

Evit annonci dê ar c'hêlou cruel-ze.

Mont a ra da gaout Renod, pehini zo cousqet, hac e lavar deàn :-

Ah! Renod generus! meurbet oc'h reposet!
Me gred en bêr amzer e viot difunet.
Deut òn abeurs ho tad evit ho tisfia;
Rac-se n'em breparit da resista outâ.

RENOD o tifuni.

Lavarit, Chevalier, mar plich ganêc'h, d'am zad,
Ma n'en deus qet a c'hoant da ober demp-ni vat,
Ne-rêi qet demp a zrouc ive da viana:
Biscoas ne velis tad cruelloc'h eguetâ.

HENORI.

Digareid, Renod, qement hac a guerfet,
Bremâ-zouden vantan e viot assaillet.

Distrëi a ra da gaout Emon, hac e lavar deàn:

Grêt e meus va beach, Autrou an Duc Emon;
Ne vo qet attaqet ho mibien en poeltron.

RENOD.

D'an armou! mignonet; m'ho ped, grit dilijanç,
Cetu ni surprenet amàn dre eun drouc chanç.

RICHARD.

Piou zo êru aze? Lavarit dìn, va breur.

RENOD.

Hon adversour, hon tad ha tud an Ampereur.

GUICHARD.

Nebon ne spontomp qet evit tud ar Roue.

MOGIS.

Pa gommançfomp c'hoezi, e vo tom dê ive.

EMON.

Deut oll da gombatti evit ar Roue Franç,
Pa meus va bugale cavet amàn dre chanç.
Ah! tud fall louidic, didalve, hep calon!
C'hoant oc'h eus-u d'ober ar vicher a laeron,
Ma cousqit a vagad evelse en hentchou?
C'houi a zo caus en Franç a galz a valeuriou.

Digitized by Google

RENOD.

Ma renqomp-ni cousqet en hentchou hac er c'hoad,
Ez ê ho crueldet zo caus da ze, va zad.
Ma carjac'h hon lezel en repos, Autrone,
Pa voamp en Rochefort en hor c'hastel nêve,
Ni a vevje eno hep hoc'h importuni;
Mes c'houi glasq ar voyen da zont d'hon distruji:
Ha ma nomp qet dêvet en beo, bras ha bian,
N'en dê qet dre ho faut, me avel ze bremàn.
Cetu ni chasseet ganêc'h demeus hor brô,
Ha laqet c'hoas an tân varnomp-ni tro-vardro.
Bremàn omp contraignet evel mizerablet
Da vervel gant famin pe vont da glasc hor boed;
Ha c'hoas ne allit qet dont d'en em gontanti,
Ma zoc'h cuntinuel eus hor persecuti.

Emon, mantret gant ar glac'har, a dro da voela.

SALOMON A VREIZ.

Ha c'houi a sonch, Renod, gant hoc'h oll sermoniou
Ne rancfot qet santout oll buissanç hon armou?
Rac c'houi noc'h eus james ebars en ho calon,
Ouz an nep en disqüel nep seurt compassion;
Bremàn sur e vo dêc'h goerzet hoc'h insolanç,
Staga tud ar Roue en croug eus eur potanç.

SAMSON.

Allas! me voar ervat oc'h eus hor surprenet,
Ez oc'h mui eguedomp demeus a dud armet;
Hoguen me en toùe, hep bea eur gaouyat,
N'ho po qet hor bue an anter re varc'hat,
Rac me ho qûelo stag en croug eus eur potanç,
Qent eguet ma ho po varnomp-ni nep puissanç.

GALERAN.

Allòn, dir en avel, Autrone, m'ho suppli;
Reir e chomomp amàn oute da rêsoni.
Ha pa vint qemeret, ni c'haroto anê
Evit o fresanti varc'hoas sur d'ar Roue.

Digitized by Google

MOGIS.

Ne rit qet re bompad, Galeran, va c'hredit,
Ni a rêi dêc'h labour evel a veritit.
Tennomp hor c'blezeyer, va mignonet, timat:
Goell ê ober abret eguet re diveat.

RENOD.

O va Doue! va zad, pellait diouzòn;
Pa ho qüelàn amàn, e ra poan d'am c'halon.
Lezit tud ar Roue ha ni da gombatti:
An neb a vo'r c'hrénva a c'honeo'r barti.

EMON.

Renod, parlant a rit just evel eur poeltron;
Mar lezit ho qemer ho po confusion.
Allòn, va mignonet, mar deus hini am c'har,
Laqit e adversour pepini d'an douar;
Me a ya da gommanç biannât ar vanden:
Cetu ar C'homt Samson e benn var an dachen.

RENOD. Discara ra e benn da Samson.

Oh tad dinaturet! vaillanta den am boa
Oc'h eus dìn-me lazet; birviqen ne ràn joa.
Me en tou, penevert offanci va Doue,
Me rafe ive dêc'h memes tra hep dale.
Evidoc'h, mar gallàn, n'ho po sur drouc abet;
Mes me a zavo darn demeus ho mignonet.

RIPUS. Laza ra Henori.

Redoublomp a furor, me ho ped, Autrone:
Lazet ê Henori, miguon bras ar Roue.
Pa n'o devije grêt qen bugale Emon,
E véritont certen eur goal bunition.

ISAKAR.

Evit ar C'homt Samson hac e Chevalierien
A yêlo deus eun tu da zec'ha o c'broc'hen:
Me meus unan ive da gresqi ar barti.

Laza ra un Keuier.

Digitized by Google

IDELON.

Ha me am bo eun all ive qercoulz ha c'houi.

RENOD.

Maleur demp, va breudeur, cetu lazet hon tud;
N'o deus true ouzomp muiguet ouz loened mud.

ALARD.

Oh va breur qèz Renod! pignit var guein Boyard,
Neuze rêfoc'h facil demp-ni an arrier-gard,
Ha ni rêyo moyen ive da reeuli;
Ar vech-màn e meus aon e vo crén ar c'hoari.

Renod a zaill var Boyard, hac a ra d'e vreudeur qerzat araoc.

GALERAN.

Cetu ar c'hanfartet lazet oll, nemet pemp:
Mar achap ar re-ze, e vo êchu ganemp.

RENOD.

Grefomp, gant graç Doue, en dispit d'ho baro.
Allòn, va mignonet, trec'homp pe omp maro.

Renod dre e gourach ardant a achap gant e vreudeur ha Mogis.

UGUENTVET DIALOG.

GALERAN.

Cetu tec'het Mogis, Renod hac e vreudeur;
Tachomp d'o attrapout da gaç d'an Ampereur.

SALOMON.

Lezomp anê tranqil bremàn p'o deus tec'het;
Avoalc'h eus a zomach o deveus recevet.

EMON.

Homàn ar galonad hac ar chanç, va Doue!
E ve ret da eun tad distruch e vugale!
Me ar mizerapla á guement zo er bed;
Me garfe ven maro ha pell zo entêret.
Allas! va bugale, petra rit-u bremâ?
Cetu c'houi rentet paour, dibourve a bep tra,
Hac ar pez a gresq c'hoas va zourmant, va anui,

Digitized by Google

N'en dê qet permetet din dont d'ho repui.

RICHARD A NORMANDI.

Trugarecait Doue, Emon, a galon vat;
Ar fortun a zo bet c'hoas evidoc'h-u mat,
Pa n'hon deus qet lazet nicun ho pugale;
N'ho po nep blam abet deus abeurs ar Roue.

EMON.

Ne allàn qet miret da voela calz dero,
Pa velàn an dachen leun a gorfou maro,
Hac ar yêot tro-vardro rusiet oll gant ar goad!
Emàn zo eur rancontr evidòn, tad ingrat!
Croguit, me ho suppli, er c'horfou maro-ze,
Me a royo arc'hant evit pedi gante.
Ha pa vint entêret ha grêt gante ofiç,
En em hastimp buan evit mont da Baris,
Da gonta d'ar Roue issu deus hor beach:
Credi a ràn e vo contant deus hor c'hourach.

Mont a reont da Baris da renta cont d'ar Roue deus o beach.

RENOD.

Oh! va c'hender Mogis, c'houi ive, va breudeur,
Emàn ê ar rancontr hac ive ar maleur
Zo êruet ganemp hep er bea sònjet!
Ar vech-màn ez omp crenn gant hon tad revinet.
Hac ar pez a ra demp mervel gant ar grevanç,
N'hon eus mui a repu en nep contre a Franç.

GUICHARD.

Arabat ê, va breur, coll courach evit se;
Ret ê souffr an annui coulz ha prosperite.
An nep a deu da heuill al lezen brezeller,
Zo hirio triomphant ha varc'hoas prisonier.
Mar qerit va c'hredi, demp da forest Arden;
Eno ni a vo qüit deus hon adversourien,
E cavimp da zebri calz a louzou sovach,
Da grénvât hor c'halon ha da rêi demp soulach;

Digitized by Google

Ha neuze var hor pouez ec'h alfomp conferi
Var pe zu ec'h ayomp vit en em repui.

RENOD.

Ra veo beniguet ar moment hac an heur
Ma oc'h-u bet ganet vár ar bed-màn, va breur!
Ouspen ma oc'h eun den courajus ha vaillant,
E roit demp conseill hac a zo excelant.
Demp eta er forest d'en em rassazia
Deus a c'briou louzou, pa na gavomp qen tra.

Antre a reont er forest.

UNANVET-VARNUGUENT DIALOG.

CHARLAMAGN *en e bales, hac e suit, a lavar:*

Me a garfe gouzout hac an Duc a Emon
En devo bet clasqet mat an occasion
Da gavout e vibien ha livra dè combat:
Ma ell o c'hemeret, e rêi eun dra d'am grat.

NÊM.

Sir, me a vel Emon hac e Chevalierien,
Ha n'o deus qet ganté eus a brisonerien.

CHARLAMAGN.

Petra oc'h eus-u grêt? Lavarit, va zud qèr.

EMON.

Eun dra ar c'hruella a vouijen da ober.

CHARLAMAGN.

Lavarit dìn buan petra oc'h eus bet grêt:
C'houi oc'h eus qeuz dija, er fêçon ma comzet.

EMON.

Mont a rejomp-ta, Sir, dre ho permission,
A siech Rochefort entrezec ha Dordon.
Pa voemp prest da antren en forest bras Arden,
Ni a gavas Renod hac e Chevalierien,
Hac int rentet qer scuis, qen evoant oll cousqet

Digitized by Google

En qichen eur feunteun, hac int oll disarmet;
Ha ni sailla varne evel chass arrajet,
En esper, hep combat, allout o c'hemeret.
Ma commanças neuze qen terrubl ar melle,
Ma zeus lazet nómbr bras a dud a hep coste;
Hac evit, Ampereur, parlant en abreje,
Ne zeus chommet den beo a dud va bugale
Nemete ha Mogis, pere zo achappet:
Birviqen ne alfomp donet d'o c'hemeret.

CHARLAMAGN.

Da eun all, Duc Emon, ê dêc'h conta fablou;
Manific ec'h ouzoc'h ober almanagou.
Oll dud ho pugale, hervez c'houi, zo lazet!
Ha ne allec'h-u qet donet d'o c'hemeret?
Ia, cos affronter! m'el lavar d'ho tespet:
Ma vijec'h bet fidel en ho commission,
E voant prisonerien hirio em bastillon.

EMON.

Ha c'houi certifife ar pez a leveret,
Em be va bugale en nep tra espernet?
Mar deus nep den abet a voa eno presant
A lavarfe control, a ve eun insolant.
Nan, ne dalfe qet, Sir, flattal dêc'h ar c'hartou:
Mui a scouarn a roit da gálz a voal-dêodou,
Da eul lod poeltronet a zo en ho pales,
Eguet d'an nep o deus exposet alies
O c'horf hac o madou evit ho servicha.
Me lavar dêc'h güirion, hep aon deus a netra.
Ouspen ze, me lavar: pell zo meus clêvet mat
Ne ve nep avantach e servich tud ingrat.
Me meus, en ho reqet, banisset va mibien,
Ha trêtet aneze evel güir besterdien,
Ha grêt va oll effort evit o c'hemeret,
Ha c'hoas e lavarit e meus-int espernet!

Digitized by Google

Ret vo ober moyen ma vo güir ho comzou,
Rac me a zo rebech ha mez d'an oll dadou.

Fraillet e galon gant an indignation, e lavar d'ar Roue :

Ia, mar tro em penn, goas a ze vo ganêc'h,
Birviqen davantach ne rentfen servich dêc'h.

CHARLAMAGN. Hac e ya qüit.

Me gred ez ê fachet an Duc côs a Emon !

OGER-DANOÁ.

Bet assur, va Roue, n'en dê qet hep rêson.
N'en deus qet espernet assur e vugale :
Ni a voa oll presant ha testou deus a ze.
Hac e vijec'h ganemp, daoust ma lavaret,
Ne rajec'h qet ouspen eguet hon eus-ni grêt.

NÊM.

Evit se, va Roue, neus qet sur a rêson
Da zont en nep fêçon da rêi blam da Emon :
Bea ê den d'e c'hir, a ze me en assur;
Birviqen ne garfe dont da vea parjur,

CHARLAMAGN.

Me gred ne chomo qet Emon pell en coler :
Distroomp d'ar pales, me ho ped, va zud qer,
Evit ma tisqüisfoc'h, rac me gred oc'h fatic,
E clasq tenna venjanç deus a bemp louidic.

Antren a reont tout er pales.

DAOUPET-VARNUGUENT DIALOG.

AR PÊVAR MAB EMON HA MOGIS.

RENOD.

Selaouit, va breudeur, ha c'houi ive, Mogi :
Pa deuàn da zònjal, òn prest da gonnari. -
Penos ! ni a zo tud deus an nopla ligne
A guement zo en Franç, an oll dud a voar ze,
Hac ê ret demp bremàn beva bars en eur c'hoad

Digitized by Google

Evel loened sovach, rac aon demeus hon tad!
Pa deuàn da zònjal en nombr bras a zanve
A deu da bossedi va zad en e zuche,
Hac er baourente vras ma omp bremàn rentet,
E collàn oll va fenn, ha nê qet hep sujet.
Cetu qer du ha glaou hor c'hig hac hor c'hroc'hen,
Gant an nerz eus an eol ha gant ar yenien;
Breinet hon oll dillat, merglet hon oll armou;
Evel loened sovach, leun a vlêo hor c'horfou.
En eur guir, n'hon eus mui ar form demeus a dud,
Evelloc'h omp bremàn demeus a loened mud.
Mar boamp-ni bet goechal tud carguet a gourach,
Omp rentet er vech-màn tud diegus ha lach,
Pa omp chommet da zouffr paourente de ha nôs,
Hac hon adversourien lezet re da repos.

ALARD.

Biscoas ne voe daou zen conform a zantimant
Evel ma omp hon daou; an dra-ze zo patant.
Ne dalfe qet nac'h, goal souezet ôn ganêc'h,
Mes rac aon d'ho facha, ne lavarin guir dêc'h.
Poent ê demp laqat urz ebars en hon affer;
Reir e chomomp amàn da zouffr poan ha mizer;
Rac cetu ni rentet en eun estrancha stat;
N'en domp qet mui capabl da rêi da zen combat.
Poan ha fatic hon eus o tont d'en em zouten;
N'hon eus arm mat abet evit en em difen.
Ne gredàn qet ve den a garfe demp nep mat,
Nemet hor mamic paour, onnes zo eur vreg vad;
Hac e meus esperanç, ma yafemp he bete,
Pa velfe ac'hanomp er seurt necessite,
E rofe demp arc'hant demeus he zenzoriou:
Neuze ec'h alfemp mont hardi dre'n oll vroyou.
Mar domp rentet bremàn gant fortun mizerabl,
E tisfe alafin bea demp favorabl.

Digitized by Google

RENOD.

En assuranç, Alard, ho conseill a blij din,
Ha gant plijadur vras ganêc'h certen e zin.
Demp-ni betec hor mam, me ho ped, va breudeur,
Me a gred e devo true ouz hor maleur;
Cri e ve he c'halon certen ma na voelfe,
O velet ac'hanomp er seurt extremite.

MOCIS.

Mar dit betec ho mam bremàn, va c'hendervi,
Me a yêlo ive da gavet va hini,
Hac a rêi pourveanç demeus a dud armet,
Rac vit aour nac arc'hant din-me ne vanco qet,
Hac a zeuy da Dordon d'en em joigai ganêc'h:
Bisviqen ne vanqin da vea fidel dêc'h.

RICHARD.

It eta, va c'hender, me ho suppli ive,
Mes deut prest da Dordon d'hor c'havet hep dale.

TRIVET-VARNUGUENT DIALOG.

AN DUC HAG AN DUQES EMON.

EMON.

Bonjour, va frid qèz; èru on c'hoas er güer.

AN DUQES.

M'em boa dezir a ze pell a zo a amzer.
Lavarit din eun dra var sujet hoc'h arme:
Ha c'houi oc'h eus ive güelet hor bugale?

EMON.

Ia, me meus güelet aneze, va Itron,
Hoguen re alies, sivoas gant va c'halon!
Hor bugale, m'en tou, a rêyo din hep mar
Qent eguet pell-amzer disqen bars en douar.
Pa voan èt da Baris, e laras ar Roue
E rancjen combatti enep va bugale.

Digitized by Google

Er prometti a ris; ne greden qet refus,
Dindan boan da vea tamallet ha cablus.
Entre rivier ar Meus ha forest bras Arden
O devoa batisset eur c'hastel va mibien;
Pa êrujomp eno, e voe assiejet
Ha grêt an oll effort evit o c'hemeret.
Pa n'ellemp o c'hemer, tud cri ha dirêson
A zêvas o c'hastel dre eun tol trahison;
Neuze hor bugale hac o c'hender Mogi
A rancas sortial vit en em repui.
Evit se ar Roue ne voa qet c'hoas contant,
Ma roas din-ractal eno tri rejimant
Evit dont da Zordon assambles ganén-me,
Da c'hout ha me alje cavet va bugale;
Ar fortun em enep a zo bet qer ponner,
Ma meus o rancontret pa voan o tont d'ar guêr.
Renod hac e vreudeur, hac o c'hender Mogi;
O deus cavet moyen d'en em savetai;
Hoguen an nemorant, allas! demeus o zud
Zo lazet var ar plaç evel al loened mud.
Neuze' yis da Baris da laret d'ar Roue
Em boa-me evelse trêtet va bugale;
Mes elec'h caout graç vat, en deus din rebechet
Penos em boa anê expres re espernet.

AN DUQES.

Ra vezo beniguet ar moment hac an heur
M'oc'h eus recevet blam digant an Ampereur!
Ma carje ho pea bet laqet er prison,
Neuze me hoc'h assur e tridje va c'halon.
Lavarit din, tad cri ha pried qen diger,
Pe c'houi zo hugunod, pe c'houi a zo barbar?
Rac n'en dê qet possubl penos e vec'h christen,
Pa oc'h qer cruel-ze eus ho crouadurien.
Ha c'houi c'heus-u biscoas güelet den er bed-mâ

Digitized by Google

Nac ive en nep brô oc'h ober eur seurt tra?
Ne dalfe qet e nac'h, crena ra va c'halon
Ne denfec'h eus Doue ar valediction.

EMON, *mantret gant ar brassa glac'har :*

Oh! possubl ve, Emon, ha possubl ve ta c'hoas
E pe da resista nerz d'eur rebech qer bras,
Da anduri injur ha qement a c'hlac'har!
Perac n'ôn-me lonqet en calon an douar!
Rac ne meus nemet blam deus abeurs ar Roue,
Ha muioc'h c'hoas demeus abeurs va bugale.
Ouspen ze, va fried, elec'h va c'honsoli,
A laqa ac'hanôn c'hoas da beur-gonnari.
Nan, nan, ne ouffen mui souffri eur seurt injur;
Me ya da chasseal gant an displijadur,
Da c'hout ha me allo recrei va speret:
Me gred e trelatin ma ne gavàn remed.

AN DUQES.

Va fried, deut d'ar guèr, humblamant p'ho pedàn.

EMON.

Nan, nan; re oc'h eus bet va dispitet bremàn.

Sortial a ra evel enn den disesperet.

PÈVARVET-VARNUGUENT DIALOG.

RENOD, E VREUDEUR HA MOGIS.

RENOD.

Cetu ni-ta rentet bremàn tost da Dordon;
Ne dalfe qet e nac'h, glac'har zo em c'halon,
Pa deuàn da zònjal er peoc'h hac er repos
O deus tud ar vrô-màn hac en de hac en nôs;
Ha ni zo bugale lejitim d'un Autrou,
Hac a renq habita bremàn er foreston!
Me a vel ti va zad, ar pales magnific,
Ellèc'h m'omp bet ganet, pa voamp-ni bianic,

Digitized by Google

Mignon ha delicat gant peb contentamant,
Ha bremàn omp chasseet evel an æroupant.

GUICHARD.

N'em gousolit, Renod, ha lezit qementse;
Ni disfe c'hoas eur vech possedi hon danve.

RENOD.

Demp, en hano Doue hac ar Vero'hez Vari,
Da c'hout petra a zo a neve en hon tî:
N'ouzòn qet, va breudeur, ha ni'r bo receo vat,
Hep bea goulennet assurançe eus hon tad;
Dre ma ê den cruel ha fidel bras d'e le,
Marteze e rafe hon renta d'ar Roue.

ALARD.

Ne sònjit qet, Renod, ebars er seurt creden;
Rac n'en dê qet va zad eun den qen inhumen
Da zont d'hor goaldrêti; mes qent se e sònjàn
P'hor güelo deut d'ar guêr, e vo calz joa ennàn.

Mont a reont da dal o zi. En instant daou vourc'his a zell oute.

AR C'HENTA BOURC'HIS.

Petra ê ar re-màn? lavarit, va mignon;
Biscoas eur seurt trubuill ne zeus bet em c'halon
Evel a meus bremàn, pa meus-int rancontret;
Me gred ez int monstrou, p'otramant sovajet.

AN EIL BOURC'HIS.

Biscoas, me hoc'h assur, ne velis ar seurt tud;
Be o deus apparançe demeus a loened mud.
Me gred parfetamant penos ez int monstrou:
Ne chommomp mui amàn, hastomp hor c'hamejou.

An daou vourc'his a red quit, ha bugale Emon achom etal an nêr.

AN DUQES EMON.

Ne gredàn qet e ve merc'h o touguen bue,
E deus lec'h da voela assur qement ha me.
Me am boa pêvar mab vaillant ha redoutet,
Brava Chevalierien a vouijet da velet,
Hac ez ê ar fortun deut dêze qer ponner,

Digitized by Google

Ma int gant o zad propr banisset deus ar guêr;
Ha bremàn e vevont evel disaltourien:
Ne zeus den er vrô-màn a rofe dê souten.
Hac o zad a zo êt gaut an displijadur
Evel eun den follet da glasq e avantur;
Ma òn abandonet bremàn gant tad ha mab,
Ha lezet va-unan en eur stat pitoyab.
Me ya d'am c'habinet da bedi va Zalver
Da zont da guemeret true eus va mizer.

An Duqes d'e bugale, hep è hanaveout.

O Doue! va zud paour, petore tud oc'h-ù,
Ma velàn ac'hanoc'h qen diform ha qen du?
Pe c'houi zo payanet, pe c'houi zo christenien?
Me gred oc'h eus ezom demeus an aluzen.
Mar doc'h tud ezomec, ô lavarit dìn-me,
Ha me ho sicouro balamour da Zoue,
Evit ma qemero true eus va mibien,
Ha ma vint preservet deus o adversourien.
Possubl ve, va Doue, n'ho pe qet agreab
E velfen qent mervel eur vech va fêvar mab!
Me garfe o güelet sur el lec'h ar ré-màn,
Ia, pa gousife dìn qement meus er bed-màn.

Renod, cazi semplet, en em strinq da zaoulin e vam hac e coach e vizach en he robe. An Duqes, o vea anaveet be mab, hac hi beuzet en he daelou, a losq eur griaden, a zaill ganìàn hac a lavar:

O Renod! m'oc'h anav bremàn vit va mab mad,
Diouz ar gleizen vian zo etal ho lagad.
O va mab qèz Renod! pa velec'h va hirvoud,
Perac ne rêc'h dìn-me ractal hoc'h anavout?
Autrou Doue! va mab, pelêc'h e màn'r guenet
Demeus ho pizach caer, bremàn qen difformet?
C'houi voa eur c'hrouadur qer coant ha qer divlam
Aguement voe er bed biscoas ganet gant mam.
Mes me vel en qichen ive va zri mab all:
Ar goad em goaziet a gommanç da finval

Digitized by Google

Gant ar gompassion o velet va fotret,
P'o güellàn em c'hichen qer mizerabl rentet!
Meulet ra vo Doue hac ar Verc'hez Vari:
Me ya da boqat dê a hini da hini. Poqat a ra dê tout.
Deut, va bugale guèz, da vit arc'hant hac aour;
Bugale eun Duqes michanç ne vint qet paour!

RENOD.

Me voar ervat, va mam, ec'h allit déplori:
Ni hon eus lec'h ive da ober coulz ha c'houi;
Rac sboue ma voeljomp ac'hanoc'h divea,
Ni hon eus bet souffret calz poan bete vremâ.

AN DUQES.

Petra eta zo caus ma oc'h qer paour rentet?

RENOD.

A fei, hon tad en deus antier hon revinet,
Lazet en deus hon tud, hep excepti hini,
Ha qercoulz, ma elje, en devoa grêt demp-ni;
Ma omp bet pell-amzer e veva er c'hoajou,
Hep debri bruzunen nemet griou louzou.
Alafin gousconde hon eus deliberet
Dont amàn assambles, va mam baour, d'ho cavet
Evit ho supplia da gaout ouzomp true,
Ha da rêi demp eun dra da asten hor bue.

AN DUQES.

Azeit-ta eus taul, va fêvar grouadur;
Ranna ra va c'halon gant an displijadur,
Pa zònjàn en furor an Duc Emon, ho tad,
N'en deus compassion na true eus e voad.
Mont a reont eus taul. Secretour an Duqez a antre, hac hi a lavàr:
Clêvit, va Secretour: digacit peadra
D'an dud-màn dilijant, m'o devo da leina.

AR SECRETOUR.

Itron, pa gommandit, me a yèlo timat.
Me zento sur ouzoc'h demeus a galon vat:

Digitized by Google

Grit dêze dijuni bepret, va Itron guèr,
Ha me breparo lein hep dale pell-amzer.

Sortial a ra; eun nebeut goude ec'h antre gant frico, hac e lavar:

Torrit hoc'h appetit, Autrone, p'ho pedàn,
Rac terrupl oc'h eus naon, sur hervez a velàn.

Débri a reont evel tud affamet.

Pempet-varnuguent Dialog.

An Duc Emon *o zurpren eus taul, hac a lavar:*

Lavarit dìn, Itron, pe seurt tud ar re-ze.

An Duqes.

Ato va bugale, va fried, hac ho re,
Oc'h eus bet chasseet evel loened sovach:
Ha carguet ouspen-ze eus ar brassa outrach.
Deut int d'am c'haout ebars en o necessite;
Rac-se, va fried qer, me reqet evite
Ma souffroc'h aneze un nôs en tî o zad,
Haç e sortifont qüit varc'hoas sur mintin mat.

Emon.

Gloutonet execrapl! hervez ma er güelàn,
È an ezom en deus ho tigasset amàn:
Pa oc'h d'ar baourente qementse reduet,
N'oufen qet ho henvel sur nemet cos gueuzet.

Renod.

C'houi oc'h eus tor, va zad, eus hor guerver gueuzet;
Ma carjac'h hon lezel er c'hastel hor boa grêt,
Ni a vevje eno hep hoc'h importuni;
Er c'hontrol: sicouret oc'h eus d'en distruji,
Ha goude, p'hor c'hevjoc'h etal forest Arden,
E lazjoc'h en antier hon oll Chevalierien;
Ha bremàn oc'h fachet p'hor güelit en ho tî:
N'en doc'h-u qet ta scuis eus hor persecuti?
Hoguen, p'oc'h eus ouzomp qement a gassoni,
Troc'hit demp hor pennou evit ho contanti,

Digitized by Google

Hac e voc'h mignon bras neuze d'an Ampereur:
Grêt oc'h eus peoc'h gantàn evit clasq hor maleur.

EMON.

Ho comzou insolant a deu re d'am choqi:
It qüit dirac va faç, hep pelloc'h arrêti.

ALARD.

Pa noc'h eus qet a c'hoant d'hor lezel en ho tî,
Da viana roit eun dra d'hor zoulaji,
Ha ni a bromet dêc'h ha va breudeur ha me,
E yimp sur gant hon hent varc'hoas eus ar beure.

EMON.

Adieu ta, laoueyen, coll a rit ar rêson;
Me zo re gôs bremàn da óber trahison:
Pa meus renoncet dêc'h en presanç ar Roue,
Birviqen, grêt an tol, n'ho po mann ganén-me.

RENOD.

Qen a vo da viqen. Certen, ne zònjen qet
E vijec'h qer cruel, va zad, en hon andret;
Mes bremàn gouscoude e velàn sclêr ervat
Penos e veritit hano a dad ingrat.
Me a zònje gant joa, ha va breudeur ha me,
Pa vijemp en ho tî, e voamp en surete,
E teujec'h d'hon receo dre garante a dad,
Hac hor chasseit, ni atao bugale vad!
Ha rac m'hon eus venjet maro Beuvet, ho preur,
Oc'h eus qer bras dezir da enclasq hor maleur!
Sònjit ervat, va zad, n'en domp qet tud poeltron,
Hoguen Chevalierien pere o deus calon,
Hac e fell demp souten interest hon ligne.
Hoguen mar dêret demp mervel en paourente,
Sortiomp, va breudeur, ha demp da dal ar pórz,
Hac eno gant famin ni deuy da grial fors
Var eun tad dinatur, vil esclav d'eur Roue,
A lèz mervel gant naon amàn e vugale.

Digitized by Google

Allòn, va breudeur paour, bervi a ra va goad;
Marvomp eta bremàn evit plijout d'hon tad.

Tenna ra e gleze evel eun den furoret.

GUICHARD a saill da boqat deàn a vriata.

Allas! va breur Renod, balamour da Zoue
N'en em dransportit qet en coler evelse,
Ispicialamant a enep hon tad qèr,
Zo hor mestr, hon Autrou, an dra-ze a zo sclêr;
Ha gant peb liberte ê permetet deàn
Dont da lavarat demp ar pez a blij gantàn.
Mar dê en hon andret cruel ha violant,
Beomp en e hini bepret oboissant;
Rac Doue hac ar bed hor c'hondaonfe ervad,
Ma teufemp da laqat hon daouarn var hon tad.

RENOD.

Ne allàn qet, va breur, miret da gonnari,
Pa velàn nep a dle donet d'hor menteni,
A zo ar c'hruella ebars en hon andret:
Me voerzo deàn ze, mar dòn christen ganet.
Ia, tad dinatur! mar gallàn sortial
Eur vech ermès ho tî, ho po lec'h da damal.
Me laqay ar ravach var hoc'h oll douarou,
A grougo ho qüisien partout dre an hentchou,
M'ho po sujet eur vech d'assuri d'ar Roue
En hon dishanaveit evit ho pugale.

Emon a leusq huanadou eus a boul e galon, e sellet eus an én.

EMON.

Oh! peguen mizerabl, va Doue! n'em gavàn,
Pa ne bermetit dìn jouissa a vremàn
Demens an heritach oc'h eus-u bet roet
Dre eured lejitim dìn-me ha d'am pried!
Ne allàn qet e nac'h davantach, va mibien,
Biscoas var ar bed-màn ne voe Chevalierien
Qer jenerus ha c'houi; domach bras ê n'en dê

Digitized by Google

Grêt eur veach ar peoc'h ganêc'h hac ar Roue.
Me voar ervat, Renod, penos oc'h eus rêson,
Ha me a meus ar gaou, en dispit d'am c'halon,
D'ho renonç qer buan en presanç ar Roue:
Calz a gueuz am boe sur em c'halon goude ze.
Mes pa meus grêt sermant, me a ranc en delc'hel,
Pe bea reputet traitour hac infidel;
Ha ne vec'h qet contant survoalc'h, va bugale,
Penos em be rebech deus abeurs ar Roue.
Anfin, evit miret ne vimp qet tamallet,
Demeus a bep coste me ro dêc'h, va fried,
Bremàn commission evit rêi d'am mibien
Calz a aour hac arc'hant, hervez o gourc'hemen:
Me meus o banniset, mes c'houi noc'h eus-e qet,
Rac-se roit dêze ar pez a zeziret.

RICHARD.

Evit bremàn va zad, e comzit en termen
A eun tad naturel eus e grouadurien.
Ni ho trugareca humblamant assambles,
Pa ê ho polonte cavet ar vadelez
Permeti gant hor mam rêi eun dra a chevanç,
Evit ma hayomp c'hoas eun tu da glasq hor chanç.

EMON.

Adieu, va bugale, qen a vo eur vech all;
Me a ya adare bremàn da chasseal.

RENOD.

Va fardonit, va zad, me ho ped humblamant,
Mar e meus bet comzet ouzoc'h qer suffisant.

EMON.

Fortun vad dêc'h, Renod, had'ho preudeurive,
Ah! perac nê qet grêt ho peoc'h gant ar Roue!

AN DUQES.

Deut ganén, va mibien, ebars em c'habinet,
Ma chenchin dêc'h fêçon, ma voc'h rafrêchisset;

Digitized by Google

Me ho laqai qer brao sur, va bugale guèz,
Ma elloc'h mont hardi en peb compagnunez.

Sortial a reont.

FIN AN DRIVET ACT.

PÊVARVET PROLOG.

ASSAMBLE enorabl, vertuus ha discret,
P'ho qûelân oc'h exerç c'hoas ho paciantet,
Evit chom d'hor zelaou, me a zisclêrio dêc'h
Ar Bêvarvet Prolog qenz mont divar al lec'h.
P'oe n'em rafrêchisset ar pêvar mab Emon,
E hejont en Gascogn betec ar Roue Yon,
D'offr o zervich deân demeus a galon vad;
Yon o recevas gant meurbet eus a c'hrad.
Bras e voe ar zervich a rentjont da Yon,
Rac ar Sarazinet a chasjont a Vourgogn;
Hac evit recompanç deus e fatic ha poan,
E roas Yon dê Castel caer Montoban.
Pa voent en Montoban, Renod hac e vreudeur,
E rejont eun dra sur subtil d'an Ampereur:
Mont a eure Renod ha Mogis da Baris,
Da guerc'hat curunen ar Roue, ar penn lis.
Pa glêvas Charlamagn e voa mibien Emon
En em refujiet en provinç ar Gascogn,
E teu gant e arme hep coll amzer buan,
D'assieji anê en castel Montoban.
Pa ne allet dre nerz eus bugale Emon,
E caças Charlamagn betec ar Roue Yon,
Da rêi an option deân eus a zaou dra:
Renta deân anê, p'otramant perissa.
Cetu ar Roue Yon var guementse troublet;
Ne vouie var he du ebranli e speret.
Alafin e promet d'ar Roue deus a Franç
Renta mibien Emon dindan e buissanç.
Oh! pebes trahison sanglant hac inhumen
Voe neuze preparet vit ar Chevalierien!

Digitized by Google

Cacet e voent gant Yon da eur plaç, disarm clos,
Elec'h m'oa daou-c'hant den armet eus o gortos.
Eno voe eur gombat disengal ha dispar,
Rac estranch voa güelet daou-c'hant den eus pêvar;
Mes evit qementse, dre Brovidanç Doue,
E rejont ar voyen da recour e bue.
Pa velas Charlamagn, clàn gant ar jalousi,
E voa n'em achappet e bêvan enemi,
E caças da guerc'hat an traitour fall Yon,
Evit ben crouguet var leiu mene Focon;
Mes Renod generus, Mogis hac e vreudeur,
En em opposas prest da dud an Ampereur;
A lamas digante ar Roue fall Yon,
A gacet da grouga en e gonfusion.
Renod a voa den mad, an dra-ze zo hanat,
Bepret el lec'h an drouc, ém a rente ar vad;
Biscoas Chevalierien ne zeus bet en bue
A verite bea mui meulet eguete.
Cetu darn hor sujet amàn, Auditoret:
C'houi er güelo embêr amploc'h represantet;
Rac ne meus qet a ç'hoant da zisclêry pen-da-ben
Amàn a-boent-aboent bue'r Chevalierien.
Excusit ac'hanòn, m'ho ped, Auditoret:
Ret é din discuiza : ractal vo commancet.

ACT IV.

Qenta Dialog.

Ar Roue Yon *hac e suit.*

Yon.

Me é ar Roue Yon, Souveren er Gascogn,
A ell c'hoas pretanti da gurunen Pologn;
Zo em Rouantelez ha qærion ha qestel,
Mes sicour a vanq din evit dont d'o divoel.
Ar c'henta é Bourdel, Toulous ha Montpelier,
Tarascon hac Arles, Sant-Giles ha Sant-Clêr;

Digitized by Google

Mes petra dal din-me bea eur Roue nobl,
Ha bea elevet en brasder gant ar bobl,
Mar beàn chasseet deus va Rouantelez
Gant ar Sarasinet, an dud fall didalvez?
Autrone va c'honseill, dêc'h oll en em glêmàn
Deus ar fallagries a zo grêt din bremàn
Gant ar Sarazin bras Bourgogn, an den mechant,
En deus sònj ar vech-màn d'am laqat da neant;
A zo deut er Gascogn gant eun arme ponner:
Distrujet ê gante Toulous ha Montpelier;
Ha c'hoas e meus clêvet e tle hep dale pell
Dont d'am assieji er guær eus a Vourdel.
Mar caràn n'em renta da Vourgogn tributer,
Em lêzo en repos evit eun tam amzer.
Me a c'houlen avis diouzoc'h, va zud qer,
Da c'hout petra a rìn en hevelep affer.

Ar C'homt Godefroa.

N'oufen qet, va Eont, rêi a voell avis dêc'h
Eguet d'e receo mat, mes hoc'h arme ganêc'h;
Ha mar teu da Vourdel vit en assieji,
E vo ret demp buan dont oll d'en em armi,
Da fortifia qær, sevel tud ha betaill;
Goell ec'h allimp neuze livra deàn bataill:
Qercoulz ê demp mervel en eur difen hor brô,
Evel breinà'r prison pe da zouffr ar maro.

Ar C'homt Anton.

Hervez va zantimant, e cavàn e ve mat
Dont d'obergant Bourgogn eun trevers, ha timat;
Comta deàn eur som evit distrêi d'e vrô,
Ha ne ravajo muï hor c'hontre tro vardro;
Rac pa omp surprenet, ne dal qet demp sònjal
Ac'hanomp hon-unan essât d'er chasseal:
Rac qent mà êrufe nep seurt sicour demp-ni,
E ve laqet Gascogn dre oll sur da zêvi.

Digitized by Google

AR C'HOMT D'ANJOU.

Ha me pareillamant a lavar memes tra :
Ar berra e ve demp dont da drêti gantâ ;
Rac c'houi a voar ervat ma teufe eun arme
Eur vech-all da Vourdel, certen en revinfe.
An dra-ze a ouzomp ac'hanomp hon-unan :
Pa yeomp el lec'h-all, e reomp calz a boan.
Mesint ne respectont na commun, na noblanç :
Oll e pillont anê hep nep seurt preferanç.
Gout a rit coulz ha me penos int oll payen,
Ne reont nep qartier evit ar gristenien :
Betec an iliou a laqayont en lân,
Ma teu ar bayanet eur vech e'hoas er vrô-màn.

MONBANDEL.

Va avis, Comt d'Anjou, zo control d'ho hini,
Ha mez a mens ive sur o consideri
Peguer lach ez oc'h c'houi bars en occesion !
Disqüel a rit ervat ez oc'h tud digalon.
Penos ? lavarit din amàn, poeltronet fall,
Ha ne gafec'h-u qet e ve lec'h d'ho tamol
Conseilli ar Roue da drêti gant Bourgogn ?
Qementse a ve demp mez ha confusion.
Sir, ô Roue Yon, heuillit avis ho ni,
Ha ni a repousso asour an ennemi.

HECTOR.

Ia sur, Monbandel, c'houi lavar güirione :
Ha leun oc'h a gourach ha generosite.
Mar en em zicouromp evel ma ê dleet,
N'hon deveus qet affer da zouju payanet :
Ni o chasseo sur demeus hor c'hontreou,
En dispit d'o baro ha d'o fals-doüeou.
Da betra e lezfemp hor bara gant re-all,
Pa ellomp en difen evel güir dud leal ?

Digitized by Google

AR C'HENTA PAJ.

Ia, Roue Yon, an dra-ze a ve mad:
Mar collomp gant Bourgogn, e rêyo e bompat,
Ha digaç var hor c'hein cuntinuelamant
Nombr bras a druajou hon rentfe languissant
Ha paour hed hor bue, ha c'hoas sujet deàn:
Mar en em zicouromp, ni resisto outàn.

AN EIL PAJ.

C'houi a gomz manifiq, va c'hamarad, certen;
Hoguen me ho suppli da zonet da gompren
Mar en deus va Roue pêet d'ar bayanet
An tribut, an homach, hac en em sujedet,
Ha bremàn n'en deu qet da beur-effectui:
Cetu an digare a glasq d'hon attaqi.

YON.

O Doue, va c'hrouer! m'ho ped va zicouret,
Biscoas qement a boan ne voe var va speret
Evel a zo bremàn ebars en heur bresant,
O clêvet qenlies demeus a zantimant
O deveus tud va lez var sujet va affer:
N'ouzòn qet en issu ha ni hor bo qartier.
N'en dê qet nep a zo muia en dignite
Zo muia dizourci, me a vel bremàn ze.
Seul-vrassoc'h ê ar garg en deus an den er bed,
Seul-vûioc'h a sourci a zo var e speret.
Demp da zelc'hel conseill, Autrone, p'ho pedàn,
Ma conferimp amploc'h touchant an affer-màn.

Mont a reont da gonferi var an aferaou a ocup o speret.

EILVET DIALOG.

AN DUQES EMON HAC HE FÊVAR MAB.

AN DUQES.

Dre ar güir Brovidanç, bremàn, va bugale,

Digitized by Google

Oc'h rentet en heur vad, a drugare Doue;
Chenchamant zo ennoc'h ebars en bêr amzer:
Ma pliche gant Jesus ec'h alfac'h chom'er guêr!

RENOD.

Me a garfe evit eur pintad deus va goad,
E ve permetet demp chom er guêr gant hon tad,
Ha chom pareillamant ganêc'h-u, va mam guèr.
Mes pa ê ar fortun enep demp qer ponner,
Preparomp, va breudeur, mont adare en hent
Da glasq hon avantur en han' Roue ar Zent.

AR SECRETOUR.

Gant ho permission, va Mestrez, va Itron,
E lavarin eun dra zo em ompinion:
Bea a meus dezir, mar be dêc'h agreab,
Ha gant permission ive ho pêvar mab,
Mont gante dre ar vrô da ober eur bale;
Contant e ven meurbet da vonet d'an arme.
Renod hac e vreudeur a zo qer generus,
Mac'h alfen mont gante m'en em gafe eürus.
Acceptit va goulen, peguement ê hardis;
Ne deuin birviqen da ober couardis.
M'exposo evite va c'horf ha va bue,
Evit rêi dê sicour en o necessite.

AN DUQES.

Mar oc'h eus bolonte da vont gant va mibien,
Assur, va mignon qèr, noc'h ampechin biqen.

ALARD.

Ha ni a zo ive contant bras d'e gavet:
Ezom hor bo aleiz demeus a dud armet.

RENOD.

Arça-ta, hor mam guèz, ni a ya d'ho qüittât;
Ni ho trugareca demus a galon vat
Demeus ar vadelez oc'h eus evidomp bet:
Pa sònjoc'h nebeuta ni deuy c'hoas d'ho qüelet.

Digitized by Google

AN DUCEZ.

Adieu, va bugale, gant calz a huanad;
Birviqen a meus ron n'ho qüelxa daoulagad.
Petra dal din bea bet maguet bugale,
Allas! pa ne allont chom er guêz ganén-me?

GUICHARD.

Bremàn, va breudeur qer, ma ve êru Mogi,
Ec'h alfemp adare monet da bourmeni....
Mes me er güel o tont d'ar c'houlz ha d'an amzer
Ma comzemp aneàn ; assur é diviner.

MOGIS a antre gant a ecuier, Fosson ha Regnier, hac a lavar :

Bonjour, va c'hendervi ; terrubl ar chanchamant
Abaoue m'ho qüelis evit certenamant.
Pa voamp-ni en Arden, me en assur avoalc'h,
E voa ar baourente gourveet var hor yalc'h.
Daou Ecuier a meus digacet ganén-me,
Ia, daou zen vaillant, mar deus en nep contre.

RENOD.

Arça eta, Mogis, pa omp en em gavet,
Ebars en bêr gomzou m'ho ped deliberet
En pe brô e yefomp da exerç hon armou,
Rac savet eus courach ebars hor c'halonou.

FOSSON. En em zaludi a regnier.

Salud, Chevalierien vaillant ha redoutet,
Ni zo deut gant hor mestr assambles d'ho cavet,
Evit dont d'ho sicour a galon vat ha pront :
Ni a voa tud-jentil gant an Duc Egremont.

REGNIER.

Ia, p'hon eus clêvet gant ho qender Mogi
Comz eus ho vaillantis, ez omp deut qen hardi
Gant eur gourach ardant, hep ober couardis,
Da offr dêc'h hor servich. Lavarit hoc'h avis.

MOGIS.

Demp buan d'ar Gascogn betec ar Roue Yon,

Digitized by Google

A zo terrupl poaniet gant ar Roue Bourgogn;
Mar deu ar Roue Yon joaüs d'hon accepti,
Ni rêi deàn sicour da vont d'e enemi;
Hogueu mar hon refus en respet Charlamagn,
Ni yêl bete Bourgogn hep ober tam bargagn:
Ennes hon recevo hep cavet nep soupçon,
Balamour ma omp tud hac o deveus calon.

RENOD a bign var Boyard hac a lavar:

Ne voejac'h qet, Mojis, lavarat biqen güell;
Rac-se, va mignonet, qerzomp-ta da Vourdel,
Da saludi Yon qent ma vo fin an de,
Ha da offr hor servich neuze d'e Vajeste.

TRIVET DIALOG.

AR PÊVAR MAB EMÓN HA MOGIS.

RICHARD.

Êru omp er vech-màn, va breudeur, en Bourdel;
Pourveomp lojeis, n'oufemp qet ober vell,
Hac ec'h alfomp monet varc'hoas eus ar beure
Da renta hon respet humblamant d'ar Roue.

GODEFROA.

Salud, Chevalierien, demeus a vouir galon,
C'hoant a meus da c'houlen, gant ho permission,
Pa oc'h deut d'ar vrò-màn, petra ê ar sujet.
C'houi a zo brava tud a meus biscoas güelet.

ALARD.

Ni zo Chevalierien nobl a extraction,
Hac hon eus qemeret ar résolution
Da vonet dre ar vrô evellen da vale,
Da glasq eur Prinç benac pini hon implichfe;
Rac-se lavarit din, me ho ped, va mignon,
Hac én a zo er güêr ar Roue nobl Yon.

Digitized by Google

GODEFROA.

Ia sur, Autrone; e màn en conferanç
Balamour d'eun affer demeus a importanç:
Ho pet paciantet.... m'er c'hlêo o sortia,
Ha mar ho pe dezir, c'houi allo comz ountâ.

Yon a antre. Renod a ziqen divas Boyard evit saludi ar Roue.

RENOD.

Salud, Roue Yon, Monarq bras redoutet,
Ni a zo deut d'ho prô tout expres d'ho cavet,
Ar pez, me a gred dìn, ne gavoc'h qet esqis.
Ni offr dêç'h hon servich, mar dê deus hoc'h avis;
Ha va breudeur ha me ha va oll zoudardet
A zo en ho servich, ô Sir! pa zezirfet,
Gant ar gondition ne c'houlennomp netra;
Ni neus arc'hant hac aour evit oll o fêa:
Ni ne c'houlennomp mann, credit, Roue Yon,
Nemet bea bepret en ho protection,
Hac e prometoc'h demp evel Prinç souveren,
E teufoc'h d'hor zouten eus hon adversourien.

YON.

Deuet mat ra viot er vrô-màn, Autrone;
Me a gred ez oc'h bet inspiret gant Doue
Da zonet d'hor zicour eus ar Sarazinet,
O deveus ar vrô-màn en antier revinet;
Hoguen, mar plij ganêc'h, lavarit dìn bremâ
Piou oc'h nac a belêc'h es oc'h deut d'ar vrô-mâ.

RENOD.

Mar plij ganêc'h-u, Sir, presta dìn odianç,
Me a lavaro dêc'h hor fortun hac hor chanç:
Ni a zo hor pêvar mibien d'an Duc Emon,
Hac emàn zo Mogis, mab an Duc Egremon;
Hac ar re-all anfin zo hon Ecuierien,
A zo en hon reqet deut ganemp da bourmen.
Ar Roue Charlamagn en deus hor banisset,

Digitized by Google

Dre jalousi ouzomp, hep bea meritet.
N'hon deveus qet da chom en e Rouantelez,
Dindan boan da vea en risq eus hor buez.
Hac e clêvet ar brud demeus ho renome,
Ez omp deut da renta homach d'ho Majeste.
Mar deut d'hor proteji, ni a vo fidel dêc'h;
Qeit ha ma tezirfet ni a chomo ganêc'h.

YON.

Ah! Chevalier Renod, me a meus pell a zo
Clêvet ho renome en pêvar c'horn ar vrô.
Beniguet vo an heur ma oc'h eus bet sònjet
En em renta amàn, c'houi hac ho mignonet.
Ia, Chevalierien, dre va fe a Roue,
Me deuyo d'ho carout evel va bugale.

RICHARD.

O Sir! Roue Yon, avoalc'h ê qementse,
Rac ne c'houlennomp qen digant ho Majeste.

YON.

Antreit em pales hepret da zisqüiza,
Ma refomp ar voyen d'en em rejouissa;
Ha goude-ze varc'hoas me deuyo var va foez
Da rêi dêc'h eun dessin eus va Rouantelez.

PÊVARVET DIALOG.

Ar Roue DOURGOGN *hac e suit a antre.*

AR ROUE BOURGOGN.

Me zo Roue Bourgogn, vaillant ha redoutet,
Souveren absolu var ar Sarazinet,
Ha Monarq absolu var c'hoec'h Rouantelez,
A meus aour hac arc'hant hervez va bolontez,
Ha dre c'hraç Doueou Pluton ha Jupiter,
A ro din asistanç el lezen brezeller,

Digitized by Google

Hac a ro dìn ar c'hraç da vea trionfant
Var guement antrepris a ràn antieramant.
Neuz netra er bed-màn, ia, hervez va c'hrat,
Nemet ar gristenien mechant hac apostat,
Zo o Religion control-fet d'am hini;
Ma na garont chench crenn, me deuy d'o distruji.
Allòn, n'em gourajomp, va zoudarded mignon,
Ha ni vo mestr embêr var brô ar Roue Yon;
Cetu-én chasseet ganemp eus a Doulous:
Cedet en deus ar plaç hep ober nebeut trous;
Ne zeus chomet gantàn netra nemet Bourdel;
Hoguen ni hor bo-hi ive hep dale pell.
Clêvet oc'h eus michanç pell zo ar proverb-màn:
Pa ve tom an houarn ê ret sqêi varneàn.
Ni ive evelse, pa omp en em gavet,
E ret demp chasseal bremàn ar Gasconet:
En em unanomp oll evit hon antrepris,
Ma vo reduet oll ar vrô-màn en hor guis.

AR C'HENTA SOUDARD.

O Roue puissant bras var ar Sarazinet!
Me zo ho servicher dre garante barfet:
Va c'horf ha va madou ha va c'hleze ive
A zo en ho servich, credit mad, va Roue.
Betec an heur bresant me ne meus cavet c'hoas
Eur plac re danjerus evidòn-me biscoas;
Ric pa deu dìn sonjal eur eunòn va-unan,
Ne alfe qet eun den cavet avoalc'h a boan
En servich eur Monarq zo qer puissant ha c'houi,
En deveus ar pouvoar sur da recompanci
Nep a zeuy da renta servich d'ho Majeste;
Hoguen me bromet dêc'h dre Pluton, va Doue,
E teuìn d'oc'h asista en hoc'h oll brezellou,
Ma vo etablisset lezen hon Doueou.

Güelet a rer ar zoudardet eus en em ancouraji.

Digitized by Google

AN EILVET SOUDARD.

Courach, ô va Roue! en em zicouromp oll;
Arabat ê lezel an amzer qen da goll:
P'hon eus commancet mat, ê ret cuntinui
Da laqat ar vro-màn en tân hac en gouli.
Demp eta da laqat ar siech war Bourdel,
Ni hor bo anezi certen hep dale pell;
Ha ma na gar Yon n'em renta tributer,
Ni a zeuy d'en renta en eur stat a vizer.
Ha ma na saerìfi dirac hon Doueou,
E vo sur difframmet ebars en qartieriou;
Neuze e vint dêvet, güentet gant an avel,
Abalamour ma int d'hon Doue infidel.

BOURGOGN.

Demp oll en eur bagad evel chass arrajet;
Me gred en devo sur horrol eus hor güelet.
Me à bed Jupiter, Pluton hac Apolon
Da rêi demp asistanç da zurmonti Yon.
Commançomp hor beach, va zoudardet vaillant,
Gant courach, en hano Jupiter oll-buissant:
Beomp oll pourveet a zir hac a houarn,
Evit rêi da Yon adreus e zioucouarn.

Bourgogn hac e dud a ya da gaout ar Roue Yon da Vourdel.

Bourgogn a vali e droupon etal qar, hac a lavar:

Orsus, va mignonet, bremàn ez omp rentet
Er plaç hac en andret hor boac'hnant da zonet,
Arrêtomp eun nebeut vit en em gonferi
Petra zo da ober bremàn; comzit hardi.

AN DREBR SOUDARD.

Bremàn pa omp rentet etal hon enemi,
Roomp da c'hout deàn penos e zomp ari,
Hachomp, draillomp, lazomp, ha leqeomp an tân
Dre lec'h ma tremenfomp, hep excepti unan,
Disfiomp crac Yon hac ar bobl eus ar vrô;
M'hoe'h asaur e savo morc'het en o baro:

Digitized by Google

Neuze e vo güelet an dud a vandennou
O redec da guzet ebars er forestou.
Biscoas ne velis pobl en nep lec'h qen poeltron
Evel ma ê e dud hac ar Roue Yon.

BOURGOGN.

An avis se zo mat; ret ê n'executi:
Demp eta da zisqüez penos vo ar c'hoari.

PEMPET DIALOG.

YON, RENOD *hac o zud.* AR ROUE *da Renod:*

Me lavar dêc'h, Renod, ha d'ho compagnunez,
Darn demeus va anui ha va zristidiguez.
C'houi a lavar penos e zoc'h bet chasseet
Deus ho Rouantelez hep bea meritet,
Ha me vo, em eus aon, ive qent eur zizun;
Me gred e zomp hon daou breudeur a infortun.
Ar Sarazin Bourgogn gant nombr a Bayanet
O deveus en antier ar vro-màn revinet;
N'o deus compassion, elec'h ma tremenont,
Na dânont, na lazont, an dud fall divergont.
Nemet Bourdel hepqen, a guement qær hor boa,
Ne zeus manet oute netra da zistruja.
Ha c'hoas e lavaront, hervez a meus clêvet,
E teuint da exerç amàn o c'hrueldet.
Me garfe o zrec'hel, an dud fall didalvez,
Evit an drederen eus va Rouantelez.

RENOD.

Roue nobl ha vaillant, apezit ho cânvou,
Ni rêi delc'hel ar peoc'h en hoc'h oll contreou:
Moyenant graç Doue, va C'hrouer beniguet,
Ni zistrujo Bourgogn hac e oll zoudárdet.

REGNIER.

Ah! pobl eus a C'hascogn, ha c'houi, Roue Yon,

Digitized by Google

En em rejouissit gant joa en ho calon,
Pa ê deut d'ar vrô-màn Renod hac e vreudeur,
Hac o c'hender Mogis, ne vint qet pell nemeur.
Dre o c'hourach ardant e refont ar voyen
Da ober dêc'h treç'hel var hoc'h adversourien.
Ne voe Chevalierien biscoas var an douar
A guement a ve bet deze egal na par;
Hoguen evel biscoas na varvas gant anui,
Ar Roue Charlamagn dre certen jalousi,
O credi goal deodou en deus-e banissèt
Deus e Rouantelez hep rêson na sujet.

Fosson.

Autrone generus, mar carit va c'hredi,
Na chomfomp qet pelloc'h amàn da rêsoni;
Mes partiomp huan evit rancontr Bourgogu,
A laqa ar ravach partout dre ar c'hanton;
Seulvui e vint souffret da chom ebars er vrô,
Seulvui a valeuriou a raint tro var dro.
Me gred e zomp capabl bremàn d'o chasseal,
Pe otramant o deus sicour dreist-ordinal.

Hector a antre spouronêt oll hac a lavar:

Allas! Roue Yon, ma na laqit remed,
E zomp ar veach-màn en antier revinet,
Êru ar bayanet ebars etal Bourdel;
Dre'l lec'h ma tremenont, an dud cri ha cruel,
E leqeont en tân, en goad antieramant;
Biscoas ne voe güelet eun affer qer sanglant
Evel o deveus grêt, an dud fall ha moustrou!
Laqet o deus an tân en oll vinienou!
Memes e fobourgou ar guær eus a Vourdel:
Me meus aon e zomp oll en danjer da vervel.

Yon.

Dempoll d'en em armi, me ho ped, Autrone,
Ret ê ober moyen da resista oute.

Digitized by Google

MOGIS.

N'ho pet qet a vorc'het, Roue nobl ha vaillant,
Ni rêi d'ar bayanet, ha ne vent qet contant,
Hep dale pell-amzer dispen sur o roudou :
Demp eta, Autrone da guerc'hat hon armou.

Sortial a reont.

C'HOEC'HVET DIALOG.

BOURGOGN *a antre gant e arme, hac a lavar :*

Dre c'hraç va Doueou puissant hac absolu,
Ni a laqai Yon da ober eur remu.
Ha c'houi, va zoudardet, respontit dîn eur guir :
Hac én zo ho pizach trempet demeus a zir,
Hac ho courach chenchet en hini leonet?
Ma traillfomp a beziou hon oll enemiet.

AR BÊVARÉ SOUDARD.

Me renonç Jupiter, me greuffe gant arrach,
Qent eguet ma teufen da ober poeltronach :
C'houi am güelo embêr, pa viomp er gombat,
Oc'h ober eur remu hac eur môr eus a voad.
Ar gristenien vechant a ranco sur ober
D'hon Doueou puissant eur sacrifiç sincer;
Hac ar Roue Yon, ma na rent an homach
Dirac ho Majeste, a vo sur gant arrach
Difframmet a beziou bete ma vo maro :
Avançomp, Autrone, êru voar var hon tro.

AR ROUE YON *a êru gant e suit, hac a lavar :*

Ah! pobl abominabl! payanet inhumen!
Bourrevien execrapl bepret d'ar Gristenien!
C'houi a ranqo bremàn renta dîn-me rêson.
Petra ar jalousi hac an ambition
Oc'h eus-u qemeret ouzomp, tud didalve!
Ma oc'h incessamant oc'h enclasq hor bue?

Digitized by Google

BOURGOGN.

Afei, Yon, ret ê adori hep difin
Hon Doueou puissant var bennou ho taoulin,
Ha dont d'en em renta da viqen din sujet:
Mar carit ober ze, ni a vo mignonet.

AR C'HOMT ANTON.

Ar c'has, pa gav lèz-douç, a gar dont d'e lipa;
Mes sqêi a rêr varnàn, pa eller e baqa:
C'houi ive ho pe c'hoant bea mestr en hor brô;
Hoguen gánt graç Doue, ni sur hoc'h ampecho.
Pa oc'h deut d'ar vrô-màn, tud fall hac heritiq,
Ni deuyo d'ho crouga evel crouga silziq.
N'hor bo mui consciançe ouzoc'h, Sarazinet,
Ni dolo ho corfou d'ar chass ha d'ar biguet.

AR BEMPET SOUDARD.

Arça, cos christenien, c'hoas oc'h qen arrogant!
Ha ni mestr en ho prô dija antieramant,
Ez oc'h qen iffrontet da zont d'hor menaci
Sus eta, payanet, evel leonet cri!
Saillomp oll a vagad var ar Roue Yon,
Ni rêyo deàn caout glac'har en e galon.
Mes ra vin confontet, cresqi ra ar vanden;
Aon a meus ar vech-màn na chommo hor c'hroc'hen.

RENOD.

Holla! Roue Yon, arabat ec'h afe
Nemet va zud ha me da gombatti oute.

YON.

Poc'h eus dezir da ze, Renod, e sortiomp.

RENOD.

It eta hardimant ha fiit ze enpomp.

Yon hac e dud a zorti, ha Renod a lavar:

Bremàn eta, Bourgogn, mar oc'h eus tam courach,
E vo ret dêc'h disqüez a c'houi noc'h qet eul lach.
Bur pennad zo ne deus dêbret mann va c'hleze:
Me faouto dêc'h ho côf, m'en assur, hep dale.

Digitized by Google

BOURGOGN.

Evidoc'h da vea qen robust ha fier,
Ne refoc'h qet qement a zònjit da ober.
Allòn, va zoudardet, laqit dir en avel:
Ret ê demp ar vech-màn pe drec'hel pe mervel.

RICHARD.

Sus eta, va breudeur, ha c'houi ive, Mogi;
Mar hon eus tam calon, bremàn ê demp c'hoari.

Amàn e commanç ar gombat. Ar Sarazinet a dec'h qüit.

BOURGOGN *d'e dud:*

Ra vezin confontet! bremàn me vel ervat
Penos e rancfomp oll ar vech-màn er c'hribat.

RENOD.

Evidoc'h da achap, Bourgogn, me hoc'h heuillo:
En em rentit ractal, p'otramant oc'h maro.

ALARD.

Goneet ar victor var ar payan Bourgogn;
Demp prest da lavarat se d'ar Roue Yon.

SEIZVET DIALOG.

RENOD HA BOURGOGN.

RENOD.

Arça eta, Bourgogn, mar oc'h eus nep adres,
Da betra cuzit-u ouzin bec ho poutes?
Distroit d'ar gombat, mar oc'h eus tam calon,
Ha na zisqüelit qet evelse ho talon.

BOURGOGN.

Evit qement a meus redet dre ar bed-màn,
Biscoas ne velis den qen hardi hac emàn.
Clèo eta, Chevalier, me as cav goal hardi,
O credi propos dìn distrei da gombatti.

RENOD.

Ia, leal, Bourgogn, combatti a ranqet;

Digitized by Google

Ne yêloc'h qet alenn qerqent ha ma sònjet.

BOURGOGN.

Pa glasqit ho maleur, e zê ret e rêi dêc'h.

RENOD.

Nebon deut pa garfoc'h, me c'hoario ganêc'h.

BOURGOGN. Combatti a reont.

Me renonç Jupiter ha va Doueou bras,
Rac den deus ho courach ne meus güelet biscoas.

RENOD.

Qer e vo dêc'h, Bourgogn, bea deut er vrô-mâ,
Rac me a laqayo ho croc'hen da zec'ha.

BOURGOGN.

Ro din eun tam alan, me as ped, va mignon.

RENOD.

Disqüis eta, Bourgogn, n'en dòn qet eur poeltron.

BOURGOGN. Disqüisa reont.

Chevalier jenerus, lavarit ho hano.

RENOD.

Renod, mab da Emon, am galver en peb bro.

BOURGOGN.

Renod, roit qartier, mar dê ho madelez,
Ha m'ho crêy Admiral var va Rouantelez.

RENOD.

Ne meus qartier ebet da rêi dêc'h-u, Bourgogn,
Rac me meus prometet d'ar Roue nobl Yon
En ho rentjen deàn en beo pe en maro,
Abalamour m'hoc'h eus distrujet tro vardro.

BOURGOGN.

Mes penos? pa ràn offr n'em renta var ar plaç,
Ne ve qet a voyen em recefec'h en graç?

RENOD.

Nan sur nep seurt qartier ne roin dit biqen,
Nemedout a garfe en em renta Christen,
Credi d'ar güir Doue zo Crouer d'an ênvou,

Digitized by Google

Ha renonci agrenn d'ac'h oll fals Doueou.

BOURGOGN.

Ha c'houi bromet eta em bo-me va bue?

RENOD.

Ia, me en assur, mar carit ober ze.

BOURGOGN.

Qemerit va c'hleze; m'en ro dêc'h, va mignon.

RENOD.

Demp-ta bremàn hon daou betec ar Roue Yon.

EIZVET DIALOG.

YON, *e suit ha* TRI BREUR RENOD.

GUICHARD.

A drugare Doue, va C'hrouer beniguet,
Cetu bet ar victor var ar Sarazinet.
Hac int qer suffisant gant o fals Doueou,
O deveus ranqet mont da zispen o roujou!
A brepos, va breudeur, pelêc'h e màn Renod?
Ha possubl ve penos e vemp-ni bet qer sot
D'er bea bet lezet ebars en abàndon?
Rac êt ê sur varlerc'h ar Sarazin Bourgogn,
Ha n'en deus d'er zicour nemetàn e-unan.

MOGIS.

Assur ê, qendervi, omp manqet er veèh-màn.

YON.

Güell ê ganén certen coll va Rouantelez
Qent eguet, Autrone, m'ho pe tristidiguez.

AR SECRETOUR.

Me ho ped, Autrone, da lezel ho cânvou,
Hac ho pe confianç en Crouer an ênvou,
Pehini a deuyo certen da breservi
An den vaillant Renod demeus e enemi.

Digitized by Google

Renod qent ma qüittay ar Sarazin Bourgogn
A deuy d'e gombatti en hevelep fêçon,
Qen a vo oblijet deàn d'en em renta...
Mes me er güel o tont : oh ! cetu ni en joa.

YON. Renod ha Bourgogn a dâtre.

Ah ! Renod jenerus, tizet oc'h eus Bourgogn :
Va sceptr, va c'hurunen a zo dêc'h, va mignon.

RENOD.

Evit qenta servich a rentàn dêc'h hirie,
E presantàn Bourgogn dirac ho Majeste,
A meus allet trec'hel gant poan assuramant ;
Mes en em rentet ê din-me sur franchamant,
Gant ar gondition da recour e vue,
Hac e meus bet dleet accordi deàn ze.

BOURGOGN.

O Sir, Roue Yon ! me a anzav penos
E meus bet alies troublet dêc'h ho repos ;
Dre an occasion demeus va armeou,
Oc'h éus bet recevet calz eus a zomajou ;
Hoguen pa mòn dindan ho tomination,
Me bêo dêc'h rançon en ho tiscretion, :
Just ê, me en anzav, herio din-me d'am zro,
Didomaji ar gaou a meus grêt en ho prô.

YON.

Ne meus qet a vorc'het, Bourgogn, deus ho rançon :
Laqit-àn en eur gambr, Autrou ar C'homt Anton,
Dreist peb tra, me ho ped, alc'hoeit varneàn ;
Evel m'hor bo amzer ni a vaqo gantàn.

AR C'HOMT ANTON.

Me rêi zè, va Roue, assur, en ho reqet :
Arça eta, Bourgogn, deut ganén, me ho ped.

Cundui a rêr aneàn d'ar prison.

YON *da Renod*

Chevalier an nopla, c'houi ra va oll boneur.

Digitized by Google

Ka vo-ta beniguet ar moment hac an heur
Ma oc'h deut er vrô-màn, ho tud jentil ha c'houi,
Evit hon delivra a zorn hon enemi;
Rac me anzav ervat ez ê dre hoc'h adres
Ez ê rentet ar peoc'h bars em Rouantelez.
Certen, ho vaillantis a verit recompanç:
Rac-se, lavarit dìn gant peb seurt confianç
Petra a zezirit ar güella ouzòn-me,
Ha me en royo dêc'h gant joa, credit eu ze.

RENOD.

Me assur dêc'h ervat, Roue nobl ha puissant,
Mar domp deut d'ho servich, nê qet evit arc'hant,
Nac evit nep profit omp-ni deut d'ar-vrô-mâ,
Va zud-jentil ha me evit ho servicha;
Sepet ma voc'h-u, Sir, fidel d'ho promesse,
Ne fell qet demp netra digant ho Majeste.

YON.

Ah! jantil Chevalier, mar deus er gristenes!
Va sceptr, va c'hurunen ha va Rouantelez
A zo en ho pouvoar: c'houi dle o fossedi;
M'ho curuno Roue, mar carit accepti.
Ho courach zo qer bras, ho merit zo qer nobl,
Ma veritit bea Souveren var ar bobl;
Ha ma ne gavit qet e vec'h satisfiet
Demeus ar zervich vras oc'h eus dìn-me rentet,
Ma ne garit ive accepti recompanç,
Me royo dêc'h ho poez a arc'hant er valanç.

RENOD.

Me a rent dêc'h graçou demeus hoc'h offrou mad;
A drugare Doue me meus en tî va zad
Qement hac a garàn tenzoriou bras ive:
Ne vanq dìn nemet peoc'h da jouissa oute.
Mes pa ho cüelàn, Sir, qement ganemp nec'het,
Da vea liberal ebars en hon andret,

Digitized by Google

E meus c'hoant da c'houlen digant ho Majeste
En ho Rouantelez eur placiq a goste
Da repui va zud ha me eun tam amzer:
Ze ê a zeziromp diganêc'h vit saler.

YON.

Ho coulen zo nebeut, hervez a veritet;
Hoguen, den jenerus, pa ê ze ho soûhet,
Me rêi dêc'h a bresant castel caer Montoban,
Unan a grénva plaç a zo sur er vrô-màn,
Ha m'ho caro fidel bepret entre vevin,
Evel pa vec'h va breur; biqen dêc'h ne vanqin.

RICHARD.

Ni ho trugareca, ô Roue deboner!
Pa accordit eun dra zo demp qer necesser:
Oblijet bras omp dêc'h, p'oc'h eus ar vadelez
Da zont d'hon repui en ho Rouantelez;
Hoguen ni bromet dêc'h entre vomp en bue
Dont da renta servich bepret d'ho Majeste.

MONBANDEL.

Ne douetomp tam ebet deus ho fidelite:
Deut d'en em rafrechi, me ho ped, Autrone,
Hac embêr ni yêlo assambles goude coan
Da velet ar c'hastel demeus a Vontoban
En deus c'hoant ar Roue da rêi dêc'h en presant:
Meritout a rit se hac ouspen amplamant.

NOVET DIALOG.

AR BRINCES CLERA, *c'hoar da Yon, hac he* FAJ.

CLERA.

Clêvit, va Faj bian, pa omp amàn hon daou,
E meus dezir da c'hout diganêc'h eur c'helaou
Hac eun dra a nêve var sujet ar brezel:

Digitized by Google

Piou en deus delivret ar guær eus a Vourdel?

AR PAJ.

Ato, Princes yaouanc, certen Chevalierien
A zo deut d'ar vrô-màn demeus a Francisien,
O deveus chasseet Bourgogn hac e arme;
Mes unan zo hanvet Renod eus aneze,
Ennes en deus-an bet heuillet eur pennad mat,
En deus-an qemeret dre nerz ha dre gombat,
Ha rentet aneàn d'ar Roue prisonier.
O Doue! va mestrez, na brava Chevalier
Ez ê ar Renod-se! pebes den redoutet!
Me garfe vec'h ho taou eur vech sur demeet.

AR BRINCES.

Eleal, va Fajic, me anzav sur hep fot,
E selaou ac'hanout òn charmet a Renod.
Me garfe bea dign eur veach em bue
Da zont da gontracti gantàn va c'harante.
Rac-se-ta, va Fajic, ma elles e gavet
En eun tu a goste en eur placic secret,
Gra va gourc'hemennou da Renod humblamant,
Ha lavar brao deàn e ven meurbet contant
Da gaout ar blijadur d'e velet em c'hichen.
Lavar-ta deàn ze, mes nonpas netra qen.

AR PAJ.

Princes nobl ha royal, c'hoar d'ar Roue Yon,
Credit en assuranç ebars en ho calon
Me gavo ar voyen m'en em gafoc'h ho taou,
Mont a ràn... C'houi velo ha me a lavar gaou.

AR BRINCES.

Qê eta, va Fajic, hoguen mir ar secret.

AR PAJ.

Nebon me er miro, n'ho pe qet a vorc'het.
Ober ho teziriou Princes, me en assur,
A voe en peb amzer va brassa plijadur.

Sortial a reont.

Digitized by Google

Decret Dialog.

Ar Roue Yon *hac e suit a antre.*

Yon.

Trugare va Doue hac ar Verc'hez Vari,
Ez omp rentet bremàn, va zud, goal dizourci,
Pa omp victorius var hon adversourien,
Dre vaillantis Renod hac e Chevalierien;
Birviqen ne oufemp donet sur en nep guis
Da recompanç anê demeus o vaillantis.

Hector.

Vaillantis o deus grêt, certen me a gred se;
Mes brassa recompanç oc'h eus-u grêt dêze!
Me a gred, va Roue, noc'h eus qet mad sònjet,
Mar roit da Renod en tu-all d'e souhet.
Ha dezir oc'h eus-u hep arrêti pelloc'h
Da gaout eur Souveren da gommandi varnoc'h,
Mar roit da Renod ha d'e dud Montoban,
E vint mestr absolu partout dre ar vrô-màn?

Ar C'homt d'Anjou.

Qementse a zo güir; me a meus aon ive
Ma ve fortifiet Renod er c'hastel-ze,
Ne zouje da Roue, Prinç, Marqis na Baron,
Na da zen a guement zo ebars er Gascogn;
Rac gouzout a rit mat int tud goal redoutet,
Chevalierien vaillant a guement a gafet;
Ha ma fachfe ouzoc'h Renod eur vech hepqen,
Ec'h alfec'h lavarat: adieu va c'hurunen.

Godefroa.

Me gontest fermamant ar pez a leveret.
Me voar ervat Renod zo eun den redoutet;
Hoguen me hoc'h assur ê re nobl e galon

Digitized by Google

Da zont da gometti birviqen trahison.
Renod zo den leal, carguet eus a furnez,
Hac eun den oblijant, leun eus a vadelez;
Ha pa rofec'h deàn castel caer Montoban,
Ne rêyo nep insult biqen dêc'h er vrô-màn.

HECTOR.

Ar pez a brometer a zo ret da zerc'hel:
Peb den honest a zalc'h d'e c'hir bete mervel,
Dindan boan da vea tremenet disleal.
Hoguen me ho suppli da zont mat da zònjal
Penos mar doc'h ar mestr en ho Rouantelez,
Ez ê Renod zo caus dre nerz ha dre adres.
C'houi a voar coulz ha me an desolation
A voa bars er vrô-màn dre grueldet Bourgogn,
Hac a zo gant Renod qemeret prisonier,
Ar pez na eljemp qet birviqen da ober.

MONBANDEL.

Autrone, lavaret oc'h eus ho santimant;
Selaouit va hini ive pareillamant.
Rac-se-ta, va Roue, mar oc'h eus c'hoant penos
Ne droublfe qet Renod nac e dud ho repos,
Me roy dêc'h eun avis demeus a importanç:
Noc'h eus nemet tachout da ober alianç
Ebars entre Renod hac ho c'hoar ar Brincez,
Neuze e veoc'h mestr en ho Rouantelez;
Rac Renod o velet e vezoc'h aliet,
P'o po roet deàn ho c'hoar bropr da bried,
En devo evidoc'h eur respet spicial,
Ha n'ho privo biqen demeus ho tron royal.

YON.

Assurit, va mignon, ê güir a leveret,
Me am boa qementse pell a zo em speret;
P'oc'h eus-àn concluet ê ret a bep coste
Tachout ta ma vo grêt alianç entreze.

Digitized by Google

Renod a zo den nobl hac eus a galite,
Va c'hoar zo eur Brinces ha merc'h da eur Roue:
Ennes zo eun demei hac a gavàn sortabl,
Hac a gred din ive a ve sur profitabl.

Da Renod, pehini a antre gant è suit:

Pa garfoc'h ni yêlo, va mignonet fidel,
Bremàn oll assambles da visita'r c'hastel
A meus-me prometet da rêi en presant dêc'h.
Ne gredàn qet e ve nep seurt drouc sur ganêc'h.

RENOD.

Me a bromet amàn d'ho Majeste royal
E meus bet betec hen hano eun den loyal;
Me reqet eus Doue deus a greiz va c'halon
N'em bo c'hoant birviqen da ober trahison.
Evidomp da vea banisset eus a Franç,
N'en domp na traitourien na tud hep consciançz;
Rac mar a meus-me bet lazet niz ar Roue
Ebars en e bales, em boa sujet da ze,
Rac va sqêi a eure, ha c'hoas va disfia,
Ha me sur evit güir ne farçis qet gantâ.
M'en anzàv franchamant, mar tigoris e henn,
Nê qet dre drahison, mes vit en em difen.
Cetu antieramant petra ê ar sujet
Ma omp da Charlamagn qer bras enemiet.

MOGIS.

Ouspen ze a zo c'hoas, Sir, ô Roue Yon:
Deus hor fidelite mar oc'h eus nep soupçon,
Ha mar oc'h eus nep qeuz da vea prometet
Demp castel Montoban, ni noc'h oblijomp qet
Da ober netra oll enep d'ho polontez;
Goell ê ganemp qüittât crenn ho Rouantelez;
Ha ne chomfomp enni pelloc'h na de na nôs;
Qent eguet ma teufemp da droubli ho repos.
Ni zo tud a enor, tud eus a gonsciançz,

Digitized by Google

Evidomp da vea banisset eus ar Franç.

YON.

Ah! va mignonet qer, ne gomzit qet a ze;
Ne douetàn tam ebet deus ho fidelite;
Hoguen eta, Renod, dre ma oc'h va mignon,
E meus c'hoant d'ober dêc'h eur broposition
Amàn en ho presanç ha dirac ho preudeur;
Me en disclêrio dêc'h hep arrêti nemeur.
Qen charmet ê an oll ganêc'h-u er vrô-mà,
Balamour d'ho courach, ha me deus ar c'henta,
M'o deus eun dezir bras oll demeus a eur voez
E rafac'h ho fortun bars em Rouantelez,
Abalamour ma oc'h tnd vaillant, redoutet,
Ha capapl d'hon difen eus hon enemiet.
Rac-se-eta, Renod, mar carit consanti,
Me a meus concluet da zont d'ho temezi
Da Glera, va c'hoar bropr, eur Brinces ar gaera
Zo bet ganet biscoas, m'en assur, er bed-mâ.
Me roy en argoulou dêc'h castel Montoban,
Hac eun Duche antier a roin c'hoas gantàn.

RENOD.

Allas! me n'ôn qet dign demeus an enor-ze
Da zont da eureuji merc'h unic eur Roue.
Me zo eun estranjour, banisset deus va brô,
N'ôn qet dign diouti. Sònjit en ze d'ho tro;
Ha gousçoude, ô Sir! pa oc'h deliberet,
D'ober dìn eun enor ha ne veritàn qet,
Me a zo prest ractal da heuill ho polonte,
Gant ma vo ar Brinces contant demeus a ze.

YON.

Nebon-e vo contant, eus se hoc'h assuràn:
It buan ta d'he c'haout, m'ho ped, Pajiō bian,
Ha lavarit d'am c'hoar dont amàn hep dale;
Pa vo deut e clêvo a betra eus doare,

Digitized by Google

AN EIL PAJ.

Roue nobl ha vaillant, gant joa vras em c'halon,
Me rêi en ho reqet prest ar gommission,
Rac me gred ar Brinces pa glêvo ar sujet,
Me hoc'h assur ervat e vo rejouisset.
Me ya da bartia ractal, pa ê ho crad;
Credi a ràn e teuy ganeme troad-eus-troad.

Mont a ra da vit ar Brinces, eun nebout goude ec'h antre ganti.

RENOD.

Salud, Princes yaouanq, gant carante barfet.

CLERA.

Ho servicherez humbl, Chevalier redoutet.

YON.

Arça éta, va c'hoar, cetu amàn ar re
O deus hon delivret, a drugare Doue,
A dre daouarn Bourgogn hac ar Sarazinet,
O devoa en antier ar vrô-màn revinet;
Ipicial Renod, a zo ar c'habiten,
En deus bet qemeret Bourgogn e-unan crenn,
Ha rentet aneàn em domination;
Rac-se lavarit din ho resolution,
Peseurt anaoudeguez en deveus meritet:
Just ha rêsonabl ê e ve recompancet.

CLERA.

Ne gredàn qet e ve, hervez va fantazi,
Netra oll er vrô-màn dign d'e recompanci.
Den na ell lavarat certen en güirione
An desolation hac ar c'halamite
A voa grêt er Gascogn gant ar Sarazinet;
Hac ê Renod vaillant en deus hon delivret!
Rac-se ne oufen qet petra ve suffisant,
Dign d'e recompanci ha d'e renta contant.

YON.

N'en dê qet difficil, va c'hoar, e gontanti:

Digitized by Google

E màn en ho pouvoar, mar carit consanti,
Rêi deàn recompanç deus e zervich rentet:
E vrassa dezir ê dont d'ho caout da bried.

CLERA.

Allas! me zo indign deus eun enor qer bras
Da eureuji d'eun den qer courajus, sivoas;
Gouscoude mar dê ze lavaret gant Doue,
Me a zo prest bepret da heuill e volonte.

RENOD a dosta ems Clera hac a lavar dêi:

Ha me. Princes yaouanq, a lavar memes tra.
Pa òn bet inspiret evit dont d'ar vrô-mâ
Da zervicha Yon demeus va oll bouvoar,
Ho possedi, Clera, a ve va brassa gloar.

YON.

Grêt clos an demezi, me a vel ze dija;
Demp eta d'an ilis gant calz demeus a joa,
Gant pep solanite ma vint ta eureujet;
Ha neuze ni yêlo gant enor ha respet
Da gundui anê da gastel Montoban,
Elec'h ne vanqo dê netra oll er bed-màn.

UNNECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

CHARLAMAGN.

Me lavar dêc'h amàn, Princet ha Baronet,
E meus calz a chagrin hac òn goal dispitet
En defot ne allàn qet dont d'en em venji
Eus a vibien Emon hac o c'hender Mogi.
Me a zònje penos pa voaint assiejet
En castel Rochefort, e vijent qemeret;
Gouscoude o deveus grêt moyen d'en em deun:
Ne dalfe qet e nac'h, ret e vent sorcerien.
Neuze va niz Roland hac ar prince Olier

Ne velàn qet ive e vent êru d'ar guêr,
A voa êt da Gologn evit rêi ar chasse
D'ar bayanet a voa o tistruch ar vrô-ze.
Gant se on poanniet bras pa n'o güelàn êru :
Me varvo gant glac'har, ma n'êruont diouz-tu.

NÊM.

Evit mibien Emon me bromet dêc'h ervat
Oc'h eus ar veach-màn rentet en eur goal stat;
N'o deus qet a bouvoar da ober insult dêc'h,
Na-den n'o repuo, m'oc'h assur, en nep lec'h;
Ha dre ar voyen-ze e vint sur oblijet
D'en em zoumeti dêc'h, Ampereur redoutet.
Ouspen, ho niz Roland hac ar prinç Olier
Ne vint qet ar goassa ebars en nep qartier.
Tud just int, zo capabl da zifen o bara;
Nep n'em froto oute ne c'honeo netra...
Mes m'o güel oc'h antre pa gomzen eus anê,
Hac eun den robust bras da brisonier gante..

Antreal a reont gant o frisonier.

CHARLAMAGN.

Ah! daou Brinç jenerus, deut mat sur raveet.
Mes, piou ar payan-ze oc'h eus-u qemeret?

ROLAND AR FURIUS.

O Monarq redoutet! va Eont, va Roue,
Ni a c'houlen pardon digant ho Majeste,
Mar domp bet neglijant da laqat en effet
En urz au ordrenanç ho poa demp-ni roet;
Mes dre vouir Brovidanç zo bet demp favorabl,
E credàn hon eus grêt eur veach profitabl;
Rac ar bobl a Gologn a voa persecutet
Cuntinuelamant gant ar Sarazinet,
Hac hon eus bet ar c'hraç, a drugare Doue,
Da laqat rên ar peoc'h c'hoas ebars o c'hontre.
Ni hon eus chasseet ar bayanet mechant,

Digitized by Google

Laqet eun niver bras dioute da neant,
Ha rentet o Roue da vea tributer
Entre ho taouarn dêc'h evelse prisonier.

OGER-DANOA.

Ra vo da virviqen an heur vad beniguet
Ma oc'h, princet yaouanq, var ar bed-mâ ganet;
Rac c'houi ê a gredàn evit sur vo ar re
A deuyo da laqat ar Franç en liberte.

ESCOFORT, *Prinç Sarazin.*

Ampereur Charlamagn, pa ôn en ho pouvoar,
Me zo ho prisonier, allas! bremàn m'er goar,
Hac a anzav ive e meus bet domajet
Alics a veach calz eus ho sujedet;
Evit se gouscoude e meus an esperanç
Ho po ar vadelez, Monarq bras eus ar Franç,
D'am receo en ho craç, va sujedet ha me,
Hac e promettàn dêc'h enpad va oll bue
Ni deuyo d'hoc'h hanzav evit Superieur,
Hac e pêfomp tribut bep bla dêc'h, Ampereur;
Me bromet ouspen ze ive da virviqen
E teufomp da lezel eu peoc'h ar gristenien,
Ha va oll dud ha me a vo sur badeet,
Mar roit ar c'hraç-màn, Ampereur redoutet.

CHARLAMAGN.

Pa ve louarn er pech e lavar familier
E lezel da vont qüit, ne zebro mui a yer.
C'houi lavar, Escofort, bremàn pa oc'h tizet,
Penos ne voaldretfoc'h mui ar gatholiqet:
Güir mad a lavarit; me ampecho ze dêc'h,
Rac re a affrontchou a meus bet diganêc'h.

AR CHEVALIER OLIER.

P'oe rentet Escofort d'ar Prinç Roland, honi,
E pedas ac'hanomp gant peb seurt courtoasi
Da bedi ac'hanoc'h d'en trêti gant douçder,

Digitized by Google

Ar pez hor boa-ni, Sir, promettet da ober.
Rac-se va Ampereur, hac hor pedi a ras,
Red vo e vadei, rac demp er prometas.

CHARLAMAGN.

Va mignon Olier, Prinç nobl ha jenerus,
Glac'har zo em c'halon o rancout ho refus;
Goulennit, me ho ped, diouzin eun dra all,
Rac evit Escofort n'en dê qet den leal.
Me meus-àn aprouvet certen en meur a dro;
Mes pa meus-àn tizet, bremàn ni a gonto.
M'ho ped, va niz Roland, laqit-àn er prison,
Ha pa allimp vaqi, ni glêvo e rêson.

ESCOFORT.

Be a meus peadra da bêa va rançon:
Roit din diana Paris evit prison.

ROLAND.

Va Eont, me rayo prest ho commandamant:
Deut eta, Escofort, d'ar prison prontamant;
Ze ne ampecho qet hac Olier ha me
Na dachfomp, mar gallomp, m'ho po ho liberte.

CHARLAMAGN. Mont a ra d'ar prison.

Lavarit din, m'ho ped, Prinç vaillant Olier,
Dre'r pez ma meus ennoc'h fianç particulien,
Ar virione dirac va Baronet ha me:
Penos n'em gomportet Roland bars êm arme?
Hac én' deus disqüezet e vo sur eur veach
Eur Chevalier vaillant ha den eus a gourach?

OLIER.

Me lavar a dra sur, Impalaer puissant,
Penos n'en dôn qet dign da gomz eus a Roland.
Aboe ma ê crouet hac ar bed hac an ên,
Ne voe güelet eun den qer courajus hac én:
Rac temoignet en deus en calz a fêçonniou
Ez ê favorizet memes deus an ênvou.

Digitized by Google

Pa voe an diou arme renjet a bep coste,
E saillas varneze evel eul leon goe,
Hac e yas e-unan da gaout e enemi.
Biscoas n'em boa clêvet eur seurt estlam ha cri
Evel a voa dre oll el lec'h ma tremene,
Gant ar Sarazinet o c'houlen o bue.
Rac me en assur dêc'h, hac a deo hac a glêi
E laze anêze gant arrach eus eur blêi.
Dre' lec'h ma tremene e coeent a zruillou:
Ar plaç a voa rentet evel plaç al lòeou.
En eur guir, me lavar, mar domp bet trionfant,
Ec'h attribuomp ze da vaillantis Roland.
Me lavar dêc'h eun dra hac a zo güir avoalc'h:
Ma ve c'houi a elfe cavout deàn eur marc'h
Hac a ve suffisant ha capabl d'e zouguen,
Ec'h alfec'h disfia hoc'h oll adversourien.

CHARLAMAGN.

Ah! pebes jouissanç zo ebars em c'halon
E clêvet ho comzou, Olier, va mignon!
Rac conclui a rit, hervez m'ê hoc'h avis,
Penos ne zefot qen nemet eur marc'h d'am niz
Evit bea eur vech capapl da zistruja
Qement seurt adversour a meus var ar bed-mâ;
Hoguen en pe fêçon, lavarit franchamant,
E vo choazet eur marc'h convenapl da Roland.

OLIER.

Me rêi dêc'h conseill vad var ze bremâ-zouden.
Noc'h eus nemet qemen hoc'h oll Chevalierien,
Ha lavarat dêze penos oc'h eus calz c'hoant
D'o güelet o redec oll d'ar vouled arc'hant,
Ha mar carit ive attribui eur pris
D'ar c'henta Chevalier a vo en penn al lis,
An nep en deus marc'h mad en disqüelo neuze,
Hac e refoc'h ho choaz evelse, va Roue.

Digitized by Google

CHARLEMAGN.

Hep mar, Olier guèz, comz a rit gant rèson :
Me approu ho comzou evit conclusion.
Rac-se e commandàn d'am oll gavailliri,
Qercoulz demeus a Franç vel deus an Itali,
D'en em gaout var al lis da redec assambles,
Ma velin qement marc'h zo em Rouantelez.

Da Roland, pehini è antre.

Ah ! va niz qèr Roland, va brassa esperanç,
Diouzoc'h e tepant ar gurunen a Franç:
Lavaret a zo din ne vanq dêc'h netra qen
Nemet eur marc'h a ve suffisant d'ho touguen ;
Rac-se bremâ-zouden e meus grêt eun edit
Ma vo choazet eur marc'h digu demeus ho merit;
Rac qement Chevalier zo em Rouantelez
A velfoc'h var ar plaç e redec assambles ;
Rac me deuy da laqat ebars en penn al lis
Va c'hurunen en aour, ha nonpas qen seurt pris ;
Ha qenta Chevalier a dizo aneàn,
Mar dòn Roue a Franç, me en royo deàn.
Mes evit caera marc'h a velin var al lis,
M'er prenodêc'h, Roland, n'eus fors evit pebris.

ROLAND.

Impalaer puissant, Monarq ar Francisien !
Ne veritis biscoas na ne rin birviqen
Digant ho Majeste qement a vadelez
Evel oc'h eus din-me disqüezet alies.
Hognen me en toue, en fe a Chevalier,
Va c'horf ha va bue, va madou en antier
A zo en ho servich eus a-greiz va c'halon :
Me garfe renta dêc'h peb satisfaction.
Rac-se-ta, va Eont, mar deus den er bed-mâ
A ve qen insolant bet d'ho tisoblija,
Me a zo prest da vont d'en em venji anê :

Digitized by Google

Nep zo adversour dêc'h a zo din-me ive.

CHARLAMAGN.

Ne c'houlennàn ouzoc'h nemet eun dra, vani :
E rofoc'h din sicour da zont d'en em venji
Deus a vibien Emon o deus va offancet
Ebars en eur fêçon a zo choqant meurbet.

ROLAND.

Ma plijfe gant Doue em be-me ar faveur
Da gavout dre rancontr Renod hac e vreudeur,
Me a izellafe dêze o arroganç.
Lavarit din hac int a zo bepret en Franç.

RICHARD A NORMANDI.

Ne medint qet en Franç, a ze hoc'h assuràn ;
Daouest pelec'h e maint en em guzet bremàn ?

ROLAND.

Nemet êt vent en ên p'en calon an douar,
Me dizo sur anê eun tu, ne laqit mar.
Me a meus pell a zo clêvet comz aneze ;
Terrupl e ven joaüs d'en em approu oute.

CHARLAMAGN.

Sortiomp eus ac'hann, Autrone va Frincet,
Hac êt da brepari pep-hini e roncet ;
Hast a meus da velet o redec assambles
Qement marc'h courajus zo em Rouantelez.

Ar Roue a zorti, hac e dud a ya da brepari o c'hezec.

DAOUZECVET DIALOG.

AR ROUE YON *hac e suit a antre, hac a lavar :*

Bremàn, va c'hoar Clera, cetu c'houi eureujet
D'eun den ar puissanta a guement a gafet,
Hac evit argoulou qemerit Montoban ;
Unan a vrava plaç a gafet er vrô-màn ;
Rac-se ho suppliàn an eil hac eguile

Digitized by Google

Da veva en doujanç ha carante Doue.
Pratiqit ar vertu ha tec'hit ar pec'het,
Hac e-yêloc'h erfin da bales an Drindet.
Me a ya d'ho lezel en peoc'h hac en repos;
D'ar guær eus a Vonrdel e fell din mont fenôs.
Adieu, va c'hoar, va breur, ha c'houi oll, Autrone,
Doue d'ho qendalc'ho oll en prosperite.

RENOD.

Ah! Roue deboner evei eur Salomon,
Ma ve permetet din disqüez dêc'h va c'halon,
C'houi a velfe enni gravet ar garante
A meus-me evidoc'h, va Frinç ha va Roue.
Güir ê, me voar ervat, ne oufen qet james
Dont da zatisfia avoalc'h d'ar vadelez
Oc'h eus, Roue vaillant, evidòn disqüezet,
Hep bea gouscoude en nep guis meritet;
Mes me a bromet dêc'h, ha va breudeur ha me,
Ha qement den a zo demeus va oll ligne,
A zo en ho servich en heur ma c'houlenfet.
Adieu eta dêc'h, Sir, dre garante barfet.

CLERA.

Adieu, dêc'h, va Roue, va breur qèr ha güirion,
Me ho trugareca deus a greiz va c'halon
Demeus ho madelez da vea procuret
Din-me eur fortun zo meurbet d'am souet.

RICHARD.

Adieu, Roue vaillant ha carguet a furnez,
Ni ho trugareca demeus ho madelez
Da vea repuet ac'hanomp en ho prô;
Mes, mar hon implijit, ni ho satisfio.

YON.

Adieu, compagnunez, ebars en jeneral.

GUICHARD.

Ha dêc'h-u ive, Sir, gant eur galon loyal.

Ar Roue Yon hac e suit a zortì. Mogis hac e guendervi a antze.

Digitized by Google

MOGIS.

Pa velàn sortiet e dud hac ar Roue,
Me meus da gonta dêc'h eur c'hêlou a neve;
Rac gout a rit penos e c'houn dre va ardou
Qement qêlou a zo er Rouantelezou.
Me lavar dêc'h penos er guær eus a Baris
E zeus bremàn rancontr da ober vaillantis:
Ar Roue Charlamagn a ra en bêr termen
Assigna assambles e oll Chevalierien,
Ha neuze e laqay ebars en penn al lis
E gurunen gaer aour da guenta evit pris:
Da choas marc'h da Roland e ra Charlamagn ze;
Me gred ar marc'h Boyard a blichfe d'ar Roue.

RENOD.

Lavarit din, m'ho ped, va c'hender qer Mogi,
Ha ni a risq netra evit antrepreni
Mont ive da Baris evit ar gurunen?
Boyard e goneo, ha nonpas marc'h all qen.

MOGIS.

Ia sur, va c'hender, me a bromet dêc'h ze:
Mar carit c'houi ho po curunen ar Roue,
Evit disqüez ervat d'e varonet ene
E màn mibien Emon c'hoas ebars en bue.

ALARD.

Eun dra difficil bras sur a antreprenet;
Mar deomp da Baris e vimp anaveet.

MOGIS.

Orsus ne c'houlennàn nemet Renod ha me
Hac ar marc'h caer Boyard da ober an dra-ze,
Evit caout curunen an Ampereur Charles,
Hac ober deàn c'hoas confusion ha mez.
Boyard a ranq qenta bea livet en güen,
Me ho crêyo yaouanq ha me vo ancien;
Pa viomp evelse hon tri oll deguizet,

Digitized by Google

Me bromet dêc'h ervat ne vimp qet anaveet.

RENOD.

Me a zo contant bras, Mogis, da vont ganêc'h,
Va c'horf ha va hue a apparchant sur dêc'h;
Me meus an esperanç, pa vimp-ni assambles,
Ne oufemp qet cavet drouc-avantur james.

CLERA.

M'ho ped, va fried qer, dre eur güir garante,
Ne yit qet dreist pep tra da expos ho pue:
En em dalc'hit tranqil er guêr gant ho preudeur,
Rac aon na êrufe ganêc'h nep seurt maleur.

RENOD.

N'ho pet qet a vorc'het, va fried, me ho ped;
Ni zistroyo qer yac'h evel ma veomp êt.
Adieu dêc'h, va fried, va breudeur ha va zud;
Chommit en Montoban ha ne rit qet a vrud.
Ne lavarit da zen en pelec'h e vimp êt;
Gant aon dre drahison na vemp-ni discuillet.

CLERA.

Adieu, va fried qèz ha va c'hender Mogi,
Qen a veoc'h distro ne vin qet hep sourçi.

Renod ha Mogis a ya da Paris.

TRIZECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *a antre gant e suit hac a lavar:*

Certen, va Baronet, tostât a ra an de
Ma velfor en Paris calz a solanite.
Biscoas ne voe güelet en Rouantelez Franç
Eun de qer solanel na seurt rejouissanç
Evel a oelebrin en ho reqet, Roland,
Dre ma oc'h courajus hac ive den vaillant.

AR C'HENTA PAJ.

Gant ho permission, Ampereur redoutet,

Digitized by Google

E lavarin eun dra dirac ho Paronet,
Pehini a meus bet clêvet bremâ-zouden;
Me gred em tamalfec'h ma noc'h avertisfen.
Clêvet e meus bremaïc penos mibien Emon
Hac o c'hender Mogis zo ebars er Gascogn,
Hac int fortifiet ebars en eur c'hastel
A zo entre Toulous hac ar guær a Vourdel,
O deus bet a bresant digant ar Roue Yon,
Vit bea qemeret ar Sarazin Bourgogn.

AN EIL PAJ.

N'en dê qet contant c'hoas, ar vil traitour Yon,
Da vea repuet ar pêvar mab Emon,
Ma ê bet qen hardi da gaout an insolanç
Da zont da gontracti gante eun alianç:
Renod zo eureujet gant pep solanite
En deyou tremenet da c'hoar propr ar Roue.
Neuze en deus roet deze en argoulou,
Eur c'hastel ar c'haera en provinç ar Poetou.
Biscoas mibien Emon ne voent qen arrogant
Evel hirio an de, Impalaer puissant.

CHARLAMAGN.

Ha possubl ve, Yon, e vez bet qen hardi
Da receo en da vrô va brassa enemi!
Mar dout qen traïtour-ze, ia, mar don Roue,
Me a rêi distruja mibien Emon ha te.

SALOMON.

Clêvit, va Ampereur: ma ne laqit eves,
E rêyo demp Renod confusion ha mez.
Me gred sur ê capabl d'êruout gant Boyard
Er guær eus a Baris, hep bea tam couard;
Ha mar tro en e benn redec ar gurunèn,
E teuyo d'e gonit, credit en ze certen.

CHARLMAGN.

Ret ê laqat remed ebars en qementse.

Digitized by Google

Richard a Normandi, ha c'houi, Duc Nêm ive,
It ho taou em reqet var hent bras Orleans,
Hac examinit oll qement a deuy en Franç:
Ha mar güelit Renod na qenebeut Mogis
O tostât da Baris, roit din prest avis,
Ma clasqfomp ar voyen evit o c'hemeret:
Qen e vint em pouvoar ne vin qet divorc'het.

RICHARD A NORMANDI.

Pa blij se ganêc'h, Sir, hon deputit da ze;
Ni en em acqüitto gant peb fidelite;
Rac me er promet dêc'h: mar deu mibien Emon
D'ar guær eus a Baris er seurt occasion,
Ni a voerzo dêze o amzer dremenet;
Rac sur mar baleont e vint anaveet.

NÊM.

Gant ho conje-ta, Sir, ni ya d'o c'hevridi,
Da c'hout ha ni allo rancontr hon enemi.

CHARLAMAGN. Sortial a reont.

Oger ha Salomon, c'houi yêl da benn al lis,
Hac evel tud prudant deut da ober justiç.
Arabat e ve grêt trichiri da nep den:
D'an nep e goneo, roit va c'hurunen;
Disqüezit din ervat piou en deus caera mare'h,
Ma prenin aneàn, pa ve din qer avoalc'h.

OGER-DANOA.

Ni a rêi qementse sur, Sir, en ho reqet.

CHARLAMAGN.

Demp d'en em brepari, m'ho ped, va Baronet.

PÊVARZECVET DIALOG.

RICHARD A NORMANDI *ha* NÊM.

NÊM.

Bremàn pa omp êru en hent bras Orleans,

Digitized by Google

Eur plaç daremprédet da êruout en Franç,
Hoguen diavis omp chom da goll an amzer.
Ne velàn qet e tont paysant na Chevalier;
Rac-se mar am c'hredit e yafomp var hor c'his
Buanna ma alfomp adare da Baris.

RICHARD A NORMANDI.

Arrêtomp, Duc a Nêm, me ho ped, va den qer,
Rac me a vel o tont en hent daou Chevalier;
Unan en deus eur marc'h zo caer dreist-ordinal:
Penevert ma ê goen eus Boyard ve hanval.

NÊM, *da Renod ha Mogis:*

Bonjour, Chevalierien: Beitu evelse?

MOGIS.

Ni a ya da Baris da ober eur bale,
Da velet eun devez solanel bras meurbet,
En deveus ar Roue, a glêvàn, assinet.

RICHARD A NORMANDI.

Ia da, Autrone, c'houi a velo embêr
Ar pez noc'h eus güelet pell a zo a amzer.

NÊM *da Vogis:*

Lavarit dìn, den côs, pa yit dre ar c'hanton,
Ha c'houi oc'h eus clêvet comz a vibien Emon?

MOGIS.

Ia, clêvet avoalc'h a meus comz aneze,
Penos ez int capabl d'ober faç d'ar Roue.

RICHARD A NORMANDI.

Me a garfe Mogis hac e guender Renod
Aze el lêc'h ma oc'h, evit cant scoët d'am lod.

MOGIS.

N'en dint qet qen diot d'en em foura en Franç;
Gout a ouzont pelec'h mont da boursu o chanç.

NÊM.

Piou an den yaouanq-màn zo qen terrupl montet?
Ne lavar guir abet; mud ê sur, me a gred.

Digitized by Google

MOGIS.

N'en dê qet mod, Autron, mes dêc'h me lavaro
N'en dê qet comprenet nemet gant tud e vrô.

RICHARD A NORMANDI.

Clêvit ta, camarad, gant ho marc'h caer ha goen :
Mar carit e voerza, me er preno certen.

RENOD.

Me je va da Baris ha ma chival ha moa,
Pour gonit, mon l'ami, la curunen du Roa.

NÊM.

Pelêc'h oud bet er scôl, lavar, eos lorennec,
Na ouzout na gallec nac ive brezonec?

MOGIS.

Excuzit aneàn, Autron, mar plij ganêc'h,
Va mab a zo yaouanq, n'en dê bet e nep lec'h;
N'en deus qet disqet c'hoas ober a gomplimant,
Hoguen gant an amzer e comzo ouzoc'h coant.

RICHARD A NORMANDI.

Deut eta da Baris, ha ni yel assambles.

MOGIS.

Demp eta, Autrone, pa ê hô madelez.

PEMZÊCVET DIALOG.

CHARLAMAGN *a antre gant e suit, hac a lavar :*

Eh bien, Autrone, ha c'houi oc'h eus güelet
Den e tont da Baris deus hon enemiet?

RICHARD A NORMANDI.

N'hon deus güelet hini ebars en güirione,
Nemet daou estranjour a zo deut da vale,
Hac emp deut dre an hent, ma lavarent ive
E teuent da Baris vit ar solanite.

CHARLAMAGN.

Güêt e meus, Autrone, expos va c'hurunen;

Digitized by Google

Ni a velo embêr güentra roncelassen...
Mes me a vel o tont nombr a gavailliri;
Souden ni a velo penos vo ar c'hoari.

FOUQES.

Cetu ni, Ampereur, oll en em breparet,
Prest clos evit bale en heur ma commandet.

CHARLAMAGN.

Sonit eun tol trompill evit rêi ar signal,
Ma velin o redec an oll en general.

Son a ra an trompillou. An tournoa a gommanç. Ar Roue hac e dud a admir Boyard livet en goen, p'ini voa chomet varlerc'h.

SALOMON.

Ar marc'h goen, Ampereur, ê ar mestr varneze;
Biscoas ne velis loen qer prim evel ma ê.

CHARLAMAGN.

Gantân e zai ar pris, me a vel ze bremâ:
Hac én chomet varlerc'h, cetu-én ar c'henta.

SALOMON da Renod, pehini a c'honit ar pris.

Clèvit ta, Chevalier, ret ê renta justiç,
Rac, hervez a velàn, c'houi a verit ar pris:
Dalit ar gurunen, p'oc'h eus e goneet:
Comzit eus ar Roue qent mont qüit, me ho ped.

RENOD a guemer ar gurunen hac a lavar:

Me a gomzo gantàn qement hac a garo,
Hac hervez e gomzou me sur en respònto.

CHARLAMAGN.

Deut amàn, Chevalier, ma clèvin ho toare;
Me gred ervat ez oc'h eun den a galite;
Hoguen en assuranç, mar doc'h den vertuus,
Oc'h eus sur d'ho touguen eur marc'h zo courajus;
Rac-se lavarit din, me ho ped, den vaillant,
Ha c'houi er güerzfe din evit va niz Roland?

RENOD.

Mar doc'h var vâr a varc'h evit douguen ho ni,
Clasqit eun all, Charles; n'ho po qet va hini.

Digitized by Google

Ia, pa refec'h din goennou ho taoulagad,
Me a meus coulz-ha c'heni ezom deus eur marc'h mat;
Rac me a zo Renod, ha Boyard ê va marc'h,
Me a meus goneet ho curunen avoalc'h.
Me zispenno anei da bêa soudardet
Da ober dêe'h brezel ha d'oc'h oll Baroñet.

Renod a achap gant ar gurunod.

CHARLAMAGN.

O va zud! saillit oll varlerc'h an den mechant;
Mar mir va c'hurunen, me a varvo presant.

IDELON. Mont a reont var e lerc'h.

Achappet ê Renod, an den fall inhumen!
Me gred ê an diaoul a zo eus en douguen.

CHARLAMAGN.

Oh! den abominabl, execrapl hac impi!
Birviqen ne vouijes muioc'h va offanci
Evel a c'heus-te grêt bremàn, den disleal,
Pa c'hens din-me laeret va c'hurunen royal.
Evidòn-me a ell detesti va maleur:
Me garje birviqen ne vijen Ampereur.
Evit ma ne gavàn eure d'am c'housoli,
Me a gred e varvin gant arrach ha fûri.

ROLAND.

Va Eont Ampereur, mignon ar Francisien,
Hac Impalaer güirion var ar bobl nobl Romen,
Confortit ho calon humblamant, me ho ped.
Mar dê ho curunen gant Renod anlevet,
Biscoas ne goustas sur eun hevelep outrach
Qen qer d'ar bobl a Droa, a Rom hac a Gartach,
Vel ar gurunen-ze m'en assur da Renod.
Daouest peguen fur ê, en deus grêt eun tol zot,
Pa ê n'em deguiset evit hon affronti.
Ma vije n'em roet da anavout demp-ni,
Ni er bije miret eus nicun dioute,

Digitized by Google

Daouest d'o oll ardou ha d'o subtilite,
Da zont da friponi james ar gurunen,
En drouc dispit dêze ha d'o oll diaoulien.
Mes evit nep fortun ret ê n'em gouraji,
Ha c'hoas clasq ar voyen vit en em gonforti;
Rac-se ta, va Eont, crénvait ho calon,
Me rêi dêc'h en em venj eus a vibien Emon.

C'HOERZEGVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

AR CHEVALIER OLIER.

Qement-màn a ellomp oll da attribui
D'an ard diabolic eus ar sorcer Mogi,
A voa n'em deguiset en eun den aneien:
Renod a voa yaouanq hac ar marc'h a voa goen,
Ha pa voant evelse o zri n'em deguizet,
E voa impossubl demp o bea anaveet.
Mes evit qementse ne gollomp qet courach;
Ni a voerzo dêze assur o friponach.

IDELON.

Ma heuillfec'h va avis, Ampereur Charlamagn,
E yêfec'h d'ar Gascogn hep ober tam bargagn,
Gant eun arme ponner evit tenna rêson
Deus ar sorcer Mogis hac a vibien Emon.

CHARLAMAGN.

Ar resolution a zo grêt, va mignon,
Rac birviqen james ne ra joa va c'halon
Na vin en em venjet eus an dud milliguet
O deus dizenoret me ha va Baronet.

GALERAN.

Hon oll gontantamant hac hor brassa souhet
E sur hoc'h asista, Ampereur redoutet,

Digitized by Google

D'en em venj gant justiç eus a vibien Emon,
O deus hoc'h offancet en alies fêçon.
Birviqen ne oufen nompri peguen lies
O deus bet abuset demeus ho madelez;
Rac pa lazas Renod ho niz propr, va Roue,
Elec'h goulen pardon digant ho Majeste,
E voe qen orgouillus da zevel eur c'hastel
Gant resolution da ober dêc'h brezel.
Ebars er c'hastel-ze e voe crouguet Grifon
Ha difframmet Hernier hep nep remission;
Ha pa ne voa en Franç nep sourci a Renod,
E velàn ez ê bet qen iffrontet, qer sod
D'anlevi'r gurunen dre eur friponerez,
En esper ober demp confusion ha mez.
Rac-se e concluàn Renod hac e guender
A vo sur difframmet entre pêvar gartier.

CHARLAMAGN.

Orsus n'o gourdrouzomp pelloc'h dre hor c'homzou,
Mes greomp dê santout puissanç hon armeou.
Allòn eta, va zud, ret ê bremàn guervel
Hon oll drouplou hep faut da vale var Bourdel,
Da laqat ar siech var castel Montoban:
Ni ranqo en approu abars tri de amàn.
Dêc'h-u, va niz Roland, pa n'en doc'h qet couard,
E roàn-me ar soign demeus va avan-gard:
Cunduit mat anei evel den a galon,
Ha grit comz ac'hanoc'h en douar ar Gascogn.

ROLAND.

Majeste redoutet, me ho trugareca:
Deus ho commandamant me a meus ealz a joa,
Rac pell a zo e meus dezir bras em c'halon
Da zont d'en em approu eus bugale Emon,
Dreist peb tra eus Renod a zo ar mab ena,
Hac a zo brud dre oll er bed eus aneâ.

Digitized by Google

Me a garfe em be digant Doue ar c'hraç
D'en em gaont en bataill gant Renod faç a faç;
C'houi a velfe neuze, Baronet eus a Franç,
Dont prest da izellât deàn e arroganç.

OGER-DANOA.

Me bromet dêc'h, Roland, en presanç Charlamagn,
Qentoc'h eguet ma vo êchuet ar c'hampagn
E vo n'em bresantet dêc'h an occasion
D'en em approu avoalc'h eus bugale Emon.

ROLAND.

Rac ma int ho qerent, Oger, ê ho meulet?

OGER.

Ne lavaràn netra ne velfoc'h an effet.

CHARLAMAGN.

C'houi, Olier, pa oc'h camarad gant Roland,
It gant an avan-gard gantàn pareillamant.
Fouqes ha Ganelon, Galeraõ ha Ripus,
Idelon, Isakar, c'houi zo tud courajus;
Rac-se me ho suppli da vonet gant va ni,
Hac evel tud vaillant dent oll d'er secondi,
Evit m'hor bo ar c'hraç eur veach qent mervel,
D'en em venji demeus v'adversourien mortel.

ISAKAR.

Ampereur, ni a zo prest da obeissa.

CHARLAMAGN.

Sonit an trompillou evit en em renja.

Son a rêr an trompillou ha an tabourinou, hac e partier evit Gascogn.

SEITECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

ISAKAR.

Me gred parfetamant, Ampereur redoutet,
Ez omp bremàn assur tost da Vourdel rentet,

Digitized by Google

Rac me a vel duont castel caer Montoban,
Unan a grénva plaç zo ebars er bed-màn.

CHARLAMAGN.

Me ho ped, Autrone Olier ha Roland,
Da dostât d'ar c'hastel gant peb a rejimant;
Ha ni chomo amàn eun neubeut da repos:
Ne zavimp pavillon ebet evit fenôs.

OLIER.

D'oc'h oll gommandamant ni vo atao fidel:
Alòn eta, Roland, tostaomp d'ar c'hastel.

An avan-gard a dosta d'ar c'hastel; ar Roue a chom er c'hamp.

ROLAND.

Êru omp, Autrone, en qichen Balançon,
Amàn zo eur plaç brao a recreation;
Ne ouffe birviqen reposi hon arme
Güell eguet er plaç-màn, me a assur dêc'h se.
Posit an etandard, savit ar pavillon,
Hac en eur plaç huel exposit va dragon,
Da zisqüez da Renod hac ive d'e vreudeur
Ez omp deut da guerc'hat curun an Ampereur.
Rac me en tone ferm, dre va c'hourach ardant,
Dre va brec'h furius ha va c'hleze tranchant,
Qent eguet ma qüittain castel caer Montoban,
Ma ne ràn en laqat en ludu hac en tân,
Ha crouga prest eno ar pêvar mab Emon,
Ma rin dê eur veach anaont ac'hanòn.

Sevel a rer eur pavillon, hac e laqer eun dragon vargoure.

ISAKAR.

Cetu, Autrou Roland, savet ho pavillon,
Ha var ar beg huel exposet ho tragon;
A deir lêo tro vardro bepret en er güeler;
Me gred e vo souezet an dud eus ar c'hartier.

ROLAND.

C'houi euteur, Olier, arauc ma vo teval,

Digitized by Google

Dont hed un heur ganén er c'hoad da chasseal?
Neuze gant plijadur ni zeuy a ziabel.
Da gonsideri pis foudamant ar c'hastel,
Da c'hout ha ni velo en eun tu an andret
A ve ar facila evit e guemeret.

OLIER.

Lavarit din, m'ho ped, Autrou ar Prinç Roland,
Ne ve qet re hardi qüittâi hon rejimant?
Marteze hon absanç a ve caus da c'hoarvoud
Eun dra dreist-ordinal a rafe demp hirvoud.

ROLAND.

N'ho pet morc'hed ebet, va mignon Olier,
Amàn eus Autrone courajus ha fier,
Hac a deuy da zifen fidel hor pavillon:
Me ro dêc'h ar garg-se, Fouqes ha Ganelon.

GANELON.

Autrone generus, mar fell dêc'h pourmeni,
Evit fet qementse ec'h allit mont hardi,
Rac ni laqai eves etro pad hoc'h absanç
Ne êruo nep troubl gant an arme a Franç.

OLIER.

Demp da ober eun dro eta, va c'hompagnon.

RIPUS.

Ha ni, demp, Autrone, ive d'hor pavillon.

TRIVAC'HVET DIALOG.

RENOD, E VREUDEUR, MOGIS *hac o zud.*

RENOD *d'e bried* :

Salud, va fried qer, ha dêc'h oll, va breudeur,
Êru omp c'hoas er guêr dre c'hraç hon Redempteur;
Ha grêt ganemp eun tol zo da gomz aneàn:
Seit curunen Charles em pouvoar ar vech-màn.
Pa velit-ta anêi me a zonj er c'hredfet;

Digitized by Google

Tromplet è bet Charles qercouls hac e Brincet.

CLERA.

Assurit, va fried, ha c'houi ive, Mogi,
Ni hor boa ac'hanoc'h calz demeus a sourci.

RICHARD.

Ah! ra vo beniguet ar moment hac an heur
Ma oc'h var ar bed-màn ganet, Renod; va breur.
Biscoas na Scipion, Alexand na Cesar,
En o oll vaillantis n'en dint bet dêc'h-u par.
Ne dalfe qet e nac'h, ni hor boa calz a nec'h,
Va breur ha va c'hender, abalamour sur dêc'h,
Rac aon dre eur maleur e vijec'h anaveet,
Pa ne voac'h nemet daou ne vijec'h qemeret.

RENOD.

Nan, nan, va breur Richard, mad ec'h ellit credi
En qeit ha ma vo sur eus hor sicour Mogi,
Ha va marc'h mad Boyard ive eus va douguen,
Ne vimp qet ar goassa gant hon adversourien.

AR SECRETOUR.

Autrou an Duc Renod, ha c'houi oll, Autrone,
Gant ho permission e meus ar volonte
Da lavarat eun dra a zo güirion mourbet;
En assuri a ràn, dre ma meus er güelet.
Mar oc'h eus goneet er guær eus a Baris
Curunen ar Roue dre eun tol vaillantis,
E voar n'em resolvet qent eguet pell amzer
D'e güerza dêc'h, Renod, eur pris a bêoc'h qer.
Ar Roue Charlamagn hac e oll Baronet
A zo ar veach-màn a grenn n'em resolvet
D'ober dêc'h ar brezel etro pad ho pue:
Biscoas ne voe Roue qer fachet ha ma è.
Gant eun arme nombrus è deut an Ampereur
Er Gascogn da combat ha c'houi hac ho prudeur;
Anfin, da ober dêc'h eun hevelep brezel:

Digitized by Google

Laqet ê ar siech dija var ho castel;
Hac evit ma voefot e comzàn gant rêson,
Ha c'houi a vel duont savet eur pavillon?

MOGIS.

Güir avoalc'h a lavar; me anav an ansagn:
Ennont zo da Roland idol bras Charlamagn.
Roland a lavaras gant gloar hac arroganç,
En presanç ar Roue hac an Tadou a Franç,
Ne c'houlenne nemet hepqen occasion
Evit en em venji deus a vibien Emon.
Roland hac Olier o deus an avan-gard,
Gouscoude e velàn ez int bet qen apard
Da vont qen orgouillus er c'hoad da chasseal,
Ha bea confiet o ansaign en re all;
Anfin qer superb int, ma teuont da gompren
N'en dê qet an douar mui evit o douguen.
Ma sentfec'h diouzòn bremàn, va c'hendervi,
Ni rafe da Roland c'hoas sur eun troatad fri;
Rac mar gallomp eur vech discar o favillon,
Hep nep difficulte ni hor bo o dragon,
A zo en aour massif hac a dal sur ar boan:
Terrubl e luguernfe var castel Montoban.

ALARD.

Hoc'h avis a zo mad, va c'hender courajus,
Qementse a gafen a ve avantajus;
Ma halfemp eur veach attrap dragon Roland,
Certen en defe mez ha calz a nec'hamant.
Ha c'houi a zo contant, lavarit, va breudeur,
E rentfemp ar zalud da dud an Ampereur?
Nemet an avan-gard n'en deveus c'hoas placet,
Hac e meus ar greden a repousfomp abret.

CLERA.

Ma heuillfec'h va avis, Renod, va fried qèr,
N'en em exposfec'h qet da guement a zanjer:

Digitized by Google

Chommit en ho castel ha serrit ar persier :
An nep a deuy d'ho clasq a gavo o affer.

RENOD.

Chommit en ho repos en castel Montoban,
Ha laqit eves mat deus ar gurunen-màn :
N'ho pet qet a zourci ganén, va fried qèr ;
Sònjit ec'h ouzomp mat petra zo da ober.

CLERA.

Doue d'ho preservo deus anui, va zud qèr ;
Ne vin qet hep sourci qen a viot er guêr.

RENOD.

Alòn, demp-ta buan, va zud, secretamant
Da c'hout ha ni allo trapout dragon Roland.
Rac-sè, va mignonet, ne boeltronit hini :
Mar santont ac'hanomp e vo ret combatti.

Avanç a reont entrezec ar pavillon.

GUIÇHARD.

Nebon, va breur Renod, eus se bet disourci,
Ni deuy d'en em venji demeus hon enemi.

FOUQES.

D'an armou oll, va zud ! cetu ni surprenet ;
Ma na laqomp eves ez omp oll qemeret.

GANELON.

Piou zo êru aze, ma crier d'an assot?

FOUQES.

Ar sorcer bras Mogis hac e guender Renod.

RENOD.

Ha sònjal arit-u, forbanet hep calon,
Donet d'hor sujedi er vrô eus ar Gascogn?
Goell e vije bet dêc'h assur chom en Paris,
Rac birviqen ac'hann n'en deet var ho qis.

IDELON.

Evit qement a rit eus hor gourdrous, Renod,
Oc'h eus bet ajisset assur evel eur sod,

Digitized by Google

Bea n'em deguizet dre art ar sorcères,
Laeret curunen aour an Ampereur Charles;
Qementse a disse coustout dêc'h ho pue:
N'oc'h eus qet a respet evit tud ar Roue!

GUICHARD.

Da betra respecti an nep n'hon respect qet?
N'ouffe qet ober demp goass eguet en deus grêt.
Ha c'houi, poeltronet fall, divoallit ho croc'hen;
En em renta ranqit, pe ferm en em difen.

GALERAN. Commança ra ar gombat.

En em zicouromp mat, m'ho ped, va mignonet,
Pe ez omp en danjer da vea qemeret.

RENOD.

Alòn, va mignonet, redoublomp a gourach;
En em renta rancont, pe c'hoari poeltronach.

GALERAN.

Ra veo milliguet Roland hac Olier,
Na deuont d'hor sicour p'hon eus brassa affer.

RICHARD.

Vit disqüez da Roland e meus er bisitet,
Me zigaço ganén e zragon alaouret.

Discar a ra ar pavillon, hac e tigaç an dragon gantàn. Ar musiq a c'hoari evit annonç an triomph.

GALERAN.

Oh! tud abominabl! lest ganemp hon dragon,
Ha ni yêlo ganêc'h assur evit rançon.

RICHARD.

Ne zeus rançon ebet evidoc'h, poeltronet;
Hoguen me vel ervat penos ez oe'h scarzet.

RENOD. Ar Francisien en em zoveta.

Evit hor plijadur hon eus grêt qement-màn:
Demp oll joaüssamant da gastel Montoban.
Eno pa vimp rentet ni blanto an dragon
En eur plaç hac a rêi da dud Charles eston.

Renod a boz an dragon var castel Montoban.

Digitized by Google

NONTECVET DIALOG.

ROLAND, OLIER, FOUQES, GANELON, *etc.*

ROLAND.

Me lavar, Olier, e zeus grêt eur burzud:
Me gred ê Montoban qemereṭ gant va zud,
Rac me vel va dragon plantet var ar c'hastel:
Ar vech-màn, m'en assur, ê achu ar brezel.

OLIER.

Ar c'hontrol ê zo grêt, e meus aon, va miguon,
Rac cetu d'an douar laqet hor pavillon.

FOUQES.

Lavarit, Autrone Roland hac Olier,
Ha c'houi oc'h eus tizet nemeur eus a gibier?
Mad ê bet ho chasse, me gred en güirione,
Mar tal ar pez oc'h eus collet amàn hirie.

ROLAND.

Petra zo c'hoarveet? Lavarit, Ganelon.

GANELON.

N'el lavarin qet dêc'h. Ha c'houi vel ho tragon
Zo laqet gant Renod var castel Montoban?
Souezet vo ar Roue pa velo aneàn.

ROLAND.

Penos, tud execrabl! Fouqes ha Ganelon,
Hac oc'h eus bet lezet anlevi va dragon!...
Me am boa confiet ennoc'h va rejimant;
Mes c'houi vo punisset, poeltronet insolant.

FOUQES.

Eun den pa ve forcet n'en deus qet a lezen.
N'hor boa sourci abet demeus an draitourien
P'o deus hor surprenet etal ar pavillon;
Ni zònje voamp maro oll hep remission.
Ma carjec'h bea bet ganemp chommet amàn,

Digitized by Google

Ne voa qet ho tragon var castel Montoban.

ROLAND.

Petra rin-me bremàn? lavarit, Olier;
Me meus aon na goein, allas! en disesper;
Pa zònjàn bars en dro zo c'hoariet din-me,
Ne gredin birviqen mont dirac ar Roue.

OLIER.

Ret ê n'em gonsoli, va c'hamarad fidel:
Qement-màn a zo oll fortuniou ar brezel.
Ha ne ouzoc'h-u qet nep a heuill an arme
A zo hirio o coll ha varc'hoas o c'hone?

ROLAND.

Anfin, crena a ràn gant ar vorc'het ha spont.
Penos n'em bresantin-me dirac va Eont?

RIPUS.

Hoc'h Eont a voar ze qercoulz hac ar re-all,
Penos en qement-màn eus chanç dreist-ordinal;
N'em gonsolit, Roland, me ho ped evit se:
Grêt e vo hoc'h accord en qever ar Roue.

ROLAND.

Me ho ped humblamant, Autrou Comt Idelon,
Dre ma oc'h den fidel ha d'am Eont mignon,
Da vont, me ho suppli, da lavarat deàn
Penos ê c'hoarveet ganén ar maleur-màn.

IDELON.

Autrou ar prinç Roland, p'am deputit da ze,
Me rayo hoc'h accord en qever ar Roue;
Rac-se n'em gonsolit, Roland hac Olier.,
Me rento dêc'h respont hep dale pell-amzer.

ROLAND.

Ha ni en em dennomp en plaç ar pavillon,
Da c'hostos ar respont en devo Idelón.

FIN EUS AR BÊVARE ACT.

Digitized by Google

PEMPET PROLOG.

Compagnunez santel, vertuus ha discret,
Me ho ped da exerç c'hoas ho paciantet,
Hac e velfoc'h ar suit demeus an Dragedi,
Nemet ne rafen dêc'h re demeus a anui.
Güelet oc'h eus dija Renod an den vaillant
E c'hoari dilijant eun tol brao da Roland,
Qen a voe qer mezus rentet Roland gant ze,
Ne grede qen certen mont dirac ar Roue.
Mar boe trompet Roland gant bugale Emon,
Pa vel var Montoban exposet e zragon,
Ar Roue Charlamagn a voe guyé, d'am avis,
O sònjal o devoa grêt e dud vaillantis.
Pa glêvas Charlamagn gant ar Prinç Idelon
E voa êt an dragon gant bugale Emon,
E voe qen dispitet, qer connaret certen,
Ma sònjas er moment qüittat e gurunen.
Alafin e c'houlen avis eus e Brincet
Petra voa da ober eus eur seurt coqinet;
Ma ne alje qet dont d'en em venji oute,
E tonas breffamant e colje e vue.
An oll en general a roas o avis
Evel ma ententent, pepini en e c'his.
Ma conclujont neuze en o ompinion,
Nonpas c'hoari dre nerz eus bugale Emon.
Goude calz a guzuill e voe deliberet
E c'hoarijent subtil eus o enemiet.
Gouzout a rit ervat penos Renod-Emon
En devoa eureujet c'hoar ar Roue Yon?
M'o devoa ar soupçon, darn a dud ar Roue,
E vije sur Renod souverein varneze.
Rac-se e conseilljont ar Roue a C'hascoign
Da zont da drahissa ar pêvar mab Emon,
En eur livra anê d'ar Roue eus a Franç,
Ha clasq o revina, hep caout nep consciançe.

Digitized by Google

Ar gambr ma voe sinet ar c'homplot infernal
A voe rentet qen du evel eur chiminal,
Evit disqüez d'an oll, dre exempl evidant,
Ne dleer birviqen güerza an innoçant.
Cetu ar Bempet Act amàn, Auditoret,
Me ho ped da exerç c'hoas ho paciantet,
Ha ni rêi hor possubl vit ho renta contant:
Mont a rêr da gommanç ebars en eun instant.

ACT V.

Qenta Dialog.

Charlamagn *hac e suit a antre, hac a lavar:*

Arça, va mignonet, pa omp n'em disqüizet,
Demp-ta bremàn da glasq ar plaç hac an andret
Pehini a ve propr da repos hon arme:
Tostaomp-ta da gaout va niz Roland ive:

Güelet a ra an dragon var castel Montoban, hac e crigant jea:

Ra vo ta ar moment hac an heur beniguet
Ma ê var ar bed-màn va niz Roland ganet!
Qemeret ê gantàn castel caer Montoban,
Rac me vel e zragon var an dourel bremàn.

Idelon.

O Sir! ar c'hontrol ê zo sivoas c'hoarveet:
Ho niz, ar Prinç Roland, a zo bras glac'haret,
Balamour d'eur maleur zo êruet gantàn;
En de coulz hac en nôs ê glac'haret bremàn.

Charlamagn.

Petra zo c'hoarveet? Lavarit, va mignon.

Idelon.

Me lavaro dêc'h, Sir, gant ho permission.
Goude bea ganemp savet ho pavillon,
Vit ma vije güelet gant oll bobl ar c'hanton,
E plantjomp var ar beg hon dragon alaouret,

Digitized by Google

Evit m'elje an oll tro vardro e velet.
Roland hac Olier o devoe bolonte
Da vont ebars er c'hoad da ober eur chasse.
Renod hac e vreudeur, entro pad o absanç,
O deus hon attaqet gant qer bras violanç,
Anfin m'o deus dre nerz an dragon anlevet,
Ha ni bet oll en poent da vea qemeret.
Cetu aze'r sujet, Impalaer puissant,
Ma ê qer glac'haret ho niz ar Prinç Roland,
Ha ne gredfe biqen dont sur en ho presanç,
Hep bea goulennet diganêc'h assuranç.

CHARLAMAGN.

Petra dal din bea Ampereur ha Roue?
Nemet an eil maleur ne meus var eguile.
Pa zonjàn insolanç Renod, an den impi,
Ne dalfe qet e nac'h, e fell din connari.
Possubl ve, va Doue! penos eur veach e'hoas,
N'ho pe qet madelez da ober din ar c'hraç
Da zont d'en em venji deus a vibien Emon,
Pere ne reont din nemet confusion!
Va mignon Idelon, lavarit da Roland
Dont d'am c'haout hep dale en penn e rejimant:
Asssurit aneàn e meus er pardonet,
Mes gant ma vo furoc'h en amzer da zonet.

IDELON.

Ia, Sir, me ray ze, ne vo nep manq abet.

Sortial a reont.

EILVET DIALOG.

ROLAND *hac e Officerien.*

IDELON.

Qêlou mat zo, Roland, deus abeurs hoc'h eont.
Rac-se, deut d'e gavet, me ho ped prest ha pront;

Digitized by Google

Me gred en deveus c'hoant da ober conferanç,
Rac se-ta deut d'e gaout m'ho péd gant dilijanç.

ROLAND.

Demp-ta buan, va zud, da gomz eus ar Roue,
Rac aon dont d'e facha, en eur dont da zale.

Roland a barti da vont da c'houlen pardon eus e-Eont.

TRIVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

ROLAND.

Pardon a c'houlennàn, va Eont admirabl:
Me a anzav va faut, me voar ez òn coupabl
Da vea dilezet ganén va rejimant:
Mes me a bromet dêc'h, Impalaer puissant,
E vìn certen furoc'h en amzer da zonet,
Eguet ma òn-me bet en hinl tremenet.
Atao e meus clêvet tud fur e lavaret:
Goella sqient a zo ê ar sqient prenet.
Mar en deus grêt Renod dìn eun tol friponach,
Me dacho d'e bêa, rac me n'òn qet eul lach.
Mar en devoa dezir da guemer va dragon,
E tleye en essât pa voan em pavillon,
Ha nonpas e guemer dre eun tol lachete;
Hoguèn me en tou dêc'h, me bêo deàn ze.

CHARLAMAGN.

Evit ar veach-màn oc'h excusàn, va ni;
Gouscoude eur vech all ne vit qet disourci;
Bras oc'h disenoret gant bugale Emon,
O vea m'o devetis anlevet ho tragon.

FOUQES.

Ampereur Charlamagn, ha c'houi, Tadou a Franç,
Me lavaro eun dra gant calz eus a grevanç,
Penos e meus aòn bras ne alfomp birviqen

Digitized by Google

Gallout en em venji deus hon adversourien;
Rac ouspen ma int-tud courajus ha vaillant
A guement a gafet dindan ar firmamant,
E màn ganté Mogis, ar subtila sorcer,
A ra ar pez a gar dre ardou Lucifer.
Mar o deus an dragon, ar gurunen ive,
Ez ê certen Mogis ê a ra qementse:
Ha dre art pe dre nerz e rint moyen bepret
Evit hon revina, me gred se assuret.

ISAKAR.

Güir ê, Fouqes, ar pez a lavarit bremàn:
Biqen dre nerz ne ve qemeret Montoban;
Rac ma voa Rochefort plaç crén hac imprenabl,
Montoban zo crénvoc'h, ze zo d'an oll güiabl.

NÊM.

Sir, va güir Ampereur, me meus ar volonte
Da lavarat eun dra bremàn d'ho Majeste,
Pini a zeblant dìn a zo ar güir voyen
Da zont d'en em venji deus hon adversourien.
Pa na eller dre nerz, ê ret dre finesse
Essât stigna eur pech d'ar botret subtil-ze.
Rac-se e ven avis dêc'h, Ampereur güirion,
Da gaç ambassadour betec ar Roue Yon,
Da gommandi deàn, hep ober tam caqet,
Ma na gar renta dêc'h crac hoc'h enemiet,
En deus bet repuet en e Rouantelez,
En er greot captif epad e oll vuez.

CHARLAMAGN.

Ah! Duc fur ha prudant evel eur Salomon,
Hoc'h avis a blij dìn, bet assur, va mignon;
Mar am be ar victor var va adversourien,
E vo c'houi a vo caus, ha nonpas hini qen.
Ret ê caç eun expres betec ar Roue Yon.
Orsus eta, Ripus, c'houi a zo va mignon,

Digitized by Google

Rac-se ho teputàn evel eun den fidel
Da vont bremâ-zouden bete'r guær a Vourdel
Evit, demeus va feurs, lavarat da Yon
Ma na gar renta dìn ar pêvar mab Emon
En deus bet repuet ebars en e zouar,
Me en tou dre va sceptr, me rêi deàn glac'har,
Rac me er chasseo deus e Rouantelez,
A deuy d'en exila epad e oll vuez.
Mes mar car o renta em pouvoar, me bromet
E vo Yon ha me hon daou güir vignonet:
Me stago eun duche deus e Rouantelez,
Ma car dont da ober hervez va holontez.

RIPUS.

Roue nobl ha vaillant, gant joa vras em c'halon
Me rêi en ho reqet prest ar gommission;
Rac ma nê qet Yon realamant traitour,
Ec'h alfe renta dêc'h certen hoc'h adversour.
Mes qent se gouscoude bea a meus douetanç
Abalamour ma eus entreze alianç,
Marteze e rayo Yon difficulte
Da accepti rêi dêc'h ho coulen, va Roue.
Mes anfin, me glêvo petra a lavaro.
Adieu dêc'h, Autrone; qen a vo en distro.

CHARLAMAGN.

Ha ni en em dennomp, va zud, d'hor pavillon,
Da c'horto ar respont hor bo digant Yon.

PÊVAREVET DIALOG.

AR ROUE YON, EUR PAZ, EUR SECRETOUR.

YON.

M'ho ped, va Secretour, va mignon qer Goustard,
Deut da anzao ouzin ha ne ve qet couard,
Hac én a zo güirion eun dra a meus clêvet,

Digitized by Google

Penos ê Charlamagn er Gascogn antreet
Evit livra combat d'ar pêvar mab Emon;
Mar dê güir qementse, ô pebes rann-galon!

GOUSTARD.

Assurit, va Roue, ze a zo güirione;
Biscoas ne voe güelet eun terruploc'h arme
Evel zo er Gascogn abaoue tri devez,
Hac a zo, a glêvàn, d'an Ampereur Charles.
Laqet ê ar siech var castel Montoban;
Me gred en bêr amzer o devo aneàn
Renod hac e vreudeur hac o c'hender Mogi.
Daouest eta penos e vo an disparti:
Diouz a c'hoarveo em bo qeuz da Renod...
Mes me a vel o tont d'hor c'havet eun herot.

RIPUS.

Salud, Roue Yon, a C'hascogn Souveren,
Me deu d'ho caout abeurs Roue ar Francisien,
Evit lavarat dêc'h eun dra ne ouzoc'h qet;
N'ho po qet calz a joa me gred eus e glêvet.

YON.

Autrou'n Ambassadour, me zo ho servicher;
Lavarit ho peach ebars en langach bêr.

RIPUS.

Ne douetàn qet, Sir, penos oc'h eus clêvet
Ez ê ar Roue Franç er Gascogn antreet
Evit rêi ar brezel da vugale Emon,
O deus en offancet dreist muzur ha rêson.
Rac-se ôn deputet bremàn, Roue Yon,
Da zonet da ober dêc'h eur sommation:
M'ho po-u da renta d'ar Roue deus a Franç
Ar pêvar mab Emon en brassa dilijanç.
Ma ne rit an dra-ze, en deus touet penos
Ne lezo birviqen ac'hanoc'h en repos;
E teuy d'ho chasseal deus ho Rouanteles,

Digitized by Google

Hac ho rento captif etro pad ho puez :
Er c'hontrol, mar qirit dont d'o livra deàn,
E vo sur ho mignon, me en tou dêc'h amàn,
Hac e teuy da gresqi c'hoas ho couarnamant
Demeus a eur brovinç a roy dêc'h a bresant.

YON a goe casi semplet, hac a lavar :

O qêlou maleürus, horrubl ha violant!
O Doue, va C'hrouer, na pebes nec'hamant!
Eus e glêvet ez ôn rentet dall ha bouzar,
Ha ne meus qet a nerz da chom var an douar.
Possubl ve, va Doue, e ven-me qen ingrat
Ma teufen da renta an drouc evit ar vat!
Dont da vea traitour a ve dîn horrubl mez,
Nep en deus delivret dîn va Rouantelez!
Né dalfe qet e nac'h, ho peach, va mignon,
En deus scòet eun tol marvellus em-c'halon.
Ho comzou zo garo, violant, divergont;
N'en dê qet tra facil rêi dêc'h bremàn respont.
Rac-se ho supplian, Autrou'n Ambassadeur,
D'en em gavet amàn vardro diou pe deir heur,
Mac'h allin, consulti ervat va afferiou,
Ha me roy dêc'h respont ebars en bêr gomzou.

RIPUS.

Var ze, Roue Yon, me ya da zortia.
Adieu a lavaràn, qen a vo-ta bremâ.

YON.

O qelou horerus, inhumen ha barbar!
Me a garfe bea en calon an douar,
Rac neuze ne ven qet en obligation
Da oblija Charles eneb mibien Emon.

GOUSTARD.

Sir, inutil ê dêc'h donet da zeplori :
Hervez medi'n affer ê ret deliberi
Petra zo da respont d'ar Roue deus a Franç :

Digitized by Google

Ennes zo eun affer demeus a importanç.

YON.

Clêvit, va Secretour, me ho ped da vonet
Bremà-zouden vatan da gavet va C'homtet;
Ha grit dê dont ganêc'h ractal en dilijanç,
Rac c'hoant a meus da gaout ganteeur gonferanç.

GOUSTARD.

Ia, Sir, me rêi ze en ho contantamant:
Me ya da bartial bremàn bars en instant.

YON.

Me ho ped, va Fajet, pa omp hon tri amàn,
Da zont da lavarat hoc'h avis din bremàn,
Petra meus da ober demeus ar seurt qêlou;
Mar trahissàn Renod em bo calz hirvoudou.

AR C'HENTA PAJ.

Ne gredàn qet e ve den, Sir, Roue Yon,
A rofe dêc'h conseill da ober trahison,
Dreist peb tra da Renod zo ho qar aliet,
Hac en deus servich vad, va Roue dêc'h rentet.

Goustard a zorti, hac a antre eur moment goude gant ar C'homtet.

PEMPET DIALOG.

AR ROUE YON *hac e suit a antre, hac a lavar:*

Autrone va C'homtet, avancit ho paziou,
Me meus da gonferi ganêc'h eur goal guêlou,
Pehini a gonsist en ruin mibien Emon,
P'otramant va hini, n'e zeus qen qestion.
Ar puissant Charlamagn, Ampereur ha Roue,
En deveus digasset eur c'hannat em bete,
Hac en deveus roet din eur sommation,
Ma na garàn renta ar pêvar mab Emon
Ebars entre daouarn an Ampereur Charles,

Digitized by Google

E teuy d'am chasseal deus va Rouantelez,
Hac em rentó captif epad va oll bue:
Deliberit, va zud, bremàn var guementse.

GODEFROA.

Ganêc'h òn soùezet terrubl, Roue Yon,
Pa c'houlennit conseill da ober trahison;
Dreist peb tra eus Renod pehini zo ho qar,
Dre ma ê ho preur-caer evel pried d'ho c'hoar.
Oh! ne veritit qet an hano a Roue,
Mar consantit biqen trahissa ho ligne.
Me ho ped, va Eont, d'ober reflexión:
Pa rentas Renod dêc'h ar Sarazin Bourgogn,
E prometjoc'h deàn en presanç ho Comtet
Er sicourjec'h fidel eus e enemiet;
Rac-se pa ne fell dêc'h bremàn bea leal,
Roit dê o c'honje da vont en eur vrô all;
Pa ne vint qet dindan ho tomination,
Ne ranqfoc'h qet respont a vugale Emon.

MONBANDEL.

Eur proverb a lavar pell zo eus a amzer,
È essoc'h lavarat eguet n'en dê ober;
Mes me all lavarat, Autrone, gant rêson,
N'ell qet en em excus biqen ar Roue Yon.
P'en deus mibien Emon en e vrô repuet,
Ne dle qet permetti e vent sur trahisset,
Dindan boan da vea discaret e guæriou,
Ha laqet ar ravach var e oll zouarou,
Ha c'hoas memes en taill da vea distrujet;
Cetu petra a zo: deus-tu deliberet.

HECTOR.

Ha possubl ve penos e vemp qen dinatur
Ma rentfemp eun affront evit eur blijadur!
Servich vras a rentas demp bugale Emon,
O tont d'ho delivra deus a zaouarn Bourgogn;

Digitized by Google

Ma heuillit va avis, me lavaro hep mez,
Na refoc'h qet seblant a c'hourdrouzou Charles,
Qeit a ma vo Renod hac e dud en bue,
Ne vezoc'h qet goassoc'h, credit se, va Roue;
Ha memes oblijet oc'h ive d'o zicour,
Dindan boan da vea disleal ha traitour.

AR C'HOMT ANTON.

Me a lavaro dêc'h, Autrone, gant rêson,
Peagoulz ec'h allit asista hor mignon:
Er zicour a ellit, me lavar dêc'h penos,
Pa n'en doc'h qet ive interesset er gaus;
Mes mar be eun affer eus ho propr interest,
Ec'h allit en instant en em denn a boan prest.
Ni zo interesset en ze coulz ha Renod:
Chom en poan evit den a ve demp eun dra zod.
Rac-se ta, va Roue, me a zo avis dêc'h.
Na chomfec'h evit den er bed ebars en bec'h;
Tachit rêy e c'houlen buan d'an Ampereur,
Hac ho caro bepret fidel evel eur breur.

AR C'HOMT D'ANJOU.

Anfin, coulz ê abred evel a ziveat;
Perissa a ranqont, ze a ouzer ervat:
Coupabl ê sur Renod laza'n tî ar Roue
E niz prop Bertelot dre eun tol lachete.
Evit se n'en dint qet en em humiliet,
Mes en em laqet int evel tud revoltet
Da zerc'hel daouzec vla ha davantach brezel
D'ar Roue Charlamagn zo o Frinç naturel.
N'eller qet lavarat certen gant güirione
Peguement int coupabl en andret ar Roue.
Rac-se me a ro dêc'h avis mat evit se,
Penos ne dleit qet ober difficulte
Evit renta mibien Emon d'ar Roue Franç;
Rac mar daleit c'hoas, neus mui a esperanç.

Digitized by Google

YON.

Cetu grêt ar c'honseill hac ar gonclusion,
Hac ar muia moeziou zo vit an drahison !
O va breur-caer Renod! forcet òn ar vech-mâ
Da livra ac'hanoc'h d'oc'h adversour brassa.
Biscoàs sur trahison ne voe qen inhumen;
Hoguen eun den forcet n'en deus qet a lezen,
Oll oc'h eus, Autrone, hoc'h avis lavaret;
Mes me a ranq ive güelet petra zo ret:
Sortiit eun neubeut, me ho ped, Autrone,
Ma valancin ervat ar gaus a bep coste.

AN EIL PAJ.

Me ho ped, va Roue, confortit ho calon,
Rac, hac ho pe livret ar pêvar mab Emon
Entre daouarn Charles, ar Roue deus a Franç,
Ne ve qet c'hoas capabl da ober dê offanç;
Rac an Tadou a Franç a zo oll qerent dê,
Hac a rêyo o feoc'h en qichen ar Roue;
Hac int deus o c'hoste zo tud ar vaillanta,
Hà ne vo qet êzet sur dont d'o distruja.

YON.

C'houi, va Fajic bian, am c'honsol ar muia.
Rac-se, va Secretour, commancit da scrifa;
Rac me meus ar gredanç evit nep trahison
Ne êruo, me gred, gant bugale Emon.

AR SECRETOUR.

Lavarit, Sir, petra a laqin da guenta.

YON.

N'em laqit qet en poan, me a ya da zicta.
Scrifit aze qenta d'ar Roue deus a Franç
Penos er saludàn gant calz a gonsecanç,
Ha da c'horto ma yin ebars em personach
Da renta humblamant d'e Vajeste homach,
E teuàn dre va scrit da demoigni bremàn

Digitized by Google

Ê va brassa dezir bea mignon deàn;
Ha p'am ped da livra deàn en bêr termen
Ar pêvar mab Emon, e voall adversourien;
Deus a greiz va c'halon m'en em oblij da ze,
Moyenant ma talc'ho fidel d'e bromesse.
En plenen Vocouleur vo ar plaç assinet
Ma o rentin varc'hoas o fêvar disarmet,
Sepet da viana hepqen o c'hlezeyer,
Brancou glas en o dorn vit m'o hanavefer;
Pa vint rentet eno er guis-se disarmet,
Ec'h alloCharlamagn êzet o c'hemeret.
Cetu-aze ar pez am boa c'hoant da sérifa:
Deut amàn, Secretour; me a ya da sina.

Da Ripus, pehini a antre:

Clêvit, Ambassadour: lavarit d'ar Roue
Penos e ràn peb tra hervez e volonte.
Deit... cetu va-lizer: m'ho ped d'e rêi deàn.
Accomplisset e vo ar pez a zo ennàn.

RIPUS.

Me ho trugareca, Roue nobl ha güirion;
Pa e meus va mennat ê joaüs va c'halon:
Me a ya da annonç qementse d'am Roue.
Adieu dêc'h eta, Sir, gant peb humilite.

Sortial a ra, hac ar C'homtet a antre.

YON.

C'houi oc'h eus, Autrone, roet conclusion
Ma vije trahisset ar pêvar mab Emon;
Rac-se e cunduoc'h Renod hac e vreudeur
Varc'hoas vardro creiz-de da blenen Vocouleur:
Eno e rêi Charles neuze da ambusqi
Eun daon-c'hant den armet evit o assommi.

AR C'HOMT ANTON.

Ia, Sir, ni rêyo evel a leveret,
Hac ar ganfardet-se a vo sur attrappet.

Digitized by Google

YON.

Demp oll da Vontoban, hoguen beit secret.
Rac arabet e ve e vouife den abet.

C'HOEC'HVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

RIPUS.

Distro ôn, va Roue, deus va c'hommission;
Bet e meus eur respont digant ar Roue Yon.
Cetu amâl lizer en deus bet roet din.

CHARLAMAGN.

Roit-àn din, Ripus, evit ma el lennin.

Goude bea lennet al lizer.

Cetu ni en hon tol bremàn, va mignonet,
Rac ar Roue Yon en deus din promettet
E rento din varc'hoas Renod hac e vreudeur,
Varc'hoas, oll disarmet, en plenen Vocouleur!
Rac-se e ranqo mont bremàn daou rejimant
M'hor bo, beo pe varo, ar pêvar den mechant.
C'houi gunduo unan, Fouqes de Morillon,
Hac e yêlo ganêc'h Ripus ha Ganelon;
Galeran, Isakar, hac ar Prinç Idelon,
A yêl ive ganêc'h, pa int tud a galon.
Ha c'houi, Oger-Danoa, zo ive den vaillant,
Me a ro dêc'h ar garg eus va eil rejimant,
Hac a yêlo ganêc'h evit ho secondi,
Ha Nêm, ha Salomon, Richard a Normandi;
Rac-se nep en deus c'hoant da vea va mignon,
A ranco renta din ar pêvar mab Emon.

OGER-DANOA.

Ni a rêi hor possubl ma veont qemeret,
Petra benac ma int tud courajus meurbet.

Digitized by Google

CHARLAMAGN.

Grit eta ho tever, m'ho ped, va mignonet:
Ni a ya da bourmen; rac-se beit secret.

OGER-DANOA.

Demp eta, mignonet, da blenen Vocouleur,
Da c'hout ha ni allo contanti'n Ampereur.
Mar galler eur veach qemer mibien Emon,
Neuze e vo rentet assur yac'h e galon.
Marchit arauc, Fouqes, pa oc'h eus mui a dud,
Ha ni a yêl varlerc'h ive hep ober brud.

FOUQES. Mont a reont en hent.

Arça, n'em arrêtomp amàn, va mignonet;
Êru omp ar vech-màn er plaç hac en andret
El lêc'h ma voa roet an assination
E vije rentet demp ar pêvar mab Emon.
Ma ve c'houi a heuillfe, Oger, va zantimant,
E separfemp bremàn en daou hon rejimant:
Mont unan d'ar penn-ont, eguile d'ar penn-màn,
Hac e chomfemp cuzet el lann vras-mâ bremàn,
Ha varc'hoas, hep nep manq, pa velimp o tonet
Renod hac e vreudeur evelse disarmet,
Ne veomp qet couard d'en em strinca varne,
Mes destumomp anê en creiz hon diou arme,
Ha ni o c'haroto eguis güir forbanet,
Hac e vint evelse d'ar Roue presantet.

RICHARD A NORMANDI.

Afei ia, Fouqes, c'houi lavar güir bremàn;
Rac-se, ît-u duont, ha ni chommo amàn,
Ha neuze-ta varc'hoas ar c'henta o güelo,
A rai d'an trompillou son amàn tro vardro,
Ma saillfomp assambles da guemer anêze:
Ne oun ha-ni allo re facil ober ze.

GALERAN.

Tavit-ta gant ar vez. Penos, ha c'houi a gred

Digitized by Google

E rezisto pêvar eus daou-c'hant den armet?

NÊM.

Qent ma vint qemeret, me a bromet dêc'h se,
E vo henq al lann-màn, daouest peguer bras ê.

SEIZVET DIALOG.

RENOD *hac e dud a antre, hac a lavar:*

Me gred bremàn Roland hac e eont Charles
O deus ar veach-màn leiz o c'hroc'hên a vez,
O velet o dragon var tourel Montoban:
Poan galon o deus sur pa velont aneàn.

AR SECRETOUR.

Ne zeus lec'h da laqat douetanç ebars se;
C'hoariet hon eus dê eun tol subtilitè.
Hoguen, Autrou Renod, clêvit-ta eun affer:
Yon hac Emonet a zo êru er guêr,
Ho taou mabic bian a dî o maguerez,
Brava daou grouadur zo o touguèn buez.

RENOD.

Ho! ho! êru ez ê d'ar guêr an daou ganfard?
Qerc'hit-e, m'o güelfomp, me ho suppli, Alard.

ALARD.

Me ya d'o c'herc'hat dêc'h gant calz a blijadur,
Evit o renta dêc'h hep dale, m'en assur.

Digaç a ra anê d'o zad, pebini a zaill gante da boqat dê.

RENOD.

Bonjour va bugale Yonet hac Emonet;
Pêvar bla antier zo n'em boa qet ho qüelet.
Bremàn lavarit dìn ha c'houi vo eur veach
Evel hoc'h eontet tud demeus a gourach.

EMONET.

Mar plij gant va Doue dre e vouir Brovidanç
Donet da rêi demp-ni ha couraj ha puissanç,

Digitized by Google

Hon eus ar volonte, va zad, va contet,
Da zicour ac'hanoç'h deus hoc'h enemiet.
Ouspen e lavarin : evit daou botr d'hon vent,
Me ne gredàn qet sur e trofemp deus hon hent.

GUICHARD.

Ha c'houi a glêo, Renod, penos ho mab ena
En pe his e parlant qer courajus dija?

YON.

Salud, va breur, va c'hoar, ha choui, va nizien qer,
Ha c'houi, Chevalierien, oll en particulier;
Deut òn d'ho pisita dre garante barfet,
Da gomz dêc'h deus eun dra ho cray rejouisset.

RENOD.

O va Roue güirion, souveren hac Autrou!
Deut mat viot bepret ha c'houi hac ho qêlou;
Ha va breudeur ha me e voamp sur glac'haret,
Rac hor bije ni, Sir, eun domach benac grêt
Pehini a vije control d'ho polonte,
Pa n'hor visitec'h qet alies, va Roue.

YON.

Va breur, ne ouffec'h qet ober en nep fêçon
Biqen netra a ve dreist va ompinion.
Pa ê bet bolonte Doue dre' Brovidanç
Da zont da gontracti entrezomp alianç,
Me meus contribuet hac en dé hac en nôs
Da gavet dêc'h moyen da veva en repos.
Rac-se me lavar dêc'h eun dra en assuranç:
Me meus grêt hoc'h accord gant ar Roue a Franç,
Gant ar gondition ma refoc'h en effet
Ar pez zo en antier entreomp concluet.

RENOD.

Me a bromet dêc'h, Sir, demeus a galon vat,
Pa ve ret din scuilla an anter deus va goad
Evit ober va feoc'h gant ar Roue a Franç,

Digitized by Google

Me rêi ze joaüs bras hep ober contenanç.
Lavarit din petra en deus c'hoant a ve grêt.

YON.

Me en disclêryo dêc'h ne veo qet arrêt:
Lavaret en deus din en ho pardono tout,
Moyenant ma teuot ive d'en anavout,
Hac anfin ec'h êfoc'h ho pêvar e vete,
Evit goulen pardon digant e Vajeste,
Ha da renta deàn homach eta timat,
Hac en ho recevo c'hoas en e c'hraçou mat.

RICHARD.

Ni rêi qementse oll, credit, Roue Yon;
Hoguen pelec'h e vo an assination?

YON.

Ebars en Vocoqleur, eur plaç eus a blesanç,
Elec'h ma vo Charles hac an Tadou a Franç,
Pere en em gavo da ober peoc'h ganêc'h;
Mes ret e vo dêc'h mont vel a lavarin dêc'h.
Rac mar oc'h eus Charles qen terrupl domajet,
En deus dout ac'hanoc'h, hac en deus lavaret
Penos e ranqit mont disarmet e vete,
Nemet ho clezeyer hepqen deus ho coste;
Neuze en ho taouarn e tougfot brancou glas,
Evit sin eus a beoc'h. An homach ne qet bras.

RENOD.

Balamour da Zoue, teulit sple, va bneur qès,
Rac soupçoni ràn calz var garante Charles;
Rac mac'h alfe cavet ac'hanomp disarmet,
E rafe gant maliç ober hor c'hemeret.

YON.

Bea ê den d'e c'hir, eus se bet assuret;
Rac-se ec'h allit mont d'e gavet divorc'het.

RICHARD.

Me deu d'ho conjuri bremàn, Roue Yon;

Digitized by Google

Ha c'houi a felfe dêc'h ober demp trahison?
Rac ma oufen ho pe hepqen ar volonte,
Birviqen eur c'hart-heur ne chomfec'h en bue;
Rac me a zant ervat e fell dêc'h conclui
Hor c'haç evel dênved da daga d'ar bleizi.

ALARD.

Renod, va breur ena, dreist oll me ho suppli
Ne yêfomp qet disarm dirac hon enemi.
Birviqen Charlamagn ne oufen da garet,
Aboe ma permettas laza an Duc Beuvet.
Rac me assurfe mat en deveus eur galon
Zo capabl da ober da bep coulz trahison.

GUICHARD.

Aufin, mar en deus c'hoant evit boneur ar vrô
D'èchui ar brezel zo commancet pell zo,
Ni a yêlo d'ar plaç ma plijo sur gantàn,
Mes gant hon oll buissanç demeus a Vontoban.
Mar hon trêt gant douçter, ni n'em humilio;
Mar be rigorius, ni en-em difenno.

AR C'HOMT D'ANJOU.

Allas! ne glasqit qet an bent, va mignonet,
Evit ober ar peoc'h, er fêçon ma gomzet.
Ha c'houi a gred penos ar Roue nobl Yon
A garfe ho qüerza nac ober trahison?
Caç a rêyo ganêo'h ive darn e Gomtet,
Evit disqüel penos ne zeus danjer abet.

YON.

O Doue! Autrone, goude dont d'ho sicour,
E fell dêc'h lavarat e zòn-me eun traitour!

EMONET.

Ia, me yoar ervat, Sîr, ez oc'h va eont;
Hoguen laqit eves ne ve manq en ho cont,
Rac mar deut da verza va zad hac e vreudeur,
En esperanç bea mignon d'an Ampereur,

Digitized by Google

E vo goerzet dêc'h se qent mont eus ar bêd-màn,
Ha pa ne ve den beo nemedòn va-unan.

YON.

Anfin, bian ha bras ho cavàn obstinet;
An obtion oc'h eus d'ober vel a garfet.
Hoguen qer fatic òn balamour dêc'h, va breur,
E clasq ober ho peoc'h etal an Ampereur,
Ma òn dismantet oll; anfin, ne allàn mui;
Roit dìn, m'ho suppli, eur gampr da reposi.

RENOD.

Qement zo er c'hastel, va breur, zo evidoc'h;
N'ouffemp qet ho pêa mar oc'h eus grêt hor peoc'h.
Qemerit ho repos, me ho ped, va Roue;
Ni dacho, mar guellomp, d'ober ho polonte.

YON.

Me a ya, Autrone, eta da reposi.

RENOD. Sortial a ra.

It eta, va Roue, humblamant m'ho suppli.

Renod d'e dud:

Arça eta, va zud, bremàn deliberet
Petra hon eus d'ober var hevelep sujet.

CLERA.

Clêvit ive, Renod, va resolution:
Evit bea va breur ar Roue nobl Yon,
Gouscoude evit se ne vèn qet dêc'h ali
Da vonet disarmet dirac an enemi.

RICHARD.

N'en domp qet en humor, na me na va breudeur,
Da vont sur disarmet da blenen Vocouleur.
Ne dalfe qet e nac'h, bea a meus soupçon
Penos e zeus dezir da ober trahison.

MOGIS.

Anfin, va c'hendervi, it gant ho preur Renod;
Mar ho trahis Yon e rayo eun dra sot;
Biscoas maro, va zad, ne voe qen qer goerzet

Digitized by Google

Evel sur hoc'h hini, mar beit trahisset.

RENOD.

Mar dê predestinet gant Doue eternel
E rancomp, va breudeur, dre drahison mervel,
En em resolvomp oll da vont en han' Doue.
Ni zo bét alies en danjer hor bue,
Gouscoude hon eus bet eur c'hraç particulier
Bete'n heur a vrêmàn d'en em denn a affer.

RICHARD.

Me a yêlo ganêc'h evit oboissa.

ALARD *ha* GUICHARD.

Ha ni a yêl ive, pa dlefemp perissa.

RENOD.

Beniguet vo Roue an ên hac an douar!
Cetu ni, va breudeur, c'hoas eus a eul lavar.
Me esper e royo Doue demp ar boneur
Ma tistroimp d'ar guêr a blenen Vocouleur.
Arça, va zonerien, grit-u c'hoas eur fredon
Da recrei speret ar Roue nobl Yon,
En deus evidomp ni qemeret eur boan vras;
Ha ni en em hastomp da vont dre an hent c'hoas.

YON o clêvet ar fredon a lavar:

Allas! mibien Emon, m'oufec'h ar virione,
Ne rêfec'h qét sur dìn ar seurt enoriou-ze.
Caer a meus esperout qemeret va repos,
Va c'honscianç am piq hac en de hac en nôs,
E rebech dìn vel güir ez òn bet eun traitour,
E meus güerzet an nep a dleyen da zicour.
C'hoant bras a meus da vont d'en em brecipita;
Daoust penos vo an dro, me rànqo perissa.

Digitized by Google

EIZVET DIALOG.

RENOD HAC E VREUDEUR, *brancou lore gante.*

RENOD.

Cetu me consantet ar vech-màn, va breudeur,
Da zont o zri ganén da blenen Vocouleur,
Ma vo grêt an accord gant ar Roue Charles;
Rac-se-ta, va breur-caer, ho pe ar vadelez
Da rêi demp darn ho tud da zisqüel demp an hent,
Ma commançfomp da vont en hano Roue'r Zent.

YON.

It gante, va C'homtet, me ho suppli, ho tri,
Me ho teput gant joa da vont d'o c'hundui.

AR C'HOMT ANTON.

Pa rit demp an enor d'hon deputi da ze,
Ni yêl joaüssamant en ho reqet gante.

RENOD.

Adieu, Roue Yon; chommit en Montoban
Qen a veomp distro, dreist peb tra ho pedàn.

YON.

Nebon me a chommo, credit en ze hardi.

RENOD.

Adieu, va fried qèz, va mibien ha Mogi.

CLERA.

Beach vad, va Renod; distroit prest d'ho tî:
Qen a veoc'h distro hor bo calz a zourci.

Renod hac e vreudeur a ya gant ar C'homtet, hac en em lacont var bennou o daoulin evit pedi Doue.

RENOD.

Demp en hano Doue, güir Vestr ar buissanç,
Da ober hon accord gant ar Roue a Franç.
Dêo'h-u, Güerc'hez Vari, Mam ar güir Redempteur,
En em recommandomp, ha me ha va breudeur;

Digitized by Google

M'ho ped d'hor preservi, Güerc'hez sacr, hon Itron,
Deus ar maro subit hac'eus an drahison.
Commançomp hor beach en hano an Drindet;
Mes trist oc'h, va breudeur; me ho suppli, canet,

RICHARD.

Ia, va breur Renod, brêmàn, en ho reqet,
Ni a ya da gana, poc'h eus demp commandet..

An tri vreur a gàn var eun ton trist.

Demp-ni oll, joaüs, va breudeur,
Bremàn da blenen Vocouleur,
Evit échui eur brezel
A zo caus da galz da vervel.
Benos Doue a vir galon
A roomp d'ar Roue Yon,
Rac ennes é bet an auteur
M'hon eus peoc'h gant an Ampereur.

ALARD.

Mes c'houi, va breur Renod, evidomp da gana,
N'ho cavàn qet o tont d'en em rejouissa;
Me ho suppli ive da gana eur chanson,
Ha neuze ni gredo neus qet a drahison.

RENOD.

Pa recommandit din cana dêc'h eur chanson,
Me rêi ze da blijout sur d'hoc'h ompinion.

Renod a gàn var ton CATINAT.

O devez eus a joa evidomp, va breudeur!
Rac êru é bremàn ar moment hac an heur
Ma vo ta grêt ar peoc'h gant ar Roue a Franç;
Ni lavaro adieu d'hor poan ha d'hor souffrànç.
Peguen lies a zen, pa gonsideràn ze,
O deus er brezel-màn échuet o bue!
Mes bremàn e sònj din, pa é ar peoc'h sinet,
E chommo pepini en e baciantet.
Maleur dêc'h, payanet, enemiet ar fe!
Bremàn e vo vaqet ganêc'h oll adare,
Pa vo sinet ar peoc'h demeus a greiz calon
Entre ar Roue Franç ha bugale Emon.

Digitized by Google

GUICHARD.

Petra ê al lann-hont a velàn, va breudeur?
Êru omp er vech-màn ebars en Vocouleur.

ANTON.

Er plaç-ont eus roet dêc'h assination,
Hervez hon eus gouezet eus ar Roue Yon.

ALARD.

Sellit brassa mezou! terrubl òn soùezet;
Evidòn da zellet, ne velàn den abet.

GUICHARD.

Na me ne velàn qet sur muioc'h eguedoc'h:
Demp ac'hann, va breudeur, hep arrêti pelloc'h.

AN TRI C'HOMT A LAVAR:

Depordit eun nebeut, me ho ped, Antrone;
Bremâ-zouden vantau e teuyo ar Roue.

RENOD *o velet ansaign Fouqes hac o clêvet an trompillon.*

Maleur demp, va breudeur! bea zo trahison,
Rac me a vel ansaign Fouqes de Morillon;
Hac en penn al lann vras e màn Oger-Danoa;
Ret vo demp, va breudeur, dont da vervel amâ.

ALARD.

Oh! Renod miserabl! piou a zònje biqen
O pije trahisset ac'hanomp evellen!
Ni zo ho preudeur paour hac ho carie ervat,
Ganet omp deus ar vam ha deus ar memes tad.

GUICHARD.

Aufin qement a c'hoant en devoa d'hon goerza,
M'en deus, en dispit demp, hon digacet amâ.

RICHARD.

Alòn, Alard, Guichard, deut buan d'am zicour,
Ma voalc'hfomp hon daouarn en calon an traiteur.

Mont a reont e trare Renod, pobini ne ra vàn nuit o gâelet.

RENOD.

O Doue, va breudeur! ha c'houi sònj gouscoude.

Digitized by Google

Em be-me ho coerzet amàn en güirione?
Mar a meus bet ar zònj hepqen d'ho trahissa,
Me reqet ma tenyo an douar d'am lonqa.
O va breudeur Doue! peguen diavis oc'h!
Rac n'em bo qet ive goell na voas eguedoc'h.
Selaouit, Comt d'Anjou, Monbandel hac Anton,
C'houi a voa deputet gant ar Roue Yon
Evit hor c'hundui amàn dre assuranç:
Pa velit trahison, roit demp asistanç.

ANTON.

Ni n'hor boa carg nemet d'ho renta er plaç-màn.
N'en em laqafomp qet evit re all en poan.
Divrouillit ho cartou evel ma ententfoc'h;
Ni a ya en hòn tro; grit evel a garfoc'h.

Falveout a ra dê redec qüit; mes Renod a guera var o lerc'h.

RENOD.

Oh! tud abominabl! tud vil, lach ha poeltron,
C'houi zo ive coupapl ebars en drahison.
Me voar ervat penos e vo ret demp mervel;
Mes c'houi varvo qentoc'h, traitourien infidel.
Orsus, Richard, Alard, lazomp peb a hini.

RICHARD.

Nebon ni rêyo-ze hep dont re d'hor pedi.

Laza a reont peb a hini. Richard a guntunu da gozeal.

Assurit, va breudeur, ni hor boa eur zònj sot,
Credi penos e voamp trahisset gant Renod;
Brêmàn me vel ervat e màn deus hor zicour,
Pa ê en em vênjet demeus an dud traitour.

RENOD.

Allas! va breudeur paour, demp var hon daoulinou,
Evit goulen pardon deus Crouer an ênvou:
Pedomp-én da gavet true deus hon ene;
Ret vo bremàn mervel, me a vel an dra-ze.

En em strinca reont d'an daoulin, ha Renod a lavar:

O Drindet adorabl! Doue en tri Ferson!
Sellit eus a drue hac a gompassion

Digitized by Google

Deus pêvar Chevalier hanniset deus o brê,
Hac a glasqer amàn da laqat d'ar maro,
Ma ve ho madeles, va Jesus, va Doue,
Rêi demp-ni c'hoas ar c'hraç da recour hor bue,
Ni rêyo pinijen demeus hon dizurzou,
Ma vimp eur vech dign d'ho meuli en êavou.

An tri vreur a respont : *Amen.* Renod a gom.

P'hon eus recommandet hon ene da Zoue,
Lavaromp-ta adieu an eil da eguile.
Adieu, va breudeur paour, dêc'h-u a lavaràn :
Vit ar vech divea e poqàn dêc'h bremàn...
Doue da rêi demp graç, goude coll hor bue,
D'en em gaout hor pêvar assambles bars en êe.

RICHARD.

Adieu, va breur Renod.

RENOD.

Adieu, va breur Richard.

ALARD.

Adieu, va breur Guichard.

GUICHARD.

Adieu, va breur Alard.

RENOD.

P'omp en em breparet ar vech-màn da vervel,
Gortoomp gant courach hon adversour mortel.
N'alfont qet lavarat penos mibien Emon
O devo bet douguet eur c'hroc'hen a boeltron.
Hoguen en em glêvomp qent commanç ar mêle,
Marteze e tisfemp c'hoas recour hor bue.
C'houi a rayo, Richard, bremàn an arier-gard,
Ha c'houi a gombatto er c'hoste deo, Alard;
Ha me, va breudeur qèr, gant eves bras a rêi
An avan-gard neuze ebars er c'hoste clêi.
Ha pa vimp-ni re scuiz e ranqimp reculi
Da gavet ar roc'h-ont, ha ma pignimp varni,
Ma c'hallimp eun nebeut dont da zisqüiz varn à.

Digitized by Google

RICHARD.

Ni a zento ouzoc'h bete'n heur divea.

Arme Charlamagn, pehini roa cuzet tro-var-dro, a zigoach hac a avanç etrezec ar pêvar mab Emon. Ar gombat a gommanç gant ar furor ar vrassa.

NOVET DIALOG.

ARME AR ROUE *ha* MIBIEN EMON.

FOUQES.

Ah! gloutonet infam! bremàn oc'h-ta tizet
Er fèçon m'hor boa c'hoant pell a zo d'ho cavet.
Êru ê an amzer ar veach-màn, Renod,
Ma vo goerzet dêc'h qer muntrerez Bertelot,
Maro an Duc Grifon hac ini'r C'homt Hernier,
Oc'h eus laqet, tud fall, entre pêvar gartier.
Oh! bremàn n'en doc'h mui pignet var guein Boyard,
Rac-se en em rentit buan, pêvar ganfard,
Ma veoc'h garottet da gaç d'an Impaler,
Evit bea crouguet ho pêvar bars embêr:
Ho preur-caer, ho mignon, anfin ar Roue Yon
Ê ho livr da Charles dre eun tol trahison.

RICHARD.

Penos? en em renta! Fouqes de Morillon!
Tromplet oc'h eun nebeut en hoc'h ompinion.
Qent ma vo qemeret ha va breudeur ha me,
E cousto sur da zarn ac'hanoc'h o bue;
Mes, beit rêsonabl, pa ê ret demp souffr reus:
Deut uguent Chevalier, ar vaillanta oc'h eus,
Da gombatti ouzomp, ha mar o surmontomp,
Hon lezit da vont qüit e lec'h ma tezirfomp,
Ha mar hor goneont ive dre ar gombat,
Ni bardono'r maro dêze a galon vad.

FOUQES.

Inutil ê ze oll: en dispit d'ho paro,

Digitized by Google

Ret ê en em renta pe andur ar maro.
Pa rofec'h dìn, tud fall, qement a zo er bed
Evit dont d'ho lezel, certen n'er grafen qet.

RENOD.

Me vel ervat, Fouqes, oc'h terrupl en coler:
Ni rêyo, ma ellomp, izellât ho pannier.
Disqüelomp, va breudeur, d'hor vil enemiet,
Ha ni à vanq a voad ebars hor goaziet.
Ret ê en em difen pe mervel en poeltron....
Dal va c'bleze, Fouqes, adreus dre da galon.

GANELON. Laza ra Fouqes.

Maleur demp, Autrone, cetu Fouqes lazet;
Saillomp oll varneze evel tud counnaret.
Oger, me gommànd dêc'h abeursar Roue Franç,
Hep cavet nep egard da zont d'en em avanç.

OGER.

Penos, tud fall! ha c'houi en danjer ho pue,
Oc'h c'hoas qen iffrontet laza tud ar Roue!
Neus fors peguer foll oc'h, nebon m'ho tifollo:
En em rentit ractal, p'otramant oc'h maro.

ALARD.

Ne deut qet d'hor gourdrous, Oger, qen terrubl-se;
Pa gommançfomp c'hoezi e vo tom dêc'h ive.

RICHARD A NORMANDI.

Ha c'houi anzao, Renod, e rejoc'h follente
Massacri Bertelot en pales ar Roue?

RENOD.

Ne ris netra deàn ne rafen qercoulz dit;
Tol eves da croc'hen pe otramant tec'h qüit.

GALERAN.

Avançomp varneze evel leonet eri,
Rac me a vel ervat e rancont reculi.

GUICHARD.

Poent ê sur, va breudeur, demplaqat en effet

Digitized by Google

Ar pez voa entreomp er gentaou concluet.

ISAKAR. Mont a reont var ar roc'h.

Me lavar franchamant amàn, va mignonet,
Eus natur ar gounnar en hon enemiet:
Sellit pelec'h int aont pignet var an huel!
E maint o fèvar pignet var ar roc'hel.

IDELON.

Ne maint qet qen huel ne veint disqennet.
Alòn, saillomp varno: ret ê o c'hemeret.

RICHARD.

Mar tostait d'ar roc'h, ni royo dèc'h cuignou
Qer tener ha bilieu adreus dre ho qinou.

Stlepel a reont mein gant o enemiet.

GANELON.

Tehomp huan alenn ha redomp prest duont;
Rac an diaoul zo sur o sicour ar-reont.
C'houi o goel e tirnill mein bras eus ar roc'hel?
Mar chomomp amàn qen, omp certen da vervel.

RENOD. Troupion ar Roue a reul.

Ha c'houi dec'ho eta, tudpoeltron ha traitour?
Rac qent m'or qemerfoc'h ni royo dèc'h labour.

En eur velet an enemiet o vont qûit, e lavar:

P'hon ens-e chasseet pell demeus hon roc'hel,
Demp c'hoas da zestum mein da ober dê brezel.

Disqen a reont da guerc'hat mein.

RIPUS.

Ho! ho! deut int d'an traòn, ar pèvar mab Emon!
Demp prest d'o assommi, Autrou Comt Ganelon.

Tostût a ra adure an enemiet d'an auset.

OGER.

Arça, va c'hendervi, en em rentit, m'ho ped,
Rac e zoc'h car ar poent da vea qemeret.

RICHARD.

Oh! va c'hender Oger, na pebes lachete
Pa ya an eil qender a eneb egnile!

Digitized by Google

OGER.

Doue a voar ervat hac ar Verc'hez Vari,
Eus glac'har em c'halon o tont d'ho combatti;
Ha mac'h alfen assur, hep terri va sermant,
Rêi dêc'h va asistanç, m'er grae suramant;
Mes allas! ne allàn a grenn dont d'ho sicour,
Dindan boan da vea tremenet da draitour.
Hoguen pa ne allàn dont d'ho sicour bremâ,
Ne rin qet dêc'h a zrong ive da viana.

GANELON.

Me bromet dêc'h, Oger, ma espernit anê;
Ni deuy da accusi ac'hanoc'h d'ar Roue.

OGER.

Ne donchiu qet oute, va c'hredit, ravodeur,
Pa ve ret din mervel gante er memes heur.
Ha penevert memes trangressi va zermant,
Me rofe dê sicour, ha ne vec'h qet contant.

GALERAN.

Hep ho sicour, Oger, ni sur o c'hemero:
Sus eta, Autrone, saillomp varne afo.

Avanç a reont var bugale Emon.

OGER a recul en eur lavarat:

O lezen dinatur! penos, ha possubl ve
E rafes da eun den derc'hel d'e bromesse!
Balamour d'ar sermant a meus grêt da Charles,
Ne allàn qet sicour va c'hendervi gompes!
O ra vo milliguet an eil Judas Yon
En deveus trahisset ar pêvar mab Emon!
Vaillanta pêvar den a voe güelet biscoas
A vassacrer hirio. O Doue, pehes gloas
E rancout o laza en creiz eus o vec'het,
Ha din dont d'o zicour n'en dê qet permetet!

RENOD.

Courach, va brendeur qèz, n'en em separomp qet;

Mar en em zicouromp, ne vimp qet qemeret.

NÊM. Mont a reont c'hoas var ar roc'h.

Me o güel o vonet adare var o glud:
N'o heuillomp qet hirroc'h, me ho suppli, va zud;
Mar gallont eur veach pignat var ar roc'hel,
Dindan o zoliou mein e ranqimp sur mervel.

An enemiet a recul, nemet Ganelon.

GANELÓN.

Ho! ho! c'houi zo chommet, Richard, da zivea
Me a voerzo dêc'hu-u maro Fouqes bremâ.
Dalit eun tol cleze en creiz ho pouzellou:
C'houi ell ober gante brêmàn goadeguennou.

RICHARD.

Oh! lazet òn ganet, infernal Ganelon!
Nonpas dre vaillantis, hoguen dre drahison.

GANELON.

Biannat ra an nombr ac'hanoc'h, tud impi;
Rac mar boac'h qent pêvar, n'en doc'h mui nemet tri.
Me a meus da guenta grêt separation
Dre va c'houraj vaillant entre mibien Emon;
Pa ê lazet Richard, ar vaillantâ anê,
Hor bo sur ar re all ive hep pell dale.

RICHARD.

Arabat, Ganelon, e rafac'h ho pompat
O pe bet va bue demeus a varc'hat mat;
Poc'h eus grêt din gourve, c'houi renq ober ive:
Tra evit tra bepret; bue evit bue...

Foura ra e gleze en calon Ganelon, pehini a goe d'an douar.

GANELON.

Oh! tizet òn ganet en creiz poul va c'halon.
Venjit-ta ac'hanòn, va c'hender Idelon.

RICHARD

Bremàn omp n'em bêet, Ganelon infidel;
Mar dòn cazi maro, te zo prest da vervel.

RENOD.

Pelèc'h e màn Richard? lavarit va breudeur;

Digitized by Google

Mar hôn eus-àn collet, en nes zo eus maleur!
En voa deus hor pêvar assur ar vaillanta;
Mes mar dê qemeret, ne allin moi beva.

GUICHARD.

Allas! m'er güel eus trazon var an douar a blat!
Maro ê a meus aou... Beuzet ê en e voad!

RENOD.

O fortun detestapl! va Doue, pez maleur!
Me meus aonoc'h blesset marvetamant, va breur.

RICHARD azalc'he vouzellou entre azivrac'h, hac alavar:

Ne oufen qet beva, p'aun he calon houarn:
Cetu va bouzellou oll entre va daouarn,
Hac evit qementse e meus recompancet
Nep en deus ac'hanòn evellên goal-drêtet:
Ar superb Ganelon a zo bet va ancou;
Cetu-én astennet ental va zalonou.

RENOD.

Oh! Chevalier vaillant! coll a ràn va speret,
Pa velàn ac'hanoc'h evelse massacret.
Mac'h alfen, va breur qèz, souffr ho poan evidoc'h,
Me er grae joaüs hep arrêti pelloc'h.
Deut entre va divrac'h, me ho ped, va breur qèr,
M'ho tonguin var an roc'h da guemeret an êr,
Da c'hortos ma vo grêt ar separation
Dre eur maro cruel entre mibien Emon.

DECVET DIALOG.

GOUSTARD *a lavar outân e-unan:*

Va c'halon bars em c'hreiz a fraill gant ar glac'har,
O sònj en drabison a rêr var an douar.
Hac ar pez a ra din detesti aneàn,
È ma meus sicouret, sivoas, ober unan;
Nonpas sur evit güir dre va c'honsantamant,

Digitized by Google

Mes dre ma voen re fêbl ha re oboissant.
Allas! Chevalierien, goude qement a boan
Oc'h eus bet anduret o tifen ar vrô-màn;
Ez oc'h bremàn livret d'ho prassa enemi,
Evel cass an dênved d'ar blei da zevoñ.
Ah! plenen Vocouleur, pebes chanç ac'h eus-te!
Rac ar yêod glas ennout zo arrouzet hirie
Gant goad pur pêvar den, ar vaillanta biscoas
Zo bet var an douar hac ive er môr glas.

MOGIS a antre.

Petra a c'hoarve dêc'h, va mignon qer Goustard?
Ret ê anzao ouzin, ha na vet qet couard.

GOUSTARD.

Allas! glac'haret ôn, den jenerus Mogi;
Ma na blij gant Doue hac ar Verc'hez Vari
Sellet eus a drue ouz bugale Emon,
Int maro o fêvar dre'r brassa trahison!
Rac ar Roue Yon en deus bet o livret
D'an Ampereur Charles, pini en deus casset
Eun daou-c'hant den armet da blenen Vocouleur,
Vit ma vo qemeret Renod hac e vreudeur.

MOGIS.

Ah! vad a rafe dîn da zispen gant va dent,..
Perac, den miserabl! n'en lavares-te qent?
Piou a zo c'hoas coupabl ebars en drahison?

GOUSTARD.

Ato ar C'homt d'Anjou, Monbandel hac Anton;
Hoguen evit Hector nac ar C'homt Godefroa
N'o deus qet consantet da zont d'ho trahissa.

HECTOR *ha* GODEFROA *a antre.*

Me ho suppli, Mogis, Renod hac e vreudeur,
It buan, m'ho suppli, da blenen Vocouleur:
Lavarat a ràn dêc'h penos omp trahisset;
Ni a yêlo ganêc'h d'ho sicour, mar qeret.

Digitized by Google

Me ho trugareca deus hoc'h offr, Autrone,
Hác òn contant meurbet demeus a guementse.
D'an armou! tùd vaillant demeus a Vontoban;
Deut buan d'am c'havet amàn bras ha bian.

REGNIER, gant oll drouplou Montoban.

Petra zo à neve? lavarit dìn, Mogi.

MOGIS.

Allas! trahisset int, sivoas, va c'hendervi.
Ma n'en dint oll maro, e medint en danjer;
Rac-se demp d'o zicour, me ho ped, va zud qer.

FOSSON.

Demp buan o bete, me ho suppli, Mogi;
Ezòm zo ac'hanomp, hervez ma màn'r c'hoari.

MOGIS.

Tec'hit dirac va faç, Goustard, gant difijanç:
Me rêi staga Yon ha c'houi eus eur potanç.

Goustard a zorti. Mogis, var Boyard, a ya gant e arme da Vocouleur.

UNNECVET DIALOG.

RENOD *hac e dud a antre, hac a lavar:*

Lèzet omp en repos eun nebeudic bian;
Calz a vad a rêi demp qemeret hon alan.
Hoguen, va breudeur qèr, m'ho ped n'em hreparet;
Pa zònjfomp nebeuta e viomp attaqet.

ALARD.

Ma carfac'h-u, Renod, distrei da Vontoban,
Da guerc'hat hon arme d'hon delivra bremàn,
Ni a rêyo moyen, qeit ha ma voc'h absant,
Da zont d'en em difen vigouriusamant.

RENOD.

Birviqen n'ho güittàn, credit, va breudeur qèz:
Rèt e vo demp beva pe mervel assambles.
Eutre vo eur strill goad ebars va goaziet,
Ne güittàn ac'hanoc'h, eus se bet assuret.

An enemiet a deu c'hoas da vugale Emon.

Digitized by Google

SALOMON.

Demp c'hoas da attaqi ar pêvar mab Emon;
Me meus aon, Autrone, hor bo confusion:
Ma na deuomp aben da zont d'o c'hemeret,
E vimp sur tremenet evit güir boeltronet.

IDELON.

N'hơ pet morc'hêt ebet, Salomon, eus a ze,
Me bromet dêc'h e zomp suravoalc'h aneze;
Richard, an hardia, a zo grêt e gontchou,
Rac entre e zaouarn e talc'h e vouzellou.
Comt Ganelon hac ên a zo en em lazet.
Mé gred ez ê Renod bremàn humiliet.

RICHARD A NORMANDI.

Alòn, attacomp-int vit ar vech divea;
Ret e vo essat coll pe c'honit ar vech-mâ.
Biscoas tud qer vaillant hac int ne voe güelet,
Pa deuont da resist eus daou-c'hant den armet.

ALARD.

Êrú voar adare da livra demp assot;
Ret e vo demp, meus aon, en em renta, Renod,
Rac me meus em morzed eur blesseür zo cruel,
Ha Richard a velàn a zo prest da vervel.
N'en doc'h mui nemet daou capabl da resista;
Me a zo qer fatic ma òn prest da zempla.

RENOD.

Penos! ha possubl ve, va breur yaouanc Alard,
Ho pe c'hoant lavarat pénos e vec'h bastard?
N'en doc'h qet, me assur, breur lejitim demp-ni,
Mar oc'h eus sònj hepqen da zont da boeltroni.

Richard, e vouzellou en e zaouarn, a zao en e za.

RICHARD.

N'e qet en em renta, Alard, a broposet?
Ia, mar oc'h eus c'hoant embêr bea crouguet.
Me ho ped humblamant, Renod, va breur fidel,
Tennit va mouchouer ermes eus va godel,

Digitized by Google

D'en erren ēndro diṇ dre nebeut a scoulmou,
Evit tachout derc'hel em c'hôf va houzellou,
Ma yin c'hoas d'ar gombat qent eguet ma varvin:
Entre vin en bue biqen dêc'h ne vanqin.

RENOD.

Benos Doue en heur ma voes ganet, va breur!
Ha te a glêo, Alard? omàn en deus vigneur.

ALARD.

Me zo qerqent ha c'houi prest da vont d'ar gombat.

RICHARD.

Demp eta, va breudeur, evel pêvar bott mat;
Disqennomp er blenen da glasq hon enemi,
Da zisqüel n'hon d'eus qet c'hoas c'hoant da boeltrom.

RENOD.

Pa guerfoc'h, Francisien, ni finisso'r gombat;
N'ho po qet hor bue certen re varc'hat mat.

RIPUS.

Me gred ez ê Richard gant Mogis bisitet,
En deus dre e ardou bet e ressuscitet.
Clêvet em boa e voa foullet e vouzellou,
Hac e zê ar c'henta o redec d'an armou.

RICHARD.

N'oc'h eus ezom, Ripus, da gomz eus a Vogi;
Ma ouffe hon doare e ve stard ar barti;
Mes qent ma qemerfot ac'hanomp, tud ingrat,
E vo sur arozet ar blenen-mâ gant goad.

GALERAN.

Parbleur! evit eun den a zo divouzellet,
E parlantes, Richard, fier hac effrontet!
Allon! saillomp varne evel p'or be marc'hat:
Ret vo caout fin anê abret pe diveat.

ISAKAR.

Ha c'houi en em rento, traitourien didalve?

RENOD.

N'en domp qet êru c'hoas, traitourien, er poent-se.
En em dennomp d'hor plaç, va breudeun, pa vo poent;

Digitized by Google

N'hor c'hemerfont qet c'hoas ha pa en em grougfent.

En em zovetàt a reont adare var ar roc'h.

RICHARD A NORMANDI.

Biqen n'o c'hemerfomp, petra a dal demp-ni,
Pa na ellomp trêc'hi entre ar roc'h hac hi?
Rac, ével ma c'hellont monet var ar garec,
Demeus a doliou mein e reont demp redec.

IDELON.

Assiejomp anê demeus a bep coste;
Confusion hor bo mar mancomp varneze.

OGER.

Reposit hoc'h armou, Autrone, m'ho suppli,
Evit ma parlantin c'hoas gant va c'hendervi.

SALOMON.

Roit paciantet gant qementse, Oger:
O c'hemeret eur vech ê a zo da ober.

OGER a denn e gleze.

Me bromet da Zoue nep oute a doucho
Pa vin o comz gante, me en extermino.

An enemiet a bella un nebeut, hac Oger a gomz ouz e guendervi.

Terrupl, va c'hendervi, e talc'hit ho pennad!
Ma carfec'h n'em renta e rafec'h eun dra vad,
Ha ni rafe moyen, an Tadou' Franç ha me,
Da ober hoc'h accord en qichen ar Roue.

RENOD.

Penos! ha c'houi, Øger, demeus hon alianç,
E fell dêc'h hor güelet staguet ouz eur potanç!
Nan, nan! grêt ê an tol; ma varvomp e varfomp:
En em rezolvet omp: biqen n'en em rentfomp.
Mes, va c'hender Oger, va zelaouit d'ho tro:
Tec'hit prim ho qillou, p'otramant oc'h maro.

OGER.

Renod, n'ho cavàn qet eur Chevalier leal,
Goude dont d'ho qelen, donet d'am c'haqetal!

RENOD.

Ne zeus qet a gaqet, Oger, en qementse:
Me vel êru Mogis, ha gantàn eun arme.

Digitized by Google

Hac an oll buissanç demeus a Vontoban :
En em dennit ac'hann c'hoas eur vech, p'o pedàn.

OGER o velet Mogis a ya qüit, a lavar :

An diaoul en deus bet revelet da Vogi
Penos e voa'n affer. Autrone, carzomp-ni.
En em zovetàt a ra an enemiet.

DAOUZECVET DIALOG.

MOGIS *a antre gant e arme, hag a lavar :*

Gortoit, traitourien, consortet da Charles ;
Perac discuel din-me talonou ho poutes ?
Ma nê qet massacret e vreudeur ha Renod,
Me vel brêmâ ervat n'en dê qet eus ho fot.

RENOD a zaill gant Mogis da boqat deàn.

Ah ! va c'henderv vallant ! c'houi a zo hon recour ;
Maro voamp oll brêmàn penevert ho sicour.

MOGIS.

Allas ! va c'hendervi, homàn zo trahison
A zo bet grêt dêc'h-hu gant ar Roue Yon !
Hoguen, me en toue, m'en difframmo brêmàn,
Mar chom c'hoas d'am c'hortos en castel Montoban.

ALARD.

Pansit hor gouliou, me ho ped, va c'hender :
Penevert hor c'hourach e voa poaz hon affer.

MOGIS.

Mar gallit êruout ebars en Montoban,
M'ho crêyo en instant qer yac'h ha peb-unan.

RENOD.

Lavarit-hu din-me, Gasconet didalvez,
Da betra hor goerzjoc'h d'an Impalaer Charles,
Ha me ho telivret eus a zaouarn Bourgogn,
Ha rentet aneàn prisonnier da Yon ?

GODEFROA.

Ra vin dall ha bouzar en heur bresant amâ,
Mar a meus consantet biscoas d'ho trahissa ;

Digitized by Google

Hoguen ar c'hontrol ê : ar C'homt Hector ha me
Hon eus represantet alies d'ar Roue
Penos ne dleje qet azea var e dreu,
Mar teuje da ober dêc'h nep seurt trahison ;
Hac'evit testeni demeus ar virione,
Ni offr dêc'h hon servich e pad hon oll bue.

MOGIS.

Evit sur an daou-mâ, me a vel ze ervat,
N'o deus qet trahisset, qementse zo anat.

RENOD.

Demp eta assambles da gastel Montoban ;
Ne zònjen qet hiqen êruout sur ennàn.

Partial a reont.

TRIZECVET DIADOC.

AR ROUE YON HAC AR SECRETOUR.

YON.

Cetu ni mizerabl ! Goustard, va Secreter,
Ar pêvar mab Emon a zo êru d'ar guêr,
Dre asistanç Mogis, en deus o delivret :
Mar chomomp d'o gorto e viomp distrujet.
Rac-se e meus sònjet qüittât va oll guerent
Ha mont secretamant ebars en eur goùent ;
Pa vin eno manac'h, e meus an esperanç
Ne denno qet Renod eus ac'hanòn venjanç.

GOUSTARD.

Hoc'h avis a zo mad, hoguen me ho suppli,
Ne chomomp qet re bell amàn da ziscouri ;
Rac m'hor surpren Renod nac ive e vreudeur,
E rint hon distruja sur hep dale nemeur.

YON.

Demp eta dilijant entreze ar goùent.

GOUSTARD.

Me meus calz a vorc'het o vonet dre an hent.

Mont a reont da sqei var dôr ar goùent ; ur manac'h a deu d'o c'haout.

Digitized by Google

AR MANAC'H.

Petra zo a neve, Sir, lavarit-én din:
Me a garfe gouzout petra ê an difin.

YON.

Va zad, me zo brêmàn inspiret gant Doue
D'en em renta Manac'h ar rest eus va bue.
Digorit din an nôr, pa zeuàn da c'houlen:
Me vo oboissant d'observi ho reglen.
Ne zeus var ar bed-mâ Roue nac Ampereur
A guement zo exant, sivoas, eus a valeur;
Eur goal-fortun a zo êruet ganén-me;
Rac-se, grit din moyen da recour va bue.

AR MANAC'H.

Antreit er goùent, m'ho ped, Roue Yon;
Ni zeuy d'ho repui eus a greiz hor c'halon.

PÊVARZECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a autre, hac a lavar:*

Gant impaciantet e c'hortoàn an heur
Mac'h êruo va zud demeus a Vocouleur,
Da renta em pouvoar e vreudeur ha Renod,
Evit bea crouguet pe doret var ar rod.

ROLAND.

Evit güir, va Eont, me gav e taleont:
Eun dra benac a vanq a zo bet en o c'hont;
Mar deuont var o c'his hep bugale Emon,
E tleont sur fonta gant ar gonfusion.

OLIER.

Mar dint manqet varne en attacou qenta,
Biqen n'o c'bemerfont, me en assur amâ;
Rac mag clêo o c'hender Mogis an anchantour
Penos e vo an dro, é redo d'o zicour.

Pêvar Chevalier estranjour a antre.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Salud déc'h, humblamant, Roue nobl, deboner,

Digitized by Google

Ni zo deut ho pete pêvar simpl Chevalier,
Dre ma omp hor pêvar, Sir, dêc'h-u sujedet,
Ha m'oc'h eus goeachall ac'hanomp implijet;
Nemet sur, va Roue, na gafec'h se isqis,
E fell demp ober dêc'h offr mad eus hor franqis.

CHARLAMAGN.

Chevalierien vaillant, me ho trugareca;
O clêvet ho comzou me a meus calz a joa.
Ezom e meus a dud, mar am boe'n neb amzer,
Ia, ma na c'hoare eun dra a meus esper;
Mes ne c'hoarveo qet, aon a meus em c'halon...
Me vel êru va zud hep bugale Emon.

OGER a antre gant e zoudardet, hag a lavar:

Biscoas n'en em gavis qer confus, va Roue,
Evel ma zòn bremàn disac ho Majeste.
Disesperi a ràn gant an displijadur,
Pa deuàn da zònjal ebars en avantur
Zo êruet ganemp en plenen Vocouleur,
Pa n'hon eus qemeret Renod hac e vrendeur.

CHARLAMAGN.

Ne allàn qet compren penos daou rejimant
Demeus a dud armet en nombr eus a zaou-c'hant,
N'en dint qet deut a benn da guemeret pêvar
A voa disarmet clos! Ret e vec'h lach mêvar.

NÊM.

Ne voant qet disarmet, evel dre eur burzud;
Lazet o deus ar re vaillanta eus hon tud:
Qerent ar Rouanez, Fouques ha Ganelon,
A zo lazet, allas! gant bugale Emon.
Mes int, ne oun penos, a salv o hueou:
Ne gafet qet eur plaça grenn var o c'horfou
N'en dê oll gouliet eus a dolou cleze,
Qen a rusie ar jêot gant ar goad dioute.

IDELON.

Pa zònjemp bea prest da guemeret anê,

Digitized by Google

Eo êruet Mogis alert gant eun arme,
En deus hon repousset gant eun ardeur qer bras,
Ms voa ret demp qüittât pe vervel var ar plaç.

SALOMON.

Me lavar dêc'h eun dra zo güir, va Ampereur:
N'en dê qet tud humen Renod hac e vreudeur,
Hoguen certen monstrou dreist-natur produet,
Rac courajussoc'h int calz eguet leonet.
Ganelon a scòas en creiz e gorf Richard,
Me gred e treantas aneàn part-ouz-part.
En e zivrac'h e voa gantàn e vouzellou,
Pa lazas Ganelon en qichen e seuillou;
Ha qer digonsciaṅç ma rafe eur c'higuer,
Ec'h eure garotti dreizàn eur mouchouer
Da zerc'hel en e gôf e vouzellou ha goad,
Hac evel eul leon e yas e hoas d'ar gombat.

ROLAND.

Eun auteur a rapport, a zo hanvet ar Plin,
Penos pep tra a denn d'e natur ha d'e fin:
Al louarn, dre natur, a zo bepret lostec,
Hac ar c'had a zo rous hac ntuo d'lostec;
Mes evit disclèry dêc'h güelloc'h va c'hestien,
Oger zo naturel deàn bea poeltron:
Biscoas Chevalier mat ne voe deus e ligne,
Hac én zo impossubl deàn bea ive.

OGER.

Respet d'an assamble a zo amàn presant:
En creiz da zaoulagad te lavar gaou, Roland.
Eus a guercoulz ligne ha te e zòn bepret,
Hac eun nebeut güelloc'h, ma ve ervat sellet.
An Duc a Roussillon, Emon, an Duc Beuvet,
Hac an Duc a Nanteuill a zo va eontet;
Renod hac e vreudeur, hac ar subtil Mogi
A anzavin bepret evit va c'hendervi;
Godefroa Danemarc a rêt demeus va zad;

Digitized by Google

Hac an Tadou a Franç ha me zo'r memes goad.
Ah! contit din, Roland, ive hoc'h alianç,
Zo meurbet distêroc'h, daouest d'oc'h arroganç.

ROLAND.

Penos, den insolant, poeltron ha coùard fall!
Ha ne gavit-u qet e zeus lec'h d'ho tamal?
Ha c'houi êt daou-c'hant den eus a dud redoutet,
Da guemeret pêvar, ha c'hoas n'oc'h eus qet grêt!
Ma vijemp êt tri all ha me da Vocouleur,
Hor bije qemeret Renod hac e vreudeur;
Hoguen, abalamour ma int ho qendervi,
Oc'h eus-e espernet, m'el lavar dêc'h hardi.
N'en dê qet va eont güir Roue, ma ne ra
Hep nep true ouzoc'h, laqat ho tifframma.

OGER.

Ha c'houi entent, Roland, menteni ho comzou?
Bremâ-zouden ouzin gant beg hor c'hlezeyou?
Cetu me er blacen: preparit, me zo prest
Da renta dêc'h rêson ha da rêi dêc'h ho rest,
Va c'henta trahison a zo c'hoas da ober:
Mar doc'h eun den, Roland, difennit mad ho lêr.

ROLAND.

Possubl ve e vec'h c'hoas qen hardi dabrezeg!
Roit paciantet, pe me zec'ho ho peg.

OGER.

Me bromet da Zoue, pehini am c'hrouas,
Mar qerit-u, Roland, heppen avanç ur pas
Evit sqei ganén-me, me ho toucho da vad,
Ha pa ve ur raouen entre ho taoulagad.
Mes perac, mar oc'h eus qementse a galon,
Nen dit da Vontoban da guerc'hat ho tragon,
A zo êt gant Richard evit ho tisfia,
A zo en aour massif var ar beg o luha?
Ia, evit goerza eun darn ho comzou dêc'h,
Me en toue ervat, ebars er c'henta lec'h

Digitized by Google

Ma vo mibien Emon en danjer a varo,
Me deuyo d'o zicour, comzet nep a garo.
Ia, flatter Roland, pa gomzit qen apart,
Ma n'em gafe ganêc'h Renod var guein Boyard,
Dindan boan va bue ma n'o c'heuillo qen ten,
M'ho po c'hoant da guenta da güittât an dachen.

ROLAND.

Betec an heur bresant ne meus qet cavet c'hoas
Chevalier a guement a drofen eus e faç;
Ne meus qet a greden evit un den hepqen
E prisfen da guenta qüittât eus an dachen.
Torrêt ê gant Oger va diouscouarn bemde
Gant ar meuleudiou demeus ar Renod-se;
Ia, me a garfe, gant joa el lavaràn,
En em gafen en plaç d'en em approuv outàn:
Me ziscarfe ouz traòn deàn prest e vanier,
Daoust d'an oll marvaillou a lasarit, Oger.

RICHARD A NORMANDI.

Me ho ped, Autrone, appezit ho tebat:
Assurit, va Roue, n'en dê qet eun dra vad
Souffri ho niz Roland da vafoni Oger,
Rac n'en dê qet coupapl er pez m'en tamaller:
Oger zo den vaillant, me a doufe dêc'h se;
Grêt an deus e zever ha ni hon eus ive.
Penevert respeti, Sir, amàn ho presanç,
Me voerzfe da Roland buan e arroganç.

CHARLAMAGN.

Hola! tavit var ze, me ho ped, va niz qer;
Ret ê en em inform eus a veach Oger.
Mar en deus espernet ar pêvar mab Emon,
Me rai e bunissa hep nep remission.
Mes evit qementse ez òn calz glac'haret
En defot en em venj eus va enemiet;
Eus an traitour Yon, certen ar fals Roue,
N'en dê qet bet ive fidel d'e bromesse.

Digitized by Google

Mac'h alfen e dizout d'en em venj eus e vreur,
Me rafe e grouga ne ve qet pell nemeur.

AN EIL CHEVALIER.

Sir, ar Roue Yon, Ampereur redoutet,
Me voar pelec'h e màn, p'otramant òn trompet.
Pa voamp o tont amàn dre goad ar Serpantin,
E voeljomp aneàn gant nebeudic a drein
O vont en eur goùent a zo var bord ar c'hoad,
Hac eno e màn c'hoas, me en assur ervat.

CHARLAMAGN.

Roland hac Olier, ha c'houi oll, Baronet,
M'ho ped da vont ho taou, dilijant, em reqet,
Ractal d'ar goùent-se evit qerc'hat Yon,
Evit ma vo crouguet var lein mene Focon.
It oll hepqen, nemet va C'honseiller Neme
A chommo d'am zicour da c'houarn va arme;
Rac dre ma zòn amàn en creiz va enemi,
Arabat e ve dìn bea re dizourci.

ROLAND.

Impalaer puissant! pa blij d'ho Majeste
Confia hoc'h arme en Olier ha me.
Ni rento dêc'h buan an affronter Yon,
Hep douja e guerent, ar pêvar mab Emon;
Ha mar fell da Renod approu stard e groc'hen,
N'en deus nemet avanç evit dont d'en difen.
Adieu eta dêc'h, Sir; ni a ya en hon tro.

CHARLAMAGN.

It eta, Autrone: Doue d'ho cunduo.

Sortial a reont.

PEMZECVET DIALOG.

ROLAND, OLIER, *hac o suit.*

AN DREDE CHEVALIER.

Gant qer bras dilijanç ez omp deut dre an hent,
Ma omp dija rentet en qichen ar goùent.

Digitized by Google

Elec'h ma seblant din e màn ar Roue Yon :
Sònjit ha c'houi a ra nep seurt conclusion.

OLIER.

Grêt e zê pell a zo hor c'honclusionou :
Ma n'hor be qet digor demeus an dorojou,
Nebon ni a vouio digueri aneze,
Hac o zerri ive, mar be ret demp gonde.

Sqei a reont var dor ar goùent.

AR MANAC'H a zigor an nor hac a lavar :

Penos, ne brissac'h qet laret *Deo gratias*,
Mar scoit var an nôr qer crén gant ho penn-bas?

ROLAND.

N'en domp qet tam amâ gant pedennou bremàn;
An traitour fall Yon, pelec'h emedi-àn?

AR MANAC'H.

N'oufen qet, Autrone, a ze hoe'h assuri;
Nê qet deut pell a zo vardro hon abati.

OLIER.

En creiz ho taoulagad, manac'h, c'houi lavar gaou;
Ret ê dêc'h en renta, pe m'ho paco ho taou.

OGER.

Anfin, man'en rentit, certen me lavar dêc'h,
C'houi a ranco donet ganemp-ni en e lec'h.

AR MANAC'H.

Ne allàn qet credi, Autrone, e tenfac'h,
Da glasc goal-valtrêti sur eur paour qèz manac'h.

ROLAND.

N'en deus nemet daou c'hir davantach er chanson :
Ma na guirit renta demp ar Roue Yon,
Me en toue ervat, qent ma yêlomp en hent,
Ni laqayo an tân ebars en ho coùent,
Ha c'houi a zeuy ganemp ive bremâ zouden :
Allòn, qerden amàn, ma teuyot d'en erren.

AR MANAC'H.

Na rit qet din a zroug, Autrone, m'ho suppli,
Ha deut oll a vagad ganén en abati;

Digitized by Google

Mar gallit er c'havet, qemerit aneàn,
Rac me ne allàn qet lavarat pelec'h màn.

Antren a reont oll er goèent.

C'HOEZEGVET DIALOG.

YON HAC E SECRETOUR.

YON.

Allas! mizerabl òn ar vech-mâ en effet,
Êru ê tud Charles evit va c'hemeret.
Rac-se, vâ mignon paour, humblamant ho pedàn,
It da gaout va breur-caer Renod da Vontoban,
Ha lavarit deàn dont buan d'am difen,
Pe e vin difframmet gant va adversourien;
Rac mé ve goell ganén e teufe én amâ,
Pa meus-àn trahisset, da zont d'am distruja,
Eguet ma ve lezel Charlamagn d'e ober:
Ze a ve rebechus deàn en peb amzer.

GOUSTARD.

Me a ray qementse, ne vezo manc ebet;
Hoguen, en em guzit, pe e zoc'h qemeret.

Mont a reont da guzat; Roland hac e dud a glasq ané.

ROLAND.

Eun dra estranch bras ê ne gafemp aneàn!
Ha parbleur, jarnigoa! cetu-àn sur amàn.
Ah! Manac'h diffroqet! c'houi, Yon, falz Roue,
Perac tra n'ho poa-u dalc'het ho promesse?
C'houi ho poa promettet renta en Vocouleur
D'ar Roue Charlamagn Renod hac e vreudeur;
N'en dê qet deut an tol evel ma voa esper,
Rac-se dout ganemp-ni da receo ho saler.

YON.

Pion benac am blamo, Roland hac Olier,
Evidoc'h n'oc'h eus qet a sujet d'en ober.
Sivoas dìn em c'halon, me a meus trahisset
An nep o devoa dìn va bue recouret,

Digitized by Google

Rac m'em boa grêt renta en plenen Vocouleur
D'an assination Renod hac e vreudeur,
Evel m'os lavaret, hac int disarmet clos;
Ma n'int qet qemeret, n'en dê qet me zo caus.

OLIER.

Harça! qerden amàn da c'harotti Yon;
Embêr e vo crouguet var lein mene Focon.
Ma ne livr qet Renod demp entre hon daouarn,
E vo assur crouguet, rac rentet ê ar-varn.

SALOMON. Eren a rêr aneln.

Lavarit diu, m'ho pêd, Autrou ar Prinç Roland,
Piou en devo ar garg demeus an den mechant.

ROLAND.

Dêc'h, pêvar Chevalier, ha dêc'h, Prinç Salomon,
E roàn-me ar garg eus an traitour Yon.
Ar Princet all ha me a ray an avan-gard;
Rac-se, mar be Renod ha Mogis qen apard
Da felveout lemel diganemp-ni Yon,
E vo ret difen ze, pe souffr confusion.

SALOMON.

Prinç generus Roland, ni a rêi ar voyen
Ma vo accomplisset antier ho coure'hemen.

Partial a reont, hac e laqont Yon en creiz o zroupou.

SEITECVET DIALOG.

AR BRINCES CLERA HAC HE BUGALE.

CLERA.

Me lavar gant glac'har dêc'h, va daou c'hrouadur,
Ne meus mui er bed-màn nemet displijadur,
Pa ne velàn distro ho tad hac e vreudeur,
Pere, sivoas, zo êt da blenen Vocouleur,
Var digare ober ar peoc'h gant Roue Franç.
Ne dalfe qet e nac'h, bea a meus douetanç
E zeus c'hoant da ober trahison' o c'hever,
Pa n'en diut qet dija êru ebars er guêr.

Digitized by Google

EMONET.

Allas! trahison zo, ouz se bet assuret,
Rac va eont Mogis hac e oll dud armet
Demeus a Vontoban zo êt da Vocouleur,
En esper delivra va zad hac e vreudeur.
Ho preur ha va eont, ar c'hos Roue Yon,
A zo bet an auteur demeus an drahison.

O velet Renod hac e vreudeur oc'h antre, e lavar :

A drugare Doue hac ar Verc'hez Vari,
Me vel êru va zad, e vreudeur ha Mogi!
Rac-se, demp d'o rancontr dre garante barfet;
Pa int deut yac'h d'ar guêr, ez ôn rejouisset.

CLERA.

Va fried qèz Renod! m'em boa calz a zourci
Pa na velen distro nac ho preudeur na c'houi.

RENOD d'e bried, pehini a dosta da boqat deân.

Nè deuit qet re dost, pe me ho pellayo:
Biqen ho nation na zouffrin var va zro.

EMONET.

Perac, va zadic qèz, e zoc'h qer coleret?
Mar deus bet trahison, ne qet demp ê dleet.

RENOD.

Adieu, fripouet fall, ne gomzit ouzôn mui,
Rac c'hoant a meus memes da zont d'oc'h etouffi.
Qercoulz hac hoc'h eont c'houi a vo traitourien,
Ma lêzer ac'hanoc'h var an douar da rên.

CLERA.

M'ho pije, va fried, heuillet va avis-me,
Ne voac'h qet exposet en danjer ho pue.

RICHARD.

Certen, güir a lavar; va breur, pardonit-i:
Ma carjemp, c'houi ha me, bea sentet outi,
Ne voamp qet êt disarm da blenen Vocoleur,
Ha ne fisiemp qet re ebars comzou e breur.

RENOD a boq d'e vreg ha d'e vugale.

Balamour dêc'h, va breur Richard, m'o fardono,
Hac a greiz va c'halon dêze oll me boco.

Digitized by Google

Lavarit din, Itron, pelec'h emàn ho preur.

CLERA.

Sortiet ê pell zo. Oh Doue, pez maleur!

MOGIS.

Pebes arrach a zo ebars fonç va c'halon,
En defot ne gavàn an traitour fall Yon!
Mes anfin, ne zeus câs, abret pe diveat
Me a rànco goalc'hi va daouarn en e voad.

RENOD.

Rentomp graç da Zoue ha d'he Vam ar Verc'hez,
P'on eus gallet achap adre daouarn Charles,
Ha demp joaüssamant da leina, va zud qer;
Ni a bêo Yon, nebon gant an amzer.

En em lâqat a reont-our ta l.

GUICHARD a antre hac a lavar:

Oh! Renod, me ho ped, ho pez compassion
Eus ar reuzeudic paour ho preur ar Roue Yon!
Ho pet ar vadelez da zonet d'en difen:
Qemeret, garottet ê gant ar Francisien;
Mont a rêr d'e grouga var leïn mene Focon:
Ze a rayo dêç'h sur mez ha çonfusion.

RICHARD.

Mar defot eur gorden evit dont d'e grouga,
Me a royo arc'hant evit dont d'e frena.

ALARD.

Crouguet mat ravezo, an traitour inhumen!
Qementse a verit, ia, ha calz ouspen.

GUICHARD.

Me voar ervat penos an traitour fall Yon
En deveus meritet caout eur bunition
O vea trahisset ac'hanomp qer cruel,
Goude bea rentet deàn servich fidel;
Gouscoude e credàn, evit hon enor-ni,
E rafemp calz goelloc'h o tont d'er pardoni.

GOUSTARD.

Anfin, anzao a ra en deus hoc'h offancet,

Digitized by Google

Hac ez ê goell gantàn bout ganêc'h punisset
Eguet n'en dê coea dindan ar buissanç
Demeus hoc'h adversour ar Roue eus a Franç.

RENOD.

Ententit, va breudeur, ar pez a lavaràn :
Tout expres ez ê grêt evit hon disfian.
Charlamagn a rayo crouga ar Roue Yon,
En esper ober demp mez ha confusion ;
Hac eun dra rebechus a vo d'am bugale
Clêvet e vo crouguet den demeus o ligne ;
Rac-se, va breudeur qèz, e meus ar volonte
Ec'h afemp d'e lemel digant tud ar Roue.

FOSSON.

Pec'het bras e cafen rêi nep sicour deàn :
N'en dê qet eus e fot ne zoc'h maro bremàn.

RENOD a zao diouz taul hac a lavar :

Allòn ! tout d'an armou, amzer brezel a zo ;
Harça, va mignonet, nep am c'hor am heuillo :
Goustard, piou a gomand var an daou rejimant ?

GOUSTARD.

Salomon hac Oger, Olier ha Roland.

RENOD.

Ha ! Roland en deus c'hoant pell a zo d'am approu ;
Demp da velet hac én a zo du a c'hinou.

GODEFROA.

Biniguet ra vezo an heur hac ar momant
Ma voe ganet Renod, ar Chevalier vaillant !
Rac renta ra ar mad elec'h an drouç bepret :
Biscoas ne meus güelet eun den qen redoutet.

TRIVAC'HVET DIALOG.

ROLAND *hac e suit.* IDELON *a lavar :*

Ne velàn qet e cred ar pêvar mab Emon
Disqüel begou o fri evit sicour Yon

Digitized by Google

OGER a vel Renod o tont gant e arme hac a lavar :

Ah ! rancontr favorabl, pell a zo deziret !
Ar veach-màn, Roland, e viot contantet.
Güelet a ràn Renod pignet var guein Boyard,
A zo êru duont en penn eun avan-gard.
Pell a zo ho poa c'hoant caout eur c'hroc ouz Renod;
Bremàn ni a velo piou vo ar goella pot.

ROLAND.

Vit disqüel dêc'h, Oger, peguement en doujàn,
Me yëlo va-unan da visita aneàn ;
Rac-se eta, va zud, n'em renjit pepini,
Dreist pep tra ho pedàn na boeltronit ini ;
An hini a zantìn ec'h ober poeltronach,
Me deuyo d'en laza vel ma verit eul lach.

RENOD.

Va zud ha mignonet, m'ho ped, en em renjet,
Cetu hon enemi ganemp-ni rancontret :
Disqüelit ho courach, me ho ped humblamant:
Me ya da izellât e gaqet da Roland.

RICHARD.

Va breur, me ho suppli, clêvit va zantimant :
N'en em approuvit qet oc'h-unan ouz Roland;
Rac gouzout a rit mat en deus ar faveur bet
Ne ell qet gant houarn biqen bea blesset.
Lezit an diou arme o diou da gombatti:
An nep a vo'r c'hrénva en devo ar barti.

RENOD.

Caer oc'h eus lavarat, va breur, me a ranco
Corf-ouz-corf eus Roland stourm betec ar maro;
Rac e màn pell a zo e clasc ouzìn c'hoari :
Pa omp en em gavet ê ret demp combatti.
Rac-se, ma ne deu den nemetàn va bete,
Chommit en ho plàçou, me ho ped, Autrone,
Ha pa zeuy ar re-all ive d'en em avanç,
Deut ive d'ar mêle gant ar brassa vaillanç.

Digitized by Google

MOGIS.

Ni a rayo, Renod, evel a lavaret;
Hoguen, me ho suppli, va c'hender, dioüallet:
Ez it da gombatti yaillanta Chevalier
A del troad d'an douar, herves ma leverer.

RENOD a avanç.

Me ya en ha' Doue hac ar Verc'hez Vari;
En em acqüittit oll, Autrone, m'ho suppli.

ROLAND.

Me vel êru Renod e-unan, Autrone,
Ha me a ya ive va-unan e vete.

Renod ha Roland a dosta an eil ouz eguile. Renod a risqen divar e varc'h Boyard, en em laqa var bennou e zaoulin, hac a boz e lanç hac e gleze var an douar.

RENOD.

Ah! Roland generus! niz prop d'an Ampereur,
Ho pet compassion ouzòn ha va breudeur,
Evel m'en deveus bet va Zalver beniguèt
O velet ac'hanomp d'an ifern condaonet,
P'en em offras d'e Dad evit hon redima,
A zouffras evidomp ar maro cruella!
Roland, c'houivoar ervat, ha va breudeur ha me,
Peguement ma omp paour, a zo deus ho ligne.
Ni ra offr hon servich en qèit ha ma vefomp,
Mar plich ganèc'h ober hor peoc'h gant hoc'h eont,
Ha me a royo dèc'h Boyard ar marc'h caer-mâ,
Ha castel Montoban, eur c'hastel ar c'haera;
Ha dre oboissanç me yêl hep en em glêm
Diloner ha divoutou betec Jerusalem,
Evit bisita be hor Zalver evidoc'h,
Mar be ho madelez ober demp caout ar peoc'h.

ROLAND.

Truez a meus, Renod, e clêvet ho comzou,
Anfin, qen a rancàn dont da scuilla daplou.
Mes ne gredfen qet comz d'am eont eus a ze,
Ma na rentit Mogis dindan e volonte.

Digitized by Google

RENOD.

Roland, ne gomzit qet din eus a ze pelloc'h,
Biqen ne drahissàn evit cavet ar peoc'h.
Qent mancout da Vogis me golfe va bue:
Cetu aze va c'homz, cassit-àn d'ar Roue.

Destum a ra é armou, hac e saill var Boyard.

Na songit qet, Roland, ve rac aon ac'hanoc'h
E tehàn da c'houlen ouzoc'h qartier na peoc'h,
Hoguen abalamour ma zoc'h niz d'ar Roue
Em boa c'hoant da ober dêc'h eur civilite;
Daouest dêc'h pe gant lanç pe a doliou cleze
E teufomp da gommanç bremâ-ta hor mêle,
P'oramant achuomp, mar carit, ar gombat
Entreomp-ni hon daou, dre ma omp daou bet mat:
Neuze, mar goneit, en beo pe en maro
Va c'hassit d'hoc'h eont da ober a garo;
Hac er c'hontrol, Roland, me, mar ho coneàn,
Ho tigasso ganén da gastel Montobau.

ROLAND.

Ha c'houi a zalc'ho mat d'ar pez a leveret?

RENOD.

Ia nebon, Roland, n'ho pet qet a vorc'het.

ROLAND.

Ha me a rai ive, en fe a Chevalier.
Mes c'hoant a meus qenta da gomz gant Olier,
Rac be ez eus pell zo promesse entreomp,
Birviqen nep combat sur ne antreprenomp
Na c'houlenno conje an eil ouz eguile,
Ha rac-se e fell din dele'hel va promesse.

RENOD.

It prest eta, Roland, ha ne zaleit qet.

ROLAND.

Nebon me êruo souden, bet assuret.

OLIER.

Petra lavar Renod? lavarit din, Roland.

ROLAND.

Efei parlant a ra evel eun den prudant;

Digitized by Google

Mes dezirout a ra êchui ar gombat
Entreomp-ni hon daou, dre ma omp daou bot mat.
Nac e dud nac hon re n'en em avançfont qet,
Qen a vezo unan ac'hanomp bet trec'het.

OLIER.

Roland, mar am c'hredit, nerit qet qementse;
Renod a zo vaillant ha c'houi a zo ive :
Goell ve coll an anter a dud a bep coste
Eguet hini ouzoc'h : va zantimant ê ze.

RICHARD A NORMANDI.

Nan, nan, na rit qet se, Roland, me ho suppli,
Lèzit a bep coste ho tud da gombatti;
Ma ve hini ouzoc'h lazet pe guemeret,
E ve eur maleur bras, hac e vemp tamallet.

ROLAND.

Me heuillo hoc'h avis, Autrone, pen-da-ben;
Demp eta assambles var hon adversouriên.

RENOD.

Ne velàn qet e talc'h Roland e bromesse;
Prometet en devoa dont e-unan din-me.

An dion arme a avanç eus a bep tu.

RICHARD.

Perac ta, tud Charles, didalve ha poeltron,
E fell dêc'h distruja ar roue fall Yon?
Rac c'houi, dreist pepini, n'och eus qet lec'h d'e vlam;
Sentet en deus ouzoc'h, n'en dê qet manqet tam.
Hoguen, ni ê ar re a dle e bunissa :
Poc'h eus-àn anlevet, c'houi ranco e renta.

ISAKAR.

Mar galomp-ni teuler hor c'hraban var o goug,
Ni o stago gantàn assambles eus ar groug.

REGNIER.

Ohi ni hoc'h ampecho, pa garfec'h en ober :
Hastomp-ta, Autrone, tenna hor c'hlezeyer,
Ma rayomp ar chasse da fouguerien Charles :
En em renta' ranqint confontet gant ar vez.

Amà e commanç eur gombat furius.

Digitized by Google

MOGIS.

Courach, va mignonet, hac e zomp evite;
Redoublomp hor furor ha saillomp varnéze.

GALERAN.

Autrou ar Prinç Roland, m'ho ped, n'em avancet;
Ma ne deuit d'hor zicour e veomp qemeret.

ROLAND.

Nonde-mil-crampoezen! pelec'h e màn Renod?
Ma velfomp ar vech-màn piou ê ar goella pot.

RENOD.

Ez òn ouz hò cortoz gant impaciantet;
Poan vras oc'h eus, Roland, e clasq en em gavet.

ROLAND.

Ha c'houi zo preparet, ma zayomp da jouti?

RENOD.

Prest aoüalc'h, pa garfot, Roland, me ho tifi.

Amàn e combattont gant o lançon.

ROLAND.

Dalit eur flipat mat, qent ma yêt en ho rout,
Me ro dêc'h qementse bepret evit talvout.

En em heurta e reont gant o lançon.

RENOD.

Nebon me ho pêo qent mont divar àl lec'h;
Dalit, va c'hamarad: caout a rit ennes sec'h?

ROLAND a goe marc'h hac all, hac a lavar deàn:

Ah! boned an avies! ar blei ouz d'as tago!
Cede te dindannòn, arvoqin divalo,
Evit un tol hepqen digant eun den dister!
C'hòant a meus da foeltra ac'hanout er rivier.

OGER.

Ha c'houi eta, Roland, en em gonto coulz pot,
P'ê güir oc'h eus bremàn leiz ho côf a Renod?

RENOD.

N'oc'h eus affer, Roland, da damal re ho marc'h,
Me gombatto ouzoc'h troad-ouz-troad sur-aoüalc'h;
Re huel e ouintit e foen d'ho marc'h, Roland,
Hac e guerc'ha a rit meurbet moderamant;
Hoguen me a gundu va marc'h Boyard ervat,

Digitized by Google

Hac ec'h allàn hardi mont gantàn d'ar gombat.

ROLAND.

Re a rit an anter, Renod, ouz va goapât,
Balamour m'é manqet va març'h gant eur flipat.
Evidòn da vea scòet an tol qenta,
Ni ràncoʼn'em approu stard qent dispartia.

RENOD.

N'en dé qet just, Roland, penos e vec'h var droad,
Ha me a ve var varc'h; me zisqenno timat.
Pa bon eus afèçon approuvet hor lançou,
C'hoariomp eur barti c'hoas gant hor c'hlezéyou.

ROLAND.

N'ho toujàn qet, Renod, rac-se me ho tifi
Da zont gant ho cleze da c'hoari eur barti.

En em ganna a reont a doiiou cleze.

RICHARD A NORMANDI.

Penos! ha possubl ve, Tadou demeus a Franç,
E vemp-ni qer coùard lezel en hor presanç
Daou zen d'en em laza, ar vaillanta biscoas
Zo bet var an douar! Eun dommach ve, siouas!

OLIER.

Nan, nan, n'er souffromp qet: demp eta d'ar mêle,
Hac en em arranjomp pep den èus e goste.

En em renca ra pepini eus e dud, hac en em avançont.

ALARD.

Avançomp prest, va zud, evit sicour Renod;
Me vel ar Francisien o tont c'hoas d'an assot.

Amàn e commanç ar gombat general.

ROLAND.

Me garfe e lesfec'h ac'hanomp, Autrone,
D'èchui ar gombat entre Renod ha me.

RENOD.

Mar carit dont, Roland, ni a yélo d'ar c'hoad,
Hac eno ni allo êchui hor c'hombat.

ROLAND.

Contant bras ôn a ze; me approuv ho propos.

RENOD.

Me ya eta aroc hac a chom d'ho cortos.

Renod a ya d'ar c'hoall.

Digitized by Google

GUICHARD.

Sortiet ê Renod; va breudeur, heuillomp-àn;
Eun dra a zo aroc en deus c'hoant da dizàn.

Alard hac én a ya d'ar c'hoad varlerc'h Renod.

ROLAND da Olier:

Me ya da êchui va bataill gant Renod.

OLIER en arrêt hac a lavar deàn:

N'en deet qet certen, pe otramant oc'h sod.
Chommit ganemp, Roland, me ho ped, d'hor zicour,
Rac c'houi a vel aoüalc'h bon eus re a labour.

MOGIS.

Hardi ta, mignonet; redoublomp a gourach:
Reculi a rancont, an dud vil, an dud lach.

IDELON.

Me a vel, Autrone, ez ê ret demp qüittât:
Goell ê ober abret eguet re diveat.

RICHARD. En em zovetât a reont.

Me greuffe gant arrach ina na ho traillfen qet,
Rac maleur d'an hini am bo-me attrapet.

FIN EUS AR BEMPET ACT.

C'HOEC'HVET PROLOG.

ME gred, Compagnunez, ê troublet ho memor,
En eur dont da glêvet ar fin eus an histor;
Rac ne zeus mantion ganemp nemet combat,
Brezel cuntinuel, rivierou eus a voad.
Aboe ma ê crouet an eol er firmamant,
N'eus qet bet dindannàn eur brezel qer sanglant,
Na qement à vizer, a zezolation
Evel o deus souffret ar pêvar mab Emon.
Leqeomp hon daouarn oll var hor c'honsciançe,
Hac hanzavomp gant güir entreomp, pobl a Franç,
Penos ne garfemp qet bea bet d'ar c'houlz-se,
Da velet ha da zouffr eur seurt adversite.

Digitized by Google

Impossubl é da zen, credit, Auditoret,
Disclèria birviqeu an histor var e hed.
Ia, pa ve eur bla pep den eus e gompreu,
En defe da ober aoüalc'h leiz e groc'hen.
C'houi a velo bremàn ar jenerus Richard
Qen hardi hà leon hac ive leopard,
O tisfia Roland da gombatti outàn,
Hoguen, dre eur maleur, e qemer aneàn.
Pebes joa en devoe neuze ar Roue Franç
Pa velas Richardic deut dindan e buissanç!
Ma conclu ar Roue e so ret e grouga;
Mes Mogis a labour evit en delivra.
Pa voe bet delivret Richard demeus ar groug,
N'en devoe qet a aon pelloc'h demeus e c'houg;
Neuze e yas hardi da gavet ar Roue
Evit disqüel deàn e voa c'hoas en bue.
Neuze voe eur gombat, gant calz eus a vigueur,
Ebars entre Richard ha tud an Ampereur:
Bea voe entreze ingal mat ar barti,
Hac e voe grêt Richard prisonnier bars enni.
Mes Mogis a eure d'ar Roue eun tricon,
Hac a eure deàn dispit en e galon:
Dont a eure gantàn curunen ar Roue,
E gleze hac e sceptr, ne vanas tra oute.
Mogis a eure c'hoas eun dro, mar boe unan:
Rentà'r Roue cousqet en castel Montoban.
Neuze e sortias da ober pinijen,
O sònjal e voa fin d'ar brezel inhumen.
Caer en devoa Renod mont var e zaoulin noas
En presanç ar Roue, n'en devoe qet e c'hraç;
Mes p'er goelas qement en desolation,
Ec'h eure e renta prest en e bavillon.
Ah! Renod, c'houi a zo eun den zo calz re vat;
Rac rentet e vo dêc'h an droue evit ar mat:
C'houi vo assiejet gant Charles qent ar fin,
Qen a voc'h var ar poent da vervel gant famin.
M'ho ped, Compagnunez, qent eguet sortia,
Da vea attantif da glèvot an Act-mà;
Traou a velfot ennàn ha n'en din qet commun...
Me ya da zortial rac ne ven importun.

Digitized by Google

ACT VI.

QENTA DIALOG.

ROLAND *a antre gant e suit, hac a lavar:*

Dizesperi a ràn gant an displijadur,
Pa deuàn da zònjal er chanç, en avantur
A zo ganemp, va zud, ar vech-màn êruet.
Me gred parfetamant e zomp bet anchantet
Gant an traitour Mogis, zo mignon da Zatan,
Evit caout ar victor varnomp-ni ar vech-màn.

OGER.

Me meus aon, Autrone, an traitour fall Yon
Na ravissò Renod sur digant Salomon;
Re e zint dilerc'het, ha rac-se e meus spont
N'en em gafe Renod gante dre eur rancont.
En eur plaç henc, Rolaud, ez oc'h en em gavet,
Rac hoc'h aocoutramant zo terrubl difrêzet,
Hac ho marc'h a zo cam, ne ell mui mont d'an drot;
Seblantout a ra din oc'h güelet gant Renod,
Mê a zònje penos, pa gomzec'h qen apart,
Ho pije ravisset digant Renod, Boyard,
Hac e teuje Renod da brisonnier ganêc'h;
Evidòn da zellet, n'er güelàn en nep lec'h.

ROLAND *a dosta ouz Oger, hac a lavar:*

Dre Sant Denes a Franç! Oger, tavit bremâ,
Pe em bo ho pue, pa dlefen perissa.

OGER.

Mar teuit bete ze, me bo tistroyo prest.
Ar vech-mâ gouscoude oc'h eus cavet ho mest.
Evit qement a rêc'h oc'h ober pompadou,
En deus savet Renod manific ho qillou.

ROLAND.

Ne allàn souffr pelloc'h e rebechou cruet;

Digitized by Google

Discroguit diouzin, m'ho ped, Olier, pell,
Evit m'en em venjin demeus an traitour-ze
En deus grêt trahison en andret ar Roue.

OGER a denn e gleze hac a lavar :

Allon eta, Roland, soutenomp hor c'homzou
Bremâ zouden vantant a veg hor c'hlezeyou.

RIPUS a arrêt Oger hac a lavar :

Appezit ho coler, me ho ped, Autrone :
Ar pez zo tremenet ne gomzomp mui a ze.

RICHARD.

Ah! Roland orgouillus! distroit diouzin;
Me deu d'ho tisfia da drei ouzòn ho min.

ROLAND.

Ia-da, Richardic, p'och eus c'hoant da c'hoari,
Ret è ober moyen da zont d'ho contanti.

En em gombati a reont o daou.

Me a gav iffrontet terrupl Richard bian,
Donet d'am disfia evidout da-unan!

ROLAND.

En em resolvet òn, ne roàn cas ebet:
Qemeret a rancàn, pe bea qemeret.

ROLAND.

Er zònch-se ez out-te, iffrontet hac hardi?
Deut oll deàn, va zud, evit en assommi.

Richard en em difenn vaillammant ouz an enemiet.

EUN OFICER A FRANÇ.

Ne gredit qet penos ho lazfemp, camarad;
Mar carit n'em renta, ho pezo qartier mad.

RICHARD.

Dèc'h n'em rentàn, Roland, ha nonpas da un-all,
Abalamour ma zoc'h eur Chevalier leal,
Gant ar gondition ma em bo va bue.

ROLAND.

Hac ho po sur, Richard, hep nep difficulte.

Richard en em reot var guementse. Roland a guntunu.

Demp bremâ, Autrone, da gavet va eont:
Evit e gontanti ha renta deàn compt.

Digitized by Google

EILVET DIALOG.

RENOD *a antrè gant e dud, hac a lavar :*

Na pelec'h ê manet Roland an den gaouyat,
Ne deu qet d'am c'havet d'êchui ar gombat?
Dizesperi a ràn, n'ellàn mui gant arrach,
Pa ne gavàn nep den da exerç va c'hourach.
Mes me a glêo êru eure d'am recrei:
Cavet a meus anfin unan d'am amuzi!...

O hanaveout Yon gant Salomon, e lavar:

Ah! den abominabl, glouton fall Salomon,
Discroguit, mar qirit, eus ar Roue Yon,
Pe gant va flamberje m'ho qartiero bremâ,
Rac c'houi n'en doc'h qet dign hepqen da douch ounta.

SALOMON.

Pa fell dêc'h e gavet, ni er roy dêc'h, Renod;
Ne zònjit qet penos e vemp-ni sur qer sod
D'en em laqat en poan evit eun den traitour.
En em dennomp, va zud, pan'hon eus qet sicour.

RENOD da Yon :

Ah! Roue disleal, traitour fall milliguet!
Aroc m'hor boa-ni bet ac'hanout sicouret,
E voas dent d'hon livra d'ar Roue eus ar Franç:
Bremàn e po ar groug evit da recompanç.

YON en em stinq d'an daoulin hac a lavar :

Ah! va breur qer Renod, me deu d'en em rentà:
Mervel a dleàn sur dre'r maro cruella;
Ras-se, me ho suppli, tennit prest ho cleze,
Ha grit din, dre ho torn, êchui va bue.
Ia, hastit buan da zont d'am finissa:
Eun deu qer fall ha me ne dle pelloc'h beva.

RENOD.

Pa velàn ac'hanoc'h oc'h anaout ho fot,
E meus truez ouzoc'h, dre va fe a Renod.

Digitized by Google

Savit prest en ho sa ha deut da Vontoban,
Me royo dêc'h amzer eun nebeut mat ennàn
Da ober pinijen demeus ho trahison:
Pa vo êru ar poent, me rento dêc'h rêson.

GUICHARD a entre gant Alard hac a lavar:

Ha! trappet ê Yon, ar Roue disleal!

RENOD.

Ia certen, Guichard; pelec'h e ma'r re-all?

GUICHARD.

Me gred int êt varlerc'h Olier ha Roland,
Da rêi dê ar chasse vigouriusamant.

RENOD.

Dindan boan am hue, daou goqin, daou bandard,
Ma na vot caus ma vo amprisonet Richard.

ALARD.

Drê ma velemp e voac'h oc'h-unan sortiet,
Hon eus bet aon, Renod, e vijec'h qemeret:
Rac-se omp deut d'oc'h heuill evit hoc'h asista....
Mes, me a vel Mogis o tiredec amâ.

RENOD.

Allas! lavarit din, va c'hender qer Mogi,
Pelec'h e màn Richard, ar Chevalier hardi.

MOGIS.

Penos! ne qet distro va c'hender qer Richard?
Me zònje e voa deut gant Alard ha Guichard.

RENOD.

Ah! siouas, grêt an tol! qemeret assur ê;
Dizesperi a ràn pa zònjàn' qementse.
Penos! collet a meus ar güella ar breudeur!
O devez mizerabl! pebes chanç ha maleur!
Bremâ zouden vantan, va mare'h Boyard ha me
A rane essât c'hoari eun tol subtilite.
Me ya, coll pe c'honit, da zelivra va breur,
P'otramant da vervel gantàn er memes heur.
Cassit ar Roue Yon da gastel Montoban:
Bevit vel mignonet... Partiul a raneàs.

Digitized by Google

GUICHARD.

Oh! arrêtit, Renod, terrupl oc'h coleret!
Arabat e c'hoarfe ar pez a leveret:
Mar dê collet Richard, qementse zo domach';
Mes ho coll-u, Renod, a ve c'hoas davantach.

MOGIS.

N'ho pet qet a chagrin eus a Richard, Renod,
Bremâ zouden vantan me c'hoario va fot:
Me rento dêc'h Richard en beo hep dronc abet,
Ha pa ve varneàn daouzec dôr aic'hoeet.

RENOD.

Assurit, va c'hender, ha va breudeur ha me
A vo oblijet dêc'h, mar qirit ober ze.

MOGIS.

Anfin, p'el lavaràn, ne vezit qet en poan.

RENOD. Sortisl a ra.

Demp eta, Autrone, var ze da Vontoban.

TRIVET DIALOG.

AR BRINCES CLERA HAC E BUGALE.

CLERA *a vel Renod o retorn, hac a lavar:*

Ah! va fried Renod! deut mat sur ra veet;
E voan o hirvoudi gant glac'har ha regret,
O sònjal n'oc'h eus qet an amzer e mui qen
Da zêbri ho repas, gant hoe'h adversourien.
Mes êru ê-ganêc'h va breur, an den traitour,
Sur ne verite qet ec'h ajec'h d'er sicour.

RENOD.

Itron, e clasq doaet da zêlivra ho preur;
Eo qemeret Richard gant tud an Ampereur,
Vaillanta Chevalier zo e tougnen bue;
Mes mar be distrujet, me a varvo ive.

EKONET.

Va zad, en em zenjit demeus an traitour-ze,

Digitized by Google

Pe, mar hor permettit, ni hor bo è vue.

YONET.

Mar qirit lavarat demp ar gomz viannu,
Ni denno sur venjanç demeus an traitour-mâ.

REXOD.

Lest-àn c'hoss, va mibien, eun nebeut daveva,
Ma en devo amzer d'en em reconcilia;
Pa vo n'em amantet demeus e drahison,
Ni deuy d'er punissa evel ma è rêson.

YON.

Me a zento ouzoc'h en pep occasion,
Hac ôn prest, pa guerfoc'h, da vonet d'ar prison.
Lavaret a meus dêc'h, ha c'hoas el lavaràn,
Penos è eur justiç va funissa bremàn,
Pa ôn bet qer mechant d'ho pea trahisset,
O heuill goall-conseillou darn demeus va C'homtet,
Pere o deus dija recevet o faveur:
Perisset int o zri en plenen Vocouleur.

MOGIS.

Harça eta, traitour, qerz demeus va fresanç,
Rac aon ne ziscargfen varnout va c'honsciaç.

Sortial a rêr, hac e casser Yon d'ar prison.

PÊVARVET DIALOG.

ROLAND *a antre gant e suit, hac a lavar:*

Pelec'h e màn Yon? lavarit, Salomon.

SALOMON.

Lamet è diganemp en hor c'honfusion.

ROLAND.

Ah! poeltronet infam! c'houi ra dîn arraji:
Mar carjac'h hor boa gi êt vaillant hor c'hevridi,
Bea bet digasset Yon d'an Ampereur,
(Ni hon eus qemeret unan ar pêvar breur.)
Ze rentje va eont meurbet rejouisset;

Digitized by Google

Mes ganêc'h-u ez omp antier disenoret.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Pa vijemp daou-c'hant den assinet en eur flot,
Ne aljemp qet ampech n'en daje gant Renod.
An diaoul a voa sur o sicour aneàn:
Saillat a rê evel eur c'hi a vije clàn.
Hirra m'hon eus allet omp chommet d'en difen;
Mes neb a ve forcet n'en deus qet a lezen.

ROLAND.

Biscoas digareou da zen fall ne vancas:
C'houi a vo caus m'hor bo eur gonfusion vras.
Ma n'hor bije unan eus a vibien Emon,
Ne gredjen qet gant mez retorn d'hor pavillon.

PEMPET DIALOG.

MOGIS, *guisqet en Pelerin hac ur bourdon ene zorn.*

RENOD HAC E VREUDEUR.

Harça, va zud, clêvet oc'h eus sur lavaret
Penos e zê Mogis den subtil hac adret.,
Me ya da zisqüel darn eus va subtilite:
Bremâ-zouden me ya da drompla ar Roue;
Rac m'em bo digantàn amplamant aluzon,
Ha c'hoas ec'h esperàn cavet colation.
Mes va brassa sourci ê delivra Richard:
Me ranco e gavet, pe' vo an aller stard.

Sortial a ra dre eun nôr gu.

C'HOEC'HVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre hac a lavar:*

Chagrin ha nec'hamant a zo var va speret,
Pa deuàn da zònjal en pelec'h ê chommet
Roland hac Olier, Oger ha Salomon,

Digitized by Google

A voa êt da guerc'hat ar Roue fall Yon;
Rac mar tigoe gante nep seurt dronc-avantur,
Me deuyo da vervel gant an displijadur.

NÂM.

Eun dra dreist-ordinal, Sir, e ve lavaret
Ne gafet qet antout en nep lec'h ho Princet!
Rac istre ma int-oll tud prudant ha vaillant,
Ez int êt en eun nombr hac a zo suffisant
Ha capapl da laqat an douar da grena;
Rac-se, bet divorc'het var ze, m'ho ped amâ.

AR C'HENTA PAJ.

N'eus netra a suroc'h, ô Ampereur puissant!
Ez eus en em gavet gant an Autrou Roland
Ha gant e dud ive eun dra benac esqis,
Pa na veler anê c'hoas distro var o.c'his;
Rac gout a rit penos Olier ha Roland
Zo custum da ober o beach dilijant.

AN EIL PAJ.

Ma ve en em laqet ar pêvar mab Emon
Da essât delivra ar fals Roue Yon
Demeus a dre daouarn ho tud, va Ampereur,
E tisse bea bet entreze eur maleur;
Rac Roland zo pell zo e clasc approu Renod,
Evit gout piou anê a vo ar goella pot.

MOGIS a antre, güisqet en pelerin, hac a lavar d'ar Roue:

Doue oll-buisssant, Mestr an ên, an douar,
A bedàn, Charlamagn, d'ho peurgarga a c'hloar,
Ha da rêy dêc'h ar c'hraç da vea triomphant
Var guement adversour oc'h eus antieramant.
M'ho suppli humblamant, ô Ampereur güirion,
Da zellet a drue hac a gompassion
Ouz eur pelerin paour afflijet gant clénved:
Defotout a ra din ha bevanç ha yec'hed.

CHARLAMAGN.

Ne allàn qet fiout ennoc'h-u, trucherien,

Digitized by Google

An darn-vui ac'hanoc'h a zo affronterien.
Aboe m'hon bet trompet gant ar sorcer Mogi,
Ne allàn birviqen fioùt mui en hini.

MOGIS.

Evit bea Mogis den fall ha milliguet,
N'en dê qet eveltàn an oll belerinet;
Me meus mui a ezom demeus an aluzon
Egùet ne meus certen da ober trahison.
Bet òn o visita bez santel hor Zalver,
Hac em boa c'hoas ganén tri gompagnon sincer,
Pere zo bet lazet gant meur a selerat
E qichen Montoban, pa voamp o tont er c'hoad.
M'o deus lavaret dìn an dud eus ar c'hanton
E voa al laeron-ze ar pêvar mab Emon,
A voa gant Charlamagn qement persecutet,
Ma int êt da laeron, hep nep remors abet.
Unan eus aneze a zo hanvet Mogi;
Ennes en deus brêvet dìn va oll izili;
Bazatêt òn gantàn, troet ha distroet,
Qen e zòn oll seyet er fêçon ma velet.
Rac-se ho suppliàn, Ampereur deboner,
D'en em venji oute, pa n'allàn en ober.

CHARLAMAGN.

Penos en em venji dioute? te zo sod:
Me a zo revinet gant Mogis ha Renod,
Ha pe allàn james caout an occasion
Da bunissa ervat ar pêvar mab Emon.

MOGIS.

Me a bed va Doue, va Mestr ha va C'hrouer,
Da zont d'o funissa, pa n'ellit en ober.

NÊM.

Certen, ar pelerin a barlant gant rêson;
Meritout a ra sur receo an aluzon.

CHARLAMAGN.

Dal anter-cant louis-aour balamour da comzou,

Digitized by Google

Calz a vad a rit din o vont dre an hentchou.

MOGIS.

M'ho trugareca, Sir, dèmeus ho charite;
Doue d'ho qendalc'ho en pep prosperite.

CHARLAMAGN.

Petra' fell dide c'hoas diganén, pelerin?
Rac terrupl e chommes da zellet diouzìn.

MOGIS.

Evit qement a meus baleet dre ar bed,
Biscoas va daoulagad n'o deus consideret
Eur Monarq a vije qer majestuus ha c'houi;
Rac-se' meus plijadur ouz ho consideri:
C'houi deu da eclati dreist hoc'h oll sujedet,
Evel ma ra an eol en e vrassa selerdet.

CHARLAMAGN.

Clasc a rit, pelerin, lacat lorc'h em c'halon,
Evit, dre'r voyen-ze, caout ho colation.
Duc Nêm, qerc'hit deàn peadra da zèbri,
Evit ne zello qen qer trist diouzòn mui.

NÊM.

Me a ya da guerc'hat deàn sur peadra.

Sortial a ra; souden ec'h èru gant frico, hac e lavar da Vojis:

Dalit, pelerin paour, frico da verenna.

MOGIS a lonq a c'hinaouadou, hac a lavar ounta e-unan:

Qement-màn a meus bet atao evit talvout:
Ne zin qet, a velàn, hep pourveanç em rout.

CHARLAMAGN.

Ret ê sònjal pelêc'h e zê manet va zud...
Mes me o güel êru evel dre eur burzud.

ROLAND.

Grêt hon eus eur veach, Ampereur puissant,
Ha nê qet, a meus aon, herves ho santimant.
Ni hor boa qemeret ar fals Roue Yon,
Peneverde sicour ar pêvar mab Emon,
Azo en em gavet var an hent d'hon rancont,
Evel leopardet, hardi ha divergont,

Digitized by Google

Hac o deus grêt qement dre effort o armou,
M'o deus en delivret adre hor c'hrabanou.
Mes evit rêy eun dra a gontantamant dêc'h,
Richard, mab da Emon, a zo deut en e lec'h.

CHARLAMAGN.

Ah! va niz qèr Roland; gant joa el lavarin:
Ne dalfen qet en nac'h, ho peach a blij dìn.
Ma ne vijec'h qet êt, bremàn me er güel sclêr,
Ne voa qet qemeret Richard da brisonnier;
Ha ma vijac'h-u êt ive da Vocouleur,
Ne voa qet achappet Renod hac e vreudeur.
Ah! Richard, coqin fall! êru ê an amzer
Ma vo ret did santout ar boez eus va c'holer!
Te c'heus va offancet alies, himpocrit;
Hoguen n'er gri pelloc'h, rac m'er miro ouzit.

RICHARD.

Evidòn, Charlamagn, da vea prisonnier,
Me lavar dêc'h hardi, hep bea tam flatter:
Entre ma vo Renod ha Boyard en bue,
Ne refoc'h qet din droug; me ho tisfi da ze.

CHARLAMAGN.

Hac out qen iffrontet dont c'hoas d'am disfia!
Abalamour da ze me a ray da grouga.

RICHARD.

Qent ma vin-me crouguet, Charlamagn, ha c'houi glêo!
Me a velo qenta ho crouga c'houi en beo.

CHARLAMAGN.

Penos, cos mab ar c'haign! evelse ê dide
Parlant qen arogant en prezanç eur Roue?

Ar Roue a scô aneàn. Mogis a c'hrogn entre e zent.

RICHARD.

Ravezin confontet, mar teuit-mui d'am sqêi,
Me rêi dêc'h eur flipat hac ho po sònj anêi.

Richard hac ar Roue en em grog.

OGER.

Croguit prest er Roue, Salomon, me ho ped;

Digitized by Google

Me grogo enRichard, ma vint dispartiet.

SALOMON.

Me ho ped, Ampereur, appezit ho coler;
Ne dleit qet er sqêi, pa ê ho prisonnier.

OGER.

En em baciantit, me ho suppli, Richard.

CHARLAMAGN.

Me ho ped da zònjal insolanç ar pandard;
Hoguen, me en toùe, mar dòn Roue en Franç,
Me rêy deàn mervel en croug ouz eur potanç.

RICHARD oc'h anaveout Mogis a lavar :

P'oc'h eus qement a c'hoant da laqat va c'hrouga,
Pelec'h e vo ar plaç ma ranqin finissa?

CHARLAMAGN.

Pa oc'h eus c'hoant da c'hout : var lein mene Focon.
Hoguen, da c'hortos se, ec'h eot d'ar prison,
Ha neuze varc'hoas sur, evel ma vo leinet,
Ni a vaco ganêc'h, den fall ha milliguet.

Mogis a zorti sionlie, goude bea clêvet se, hac ar Roue a lavar :

Roland hac Olier, cassit-àn d'ar prison.

ROLAND.

Ia, Sir, ni rêy ze hep nep remission.

SEIZVET DIALOG.

RENOD *a antre gant e suit hac a lavar :*

Gant impaciantet e fell din trelati,
Pa ne velàn o tont va c'hender qer Mogi,
Pehini a voa êt da zelivra Richard,
A zo bet qemeret dre fot an daou bandard.
Mes me a vel Mogis o tonet hep va breur:
Maro ê, emeus aon. Oh! Doue, pez maleur!
Pelec'h e mâ Richard? lavarit din, Mogi.

MOGIS.

Emedi en bue; rac-se bet dizourci.
Varc'hoas eus ar beure e tle bea crouguet

Digitized by Google

Var leia mene Focon; rac-se'n em breparet,
Ma zayomp a vanden evit en delivra.

RENOD.

Ho comzou, va c'hender, va foan a vianna.

ALARD.

Ret vo demp partial a Vontoban fennos,
Hac en traôn ar mène ni chommo da c'hortos
Ma vo deut an devez hac ive an amzer
Ma tle bea crouguet Richard, va breuric qer.
Nep a vo qen hardi da essât ober ze,
A losco e groc'hen, p'en defe mil bue.

RENOD.

Bet assur, ho conseill, Alard, zo excelant:
Demp-ta d'en em armi, me ho ped, dilijant.

EIZVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre, hac a lavar:*

Ret ê, va Baronet, bremàn deliberi
Piou a yêl da grouga Richard, an den impi,
Pehini a zo bet em andret qen traitour.
Rac-se-ta, Beranger, pa oc'h deut d'am zicour,
Me ho ped da grouga Richard, mab da Emon,
Hac ho po ar broviné a Flandres, va mignon.

BERANGER.

Ret e ve, Sir, ho pe evidôn disprizanç,
Pa gredit va laqât da zervich eur potanç,
Ha ma teut d'am pedi d'ober eun action
A ve dîn ha d'am zud mez ha confusion.
Ne grouguin qet Richad na nep den all ebet:
Commandit dîn traou all hac e voc'h servichet.

CHARLAMAGN.

It da grouga Richard, me ho ped, Idelon,
Ha me a royo dêc'h rouantelez Gascogn.

IDELON.

Exantit ac'hanôn, Ampereur, éus a ze;

Digitized by Google

Eur vech all, m'oc'h assur, me ray ho polonte.

CHARLAMAGN.

Accuset oc'h, Oger, ebars en Vocouleur,
Da vea espernet Renod hac e vreudeur;
Rac-se mar oc'h eus c'hoant da vea va mignon,
It ractal da grouga Richard, mab da Emon.

OGER.

Ha c'houi zonch ôn qer sot, lavarit dîn, Charles,
E crougfen-me Richard, zo va c'hender-gompes!
N'en dôn qet êru c'hoas a gred dîn er poent-se.
Rac-se e lavaràn franchamant, Autrone:
Nep a vo qen hardi da essât e grouga,
M'em bo sur e vue, pa dlefen perissa.

CHARLAMAGN.

Crouguet vo gouscoude, en dispit sur d'ho fri.

OGER.

Anfin, ni a velo piou a vo qen hardi.

CHARLAMAGN.

M'ho ped, va niz Roland, c'houi zo den a galon,
Hac a zo adversour da vugale Emon,
Crouguit prim em reqet Richard an insolant,
Ha m'embanno dre oll ez oc'h eun den vaillant.

ROLAND.

Ne grougfen qet Richard evit netra er bed,
Rac me a meus deàn tout expres prometet,
P'en d'oa en em rentet, en dije e vue.
Rac-se, me ho suppli, va Eont, va Roue,
Ne rit qet dîn-me dont da fossi va sermant:
List Richard en bue, me ho ped humblamant.

CHARLAMAGN.

Ra viot milliguet, gloutonet didalve,
Pa ne fell qet dêc'h-u ober va bolonte!
Salomon, c'houi zo dîn bepret eun den fidel
Hac a zalc'h dindannôn ar vrô a Vreiz-Izel:
It da grouga Richard var refus ar re-mâ,
Hac e vezot pelloc'h exant d'am zervicha.

Digitized by Google

SALOMON.

Ampereur Charlamagn, me rêyo ze hep nec'h,
Gant ma refot eun dra hac à lavarin dêc'h:
Me a yêl da grouga Richard da Vont-Focon,
Moyenant ma teufot ganén da gompagnon;
Ha mar fell da Renod ha d'e guender Mogi
En lemel diganén, c'houi deuy d'am secondi.
Ma ne rit qementse, me lavar hep caqet
Ne grouguin qet Richard, p'am be oll var ar bed.

CHARLAMAGN.

It d'ar groug, canailles, pa ne zentit ouzin,
O clêvet ho comzou counnari a fell din.
Me ho ped, Duc a Nêm, consólit ac'hanòn:
Ma ne zentit ouzin, ez ê grêt diouzòn.

Ar Roue, Nêm hac ar Pajet a zorti.

OLIER.

Oh! fachêt ê Charles ar vech-màn, Autrone;
Biscoas n'em boa'r güelet qer farouch ha maê.

RICHARD A NORMANDI.

Güelet a rit bremàn, balamour dêc'h, Richard,
Ez eus entre'r Roue hac e dud debat stard.
Ma ne allomp ober dêc'h recour ho pue,
Ne vo qet eus hor fot, güelet mat à rit se.

RICHARD.

Me ho ped, Autrone, n'en em dourmantit qet;
Ha pa ven-me casset evit bea crouguet,
Ha me pignet er sqeul, em bo an esperanç
Evit qementse oll n'em bezo nep offanç.
Me meus goelet Mogis em c'hichen er guentaou,
A voa sur deut da c'hout penos e voa an traou,
Hac e meus ar greden ne vin qet ancouret,
Gant va breur qer Renod na gant e vignonet.

OGER.

Nebon gant qementse me zo rejouisset;
Deut eta d'ar prison, n'ho pe qet a vorc'het.
P'en deus clêvet Mogis penos e mâ an dro,

Digitized by Google

E vezoc'h delivret certen eus ar maro.

Novet Dialog.

RENOD *hac e suit.*

RENOD, *pignet var Boyard, a lavar :*

Orsus, demp prest, va zud, evel p'hor be marc'hat,
Var zu mene Focon, rac na vemp diveat.
Ma n'allomp dont abenn da zelivra va breur,
Me varvo gant glac'har qerqent hac e valeur.

REGNIER.

Partiomp pa guerfoc'h vit sovetât ho preur,
Ha tachomp d'êruout qent tud an Ampereur.
Ni lamo aneàn digant tud ar Roue,
Ia, pa ve memes pemp mil den aneze :
Me gred parfetamant e vo grêt contenanç
Da c'hout piou a stago Richard eus ar potanç.

RENOD.

Demp prest en hor beach, Autrone, me ho ped,
Ha ne arrêtomp qet qen e vimp êruet.

En em laqat a reont en heat, hac en em gavont tost da Vont-Focon.

RENOD.

Cetu ni ar vech-màn, va zud, tost d'an andret
El lec'h ma tle bea va breur executet ;
Rac-se lavarit din ebars en langach bêr
Petra hon eus bremàn ar güella da ober.

GUICHARD.

Ma ve c'houi a zentfe eus va avis, va breur,
N'en em discoelfemp qet da dud an Ampereur ;
Rac mar santont penos hor bo ar volonte
Da zont da zelivra hor breur Richard oute,
E teuint d'e grouga, an dud fall ha traitour,
Qent ma c'halfomp donet da rêi deàn sicour.
Chomomp amâ er c'hoad ha beomp var hor gard
Pe da goulz e teufor evit crouga Richard,

Digitized by Google

Ha neuze p'o güelfomp o tonet dre amâ,
Ni a yêl a vagad evit en delivra.

RENOD.

Guichard, parlant a rit evel eun den prudant;
Ar c'honseill a roit zo meurbet important:
Ni a zento ouzoc'h; rac-se, va mignonet,
Chomomp amâ er c'hoad, hep ober trous abet.

AR SECRETOUR.

Calz a vad a rêy demp donet da ziscuiza;
Prest aoüalc'h e tisfemp dont da gousqet amâ.
En em laqat a reont da gousqet er c'hoad.

DECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *ha* NÊM *a antre, hac a lavar:*

Petra' dal din bea Ampereur-ha Roue,
Ha bea elevet ebars en dignite,
Ha caout calz eus a dud pere a zo vaillant,
Pa ne guèront senti ouz va c'hommandamant?
Possubl ve, Duc a Nêm, m'el lavar dêc'h amâ,
Ne gafen qet un den a yafe da grouga
Richard an insolant bremàn da Vont-Focon,
En deus va offancet en qenlies fêçon!

NÊM.

Mac'h oufen, Ampereur, ne fachfac'h qet ouzin,
E lavarfen eun dra a zo mad, a gred din.

CHARLAMAGN.

Hoc'h avisou, Duc Nêm, a zo ätao prudant;
Rac-se-ta, va mignon, n'oc'h eus ne met parlant.

NÊM.

Mar grit crouga Richard, mab prop d'an Duc Emon,
E rayo ze da galz mez ha confusion,
Rac an Tadou a Franç a zo qerent deàn,
Ne bermetfont biqen distruja aneàn.
P'oc'h eus en ho pouvoar Richard, va Ampereur,

Digitized by Google

Commandit da Renod hac ive d'e vreudeur
Donet d'en em renta dirae ho Majeste,
Da ober dêc'h sermant eus a fidelite;
Ar pez, me oc'h assur, Ampereur puissant,
A ray mibien Emon buan hep complimant.
Ober dê repari an dommach o deus grêt
Dêc'h en hoc'h armeou en amzer dremenet,
Ha dont d'ho servicha ar rest eus o bue,
Hac e lacfoc'h Richard ebars en liberte.
Mar grit se, ho po sur êchuet eur brezel
Pehini zo, siöüas, caus da galz da vervel.

CHARLAMAGN.

Tavit var guementse, coll hoc'h amzer a ret,
Rac Richard, me en tou, a ranc bea crouguet.

NÊM.

Me lavar franchamant dêc'h, hep bea traitour,
Ne refoc'h evit se nemet tenna labour.
Cetu ni daouzec vlas zo oc'h ober brezel
Da vugale Emon, hor c'herent naturel:
Ma vijemp bet qeit all var ar Sarazinet,
Hor bije eun nombr bras anê convertisset,
Brassoc'h enor ve demp combati vit ar fe,
Eguet ober brezel da dud eus hon ligne.

CHARLAMAGN.

Nêm, me a lavar dêc'h, mar dòn Roue en Franç,
Richard à ranc bea crouguet ouz eur potanç.

NÊM.

Hoguen, pa lavarit e ranco perissa,
Dalc'hit-àn er prison diana da vreina,
M'en devo paourente bete fin e vue,
C'houi a vo dioutàn en em venjet neuze.
Biscoas maro Beuvet ne voe qen qer goerzet
Evel maro Richard, sur, mar be distrujet.

CHARLAMAGN.

Nêm, comz a rit bremàn evel dre interest;

Digitized by Google

Hoguen me a bretant-penos ê me ar mest.

Tud ar Roue a antre gant Richard, pehini zo garotet.

Petra ê qement-màn? m'ho ped, lavarit din:
Penos? ne vo qet grêt ar pez a lavarin!

OLIER.

Me ho ped, Charlamagn, n'on em dransportit qet;
Ni zo prest da ober evel a leverfet.
Pa fell dêc'h distruja Richard, mab da Emon,
Ni lezo ac'hanoc'h en ho tiscretion.

CHARLAMAGN.

Evit bremàn, certen, e comzit gant rêson;
N'eus qen nemet ober an execution.
Orsus, piou en em offr da grouga prim Richard,
Ma vo eur vech êchu demeus an tam pandard!

RICHARD.

Charlamagn, n'en dê qet eun dra just ha rêson
E ve crouguet eun den eus va c'hondition;
Pe assur, mar grit se, ho po calz a outrach,
Hac a vo pêet dêc'h en doubl meur a veach.
Hac e ven-me maro, me a meus c'hoas qerent
A zo tud redoutet hac a zo hîr o dent,
Pere ne vànqint qet da venji va maro:
Rac-se, grit diouzòn, mes dioüallit d'ho tro.

RIPUS.

Me ra offr da grouga Richard, an tam capon,
Rac m'en deus bet lazet va eont Ganelon,
Hac ar Prinç Bertelot a voa deus va ligne,
Zo lazet gant Renod dre eun tol lachete,
Ha Fouqes hac Hernier, hac an Duc nobl Grifon,
A voa oll anaveet evit tud a galon.
Mibien Emon zo bet an ancou d'ar re-ze,
Mes embêr me bêo unan eus aneze.
Rac-se, va Ampereur, roit eur rejimant,
Demeus a dud armet, courajus ha vaillant,
Ha me yêl em fortun bremàn da Vont-Focon,

Digitized by Google

Da laqat ho tezir en execution.
Me a grougo Richard hep douja tam Renod.
Mar car eu em avanç e ray eun affer sod,
Rac aon na ve laqet ive da gontre-poez
Gant Richard ouz ar groug, neuze e vo quittes

CHARLAMAGN.

Ah! Ripus, den vaillant, c'houi a zo va mignon;
Mar grit se, me royo dêc'h Marseill ha Toulon;
Ouspen, m'oc'h exanto en amzer da zonet
Da renta din servich ebars en nep andret.
C'houi, pêvar Chevalier, a gavàn tud adret,
Me a gred e refoc'h eur veach em reqet.
Ha c'houi, Comt Galeran, hac an Duc Isakar,
It ive gant Ripus, balamour ma oc'h car,
Da zicour aneàn da zont d'en em venji
Eus an den fall Richard, va brassa enemi.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Ampereur Charlamagn, dre eur galon joaüs
Ni yêl en ho reqet da asista Ripus
Evit crouga Richard var ar mene Focon;
Pa vo ouz ar potanç vo contant hor c'halon.

OGER.

Me bo conseill, Ripus, pa c'houlennit corden,
Da ober eus ho coug expres al lagaden,
Rac mac'h êru Renod, ar vaillant Chevalier,
E vo grêt dêc'h ar pez a zònjit da ober.

RIPUS.

Evidoc'h-u, Oger, d'anraji a galon,
Me a grougo Richard en ho confusion.
Ha rac-se eta, Sir, me a gred mad michanç
Ne vo grêt nep rebech eus se d'am alianç.

CHARLAMAGN.

Grit ho tever, Ripus, me ho recompanço.
Me lavar adieu dêc'h. Qen a vo en distro.

[Sortial a reont tout, nemet ar re a dle crouga Richard.

Digitized by Google

RIPUS.

Allòn, qerzit, Richard, entrezec ar mene
Elec'h ma vo ret dêc'h êchui ho pue.
Ha c'houi a vel dûont, Richardic, eur potanç,
Elec'h da viziqen e vo ho temeurançz?
Eru ê an amzer ma venjin gant rêson
Maro va c'herent paour, Fouqes ha Ganelon.

RICHARD.

Ho pet true ouzòn, humblamant me ho ped;
Eun den qer nobl ha me ne dle qet bea crouguet.
M'ho pe ar vadelez da zont d'am delivra,
Me royo dêc'h qement a meus var ar bed-mâ.

RIPUS.

Ha pa rofec'h dìn-me caera tra zo en Franç,
Me ranç ho cüelet stag en croug ouz ar potanç.
Rac-se, deut prest er sqeul, ma veot strobillet,
Rac poent ê dêc'h receo ar pez a veritet.

Laqat a ra eur gorden en e c'houg. hac e ra deàn piguat er sqeul.

RICHARD.

Ret ê eta mervel!... Ne ràn fors evit se;
Hoguen pa n'oc'h eus qet ouz va c'horf nep true,
Balamour da Zoue humblamant me ho ped,
Sònjit em enc paour gant glac'har treantet!
Roit dìn, me ho ped, un anter-heur hèpqen,
Evit, qent ma varvìn, ma rìn c'hoas eur beden
Pini gant va mam guèz a zisqîs gant fervor,
A lavàràn bemde abaoue en enor
D'an Autrou Sant Richard, mignon bras da Zoue,
Ma royo dìn ar c'hraç da recour va ene.

RIPUS.

Nan, nan, c'houi n'ho po qet anter-heur na qart-heur;
Ret ê executi dezir an Ampereur.

AN EIL CHEVALIER.

Ripus, me ho suppli eus a greiz va c'halon
Da rêi deàn amzer d'ober e orêson,
Rac mac'h alfe donet da recour e ene,

Digitized by Google

E vec'h recompancet eu ên sur gant Doue.

RIPUS.

Hast eta, reuseudic, ha nâ vez qet re hîr:
Lavar prim da aller, en daou pe en tri c'hir.

RICHARD en em laqa var e zaoulin da lavaret e Oreson.

« O Doue infinit, eternel ha puissant!
« C'houi p'ini a grouas an oll antieramant,
« Hac oc'h eus digasset ho Mab an eil ferson
« Er bed-mâ gant souffranç da bêa hon rançon;
« C'houi oc'h eus preservet ar Profet Daniel
« Goéchal en eur c'havarn étouez leonet cruel;
« C'houi oc'h eus delivret ive tri innoçant
« Er guær a Vabilon eus eur fournes ardant;
« Ar bobl a Israël, Moyses, Aaron,
« Pere a vòa captif dindan eur Pharaon;
« C'houi a eure dêze, dre ho craç, ho vertu,
« Achap eus an Egypt ha treuzi ar Môr-Ru;
« C'houi oc'h eus delivret ar guær a Vethuli
« Dre brudanç eur Judith, qer digu a veuleudi,
« Ha delivret Jonâs eus a gôf ar balen.
« Mes bremàn, va Doue! sélaouit va feden:
« Va zellit gant true, va Zalver, me ho ped;
« Pa ê ret din mervel eus a greiz va yec'het.
« Ho pet true ouzòn, va faeron Sant Richard,
« Pa zòn abandonet gant Renod ha Boyard.
« C'hoas e larin ur guer qent eguet finissan,
« Pa em bo qemeret eun nebeut va halan. »

Boyard, oc'h anaveout mouez Richard, a scò gant e dreid d'an douar, qen a strinq an tan; grizinqel a ra spontus horrubl; anfin, rêi a ra eun tol troad d'e vestr evit en difuni.

RENOD, spouronet oll, a zaõ, a zaill var Boyard, a denn e gleze hac a gri var boez e benn:

D'an armou, Autronel rac an amzer a bress;
Cetu me difunet gant va Boyard exprès.
Aon a meus em c'halon ne vòmp ré diveat,
Hervez an arviou en deus grêt va Boyard.

RIPUS. En em armi a reont.

Evurus oc'h, Richard; bremâ sur me a vel:
C'houi a vo delivret, ha me rànco mervel,
Rac me vel ho preudeur o tont d'ho telivra:

Digitized by Google

Ho pet true ouzòn, humblamant en heur-mâ
Ma meus ho cunduet d'ho crouga d'ar potanç,
N'en dê nemet evit senti d'ar Roue Franç;
Rac me vouie ervat e vijec'h delivret:
Ho pet true ouzòn, Richard qèz, me ho ped.

RICHARD.

Qement eus a drue am bo ouzoc'h, Ripus,
Evel ho poe ouzòn, na vet qet morc'hedus;
Rac birviqen Renod na anzavàn da vreur,
Ma ne ra ho crouga, m'en assur, var an heur.

Disqen a reont o daou deus ar sqeul.

GALEBAN.

An nep en deveus c'hoant da recours e vuez,
A ànco e c'honit bremàn a veg boutes.

RENOD.

Ah! Ripus, maro oc'h hep douja'n Ampereur;
N'ho poa qet a respet, den fall, evit va breur.

MOGIS.

Deut amàn, Richard qèz, ma ho tiamarin,
Ma crouguimp en ho plaç Ripus, an tam coqin.

RENOD. Diatega ra Richard.

Me ho ped, Autrone, da rêi din ar faveur
Ma vo me a denno venjanç evit va breur.
Mes, va zud, me a gav ê qer bras an offanç,
Ne verit qet bea crouguet ouz eur potanç.
Ne all qet va speret e zouffr davantach beo:
Ebars en eur flippat me sur en depecho.

Laza ra Ripus.

Cetu ganêc'h, Ripus, recevet recompanç,
Goude c'hoantât staga va breur ouz ar potanç.

GODEFROA.

Emàn zo eun tol brao ha subtil c'hoariet!
Lavarit din penos eż oc'h bet difunet.

RENOD.

P'en deus clêvet Boyard va breur paour o erial,
È commancet gant nerz neuze da c'hrizincal.

Digitized by Google

Hac en deus, ouspen ze, roet eun tol troad din;
Qementse en deus bet grêt din-me difunin.

MOGIS.

Ah! Boyard, marc'h vaillant, meulet ra vo Doue
M'en deveus bet croùet eul joen eveldout-te.

RICHARD.

Me zònje ho poa crenn ancoêt ac'hanòn;
Ar vech-mâ, mardonchic, ez è bet tom varnòn.

GUICHARD.

Mui hor boa a zourci ac'hanoc'h eguet se.
P'hon eus grêt hon affer, me ho ped, Autrone,
Demp oll joaüssamant da gastel Montoban:
Nę c'honeomp netra evit chom mui amàn.

RICHARD.

Birviqen ne oufen rêy dêc'h-u da gredi
Peguement a zebat hac eus a fachiri
Zo entre ar Roue hac oll dud ar pales.
Me gred balamour din e maint oll goal dies,
Rac an Tadou a Franç o deus o fossubl grêt
Evit clasc ar voyen ma vijen delivret.
Rac-se e fell din mont secretamant en quer
Evit trugarecât Salomon hac Oger,
Da assuri anê n'en dòn qet bet crouguet:
O clêvet qementse e vint rejouisset.

ALARD.

Goell hardi oc'h, Richard; dioüallit gouscoude
Na goessac'h c'hoas eur vech en pouvoar ar Roue.

RENOD.

P'en deus c'hoant da vonet, me lezo aneàn.
Dalit eta va c'horn, ha mar bezit en poan,
C'hoezit ennàn ervat evit rêi ar signal,
Ha ni en em gavo neuze ganêc'h ractal.

RICHARD.

Arça, banier Ripus a meus c'hoant da gavet,
Ma tromplin ar Roue hac e oll Baronet.
Orsus me ya bremâ; rac-se, va breur Renod,

Digitized by Google

Ma c'hoezàn en drompill, deut buan d'àn assot.

Güisca ra habillàmantchou hac armou Ripus, hac e ya da Baris.

RENOD.

Nebon ni a yêlo, me bromet dêc'h ervat;
Rac-se eta, va zud, chomomp amàn er c'hoad.

UNNECVET DIALOG.

OGER *ha* SALOMON *a antre, hac a lavar:*

Me meus aon, Salomon, ne vo re divead
Renod hac e vreudeur da zelivra Richard.
Mar dint bet neglijant da rêi deàn sicour,
E màn bremâ crouguet gant Ripus an traitour.

SALOMON.

Oger, n'oc'h eus affer da vorc'hedi ouz se:
Qeit a ma vo Renod ha Boyard en bue,
Pa ve pignet er sqeul, prest da vea crouguet,
Birviqen evit se n'en devo droug abet.

OGER o velet Richard oc'h antre en qær gant dillat Ripus, a lavar:

Oh! maro ê Richard; me vel êru Ripus
Entrezec hac amàn, fier hac orgouillus.
Ra vin-me confontet ma n'en dàn d'en rancont;
C'houi a velo bremaic dressa deàn e gont.
Arrêtit, arrêtit, Ripus, traitour, bourreo;
Crouguet ê ta Richard? Respontit, ha c'houi glêo?
Den abet nemedoc'h n'en daje d'e grouga;
Mes me a verzo sur e varo dêc'h bremâ.

RICHARD.

Ententit, va c'hender, me n'en dôn qet Ripus,
Qent-se, me zo Richard, rac-se bezit joaüs;
Me zo bet delivret dre voyen va breudeur.
Ha Ripus zo crouguet hep nep dàle nemeur,
Ha ne felle qet din dont da boursu va hent.
Hep ho trugarecât entrezoc'h, va c'hèrent.

OGER.

Ne fiàn qet ennoc'h: savit ta ho casqet.

Digitized by Google

RICHARD a zao e gasq hac a lavar :

Me er gray sur, Oger.

OGER.

Evit bremâ m'er gred.

CHARLAMAGN a zorti eus e bavillon hac a lavar :

Êru ê-ta Ripus goude crouga Richard?
Ar vech-mâ-ta eus fin demeus an tam canfard!
Oger, petra fell dêc'h da ober d'an den-ze?
Mar grit nep droug deàn e colfoc'h ho pue.

OGER.

Penevert, Ampereur, respeti ho presanç,
Me ziscargfe ractal varneàn va venjanç.

CHARLAMAGN.

Tostait amâ, Ripus, ma poqin dêc'h gant joa:
C'houi oc'h eus grêt eun tol a zo deus ar c'haera;
Hoguen, me en toûe, mar dòn Roue en Franç,
Ne vanqin qet assur da rêi dêc'h recompanç.

RICHARD.

Ne dostait qet re, rac n'òn qet eun traitour:
Me ê a zo Richard, ho prassa adversour;
Ripus a zo chommet en Mont-Focon em lec'h,
Hac ez òn deut expres da lavarat se dêc'h.

CHARLAMAGN.

Ah! gortoit, glouton, ma clêvin ho toare;
Tromplet oc'h, mar sònjit en em denn evelse.

RICHARD.

Ne zònjit qet, Charles, penos ez òn eun den
A refusfe c'hoari eun tol estoçaden.

Richard a zon gant e gorn. Compagnunez Ripus a antre.

AN EIL CHEVALIER.

Venjanç! va Ampereur, deus an den milliguet!
Cetu aze Richard a zo bet deliveret
Dre voyên e vreudeur, an dud malicius,
Hac o deus distrujet ho mignon qec Ripus.

CHARLAMAGN.

Hon lest d'en em aprou, Autrone, p'ho pedân;

Digitized by Google

M'el lacay c'hoas elec'h ma vo tom bras deàn.

RENOD a ẽru evel an avel gant e dud, hac a lavar :

Ah! coqinet infam! lezit hor Chevalier,
Pe m'ho hacho aze entre pêvar gartier.

CHARLAMAGN.

Pa out qer caer montet, ha te eutour jouti?

RENOD.

Qement hac a guerfot; rac-se me ho tisfi.

Ar Roue ha Renod a jout an eil ouz eguile.
Renod a ziscar ar Roue d'an douar gant eun tol lanç.

CHARLAMAGN.

Ne dleàn douguen sceptr na curunen royal,
Pa ne meus resistet ouz effort eur pot fall

RENOD a recul hac a lavar :

Va Doue, manqet ôn, me anzao ervat se,
Pa meus credet laqat va zorn var ar Roue!
Trevers, mar plij ganêc'h, Roue demeus a Franç,
Qen em bo lavaret eun dra en ho presanç:
Pemzec vloas zo dija n'em boe an avantach
Da lavarat eur guer dirac ho personach.

CHARLAMAGN.

Lavarit ho hano, me ho ped, Chevalier,
Rac ouz ho combati en em gavàn fier.

RENOD.

Sir, me a lavar dêc'h gant glac'har em c'halon,
Me zo... me zo Renod, mab ena'n Duc Emon;
Ha va breudeur ha me a scuill daelou bemde,
En defot n'allomp qet gonit ho carante.
Me voar ervat penos hon eus oc'h offancet
Alies eus a vech, dre ma voamp contraignet;
Hoguen ne glascomp qet, Doue voar ervat se,
Nemet hepqen an tu da recour hor bue.
Cetu ni chasseet ganêc'h demeus hor brô:
Bet omp en dezertchou rac aon ouz ar maro;
Mes p'oc'h eus ac'hanomp privet eus hon danve,
M'ho ped da viana, lest ganemp hor bue.

Digitized by Google

Hognen eta mar doc'h, Sir, qer coleret ouzin,
Pardonit d'am breudeur, pa ne bardonit din,
Ha me a bromet dêc'h amàn en ho presanç
Birviqen davantach ne retornfomp en Franç,
Me a yel diarc'hen hac en eur glasc va boued,
Da visita bez sacr hor Zalver beniguet,
Bete Jerusalem, va Roue, evidoc'h,
Mar be ho madelez rêy d'am breudeur ar peoc'h.

CHARLAMAGN.

Ne chommit qet aze, Renod, da ravodi,
Nemedoc'h a garfe livra din me Mogi;
Mar dòn Roue en Franç hac en Rom Ampereur,
Ne rin biqen trevers na dêc'h na d'ho preudeur.

RENOD.

Me livra dêc'h Mogis! Petra rafec'h deàn?

CHARLAMAGN.

Ato gant pêvar marc'h laqat en difframmàn.

RENOD.

Qent en em livrfen dêc'h hac ive va breudeur
Eguet ne ràn Mogis; credit se, Ampereur.

CHARLAMAGN.

Orsus, pa ne fell dêc'h senti eus va c'homzou,
E vo ret dêc'h santout sur puissanç va armou.

RENOD.

Me ho ped, Ampereur, n'en em avancit qet;
Mar gràn dec'h nep outrach em bo calz a regret.

CHARLAMAGN.

Noc'h eus affer, Renod, da zonet d'am goapât;
Pa omp en em gavet, ni n'em approuvo mat.

OGER.

Arabat ê dêc'h, Sir, dont d'en em exposi,
Dreist pep tra ouz Renod a zo eur goal barti.

CHARLAMAGN.

Pa goustfe din n'anter eus va Rouantelez,
Me ranc en em approu ouz Renod hep nep mez.

Digitized by Google

SALOMON.

Lest ar Roue, Oger, pa medi en humeur,
Rac n'en em gav gantàn a exerçiç nemeur.

CHARLAMAGN.

Ha te en deveus aon? lavar ze diu, louidic.

RENOD.

Nebon deut pa guerfoc'h, n'en dòn qet qer spontic.
Commanç a ràn ober dêc'h restitution.

Commança reont combati. Renod a anlev ar Roue entre ezivrac'h.

RENOD.

Redoublit ho courach, mar doc'h den a galon.
Ne vezin mui coùard, Sir, sur en ho qever.
M'ho tigasso ganén fennos da brisonnier;
Pa ne rit peoc'h dre gaer ouz bugale Emon,
C'houi rêi en dispit dêc'h pe' teufot d'ar prison.

CHARLAMAGN a gri d'e Officerien :

Alarm! alarm! Roland, Oger hac Olier;
Ma ne deuit d'am zicour, cetu me prisonnier.

RENOD a lavar d'e dud :

Alòn, n'em zicouromp, va zud, guitibunan,
Hac e teuy ar Roue ganemp da Vontoban.

OGER.

Ha possubl ve, Renod, ho pe an insolanç
D'anlevi ar Roue ebars en hor presanç!

Tud ar Roue ha tud Renod en em gann.

ROLAND.

Dre Sant Denes a Franç, Renod, ho conjuràn
Da lezel ar Roue, pe ma n'o qarteriàn.

RENOD.

Nebon me n'en dòn qet, Roland, qer spontiq se;
Pa meus-àn qemeret, e teuyo ganén-me.

OLIER.

Sus eta, Baronet, diredit d'an assot;
Saillomp oll a vagad var ar superb Renod.

ALARD.

Renod, torit e c'houg, me ho ped, d'ar Roue,
Rac, e clasc en difen, ne golfec'h ho pue.

Digitized by Google

Renod a dol ar Roue d'an douar. Neuze mibien Emon, evit laqer ar Roue da beur arragi, en em leqeont da grial divar boes o fenn, evit guervel o Anseignou; Renod! Guichard! Montoban! Mogis! Egremont! Alard! Dordon! Balançon! Sant-Nicolas!

Idelon.

Ha c'houi euteur clêvet, Ampereur Charlamagn,
Pepini ar re-màn o crial o ansaign?

Charlamagn.

Ha me meus Sant Denes a Franç evit ansaign;
Rac-se bet courajus, mar qirit, Charlamagn.

Nêm.

N'em sicouromp ingal, pe e colfomp ganter.

Fosson.

Qementse a zo just, Francisien didalve.

Richard.

Ha c'houi en em denno, Roue demeus a Franç?
E c'harza a ranqit, daoust d'hoc'h oll arroganç!

Charlamagn.

En em dennomp, va zud; contraign omp ar vech-mâ.
Diaoulou incarnet, me gred, ê ar re-mâ.

Renod. Ar Francisien a recul.

Ma carjac'h va zicour fidel, va breudeur qer,
E teuje ar Roue ganemp da brisonnier.

Ar Secretour.

Meulet ra vo Doue! grêt mat hon eus hon tro,
Pa ê bet delivret Richard eus ar maro.

Renod.

Dempoll da Vontoban, Autrone, m'ho suppli;
Hoguen me ho teput c'houi, va c'hender Mogi,
Evit chom var hon lerc'h; rac-se, teulit eves,
Gant aon ne vemp heuillet gant Baronet Charles;
Mar fell dê dont d'hon heuill, roit prest din da c'hout,
Ma tistrofomp en dro ha mar collint hon rout.

Mogis.

Renod, me a zento ouzoc'h: it en ho tro;
It gant ho tud aroc, ha me ho tilerc'ho.

Renod a ya aroc gant e dud, ha Mogis a chom varlerc'h.

Digitized by Google

MOGIS.

Me n'en dòn qet contant c'hoas evit qement-mâ;
Ret vo dìn essât coll pe c'honit sur bremâ.
Me voar ervat penos e vin-me en hazard
Da vea qemeret ive evel Richard;
Mes hac e ven fourret en prisonniou Charles,
M'em bo ar finesse da zortiat ermes.
Evit commanç tenna venjanç a varv va zad,
Me lacay pavillon an Ampereur a blat.
Ha mar gallàn, ouspen, me am bo e vue;
Me a ya da c'hoari eun tol subtilite.

Mont a ra da drec'hi qerden pavillop ar Roue, hac e lavar deàn:

Eru ê, Charlamagn, ar moment assuret
Ma voerzìn dêc'h maro va zad an Duc Beuvet,
A zouffrjoc'h da laza hep sujet na rêson;
Me rai dêc'h ne refoc'h pelloc'h nep trahison.

CHARLAMAGN a gri d'e dud:

D'an armou! Baronet, avancit-ta afo;
Ma na deut d'am zicour, certen ez òn maro.

MOGIS.

Gouscoude, Charlamagn, pa oc'h qen resolu,
Me a meus ho laqet da ober eur remu.

OLIER.

Ah! Mogis, tizet oc'h ar vech-mâ en eur pleg;
Qent ma zeot ac'hann e vo torchet ho peg.
Me a ordren dêc'h oll, abeurs an Ampereur,
Da zailla var Mogis, pa enclasc e valeur.

MOGIS en em difen gant courach, hac a lavar:

Ententit, Autrone, mar oc'h eus rêson vad,
N'e deuit qet oll varnòn evelse a vagad,
Mes combattit ouzòn unan eus a unan:
An hini vo trec'h dìn m'en em rento deàn.

AR C'HENTA CHEVALIER.

C'houi ne veritit qet nep seurt civilite,
Pa oc'h eus discaret pavillon ar Roue;
Ne lezit qet da zont d'o laza var ar plaç;

Digitized by Google

En em rentit dre gaer, marteze ho po graç.

MOGIS.

M'en em rento, Olier, gant ar gondition
Ma reot din-me caout va bue' vit rançon.

OLIER.

Anfin, ni ray moyen da ober hoc'h accord.

MOGIS a rent e gleze da Olier, hac a lavar :

M'en em rent dêc'h bremâ, Olier, hep effort.

OLIER.

Clêvit eta, Mogis, pa oc'h va frisonnier,
C'houi a ranc toùet din en fe a Chevalier
Penos n'en deot qet ermes eus ar prison
Hep goulen va c'hònje ha va fermission.

MOGIS.

Ia da, Olier, me a bromet dêc'h se,
Penos n'en din qet qüit hep qemeret cònje.

OLIER.

Deut eta d'ar prison, Mogis, var guementse,
Me gomzo evidoc'h sur embêr d'ar Roue.

Cundui a rér Mogis d'ar prison.

DAOUZECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre, hac e lavar :*

Orsus, va Baronet, Tadou demeus a Franç,
Pa velàn ac'hanoc'h o terc'hel ar silanç,
Me a lavaro dêc'h eun dra zo em speret,
Biscoas bete vremàn n'em boa en lavaret.
Anter-cant vloas a zo, ia en assurànç,
Aboue ma possedàn ar gurunen a Franç;
Rac-se e lavaràn eun dra zo güirione,
Penos n'en dòn pelloc'h er stat eus a Roue:
Eul lestr ne all qet dont ervat da abordi
Hep sicour ar pilot hac ar verdaidi.
Me n'allàn qenebeut bea sur triomfant,

Digitized by Google

Pa ne garit rêi din sicour fidelamant.
Hac én alfet ober a vrassoc'h lachete
Na renta qenlies a affront d'eur Roue
Evel zo rentet din gant Renod ha Mogi?
Gouscoude é velan e teuit d'o menteni.
Hoguen pa oc'h qement ebars en o c'hoste,
Laqit unan anê em plaç evit Roue.

Tenna ra e gurunen, laqat a ra anei var ur foteuill, hace levar:

Cetu va c'hurunen, Tadou demeus a Franç;
M'en em discarg anei ebars en ho presanç:
Roit-hi da Renod pe d'an nep a gueret;
N'e fossedin pelloc'h, p'on en em resolvet.

ROLAND.

Possubl ve, va Eont, Roue nobl ha parfet,
Penos e ve güirion ar pez a leveret?
Me ho ped humblamant da chanch ho proposiou:
Ouz ho clêvet e meus c'hoant da scuilla daelou.
Qemerit c'hoas courach, va Roue, m'ho süppli,
Nebon ni n'em vénjo demeus hoc'h enemi.

OLIER a antre hac a lavar :

Oh! Roue Charlamagn, petra ê ar sujet
A laca ac'hanoc'h qementse contristet,

CHARLAMAGN.

Va mignon Olier, cetu ama'r sujet:
Ar pêvar mab Emon o deus va infamet;
Ha pa n'am zicourit da zont d'o distruja,
Me lèz va c'hurunen : deit, cetu-hi amâ.

OLIER.

M'ho ped, va Ampereur, ne lavarit qet se,
Racne c'houlennomp den nemedoc'h da Roue.

CHARLAMAGN.

Nan, nan, grêt ê an tol, ne vezin Roue mui,
Nemedoc'h a rentfe din Renod pe Mogi,
Da ober diounte hervez va bolonte,
Rac re a affrontchou o deus rentet din-me.

Digitized by Google

OLIER.

Laqit ho curunen, va Roue, m'ho suppli,
Ha me a rento dêc'h en ho pouvoar Mogi.

CHARLAMAGN.

Ha c'houi vo, Olier, fidel d'ho promesse?

OLIER.

Bremâ-zouden vantant c'houi'r güelo, va Roue.

Sortial a ra, hac ec'h antre qerqent gant Mogis, en eur lavarat deân:

Avancit ho paziou, Mogis, mar plij ganêc'h,
Rac ar Roue'n deus c'hoant lavarat enn dra dêc'h.

MOGIS.

Me meus aon, Olier, ez oc'h eun affronter;
Trahisset ôn ganêc'h, me vel ze bremàn sclêr.

OLIER.

Me ne meus, va mignon, netra dêc'h promettet
Na meus fidelamant laqet prest en effet.

CHARLAMAGN.

Ah! anchantour Mogis, cetu accomplisset
Eun dra hac am boa sur pell a zo deziret:
Eru ê an amzer bremàn, magicien,
Ma rin-me da grouga evel eun anduillen.

Amàn e qemer ar Roue e gurunen.

MOGIS.

Me ho ped, Charlamagn, lezit ho courdrouzou,
N'int mat nemet evit sponta hugaligou.
Evit qement a rit o c'hourdrouzi bremàn,
Me a velo varc'hoas qent sav eul Montoban.

CHARLAMAGN.

Ne ri qet, me en tou, deu fall ha cos sorcer,
Rac me rayo expres ma vi crouguet embêr.
Ne ouffen devantach da zouffri en bue;
Me tisco da ziscar pavillon ar Roue.

MOGIS.

Me lavar franchamant e bars en hêr gomzou:
Ne spontàn qet nemeur eus ho contadellou:
Renod a lavaro assur gant güirione
Penos ne gredjoc'h qet va c'brouga var an de.

Digitized by Google

OGER.

Evit bremàn Mogis a barlant gant rèson :
Mar be crouguet fennos, hor bo confusion;
Neuzé e lavaro Renod bac e vreudeur
Penos hon eus bet aon outé, va Ampereur,
Ha n'hor be qet credet crouga Mogis en de;
Lezit-àn qen a vo varc'hoas eus ar beure.

CHARLAMAGN.

Ah! Oger, tromplet oc'h dont da zònjal penos
E vec'h sur da zerc'hel Mogis amàn fennos.

OGER.

Mar car prometti chom, ni gredo aneàn.

CHARLAMAGN.

Nan, nan, biqen james ne fiàn mui ennàn.
Rac-se, va Baronet, òn en em rezolvet
Da nonpas dèbri tam qen e vo sur crouguet.

MOGIS.

Pa è ret din mervel, va distrujit en de,
Ma vo deus eun nosvez astennet va bue.

CHARLAMAGN.

M'ho lèzo beo fennos, gant ar gondition
Ma teufoc'h da fournis evidoc'h cotion.

MOGIS.

Né vo qet cotion, Sir, a vanco sur din.

CHARLAMAGN.

M'ho tisfi da gavet an disterra hinin.

MOGIS.

Pa deuis d'en em rêi dêc'h-u, Prinç Olier,
C'houi a bromettas din en fe a Chevalier,
E comzjec'h evidòn hirio deus ar Roue;
Deut da gotioni bremàn evidòn-me.

OLIER.

Me er grèyo, Mogis, me a bromet dêc'h se;
Me a vo cotion evidoc'h d'ar Roue.

MOGIS.

Roland, c'houi, ive, Nèm, Oger ha Salomon,

Digitized by Google

C'houi zo oll, Autrone, deus va c'honditions;
Rac-se-ta me ho ped da gaout ar vadelez
Dont da gotioni evidòn eun nosvez.

NÉM.

Ni a rayo, Mogis, gant ar gondition
Ne achapot qet qüit hep hor permission.

MOGIS.

En fe a Chevalier, me en tou var al lec'h
Penos n'en dìn qet qüit hep ober adieu dêc'h.

SALOMON.

Evit bremàn-ta, Sir, me bromet dêc'h hardi
Pènos e respontomp fennos evit Mogi.

CHARLAMAGN.

Evessait petra' rit, me ho ped, Autrone;
C'houi deu da angaji hoc'h oll vad, ho pue
Evit eun den mechant a ranqer da grouga;
Rac-se, mar da d'e hent, c'houi bêo evitâ.

RICHARD A NORMANDI.

Ar gonditionou a ra ar marc'hajou;
Ar pez zo grêt zo grêt, ni zo cotionou.

MOGIS.

Me ho ped, Charlamagn, pa òn cotionet,
Grit ma em ho fennos goele mad da gousqet.

CHARLAMAGN.

Penos! ha possubl ve, sorcer fall didalve,
E ves c'hoas qen hardi da c'houlen eur goele!

MOGIS.

Pa ne meus da veva nemet un nosvez mul,
Me lavar dêc'h hardi e rancàn reposi.

CHARLAMAGN.

Me rêi did reposi sur fennos, cos traitour,
Mes ebars eur goele ha ne vo qet re flour.
Qerc'hit dìn prontamant ar chadennou houarn,
Ma vezo garottet e dreid hac e zaouarn,
Ha neuze' vo staguet amàn ouz eur pillier,
Ma cousqo deus e za, p'en deus c'hoant da ober.

Digitized by Google

GALERAN.

Me a ya d'o c'herc'hat ractal, va Impaler;
Me vo distro amàn en nebeût a amzer.

Mont a ra d'o c'herc'hat; ernout a ra qerqent, hac e lavar:

Cetu amàn-ta, Sir, qerc'het ar chadennou;
Mar dê Mogis sorcer, lêzomp-én d'o approu.

CHARLAMAGN.

Orsus eta, Mogis, poc'h eus c'hoant da gousqet,
Ret ê ober moyen ma voc'h-u contantet.
Me rêyo garotti ho corf gant chadennou,
Hac a vo manific dèc'h-u da lincelliou.
Ah! coz laer anchantour! daouest d'oc'h oll ardou,
Ez òn sur ac'hanoc'h, en dispit d'ho troyou.
Ret ê, va Baronet, dont da veilla fennos;
Me n'en dìn qet ive qenebeut da repos:
Evessait ervat an den mechant Mogi,
Ma vo crouguet varc'hoas qent eguet dijuni.

MOGIS.

Me bromet dèch, Charles, dirac ar brincet-màn,
E tijunin varc'hoas en castel Montoban.

ISAKAR.

Nebon ne refoc'h qet, sorcer fall ha traitour,
Pa ve qement diaoul zo oll ouz ho sicour.

Mogis a gommanç da ober e charmou, hac a

Manrellon, Goberlon et Chiminalom.

Ractal ar Roue ha tout e dud a chem cousqet mic.

MOGIS.

Possubl ve, Belzebut, Mamon ha Belfegor,
E ve ret d'ho mignon coll bremàn e enor!
Astarot, Balberit, ha te, Asmodeus,
Deut oll d'am asista, ma vin victorius:
Sicourit-ta Mogis da derri an houarn
Pehini zo laqet var e dreid ha daouarn:
Rac-se ho conjuràn en hano Leucata,
Mar oc'h eus nep pouvoar, da zont d'am asista.

Amà e ra eun tamic effort, hac e tor e chadennou.

Ho! ho! potr soüalc'h òn: brizet ar chadennou!

Digitized by Google

Me rêy sur da Charles hirrât e vuzellou.
Qercoulz marc'hat em bo e cass calz vel nebeut;
Grêt vin gouscoude laer; ha pa òn deut òn deut;
Hac evit peden grac'h ne goe cos forn abet,
Na ne deu a gorf den ar bara rebechet.
Arabat e vane Roue, Prinç, na Baron,
Na vint participant oll ebars en tricon.

Qemer a ra curunen ar Roue ha clezeyer an Tadou a Franç.

Bremàn pa meus dìn-me nombr bras a glezeyer,
Ha curunen Charles, e zàn prest d'am affer.
Alòn! couraj, Mogis. Ah! pebes chenchamant!
Cede te curunet ebars en eun instant.

Posi ra ar gurunen var e benn; tostât a ra d'ar Roue hac e heurt aneàn.

Me ya em rout, Charles, Roue demeus a Franç,
Mes ne bretantit qet ober cos ignoranç
Penos e ven qüittêt hep qemeret cònje.
Me zo ho servicher: qen a vo-ta goude.
Teulit ple gouscoude ne chomfac'h reir cousqet:
Embêr, pa zifunoc'h, e voc'h calz estonet.

Mont a ra qüit gant ar gurunen, ar sceptr, ar c'hlezeyer, etc.

TRIZECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e oll dud, cousqet.*

Ar Roue a zifun da guenta, hac e ya d'o c'haout; mes o velet e dud cousqet-miq, e hich anê evit tachout d'o zifuni.

CHARLAMAGN a gri var e dud:

O Tadou deus a Franç! difunit, me ho ped:
Ma n'en deut d'am zicour, ez òn dizesperet.
Ha me ouz ho qervel, ne zifun c'hoas nicun!
Sorcet int coulz ha me. Oh! Doue, pez fortun!
Me meus hanaveet goechal eul louzaouen
A lavarer zo mad da zifuni eun den.

Ar Roue a ya da guerc'hat ur bod linad, hac a deu da arliqa e fri d'e dud gant e louzaouen: ma tifunont oll en eur strefia.

Digitized by Google

NÊM.

Estranch é lavaret peguement eus a c'hoant
Hou eus bet da gousqet ebars en eun instant!
Lavarit din, c'houi, Sir, pelec'h e màn Mogi.

CHARLAMAGN.

Pelec'h emàn eta? Piou er goar coulz ha c'houi?
Cetu amâ, Duc Nêm, eur c'hoari gaer grêt demp!
Mogis zo achappet o qimiadi ganemp.
Ma carjac'h dec'h da nôs va lezel d'e grouga,
Ne voamp qet infamet er fêçon-màn gantâ.

ROLAND.

Delivret oo'h eus-àn? Lavarit din, Oger.

OGER.

Ne meus qet, m'en toûe, en fe a Chevalier.

CHARLAMAGN.

N'en em sourciàn qet pelec'h ê achappet;
C'houi ràncq é renta, p'oc'h eus cotionet.

ROLAND.

Ententit, Charlamagn, poc'h eus güelet Mogi
O vonet eu é rout, oc'h qer coupapl ha ni;
Rac certen, ma carjac'h bea hon difunet,
Ni hor bije buan aneàn arrêtet.

Ar Baronet a zell an eil ouz egile.

SALOMON.

Cetu grêt gant Mogis eun tol a zo subtil:
Biscoas den ne velas qement hac ên habil.

NÊM.

Lavarit, Salomon, pelec'h màn ho cleze.

SALOMON.

Nac hoc'h hini, Duc Nêm, lavarit din ive.

RICHARD A NORMANDI.

Ra vo gant an diaoul, ar grougaden sorcer,
Rac cetu êt gantàn ive hor c'hlezeyer.

CHARLAMAGN.

Ha me, pelec'h e màn ive ya c'hurunen?
Êt ê ive gantàn!... Oh! pebes diaoul den!

Digitized by Google

Evit ar veeh-màn sur e rancàn-counnari,
Pa zònjàn en pe c'his omp trêtet gant Mogi.
C'houi, Nêm, ha c'houi, Richard, Oger ha Salomon,
Pere zo oll qerent da vugale Emon;
Ho teputi a ràn da vont da Vontoban.
Lavarit da Renod, dilijant ha buan,
E rin trevers gantàn eur pemp blavez pe c'houec'h,
Mar rent va c'hurunen ha va c'hlezeyer dêc'h.

OGER.

Ni zo ar veach evidoc'h, hor pêvar;
Me gred e rêy Renod eun darn eus hon lavar.
Adieu dêc'h eta, Sir; gant ho permission
Ni ya en ho reqet en hor c'hommission.

CHARLAMAGN.

Ha ni en em dennomp, va zud, d'hor pavillon,
Da c'hortos ar respont digant mibien Emon.

Sortial a reont, hac an deputeet a ya da Vontoban.

PÊVARZECVET DIALOG.

AN DEPUTEET *a êru ental Montoban.*

SALOMON.

Demp da c'houlen antre, da c'hout ha ni hor bo;
N'ouzòn qet hac én vo ealz joaüs hon receo.

Sqêl a reont var dor ar C'hastel.

GUICHARD divar ar C'hastel:

Petra zo a neve, Autrone? lavaret:
Hac eus ho qevridi petra ê ar sujet?

RICHARD A NORMANDI.

Ni zo Messajerien abeurs an Ampereur,
A zo deut da gavet Renod hac e vreudeur.

RENOD, E VREUDEUR *hà* MOGIS.

RENOD.

Autrone jenerus, deut mat sur ra veet.
Petra ê ho peach? mar dê din permettet.

OGER.

Gout a rit, va c'hender, ez omp deut ho pete

Digitized by Google

Chevalierien vaillant zo demeus ho ligne;
Rac-se me ho suppli demeus a galon vat
Da gaout ar vadelez da rêi demp hor mennat;
Mes evit ma voefoc'h petra ê ar sujet,
Ar subtil Mogis ê en deus hon infamet.
Goude cotioni evit ar c'hanfard-se,
Dindan boan hor bue, en presanç ar Roue,
En deveus bet laeret, evit hon recompanç,
Hor c'hlezeyer, ha c'hoas ar gurunen a Franç.
Rac-se eta, Renod, mar qirit o renta,
E rai an Ampereur trevers dêc'h-u bremâ;
Hac evelse e vo êchuet eur brezel
Pehini zo, siouas, caus da galz da vervel.

RENOD.

En fe a Chevalier, me bromet dêc'h penos
Ne glascàn var ar bed netra nemet repos.
Petra' lavarit-hu, Mogis, var guementse?

MOGIS.

Delivrit dê o zraou, hep tam difficulte,
Ha me ya d'o digaç amàn presantamant,
Da c'hout ha ni rento Charles eur vech contant.
Mont a ra d'o c'herc'hat; êruout a ra gante, hac e lavar d'an deputeet:
Cetu ho clezeyer, Chevalierien, amàn,
Ha curunen Charles: deit, roit-hi deàn,
Ha lavarit deàn ne voant deut ganén-me
Nemet evit c'hoari eun tol subtilite.

RICHARD A NORMANDI.

Assuret, Autrone, c'houi zo tud oblijant;
Ma ve c'houi a rentfe c'hoas demp dragon Roland;
Neuze, me oc'h assur, ec'h oblichfec'h Charles
Da zonet da veuli ho prudanç, ho furnes.

RENOD.

Mar deus netra a zo lejitim d'ar Roue,
Ni en delivro dêc'h hep tam difficulte.

RICHARD.

Me deu d'en em oppos da guementse, Renod;

Digitized by Google

Mar roit va dragon, e refoc'h eun dra zod.
Me meus dre va c'houraj goneet aneàn;
Rac-se ec'h ententàn bea mestr varneàn.

SALOMON.

Pa na ro demp Richard an dragon dre zouçter,
Demp gant hor c'hurunen ha gant hor c'hlezeyer,
Evit o fresanti d'an Ampereur Charles.
Mes mar carit, Renod, dont ganemp assambles,
Ni a rayo eur peoc'h general entreoc'h,
Ha ne vimp muien poan na c'houi na ni pelloc'h.

RENOD.

Me a yafe ganêc'h gant pep seurt hardisson,
Ma oufen ne ve qet en nep seurt trahison.

NÊM.

En fe a Chevalier, me a bromet dêc'h se;
Mar ho pe nep offanç, ni hor bo sur ive.

RENOD.

Me ho ped, va brendeur, ha c'houi, Megis fidel;
Qeit ha ma vìn absant da zifen va c'hastel.

ALARD.

Renod, mar am sentit n'en dit qet oc'h-unan.
Goell ve dêc'h chom tranqil en castel Montoban
Eguet mont evelse bete'r Roue Charles,
A zo leun e galon demeus a drompleres.

RICHARD.

Adieu eta, Renod; qen aveoc'h êru
Ni hor bo nec'hamant ha sourci a bep tu.

Renod a barti gant an deputeet.

PEMZECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *outàn e-unan.*

Na pelec'h ê manet va fêvar messajer?
Mall a meus d'o goelet êru ebars er guêr.
Mes me o goel êru pa gomzen aneze,
Ha Renod a velàn a zo ive gante.

Digitized by Google

NÊM.

Grêt hon eus, Ampereur, brao hor c'homission :
Bet hon eus hor goulen hep contestation,
Ha Renod e-unan a zo deut ho pete,
Da gonferi ganêc'h var sujet an trête.

CHARLAMAGN.

Dre Sant Denes a Franç, brefamant en touân
Mar pretantàn ober nep seurt trête gantân.

SALOMON.

Ha possubl e ve, Sir, ha c'houi oun den qer fur,
Ho pe grêt c'houi ha ni eul le fos ha parjur!

CHARLAMAGN.

Sermonit, Salomon, qement ha ma qerfet,
Me rayo gouscoude ar pez a meus sònjet.

RICHARD A NORMANDI.

N'en dê qet, Ampereur, evit receo affront
È deut ganemp Renod, m'en assur, va eont;
Ha p'ho pea promettet ober gantàn trête,
Me meus-àn aliet da zonet ho pete.

CHARLAMAGN.

Ne dalfe qet e nac'h, pell a zo em boa c'hoant
Da zerc'hel em pouvoar Renod an insolant.

OGER.

Selaouit, Ampereur, biqen ne bermetfemp
Ober droug da Renod, dre ma ê deut ganemp;
Richard, an Duc a Nêm, ha Salomon ha me
A renonço a grenn bremàn d'ho Majeste.
Ni hon deus promettet n'en dije nep offanç,
Ha n'en devo biqen, evit en hor presanç.

CHARLAMAGN.

Palatete mornon! ma nê fê ganén-me
E ve ar sujedet a ve mestr d'ar Roue!
Eru ê an amzer er vech-màn sur, Renod,
Ma voerzin dêc'h maro va niz qer Bertelot,
Pehini a lazjoc'h, infam! dre drahison;
Mes bremàn m'ho talc'ho da vreina er prison.

Digitized by Google

RENOD.

Ampereur Charlamagn, mar dòn deut ho pète,
Ez ê, m'en assur dêc'h, dre va libr bolonte;
Rac me zònje penos voac'h en em rezolvet
Da vea rêsonabl; mes me vel n'en doc'h qet.
Bertelot a lazis, m'en anzao franchamant,
Nonpas dre drahison, mes en güir den vaillant;
Ha mar deus den abet a ve qen hardi ze
Da zont d'am accusi eus eur seurt lachete,
Me zo prest da lacat va c'horf en abandon
Da venteni penos ne ris qet trahison.

CHARLAMAGN.

Grêt ec'h eus trahison, n'eus qet a excuzou.

RENOD.

Disvarnomp eta zè dre effort hon armou.

CHARLAMAGN.

Hac a rayomp, Renod, m'er promet dêc'h ervat.

RENOD.

Piou a rayo-ta, Sir, ganén-me ar gombat?

CHARLAMAGN.

Me va-unan, Renod, mar plij an dra-ze dêc'h,
Rac ne bretantàn qet cedi ar plaç ganêc'h.

ROLAND.

Oh! Sir, me ho suppli gant pep civilite,
Me ho ped da cedi ganén ar gombat-se.

RENOD.

Me ne refusàn den ebars va c'hombatjou:
Me ya da Vontoban da guerc'hat va armou.

CHARLAMAGN.

Piou vo ho cotion qent mac'h eot en hent?

OGER.

Ato ni hor pêvar; contit varnomp hep fent.

RENOD.

Nebon me zistroyo, na vezit qet en poan.

ROLAND.

Ni a gred se, Renod; rac-se, hastit buan.

Sortial a reont.

Digitized by Google

C'HOEZECVET DIALOG.

RENOD *a antre gant e suit, hac a lavar :*

Ententit, va breudeur, Mogis ha va oll dud:
Me gred vît ar vech-màn ec'h êr betec ar but:
Entre Roland ha me e vo sur êchuet
Eur brezel hac a zo pell à zo commancet.
N'ouzòn qet evit güir penos vo'n disparti;
Mes ma ne zistroàn, humblamant m'ho suppli
Da zicour va fried, mignonet, hep dale,
Hac er memes amzer soignît va bugale.

RICHARD.

Renod, ne gomzit qet ebars en termen-ze:
Ni a yêlo d'oc'h henill, na golsemp hor bue.
Mar deut da gombatti ouz ar superb Roland,
Ni a yêlo ive ganêc'h-u prontamant.
Ha neuze ni velo hac ên vo observet
Ho qir dêc'h pen-da-ben evel ma ê dleet.

RENOD.

Me ho ped, va breudeur, ne deut qet d'ar mêle,
Ia, da viana, nemet affer em be.
Me a ya gouscoude d'an assination.

GUICHARD.

Ni yêl prest var ho lerc'h, rac ne ve trahison.

SEITECVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre hac a lavar :*

Èru ê an amzer bremàn, va niz Roland,
Ma vo ret dêc'h disquel demp ho courach ardant.
Ec'h it da gombatti vailfanta Chevalier
A zo var ar bed-màn, herves a lavarer;
Mes ar pez a ra diu dont da scuilla daelou,
M'en deus Renod ar güir ha me a meus argaou.

Digitized by Google

Qeuz bras a meus memes o vea consantet
D'ar gombat entreoc'h; mes pa ê grêt ê grêt.

ROLAND.

Assurit, va eont, c'houi oc'h eus manc en ze,
Ober din combatti enep ar virione.
M'am bije clêvet se, me'r promêt dêc'h ervat
Ne gonsantjen biqen gant Renod ar gombat,
Rac Doue a zo just : Renod zo courajus,
Ha rac-se e tlefe bea victorius.
Mes bolonte Doue ra vo grêt em andret:
Ret ê accomplissa ar pez zo lavaret.
P'hon en em rezolvet, ne roàn câs abet;
Pa varvfen var ar plaç, me n'em bo qeuz abet

CHARLAMAGN.

Me ho ped, va Doue, Mestr an ên, an douar,
Da rêi ar c'braç d'am niz da c'honit ar victoar.
Rac-se eta, Roland, ît hardi var al liç,
Ha ni ray hor possubl da renta dêc'h justiç.

Roland ha Renod a antre el liç.

RENOD.

Orsus eta, Roland, mar doc'h den a galon,
Deut-u d'en em approu ouz Renod, mab Emon;
Pell zo ho poa dezir da ober qementse:
Ret ê dêc'h contanti bremàn ho polonte.

ROLAND.

Ia, Renod, dezir a meus a bell amzer
Da c'hout hac én zo güir ar pez a lavarer;
Rac c'houi oc'h eus ar brud comunamant pell zo
Da vea den vaillant, mar ez eus en nep brô.
Ne dalfe qet e nac'h, joa vras zo em c'halon,
Pa ê n'em bresantet din an occasion
Da gaout al liberte d'en em approu ganêc'h:
Ma ne ouzoc'h ho stat, nebon m'en disco dêc'h.

RENOD.

Lezit ho courdrouzou, Roland, me ho suppli,

Digitized by Google

Hac en em breparit, mac'h ayomp da jouti,
Rac me a meus ar güir ha c'houi oc'h eus ar gaou.

ROLAND.

Disvarnomp eta ze bremàn entre hon daou.
Ha c'houi a voar bremâ ar pouez demeus va lanç?

RENOD.

Ne vo qet pell, Roland, ho po ho recompanç.

ROLAND.

Bete vremàn, Renod, ez omp en em bèet.

RENOD. Combati a reont bepret.

Achuomp ar gombat, p'hon eus-hi commancet.

ROLAND.

O! ententit, Renod, terrubl oc'h coleret.
Cetu ni var ar poent da faza hon ronceet,
Ha biqen ne gafemp re-all qercoulz hac hi:
Disqennomp, mar qirit, var droat da gombatti.

RENOD.

Me heuillo hoc'h avis en qementse, Roland:
Alòn, troad en douar hep ober complimant.

ROLAND. Disqen a reont.

P'omp en em approuvet ervat gant hon lançou
Demp bremàn da c'hoari eur barti clezeyou.

RENOD. C'hoari a reont an duel.

Er fêçon ma qerot me c'hoario ganêc'h;
Me gred oc'h eus cavet ar pez a felle dêc'h.

ROLAND.

Alòn eta, Renod, êchuomp ar gombat;
Coulz ê en êchui abred vel diveat.
Combattomp corf ouz corf, lezomp hor c'hlezeyer.

RENOD.

Er fêçon a gueroc, Roland, ze a zo solèn.

Gouren a reont, Renod a zam Roland var e chouq, hac er c'hass er guis-ze etrezec e vreudeur, hac e lavar Renod, deàn:

Er vech-màn, Rolantic, eleal ho talc'hàn:
C'houi ranco dont ganén da gastel Montoban.

ROLAND.

En em deun a ra eus a zivrac'h Renod, hac er c'haç etrezec ar Roue.

Digitized by Google

Oh! n'en dìn qet, Renod; me viroc'h ouzoc'h ze;
Hoguen me ho reuto prisonnier d'ar Roue.

Renod a achap eus a zivrac'h Roland. An eil Chevalier a arêt aneàn.

RENOD.

Ha c'houi oc'h eus cavet ar veach-màn ho par?

ROLAND.

Biscoas daou eveldomp ne voe var an douar;
Hola! trevers, Renod; poent ê demp discuiza.

RENOD.

Me voa prest da c'houlen ouzoc'h ar mémes tra.

NÊM.

Ah! Roue Charlamagn, c'houi oc'h eus pec'het bras
Lezel d'en em laza amàn dirac ho faç
Goella daou Chevalier zo ebars en bue:
Eur vech benac ho po qeuz bras demeus a ze.

CHARLAMAGN.

Me a ya da bedi bremàn va Redemptor,
Evit ma êchuo ar-gombat gant enor.

En em lacat a ra var e zaoulin gant e suit, hac e lavar:

O Doue eternel! c'houi oc'h eus exercet
Dre ho cuir madelez goechal va reqet;
Mes bremàn ho pedàn, va Doue, va C'hrouer,
Da zellet a drue ouz an daou Chevalier:
Separit aneze ebars en eur fêçon
N'en devo qet hini anê confusion;
Ha grit deze bremàn, m'ho ped, va Redemptor,
Peur-êchui o daou ar gombat gant enor.

RICHARD.

Me lavar, va breudeur, e reomp eun dra sod,
En defot n'en deomp prest da zicour Renod.

ALARD.

Arabat ê demp c'hoas sourcial entreze;
Mar dê Renod fatic, Roland a zo ive.

En eun instant e teu qen teval an amzer, qen na veler cosi banne.

RENOD.

Pelec'h oc'h-u, Roland? ha possubl ve penos
E ve ret demp qüittât hor c'hombat gant an nôs?

Digitized by Google

ROLAND.

En fe a Chevalier, ma velàn-me banne;
Rac-se, me ho suppli, mar dê ho polonte,
Ho pet ar vadelez d'am c'haç da Vontoban;
Evel pa ven charmet, n'ouzòn pelec'h e zàn.

RENOD.

Me a gar va enor, c'houi a gar hoc'h hiuf:
Demp-ta da Vontoban, hep camet arrêti.

ROLAND. Moui a reont en reut.

Me a vel adare, qercoulz ha ma rên qent.
Êt an devalijen en eun instant en hent.

CHARLAMAGN.

Autrone, avancit em reqet d'an assot,
Me vel va niz Roland o vonet gant Renod.
Demp buan var o lerc'h da zelivra Roland,
Rac ma ve prisonnier me a vo drouc-contant.

GALEBAN.

Goul diveat omp, Sir, rac dija e maint pell;
Antreet int bremàn, me a gred, er c'hastel.

CHARLAMAGN.

M'en toue dre va sceptr ha dre va c'hurunen,
Biscoas mar en devoe Renod brassoc'h anqen
Eguet bea casset va niz da Vontoban;
Me ray en difframma certen mar en tizàn.
Alòn, n'em rezolvomp, va zud, hep dale pell,
Ma vo assiejet Renod en e gastel:
Ia, m'en tou a grenn òn en em rezolvet
Qent qüittât ar vrô-màn e vo sur distrujet.

ISAKAR.

Demp da assieji eta castel Renod,
Ha neuze pa guerot ni yêlo d'an assot.
Ne zeus den ac'hanomp n'en dê oll rezolvet
D'ho sicour d'en em venj eus hoc'h enemiet.

CHARLAMAGN.

Transportit va siech etal ar vuraillou
Ha neuze tro vardro savit pavillonou;

Digitized by Google

Hac an nep a velfomp o sortial ermes,
Hep concianç ebet ni hor bo e vuez.

OLIER.

Ia, Sir, ni zento ouz ho commandamant.

CHARLAMAGN.

Croguit er pavillon eta hep complimant.
A propos, Autrone, pelec'h e màn Emon?
Certen e tle cavet eur goal bunition
En defot n'en dê deut adare d'hon zicour
D'en em venji demeus va brassa adversour.
Mar dòn Roue en Franç, ma n'en deu hep dale,
Hep respet d'e vlêo gris, da goll sur e vue.

IDELON.

Ma ouffe, Ampereur, ho pe outàn affer,
E teufe d'ho sicour hep ober nep difer.

CHARLAMAGN.

Me ya da reposi; rac-se, va Baronet,
Deut da veilli fennos ha da ober ar guet.

SALOMON.

Qemerit ho repos, ô Ampereur puissant,
Fennos e vo Renod entre daouarn Roland.

TRIVAC'HVET DIALOG.

MOGIS, *auntàn e-unan :*

Me deu d'ho conjuri, va idolet eürus,
Pluton hac Apolon, ha c'houi, Mercurius,
Da lacat tud Charles fennos da reposi,
Ma c'hoariin eun tol herves va fantazi.
Me gred int cousqet oll; me ya c'hoas en hazard
Da zigaç Charlamagn ganén var guein Boyard;
Mar gallàn e dizout eur veach er c'hastel,
E roy peoc'h gant Renod, pe e rànco mervel.

Antre a ra e pavillon ar Roue, hac el laca var guein Boyard.

Evidoc'h da vea qer cousqet, Charlamagn,

Digitized by Google

Me rêyo dêc'h bremàn ober sur eur c'hampagn
Entrezec Montoban da gastel va c'herent,
Da ober peoc'h gante en drouc despit d'ho tent.

Transporti a ra ar Roue, consqet, da Montoban.

MONTECVET DIALOG.

RENOD *a antre gant e suit, ha* MOGIS *a lavar:*

Peguement à rofec'h, lavarit, qendervi,
D'an nep a rentfe dêc'h ho prassa enemi?

RICHARD.

Ni ve oblijet dêc'h, ha me ha va breudeur,
Ma carfec'h renta demp amàn an Ampereur.

MOGIS.

Deut ganén, Autrone, me meus eur prisonnier
A royo dêc'h ar peoc'h ebars en bêr amzer.

Mogis a zisquel dèze ar Roue, pehini a zo consqet.

RENOD.

Mil benédiction dêc'h, va c'hender fidel;
Evit ar veach-màn éz eus fin d'ar brezel.

RICHARD.

Mac'h ouffen e rafe Charles difficulte
Da ober peoc'h ganemp bremàn, me er mougfe.

MOGIS.

Arabat en defe ar Roue nep offanç,
Evitàn da vea bremàn en hor puissanç.
Lezit-àn da gousqet; embêr, pa zifuno,
It neuze ho pêvar d'e gavet var eun dro;
Suppliit ianeàn da ober peoc'h ganêc'h:
Me gred e rayo ze, rac be en devo nec'h.
Me a ya da repos bremàn, va c'hendervi:
Pa meus grêt va affer, bremàn ôn disourci.

GUICHARD.

Qemerit ho repos, m'ho ped, va c'hender qer:
C'houi a zo hon recour ebars en peb affer.

Digitized by Google

RENOD.

Orsus n'em gonferomp assambles, va brèudeur,
En pe guis e tretfomp bremàn an Ampereur;
Me voar ervat penos en deus het exercet
A bep seurt crueldet ebars en hon andret;
Mes ret è respecti aneàn gouscoude,
Dre ma è hon Autrou ha lejitim Roue.

RICHARD.

Me meus roet en bref, Renod, va c'honferanç,
Penos e tle bea staguet ouz eur potanç;
Rac.én a gounnare en defot va c'hrouga:
Me ra offr da ober deàn ar memes tra.
Rac m'hor be Charlamagu eur veach distrujet,
Neuze ve evit mad ar brezel êchuet;
Rac nen deus den en Franç, assur me en touo,
A guement a gredfe venji deus e varo.

ALARD.

Ar c'hontrol crenn, Richard, a meus aon zo facil:
Ebars en affer-ze ne gomzit qet habil;
Rac ma vemp qer mechant da laza hon Roue,
Biqen ne vancfe demp brezel hed hor bue.
Neuze n'em revoltfe en hon henep an oll,
Hac e vemp reputet tud obstinet ha folf.

GUICHARD.

Me ro dêc'h eun avis a zo mad, va breudeur:
Mar goelomp ne vo qet en sònj an Ampereur
Da ober peoc'h ganemp ebars en nep fêçon,
Ec'h allomp arrêti aneàn er prison;
Ha pa velo penos e vo captif ganemp,
E ràneo accordi sur neuze ar peoc'h demp.

RENOD.

Anfin, ret ê lezel ar Roue da repos;
Embêr, pa zifuno, ni glêvo e bropos.

*

Digitized by Google

MOGIS *a zifun, a laca dillat hermît, a bourmendre e gambr, hac a lavar ountâ e-unan:*

Evit ar reach-màn ec'h allàn assuri
E rêy an Ampereur peoc'h gant va c'hendervi;
Rac pa meus-àn rentet dêze da brisonnier,
Ha ne ve qet contant, e ràneo en ober.
Hoguen poent ê, Mogis, e chenchfec'h a gondo,
Dilezel ar pec'het ha pratica'r vertu.
Rac mervel a ràn qer eur vech, ha renta cont
Dirac ar Barner just, ha neuze vo ar spont.
Pa zònjàn em speret peguement a grimou
Peguen lies a vuntr hac eus a valeuriou
Zo grêt balamour dìn en Rouantelez Franç,
E fraill va ene paour em c'hreiz gant ar grevanç;
Rac o tenna venjanç eus a varo va zad,
Ne oun qet pet mil den o deus collet o goad;
Hac ez òn responsabl demeus a gnementse.
Penos-ta credi mont hep spont dirac Doue?
Adieu d'ar bed tromplus ha d'e oll vanite;
Me ya er solitud da zervicha Doue,
Ha n'em bo da zêbri nemet griou louzou,
Ma rin güir binijen demeus va fec'hejou.
Adieu, va c'hendervi, Chevalierien vaillant;
Pa n'am güelfoc'h pelloc'h e veoc'h regretant.
Joa ha glac'har a meus o rancont ho qüittât:
Me ya d'un hermitach eun tu ebars er c'hoad;
Mes qênt eguet qüittât, me a goe d'an daoulin
Da implori pardon digant hor Mestr divin.

Doue bras Abraham! ô c'houi, Crouer ar bed,
Grit eur sell a drue diouzòn, me ho ped:
En em zoumetti ràn da zouffr pep seurt poanniou,

Digitized by Google

Qement a blijo dèo'h, ar rest eus va deyou.
Me ya da visita qœr drist Jerusalem,
Hac ar c'hraou qœr santel demeus a Vethleem;
Neuze yìn d'ar Jourdren d'en em burifia
Eus an oll bec'hejou a goumettis amâ.
M'en em discra bremàn demeus an oll scridou
O deus grêt dìn ober qer fall sorceresou.
Me a zongo bremàn, en plaç an Hygromus,
Al levr inimitabl a Imitation Jesus,
Hac en plaç an Albert, Curunen ar Verc'hes:
Me a zraill dindannòn va levriou sorceres.
Renonç a ràn a grenn ive d'an drouc-speret
Coulz ha d'e oll bompad, a meus goechal heuliet.
Pardon a c'houlennàn da guenta ouz Doue,
Hac ouzoc'h, christenien, a zo amàn hirie:
Graç demp d'en em velet assambles o repos,
Goude fin hor bue, en gloar ar Barados.

D'an tol a anter-nôs, Mogis a zorti da vont d'an hermitach.

Unan-varnuguentvet Dialog.

Renod, e Vreudeur *ha* Roland.

Alard.

Ar veach-màn, Roland, hon eus eur prisonier
Pehini, a gred dìn, a rêyo e affer
Da ober demp cavet peoc'h gant an Ampereur,
Ia, en bèr amzer, hep arrêti nemeur.

Roland.

Lavarit dìn piou ê, me ho ped, Autrone.

Renod.

Deut da velet, Roland: ha c'houi en anave?

Roland a anavez ar Rouc-hac a lavar:

Meulet ra vo Doue hac ar Verc'hez santel.
Evit ar veach-màn hor bo fin d'ar brezel:
Lavarit dìn penos oc'h eus-an transportet.

Guichard.

Me gred ez ê Mogis en deus grêt an torfet.

Digitized by Google

ROLAND a hij ar Roue evit e zifuni, hac a lavar:

Aoüalc'h oc'h eus cousqet; difunit prontamant;
Da Voutoban oc'h deut coulz hac ho niz Roland:
Evidòn d'en heurta, me vel ne zifun qet;
Me lavar franchamant ê gant Mogis sorcet.

RICHARD.

Ret e vo caout Mogis evit en difuni:
Demp d'e gambr d'e gavet, e màn o reposi.

RENOD.

Lavarit dìn, Fosson, humblamant m'ho supli,
Ha n'oc'h eus qet güelet va c'hender qer Mogi.

FOSSON.

Me lavar dêc'h, Renod, gant calz eus a c'hlac'har,
Ez omp eus a Vogis e meus aon bras var vûr,
Rac vardro anter-nôs e meus-àn bet clêvet
O qüittât eus e gambr sioula m'en deus allet;
Güisqet en eur fêçon, herves a zeblant dìn,
Evel ouz eun hermit pe ouz eur pelerin:
Me meus bet eur c'hoant vras da rêi dêc'h da c'houzout;
Mes maleurusamant e voac'h goal gousqet tout.

GUICHARD.

Allas! va c'hender qer, dilezet omp ganêc'h;
Ar vech-mâ e varfomp gant qeuz ha glac'har dêc'h.
Petra a rêyomp-ni, p'hon eus collet Mogi,
A voa hon esperanç hac hor brassa appui?

RICHARD.

Ah! Roue disleal, obstinet hac impi!
C'houi an hini zo caus m'hon eus collet Mogi;
Hoguen peneverde coll va reputation,
Me droc'hfe ho clopen hep tam compassion.

ROLAND.

Eul lachete horrubl ha rebechus meurbet
Ez ê laza eun den pehini zo cousqet.
Appèzit ho canvou, me ho ped, Autrone;
Me a ray hoc'h accord en qichen ar Roue.

Digueri a rêr ar ridejou, hac e tifuner ar Roue.

Digitized by Google

CHARLAMAGN.

Orsus pe me a meus vision pe uvre,
Pe otramant e meus an eil hac eguile.
Seblantout a ra dìn, p'en em gonsideràn,
Penos e mòn amàn en castel Montoban.
Ah! diaoul incarnet! Mogis, cos anchantour,
Digasset òn ganêc'h en creiz va adversour;
Mes mar dòn Ampereur ha Roue curunet,
Birviqen ne ràn peoc'h qen a vi sur crouguet.

RICHARD a dosta d'ar Roue gant e gleze noaz, hac a lavar:

Penos, den execrapl! hac ez oc'h qen hardi
Ha c'houi en hor pouvoar, da zont d'hor menaci!
Coulz ê ober ouzoc'h abret vel diveat;
N'hor bo qet peoc'h anes, me a vel ze ervat.

RENOD.

Hola! me gommand dêc'h, d'en em delc'hel, Richard;
Re bront oc'h a speret eun nebeut, cospandard.
Rac mar màn ar Roue ebars en ho pouvoar,
Ez ê ret gouscoude caout respet vit e c'hloar.

Renod en em dol d'an daoulin dirac ar Roue, hac a lavar:

C'hoas ho pedàn eur vech humblamant, Ampereur,
D'hon recéo en ho crac ha me ha va breudeur,
Ha me a bromet dêc'h dirac ho niz Roland
E vimp en peb amzer dêc'h-u oboissant.

CHARLAMAGN.

Ha c'houi a zònj, Renod, rac ma òn en ho ty,
E rìn netra a grenn enep d'am fantazi?
Birviqen ne ràn peoc'h ganêc'h var an douar,
Nemedoc'h a rentfe Mogis dìn em pouvoar.

RENOD.

Lavaret e meus dêc'h, n'en dê qet a vremàn,
Birviqen dêc'h Mogis evit peoc'h ne rentàn.
En fe a Chevalier, va c'hredit, va Roue,
N'ouzòn qet a betra ê deut, me en toue.

ROLAND.

Balamour da Zoue, m'ho ped, va Ampereur,

Digitized by Google

Da receo en ho craç Renod hac e vreudeur;
Rac Renod a barlant en termou rêsonabl:
Grit eta'r peoc'h gante, ze a zo dezirabl.

CHARLAMAGN.

Roland, grêt ê an tol; ma ne renter Mogi,
Birviqen ne ràn peoc'h, pa ve ret dìn crevi

RENOD.

Arça ta, Charlamagn, pa n'en dê qet d'ho crat
Ober ar peoc'h ganemp eus ho polonte vad,
It pa blijo ganêc'h da gavet hoc'h arme:
Ar passaj ho po libr gant peb seurt surete;
Rac ni n'en domp qet tud a guement a garfe
Contraign den da ober enep d'e volonte.

RICHARD.

Ra vezi confontet, glouton fall hac impi,
Mar lezes da vont qüit hor brassa enemi!
Mae'h alfe hon tizout sur diudan e buissanç,
E rafe hor c'hrouga buan ouz eur potanç.

RENOD.

En drouc dispit da peg e zayo qüit, Richard;
Me ray e gundui expres var guein Boyard.

RICHARD.

Qen a voa ar vech-màn ne vouien qet, Renod,
E vijec'h bet eun den qer couard ha qer sot,
Pa lezit discampi hon adversour marvel,
A garfe qent un heur hon laqat da vervel.
Ia, ar mechant-se zo eur Roue ingrat,
P'ini a rent bepret an drouc evit ar vad;
Ha birviqen pelloc'h dêc'h ne oboissàn,
En defot n'am lezit d'en em venj diountàn.

Sortiol a ra en eur goler an derrupla.

CHARLAMAGN.

Me gred ê coleret Richard balamour dìn.

RENOD.

Ni roy deàn amzer da dremen e chagrin.

Digitized by Google

Avancit, Ecuier, ha na vet qet couard:
Cunduit ar Roue var guein va marc'h Boyard,
Ha reutit aneàn er penn eus e arme,
Gant respet hac enor ha pep seurt surete.
Bremàn, Sir, me ho ped, pignit var guein Boyard,
Ma zeot qüit hep noaz, en dispit da Richard.

AN ECUIER.

Autrou an Duc Renod, en fe a Chevalier,
Me oboisso dêc'h ebars en bêr amzer.

RENOD.

It ive assambles, Roland, gant hoc'h eont.

ROLAND.

Gant ho còn je, Renod, me zo contant da vont.

RENOD.

Pa noc'h eus qet a c'hoant da ober peoc'h ganemp,
N'en dê qet un dra just penos ho contraignsemp.
Gousçoude eur vech-all, m'am be an avantach,
Me a heuillo va guir, pa greuffen gant arrach.

CHARLAMAGN.

Adieu eta, Renod, gant eur galon royal:
Bremàn me vel ez oc'h eur Chevalier leal.

Ar Roue, Roland hac an Ecuier a barti.

DAOU-VARNUGUENTVET DIALOG.

SUIT AR ROUE. OGER *a lavar:*

Confusion ê demp, Princet ha Baronet,
Bea sur diganemp ar Roue anlevet!
Rac mar dê gant Mogis rentet en Montoban,
Ec'h allomp credi ferm ê grêt eus aneàn.

SALOMON.

Mes me vel ar Roue êru var guein Boyard:
Non penos ê lezet da zont qüit gant Richard.

[redacted] O velet ar Roue oc'h antre, e lavar deàn:
Joa vras hon deveus, Sir, p'ho qüefomp en ho ty,
Rac, allas! hoc'h absanç a rê demp melconi.

Digitized by Google

Lavarit, penos è ëruet qement-màn?

CHARLAMAGN.

Casset voan gant Mogis da gastel Montoban,
En esper è teujen d'ober peoc'h gant Renod;
Hoguen en qementse en devoa eur zonj sot,
Rac me a renonçfe d'ar gurunen royal
Qent biqen ma rafen accord gant seurt tud fall.

ROLAND.

Ar vech-màn, va eont, e tleàn lavaret
Penos ez oc'h eun den pervers hac obstinet,
Pa na rit hoc'h accord gant bugale Emon.
Biscoas den ne velis eus a guercoulz calon
Evel ma è Renod, gout à rit ervat se,
Hac en deus ho trêtet gant pep civilité.

CHARLAMAGN.

Holla! va Baronet, me ra ouzoc'h difen
N'ho po da gomz a ze davantach en c'hichen
Qen a vo distrujet Renod hac e vreudeur:
Ne vanqin qet en ze, en fe a Ampereur.
Distroit var ho qis pa guerfoc'h, Ecuier,
Ha lavarit d'ho mestr ez ôn e zervicher.

AN ECUIER.

Adieu dêc'h eta, Sir, ha dêc'h oll, Autrone;
Gant ho permission me guemer va c'hônje.

An Ecuier a barti. Emon a êru, hac en em bresant d'ar Roue.

EMON.

Salud dêc'h humblamant, va Ampereur puissant,
Me a zo deut d'ho caout expres dilijamant,
Da c'hout hac ên à zo êchuet an debat
Oc'h eus pêvarzec vloas zo ouz va mibien mat.

CHARLAMAGN.

Bet assur, Duc Emon, dirac'an Tadou Franç,
M'en em glêm ac'hanoc'h demeus à neglijanç,
En desot n'oc'h eus qet dale'het ho promesse
D'am zicour d'en em venj demeus ho pugale.

Digitized by Google

EMON.

Gout a rit, Ampereur, ez ê eun dra choçant
Dont da accus eun den hac a zo innoçant,
Me voa n'em acqüittet eus va c'hommission;
Gouscoude em blamec'h demeus a drahison;
E clêvêt qementse, gant rêson e fachis,
Hac ental va fried ractal en em dennis.

CHARLAMAGN.

Ret ê dêc'h pardoni an amzer dremenet;
Mes bremàn, Duc Emon, e ranqit hep caqet
Rêy din hoc'h asistanç da zont da zistruji
Ho castel Montoban hac ho mibien impi.
En em renta rancont hep dale en effet,
Rac mancout a reont souden demeus a voued.
Rac-se ec'h ordrenàn ma vint hep fot cernet,
Ha dre ar voyen-ze ma vint-ta ampechet,
En drouc dispit d'o dent, d'antren na sortia,
Ma varvint gant famin pe dont d'en em renta.

EMON.

Pell a zo e meus dêc'h promettet, va Roue,
Penos ne espernjen biqen va bugale;
Ne brometis netra na meus effectuet:
Rac-se calz a dud fur o deus va zamallet,
Ha javaret penos e voan tad dinatur,
Dont da bersecuti va fêvar c'hrouadur;
Mes pa meus grêt sermant ebars en ho presanç,
Me zalc'ho mad d'am c'homz, pa ve din dismeganç.

CHARLAMAGN.

C'houi ràneo, Duc Emon, exerçan anjinou:
Laqit enne meïn bras da freza'r vuraillou,
Evit, dre'r voyen-ze, ma vo d'ho mibien ret
Donet d'en em renta pe vervel hep remed.

EMON.

O Doue! Ampereur, possubl ve gouscoude
E rafec'h din dispen castel va bugale!

Digitized by Google

Gout a rit coulz ha me ê eun dra dreist-natur
Din-me persecuti va fêvar c'hrouadur,
Hac evit plijout dêc'h me a meus exercet
Ar brassa crueldet ebars en o andret.
Commandit da eun all ober an anjinou,
Pa oc'h n'em rezolvet da ziscar' vuraillou;
Ne rit qet din bea eun tad qen inhumen,
Da vea ar brassa adversour d'am mibien.
Me deufe joaüssoc'h an anter d'ho cavet,
Penevert ma rit din en qement ma ellet
Dont da berseculi qen terrubl va mibien,
Calz eguet rê goechall assur ar bourrevien.

CHARLAMAGN.

Laqit eves, Emon, ne dorfec'h ho sermant;
Ma ne rit va lavar, c'houi a vo regrettant:
Grit prest an anjinou, en ordren a ràn dêc'h;
Ma ne rit, m'en assur e vo qeuz bras ganêc'h.

EMON.

Ia, Sir, me rêyo, pa ê ho polonte;
Gouscoude e cavàn eun dra outrajus se.

CHARLAMAGN.

Alòn, va Baronet, demp da repos bremàn,
Da zònjal en pe guis distroji Montoban.

Amàn en em laqer da brepari an anjinou.

TRI-VARNUGUENTVET DIALOG.

RENOD *a antre gant e suit, hac a lavar:*

Allas! me lavar dêc'h gant glac'har, va breudeur,
Biscoas ne êruas ganemp brassoc'h malaeur
Evel zo êruet ganemp o coll Mogi;
Ennes hor prezerve bepret eus a anui.
Ar vech-màn e vo ret, herves a zeblant din,
Demp-ni en em renta, pe mervel gant famin.
Rac ar pez am glac'har, n'bon eus qet a vetaill;
Neuze tud ar Roue zo endro d'ar vuraill,

Digitized by Google

Oc'h ampech ac'hanomp da receo nep bevanç:
Ret vo eta mervel gant famin ha crevanç!

RICHARD.

Ma carjac'h va c'hredi, hac an dra-ze zo sur,
N'hor bijemp qet bremàn eur seurt displijadur.
M'ho pije va fezet, m'em boa lamet ermès
Bremàn ar brezel-màn, o tistruja Charles.
Sellit peguement ê Charlamagn den ingrat,
Ha penos e rent demp an drouc evit ar vad!
Goude'r bea trêtet gant peb civilite,
E clasc bremàn an tu da gavet hor bue.

RENOD.

Me voar ervat, Richard, penos ez ôn manqet;
Ar c'heuz a zo varlerc'h: ar pez zo grêt, zo grêt.
Mar am be eur vech all avantaj var Charles,
Me en tou sur ervat n'en espernin jamès.

CLERA.

Allas! diveat oc'h da zout d'en em damal;
Mar doc'h bremàn manqet, bet furoc'h eur vech all.
Hoguen, me ho suppli, deut da zeliberi
En pe guis hor bo boued vit en em zoulaji.
Cetu ni gant famin qen terrubl dismantet,
M'hon eus poan seulamant o tonet da guerzet.
Darn sur a zo maro en defot caout eun tam:
Homàn ê, va Doue, eur maro zo infam!
Evidòn-me ive, ha va innoçantet,
A ràngo perissa, ma na vemp soulajet.
Mar hon eus bet goechall er bed prosperite,
E souffromp taiz bremàn eus a adversite.

EMONET.

Penos, va zadic qèz! possubl ve gouscoude
E ranofemp gant famin êchui hor bue!
Rac cetu ni var yun dija un de antier,
Ha goassoc'h, sivoas demp, n'hon eus qet a esper
Pe da goulz da guenta éc'h alfomp cavet boued,

Digitized by Google

Da grénvât hor c'halon a zo fatig meurbet.

RENOD.

Ránna ra va c'halon gant an dristidiguez,
En defut ne allàn sicour va famill guèz.

ALARD.

Me vel ervat ez omp dalc'het tost ar vech-mâ :
Ret ê en em zicour bete'n hæur divea,
Rac-se, mar am c'hredit, e réyomp eun toul dôn
Da entêri ar re zo maro gant an naon ;
Rac c'hoez an dud varo zo qer crén er c'hastel,
Zo capapl da laqat eun den yac'h da vervel.
Ha pa omp gouscoude dre valeur faminet,
E tlefemp divoada ha salla hon ronseet,
Ha debri anêze, p'hon eus necessite :
Ret ê en em zicour da asten hor bue.

GUICHARD.

Anfin, va breur Alard, evit ar veach-mâ
Ne allàn qet miret da zont d'oc'h admira ;
Pa voamp prest da goea oll en dizesperanç,
Oc'h eus hor c'honsolet certen dre ho prudanç.

RICHARD.

Me a approuv ive ar pez a leveret.
Sod omp mervel gant naon hac espern hon ronseet.
Gout a rit eur proverb pehini zo commun :
E ve poan oc'h ober da eur galon yac'h yun.
Me zo prest da guenta da zivoada va marc'h ;
Me zebro diountàn leiz va c'hôf sur aoüalc'h.
Ret vo demp avichou digueri ar poziou,
Da attaqi Charles en e bavillonou ;
Contraign omp ar vech-màn da vonet d'ar vataill,
Da c'hout ha ni allo attrap darn o betaill.

RENOD.

Va brendeur jenerus, me ho trugareca ;
En creiz va oll glac'har c'houi ro din calz a joa :
En em rezolvomp oll da laza hon ronseet,
Evit ma o debrfomp, rac me a vel ê ret.

Digitized by Google

PÈVAR-VARNUGUENTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre, hac a lavar :*

Orsus eta, Emon, ha grêt an anjinou,
Ma vo ta da Renod ranverset e douriou?
Birviqen ne allàn en em rejouissa,
Qen a vo eur veach razet ar c'hastel-mâ.

EMON.

Ha possubl e ve, Sir, e vec'h-u qer cruel
Commandi da eun tud distruja e vuguel!
Me voar ervat penos o deus oc'h offancet;
Hoguen, va Ampereur, c'houi oc'h eus pardonet
Tud qer coupapl hac int en alies fêçon,
Ha p'en em rentent dêc'h, e roec'h dê pardon;
Hac ar re-mân a zo prosternet, me voar ze,
Evit goulen pardon digant ho Majeste,
Hac e velàn ez oc'h qer cri en o andret
Da refus dê pardon, p'o deus-àn goulennet!
Me voar ervat e meus bet p forbaniset;
Mes evit qementse, va mibien int bepret.
Hac eveleur c'hi clàn n'em debr fen gant arrach,
Qent ma souffrfen ober dèze re a outrach.

CHARLAMAGN.

Emon! na gomzit qet eus a ze din-me qen;
Ouz ho clêvet, me gred ez oc'h oll traitourien,
Rac Renod a fazas va niz propr em palez:
Me a renonç d'am sceptr, ma n'em be e vuez.

OGER.

Ra vezo miliguet ar moment hac an heur
Ma tifennas Renod demeus Richard e vreur
Da drec'hi ho couzoug, pa voac'h en Montoban!
Ne vijec'h qet bremàn o c'hourdrous aneàn.
Rac me a vel ervat ez oc'h eun den ingrat,

Digitized by Google

Pa rentit da Renod an drouc evit ar vad.

CHARLAMAGN a zaill gant furor var e gleze, hac a lavar:

Silanç, va Baronet, mar dê me a-gommand!
An nep ne zento qet ouz va c'hommandamant
Me en tou dêc'h certen, dre va fe a Roue,
Me a-droc'ho e benn deàn gant va c'hleze.

NÊM.

N'en em dransportit qet, grit tevelho coler
Ni ray ho polonte, mar dê ret e obez.

CHARLAMAGN.

Alòn eta, Emon, qerc'hit an anjinou.

EMON.

Ia, Sir, pa rancàn senti ouz hoc'h urzou.
Deut ganén, Galeran, da zicour o c'herc'hat.

GALERAN.

Me a yêlo ganêc'h hep ober tam marc'hat.
Mont a reont da guerc'hat an anjinou hac ec'h êruont qerqent.

GALERAN.

Cetu amàn ta, Sir, qerc'het an anjinou:
Pa garfoe'h commandi, ni deuyo d'o approu.

CHARLAMAGN.

Bremàn eta, Emon, laqit mein en anjin;
Hoguen me ho suppli da viza duont din,
Da ziscar an doutel a zo var ar c'hastel;
Ma ve onnes d'an traòn, ne rezistfe qet pell.

EMON.

Pa ê ret din eta, me a ya da-gommanç
Ober eun action a ray din dismeganç.
Me ar mizerapla a guement zo er bed,
Pa rancàn distruja neb a meus anjandret.
Sicourit, Galeran, laqit mein en anjin,
Ma commancin lança, pa ê commandet din.

GALERAN.

Alòn-ta, commançomp dispen castel Renod;
Eun nebeud er c'havàn re obstinet ha sod,
Rac pa vo discaret e gastel warneàn,

Digitized by Google

En em rento certen, en drouc despit dean.

Commanç a reont da deli mein. Galeran a lavar :

Evit an tol qenta, eunes a zo êt mad ;
Marqendalc'homp, e vo Montoban prest a blat ;
Rac me a glêo ar mein er c'hastel o coea ;
Sotis a ra Renod na deu d'en em renta.

CHARLAMAGN.

Emon ha Galeran, m'hò ped, cuntinuet
Da deuleur mein bepret var an enemiet,
Ha ni deuy d'ho cavet hep arrêti nemeur,
Da ç'hout hac ón en em rent Renod hac e vreudeur.

GALERAN. Ar Roue hac e suit a zorti.

Tolomp var Montoban mein bras hac alies,
Hac e vimp mignonet d'an Impalaer Charles.

EMON.

Ia-da ; pa ê ret d'am mibien perissa,
Ne lêzomp davantach anê da languissa.

Lança reont mein var ar c'hastel goassoc'h eguet biscoas.

PEMPET-VARNUGUENT DIALOG.

RENOD HAC E VREUDEUR *a antre hac a lavar :*

Recourit ho pue, mignonet, nep a ell,
Rac evit ar vech-màn e coe tour ar c'hastel.
Oh ! Roue Charlamagn ! calon dinaturet,
Maleur ebars an heur ma meus da espernet !
Rac goude da drêti gant peb humanite,
E res demp dre famin êchui hor hue.

EMON a gomz ouz Galeran.

Ne arz mui va c'halon ouz ò fersecuti :
Ne glêvàn er c'hastel nemet forç, nemet cri ;
Aoüalc'h eus a zomaj o deus bet recevet :
Lêzomp-int eun nebeut en o faciantet.

Chom a reont eur pennad tranqil. Renod zo beuzet en e zaerou.

RENOD.

Sicourit ac'hanomp, me ho ped, va Doue !

Digitized by Google

Nemet an eil maleur n'hon eus var eguile.
Oh! cruel Charlamagn! den cri ha den malin,
Da furor a ra demp mervel dre ar famin.
Me vel oc'h resolvet d'hor laza, den cruel!
Ha gant hoc'h anjinou da ziscar va c'hastel.
Gant famin ha pep tra omp qen persecutet,
Ne oun en pe goste tleout trei va speret.

ALARD.

Me a lavaro dêc'h ebars en langach bêr
Petra hon eus-ni oll er vech-mân da ober:
C'houi c'heus commandet demp laza hon ronceet,
Nemet ar marc'h Boyard hepqen ne zeus chomet;
Rac-se eta, Renod, hep contestation,
Divoadit demp ho marc'h da grénvât hor c'halon.

RENOD.

Evit va marc'h Boyard ne zivoadin qet c'hoas,
Pa dlefemp gant famin mervel oll var ar plaç.

EMONET.

Allas! va zadic paour! possubl ve alafin
E lezfec'h ac'hanomp da vervel gant famin!
Delivrit demp ho marc'h, ma vezo divoadet,
Da asten hor bue hirra ma vo gallet.

GUICHARD.

Impossubl ê, allas! e rezistfac'h mui sur
O clêvet ar c'hlêmou demeus ho crouadur.
Ma na garit buan delivra demp ho marc'h,
E varvfomp gant famin ar vech-mâ suraoüalc'h.

RENOD.

O va marc'h qer Boyard! contraign ôn ar vech-mâ
En despit d'am c'halon da zonet d'as laza!
Gant an oll ê dija da varo concluet:
Deut eta d'am zicour, ma vezo divoadet.

Mont a reont da Voyard; ober a ra jestou trist meurbet; sellet a ra ouz e vestr, e zaoulagad beuzet a zaerou; poqât a ra da Renod hac en em strinq d'an daoulin dirazân. Renod, fraillet e galon gant ar glac'har, a sculli daerou a voad; hac a lavar gant incres:

Digitized by Google

Allas! marc'h dourajus, nec'h eus qet a affer
Da ober din gouela : êchui a ranqer.
Mes me a vel an dour o tont e taoulagad...
Ne berissi qet c'hoas, m'er promet dit ervat.

RICHARD.

Ha possubl ve, Renod, n'ho pe mui a egard
En andret ho pried eguet demeus Boyard,
Hac e lest da vervel pried ha bugale
Evit dont da lezel eur c'hos marc'h en bue!

RENOD.

O pet paciantet, m'ho ped a galon vad;
Me ya var guein Boyard evit cavet va zad,
Da bedi aneàn, evel e grouadur,
Da rêi demp c'hoas eun dra demeus a nouritur.

CLERA.

It eta, va fried, ha ne zaleit qet,
Pe e vezimp maro abars ma tistrofet.

C'HOEC'H-VARNUGUENTVET DIALOG.

EMON, *ountàn e-unan :*

O Doue, pes fortun! pes chanç! pes avantur
Zo êruet ganêc'h, va fêvar c'hrouadur!
C'houi zo Chevalierien courajus ha dispar
A guement a gafet bremàn var an douar;
Mes daouest d'ho couraj, e velàn gouscoude
E ranqit dre vizer êchui ho pue.

Da Renod, pehini a êru pignet var Boyard.

Piou out-te, Chevalier, a zo qercoulz montet?

RENOD.

Allas! ho mab Renod, nep oc'h eus anjandret.

EMON.

Petra res-te amâ, d'ar c'houlz-mâ eus an nôs?

RENOD.

Va zad, ne allomp qet gant ar famin repos;

Digitized by Google

Rac-se ho suppliàn, balamour da Zoue,
Mar be ho madelez, da gaout ouzomp true.
Roit demp euo tam houed vit en em substanti:
Ar famin hon laz oll; allas! na ellomp mui.

EMON.

Bet certen, va mab qèz, e varvàn gant chagrin,
P'ho cuelàn reduet d'ar c'hruella famin.
Gout a rit, couls ha me, e meus ho panisset:
Rêi dêc'h nep asistanç n'en dê qet permetet.
Mac'h ouse ar Roue penos oc'h espernsen,
E rafe hep dale trêc'hi din-me va fenn.

RENOD.

Va zad, me ho suppli, ne zonjit qet en ze:
Ne zeus den er bed-màn a guement ho plamse
Evit rêi asistanç d'ho pêvar crouadur
A arrach gant famin en defot nouritur.

EMON.

Renod, ne fell qet din bea parjur james:
Me zalc'ho ar sermant a meus grêt da Charles;
Ne roin netra dêc'h, dre ma meus touet se:
Gousconde, và mab qer, me ro dêc'h liberte
Da vont d'am pavillon, hac eno qemeret
Betaill, qig ha bara, qement hac a guerfet.

RENOD.

Ah! tad carantezus, c'houi rent ar vue din:
Me ho trugareca var bennou va daoulin.
Ne vouijac'h birviqen donet d'hon asista
En eur c'her bras ezom evel hon eus bremâ.
Me ya d'ho pavillon gant ho conje, va zad.

EMON.

It età hardimant; m'er permet dêc'h ervat.

Renod a ya d'ar guêr gant e hourvision. Emon a lavar da Oger:

Clèvit, va niz Oger, me lavar dêc'h penos
Ne meus paciantet na ne allàn repos:
Rannet ê va c'halon gant an displijadur,

Digitized by Google

Pa n'allàn qet sicour va fêvar crouadur.
Lavaret e zeus din e varvont gant famin,
Allas! hac an dra-zeu a ra calz a boan din.
Rac-se imajinit, pa oc'h fur ha prudant,
Penos ec'h alfen-me rêy dê soulajamant.

OGER.

Va eont qer Emon, me a ve avis dêc'h,
P'oc'h eus calz a vevanç, da rêi dê hep tam nec'h.
Mar gra mui ar Roue dêc'h tenna varneze,
Me meus bremâ-zouden sònjet eur finesse:
Laqit qig ha bara ebars en anjinou
En plaçdemeus a vein; den n'er gouio, m'en tou,
Ha tennit varneze liessa ma elfet;
Ebars er fêçon-se e vint oll sustantet.

EMON.

Va niz prudant Oger, ho conseill a zo mat;
Oblijet n'em gavàn sur d'ho trugarecat.
Mar lavar ar Roue ê contant diouzòn,
Grit offr, me ho suppli, da zicour ac'hanòn,
Ha ni a rêy moyen da renta peadra
Da asten o hue eur miz da viana.

CHARLAMAGN. Amâ ec'h ésu ar Roue.

Harça! ne velàn qet e ve nep mantion
E teu d'en em renta c'hoas ar mibien Emon.

EMON.

Ne qet abalamour ma int va bugale
Ec'h allàn lavarat amàn dêc'h, va Roue:
Qent ma en em rento hini eus va mibien,
E teuint da zêbri ar c'hig var o esqern,
Pa velont ac'hanoc'h, ô Sir! qen obstinet!,
Evite da c'houlen pardon, n'o c'hlêvit qet.
En em resolvet int, me en assur amâ,
D'en em debri en beo qent dont d'en em renta.

CHARLAMAGN.

Rac-se, Emon, pa ê ho mibien qen rebel,

Digitized by Google

Laqit mein en anjin da ziscar ar c'bastel.

OGER.

Alòn cta, Emon, laqomp mein en anjin,
Pa ê qer sot Renod da c'horto e revin,
Ha me ho sicouro da ziscar Montoban;
Ret vo sur en ober ar vech-mâ a velàn.
En em dennit-ta, Sir, ha c'houi oll, Baronet,
Rac mar chomit amàn, marteze' vec'h blesset.

CHARLAMAGN.

Oger, ha c'houi, Emon, razit incontinant
Castel caer Montoban betec ar fondamant.

EMON.

Ia, Sir, ni zento ouz ho commandamant,
Hac a accomplisso assur ho santimant.

Ar Roue hac e dud a zorti; ne chom nemet Emon hac Oger.

OGER.

Ret ê demp, va eont, laqat prest en effet
Ar pez a voa'r guentaou entreomp concluet.

EMON.

Leqeomp prontamant en anjinou bara,
M'en devo joa Renod pa deuyo d'en tànva,
Ha goude qementse ni a laqayo qig.

OGER.

M'oc'h entent, va eont, mes comzit goustadic.

Teli a reont boued er c'hastel gant an anjinou.

EMON.

Bremàn p'hon eus rentet d'an mibien peadra
Da veya eur pennad, ne chomomp qet amâ.

CHARLAMAGN a ambre gant e suit hac a lavar:

Ne velàn qet e teu d'en em rêi dìn buan
Renod hac e wreudeur, ha castel Montoban.

IDELON.

Tromplet oc'h pen da ben, moc'h assur, va Roue,
Mar sònjit e ra droug Emon d'e vugale;
Rac elec'h lacat mein ebars en anjinou
Da ziscâr da Renod ouz traòn e vuraillou,
En deus laqet enne calz a guig ha bara,

Digitized by Google

Peadra ar vech-màn d'en em rassazía.

CHARLAMAGN.

Ra vin-me confontet, affronter ancieu,
Mar dê güir qementse ma ne golli da benn.

EMON.

Ampereur Charlamagn, me bromet dêc'h ervar
N'en em excuzin qet eus ar pez zo grêt mat.
An dour zo naturel deàn dont da o'hlebia,
An erc'h da vea yen, hac an tân da domma:
Dre ze ec'h ententàn penos ê naturel.
Da eun tad rêsonabl da zicour e vuguel.
An natur na ell qet birviqen fazia.
Rac-se me lavar dêc'h dirac ar Brincet-mâ:
Hac e-ven dispennet en beo qig ha croc'hen,
Birviqen davantach ne ràn droug d'am mibien.

CHARLAMAGN.

Den excumunuguet! affronter! cos traitour!
Peneverdout em boa venjet va adversour:
Hoguen, me en toue, mar dòn Roue en Franç,
Ma ne ràn dit mervel dre bep seurt violanç.

NÊM.

He bien, Sir, me lavar amàn dirac ho faç
Penos ne alfec'h qet cavet eur goal goll bras
Evit lezel Emon da vont bremàn d'ar guêr.
Credit ac'hanòu, Sir: ennes ê ho tever.
Sansibl ê da Emon, ha ze a zo meulab,
Anduri e varvfe gant naon e bêvar mab,
Ha cavout ar voyen da zicour anêze:
Na Doue na den fur n'er blammo evit se.

CHARLAMAGN.

It, affronter Emon, da vit ho creg d'ar guær,
Ha lavarit-u dêi ez oc'h bep heritier;
Rac me esper e vo Doue din favorab,
A rêy din en em venj dennreus ho pêvar mab.

EMON.

Sir, pa gommandit din, me ya eus ho presanç.

Digitized by Google

Rac-se ho suppliàn, c'houi, Tadou eus a Franç,
Da zont, mar plij ganêc'h, da guemeret true
En andret va mibien, zo demeus ho ligne.

ROLAND.

Dleet e ve dispen an anjinou buan;
Peneverte hor boa qemeret Montoban;
Rac-se en em dennomp eun nebeut, Ampereur,
Da c'horto n'em rento Renod hac e vreudeur.

SEIZ-VARNUGUENTVET DIALOG.

RENOD HAC E VREUDEUR.

RENOD.

O Doue! pes domaj êdemp-ni, va breudeur,
Ma è qüittêt hon tad arme an Ampereur!
Rac assur, pa elle, atao hor zicoure,
Ha bremàn n'hon eus den en deus ouzomp true.

RICHARD.

Me lavar dêc'h, Renod, eun dra zo güir aoüalc'h:
Ma na guirit buan delivra demp ho marc'h,
E rancomp oll mervel gant ar famin amâ;
Goell ê demp mervel prest eguet n'ê languissa.

RENOD.

Ha possubl ve, va breur Richard, e vec'h qer cri
Da gommandi laza va Boyard vit debri,
Ha bea alies, gout a rit coulz ha me,
Gantàn dêc'h ha dîn-me recouret hor bue!
Mar dê ret e varvfe, humblamant ho pedàn,
Va lezit da vervel gant famin da guentàn;
Mes pa vin-me maro, grit deàn a gueret;
Rac qeit ha ma vin beo, certen ne varvo qet.

ALARD.

Ma n'oc'h eus qet true ouzomp, da viana
Ho pet ouz ho pried pehini zo amâ,
Hac ho pugale baour o vervel gant famin:

Digitized by Google

Ret vo en em renta d'ar Roue alafin.

GUICHARD.

Penos? en em renta d'ar c'hruella Roue
A zo var ar bed-màn! Birviqen ne ràn ze.

Clera, he bugalé hac Alard a zempl. Richard a souten ar Brinces.

CLERA, cazi maro, a lavar :

Allas! va fried qèz, mervel ràn var ar plaç.

AN DAOU VUGUEL, gant eur vouez fébl :

Ha ni a ra ive... Hon nerz zo izel bras.

RENOD.

Ho comzou zo sansibl; n'allàn mui rezista :
Demp eta da guerc'hat Boyard da zivoada.

Mont a reont da gaout Boyard, pehinia ra dê c'hoas jestou trnezus.

Allas! marc'h courajus, goude da zervich mad
E rancàn ober dit bremàn scuilla da voad!
Doue voar ar glac'har a meus oc'h ober ze;
Hoguen, contraignet omp da recour hor bue.

Mont a ra evit laza Boyard hac en em arêt da sellet ountàn :
ar glac'har a ra deàn lavarat :

Birviqen sur n'em bo ar gouraj d'e laza:
C'hoas e vevo Boyard, ha pa greufen amâ.

ALARD.

C'houi zo criec'h, Renod, eguet eul leopard,
P'hon lezit da vervel evit espern Boyard.

RENOD.

Harça, me meus sònjet eun dra hac a zo mad:
Ret vo goada Boyard ebars en e vorzad,
Ha laqat ar goad-se neuze da buredi,
Ha goude ec'h alfomp eta dont d'e zebri.

CLERA.

Qementse a rêy demp eun tam soulajamant;
Rac-se eta, goadit Boyard moderamant.

GUICHARD. Amâ e voader Boyard.

Demp bremàn ta da gass ar goad da buredi:
Me garfe e ve poaz; mall a meus da zebri.

RENOD.

Dre brovidanç Doue, eetu demp ar vech-mâ,

Digitized by Google

Hep laza va Boyard, peadra da reva,
Demp c'hoas-ta da velet hac én a losco goad,
Ma vezo paredet; meurbet er c'havomp maď.

Mont a rér c'hoas d'e voada, mes ne sorti netra. Reneda lavar :

Petra refomp, va zud? emàn ê an anui!
Evit toulla Boyard, ne ro banne goad mui;
Prest ê, qercoulz ha ni, da vervel gant famin:
Perissa' rancomp oll ar vech-màn alafin.

ECUIER RENOD.

Estranch bras ê goelet e varvfemp evellen,
Ha ne zònjfe hini ac'hanomp er voyen
En pe guis ec'h alfemp monet subtil'ermes
Demeus a Vontoban, hep ne ouffe Charles!

GODEFROA.

A propos, Antrone, pa deu din em memoar,
Me voar pelec'h ez eus eur c'havarn en douar,
Zo an nòr aneàn amàn var ar c'bastel;
Mar qeromp mont ennàn, hon rento ac'hann pell.

RENOD.

O clêvet qementse e meus joa em c'halon.
Mac'h allomp mont ac'hann e yéfomp da Dordon;
Ma vemp eur vech er guêr, me zefife Charles,
Daouest d'e oll buissanç, d'hon ontraji james.
Me ya da vit Boyard, mac'h ayomp ta bremâ
Da c'hout ha ni gavo ar c'havarn zo amâ.

Mont a ra da vit Boyard, hac e lavar deàn:

Couraj, va marc'h Boyard! qüittaomp Montoban;
Rac nemet paourente n'hon eus pelloc'h ennàn.

Pignat a ra var gucin Boyard, hac e lavar:

Demp oll eta, va zud, da glasc ar c'havarn-ze.
Da c'hout ha ni allo c'hoas caout hon liberte.

Sortial a reont oll eus ar c'bastel dre eun toul-coach.

EIZ-VARNUGUENTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre, hac a lavar:*

Dizesperi a ràn a-grenn ar veach-màn,

En defot n'hon eus fin demeus a Vontoban;
Evit m'ê faminet ar pêvar mab Emon,
Me zònje pell a zo e voant maro gant naon;
Hac evit qementse n'int qet en em rentet;
Petra' lavarit-u, Princet ha Baronet?

AN EIL CHEVALIER.

Ampereur Charlamagn, certen oc'h assuràn
Penos ne zeus den beo en castel Montoban:
Pe int a zo êt qüit, pe int a zo maro,
Ne velàn den abet o vale var e dro.

AR C'HENTA CHEVALIER.

Selaouit ac'hanòn, ô Sir! mar plij ganêc'h,
Raceur e'hêlou trist bras a meus da annonçdêc'h:
N'oc'h eus qet c'hoas a fin eus a vibien Emon,
Rac m'oc'h assur ervat ez int êt da Dordon.
Grêt o deus ar voyen da gavet eur c'havarn,
Ha neuze, qer subtil ha ma ve eul louarn,
Ez int en em dennet demeus a Vontoban;
Cetu ar recompanç hon eus demeus hor poan.

CHARLAMAGN.

Evit ar vech-mâ sur e peur-arrajàn crenn,
Pa glevàn n'en dòn qet mestr d'am adversourien.
Ne dalfe qet doueti, an dud fall louidic
A deu da c'hoari diu eun dro diabolic,
Pa int êt qer subtil ermes a Vontoban.
Mes me a ya d'o c'hlasc partout dre ar bed-màn;
Qerqent ma o c'havin me o assiejo
Qer tost, qen a ràn qint dont da zouffr ar maro.
Demp oll eta, va zud, da glasc mibien Emon,
Da c'hout hac int a zo antreet en Dordon.

NÊM.

Ni a zento ouzoc'h, Sir, eus a greiz calon,
Hac a yèlo ganêc'h hep bea tam poeltron.

Partial a reont oll.

Digitized by Google

NO-VARNUGUENTVET DIALOG.

RENOD *a antre gant e suit, hac a lavar:*

En em rejouissomp eus à greiz hor c'halon,
Pa omp êru bremàn en castel caer Dordon.
Mar boamp prest da vervel ebars en Montoban,
Bremàn ni a ell sur beva ervat amàn.

ALARD.

A drugare Doue, va C'hrouer biniguet,
È chanchet hor c'hanvou ebars en joaüstet.
Ne zeus ted er bed-màn, ni a ell er c'bredi,
O deus bet qenlies a seurt amzer ha ni:
Bet hon eus da guenta joa hac adversite,
Bet memes alies en danjer hor bue,
Ha goude qementse omp bet c'hoas triomfant
Var ar Roue Charles, superb ha suffisant.
Neuze voemp faminet en castel Montoban,
Ma voamp prest da vervel gant dienez ha poan;
Ha bremàn adare omp renlet en eur stat,
A drugare Doue, m'en em gavomp ervat.

GUICHARD.

Ma vouiffe Charlamagn e vemp-ni en Dordon,
Dre ma en deus ouzomp qer bras ambition,
E rafe dilijanç evit dont d'ar vrô-mâ,
Demeus e oll bouvoar da glasc hon distruja.
Me garfe, m'en assur, e ve qen hardi ze,
Me voerzfe deàn sur e veach, m'en toue.

AR SECRETOUR.

C'houi a lavar eun dra hac a zo güirione:
Êru-ê evit sur Charles gant e arme
Tout expres da Dordon evit hon distruja;
Rac-se n'em breparomp da resista ountâ.

Digitized by Google

RICHARD.

O clêvet qementse ez òn rejouisset.
r vech-màn e vo sur ar brezel êchuet;
ac mar tizomp Charles c'hoas en hor puissanç,
vo ret e grouga huel ouz eur potanç.

RENOD.

Couraj eta, va zud, demp d'ên em brepari,
la coeomp-varneze evel var ar bleizi.
ezit oll courajus, me ho ped dreist pep tra,
la tistruchfomp hep manq hon adversour brasa.

AN TRI VREUR.

Ni oboisso dêc'h en peoc'h hac en brezel,
Iac evit ho tifên ni zo prest da vervel.

TRÊGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre, hac a lavar :*

Cetu ni, va zud qer, êru dirac Dordon;
Rac-se me lavar dêc'h va resolution,
E tlefemp cass bremàn secret ambassadeur,
Da c'hout hac int zo'r guêr Renod hac e vreudeur.

SALOMON.

N'ho pet douetanç ebet a ze, va Ampereur,
Emedi en Dordon Renod hac e vreudeur,
Rac me a glêo memes ar porz o tigueri;
C'hoant o deus, a gredàn, da ober eur sorti.

CHARLAMAGN.

Alòn, en em renjomp, va zud, prest hep arrêt;
Ar vech-màn, e meus aon, e vezimp surprenet.

Amàn e c'hoari an trompillen. Renod, en penn e arme, a zorti demeus e gastel, hac en em bresant dirac ar Roue.

RENOD.

Salud dêc'h, Charlamagn, Princet ha Baronet.
Estranch bras e cavàn e vec'h qen iffrontet
Da zont da dy hon tad evit hon attaqi;
Me gred oc'h eus grêt demp aoüale'h eus aanui.

Digitized by Google

Nî a voa faminet ganêc'h en Montoban,
Ma voamp prest da vervel gant naon, bras habian,
Ha pa omp deut amàn evit beva tranqil,
E tiredit varnomp evel tud lach, tud vil!
Mes me en assur dêc'h, ma ellàn ho tizout,
Me ray, hep graç abet, laqat ho crouga tout.

CHARLAMAGN.

Renod, grêt ê an tol; me n'on qet eur flatter:
Biqen, entre' vevin, ne roàn dêc'h qartier.
Ret ê din sur ho caout eu beo pe en maro,
D'ho tiffram ho pêvar, comzo nep a garo.

RICHARD.

Ne ziscouromp ta mui, Autrone, p'ho pedàn,
Ni zo n'emapprouvet, n'en dê qet a vremàn:
Em reqet, va breudeur, laqit dir en avêl;
Ret ê, ar veach-màn, po trec'hel pe vervel.

ROLAND.

Arveeh-màn, Francisien, e vo ret demp discoe
Ha ni hon eus eun dra a generosite
Da gombatti vaillant ar pêvar mab Emon.

FOSSON.

Nebon ni royo dêc'h labour leiz ho calon:
An diou arme en em gombat.

CHARLAMAGN.

De ma omp surprenet n'hor be nep avantach;
En em dennomp, va zud, pe e souffromp domach.

Ar Francisien en em zovetà. Renod a zalc'h a dost Richard a Normandi, pehini a zo chommet varlerc'h.

RENOD.

C'houi a denyo ganén, Richard a Normandi:
Ret ê dêc'h n'em renta, hep nep tam differi.

RICHARD A NORMANDI.

Renod, m'en em rent dêc'h evel ho prisonier,
Hep diferi pelloc'h, contraign on d'en ober.

RENOD.

Credit ferm, va e'hender, penos e meus despet
Rac m'hon eus bet ar chanç da zont d'ho qemeret.

Digitized by Google

RICHARD.

Ia, rac ar vech-màn c'houi a ràngo certen
Ober demp caout ar peoc'h, pe e colfot ho penn.

RICHARD A NORMANDI.

Mar oc'h eus nep debat gant ar Roue a Franç,
Ne dleit qet varnôn disteurel ho venjanç.
Dreist pep tra balamour ma ôn deus ho ligne;
Mez ho pe ma rafec'h din-me coll va bue.

RENOD.

Richard, ne roàn fors pelloc'h eus va ligne:
Ma ne rit qet demp caout ar peoc'h gant ar Roue,
Me laqay ho crouga embêr ouz eur potanç,
Hep caout nep tam respect evit ar Roue Franç.

ALARD.

P'otramant, mar qirit renonç d'an Ampereur,
Hac en em unani ganén ha va breudeur,
C'houi a vo hor mignon, hac ho po sur qartier:
Ma ne rit an dra-ze, e voc'h crouguet ember.

RICHARD A NORMANDI.

Pa ve ret din, Renod, mervel abars un heur,
Biqen ne renonçàn assur d'an Ampereur;
Hoguen me ho suppli, cassit eur messajer
Da vont bete'r Roue em pers particulier.

RICHARD.

Hac ho po, va c'hender, an hini a garfet.

RICHARD A NORMANDI.

Me ho ped, Secretour, da vont prim em reqet
Betec an Ampereur hac an Tadou a Franç,
Ha lavarit dêze gant pep seurt assuranç
Mar màn en o fouvoar da zont d'am delivra,
P'otramant e ràngin er c'hontrol perissa.
Ma na gueront ober peoc'h gant mibien Emon,
E vin crouguet embêr en o c'honfusion.
Clêvet oc'h eus dija prononci va setanç
Evit bea embêr crouguet ouz eur potanç,

Digitized by Google

Ma ne gar Charlamagn accordi'r peoc'h bremàn,
Ha caout mibien Emon da vignonet deàn.
Cetu aze petra oc'h eus da lavaret:
Digassit din respont buanna ma elfet.

AR SECRETOUR.

Duc nobl ha puissant Richard a Normandi,
Pa è ho madelez da zont d'am deputi,
Me en em acqüitto gant pep fidelite
Eus ho commission, bezit certen eus se.
Ia, deus ar Roue hac an Tadou a Franç
E tepant absolu bremàn ho telivranç.
Me a ya da vonet ractal em c'hevredi.

RICHARD A NORMANDI.

It eta, va mignon, hastit, me ho suppli.

Sortial a reont.

UNAN-HA-TRÊGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre, hac a lavar :*

Bea meus, Autrone, glac'har ha melconi,
Rac ma è qemeret Richard a Normandi.

OGER.

Certen, va Ampereur, me meus aon em c'halon
Ne vo sur distrujet gant bugale Emon.

SECRETOUR *Richard a Normandi.*

Salud dêc'h, Ampereur, Princet ha Baronet,
Me deu d'ho caout evit eun affer zo presset,
Abeurs ho mignon bras Richard a Normandi,
A zo bremàn entre daouarn hoc'h enemi.
Lavaret en deus din evit conclusion,
Ma ne garit ober peoc'h gant mibien Emon,
E savet ar potanç evit en distruja;
Rac-se sònjit ha c'houi oc'h eus true ountâ.
Dêc'h-u, Tadou a Franç, n'em recomandi ve;
Mar oc'h eus en nep guis evitàn carante,

Digitized by Google

Possubl ve, Duc a Nêm, Roland hac Olier,
Galéran, Isakar, Salomon hac Oger,
Ha me deus ho ligne, ho jeneration,
E lezfac'h va c'hrouga en ho confusion!
Contraign ôn da vervel, pa ôn abandonet;
Va maro gouscoude a vo dêc'h rebechet;
Ha pa ne vè hepqen nemet ar gouliou
A meus ebars em c'horf en calz a andrejou,
A meus bet recevet evidoc'h en arme,
A grio enep dêc'h venjanç dirac Doue.
Adieu, Roue a Franç, ha dêc'h oll, Baronet,
Eur vech benac certen ho po sur din regret:
Biqen an Normandi n'oc'h anzav da Roue,
Pa lezt crouga e Zoc dre eur güir lachete.
C'houi vel bremà'n exempl, Tadou demeus a Franç,
Pez seurt an aoudegnez ha pebes recompanç
A zo e servicha Charles, an den impi,
Goude bea rentet servich mat en e dy.

OGER.

Me reqet eus an ên mil boan ha mil maleur
D'an nep a zalc'ho mui parti an Ampereur;
Rac evit ar vech-màn ec'h allomp lavaret,
Penos e rent an droue elec'h ar vad bepret,
Pa lèz dont da grouga Richard, hor c'hompagnon,
Zo eun den jenerus hac a gondition,
Hac en deus alies exposet e vue
Evit dont da renta servich d'e Vajeste.
Qercoulz e rafec'h demp, ma vemp-ni en danjer;
Rac-se me dou bremàn, en fe a Chevalier,
Birviqen va c'hleze ne rent servich dêc'h mui,
Pa lezit distruja Richard a Normandi.

CHARLAMAGN.

Ne mòn qet ac'hanoc'h en poan, cos in fourdi,
Qen nebeut ho cleze na demeus e bini.

Digitized by Google

NÊM.

Ar vech-màn, Ampereur, e rancàn lavaret
Penos ez oc'h eun den cruel hac obstinet,
Pa lezit distruja Richard a Normandi,
Ha refus pardoni Renod, hoc'h enemi,
Pini en deus ar güir ha c'houi hepqen ar gaou,
Hac ar muia leal eus ac'hanoe'h ho taou.
Hoc'h obstination, ho maliç, ho venjanç
A zo cos da varo a gant mil den en Franç.
Rac-se me lavar dêc'h, va c'halon am oblich,
Birviqen davantaj ne rentàn dêc'h servich,
Pa ne-zelivrit qet Richard, hor c'hompagnon,
Hac anfin ober peoc'h gant bugale Emon.

CHARLAMAGN.

Possubl vê, Duc a Nêm, ne vec'h qen va mignon,
C'houi pini a garien eus a greiz va c'halon!

SALOMON.

N'eus tam mignoniach ebars en qementse,
Rac ne ajissit qet evel eur güir Roue,
Pa deuit da renta an droug elec'h ar vad;
N'en doc'h qet eur güir den, mes qent se eun ingrat.
Qercoulz hon lestec'h-ni evel Richard en bec'h,
Rac-se biqen james ne rentàn servich dêc'h,
Pa lezit distruja Richard a Normandi:
Clasqit mignonet all: n'en dòn mui ho hini.

OGER.

Cetu ni, Autrone, a eul lavar hon tri:
Ne allomp servicha pelloc'h eun den qer crn.

ROLAND.

Me ne bretantàn qet, mui eguet ar re-all,
Chom pelloc'h en servich eur Roue disleal,
Hac eun den obstinet evel ma ê emàn:
An diaoul zo assur o tenti aneàn.
Pa ê qer caledet en e ompinion:
Ar vech-màn ez ê crenn êt ermes a rêson.

Digitized by Google

Grît moyen ma vo grêt peoc'h gân t mibieu Emon,
P'e vo crouguet embêr trep nep remission.

CHARLAMAGN.

Lavarit, Secretour, deus va ſeurs da Renod,
Herves ma labouro e rêy eun affer sod.
Ma ne bardon Renod hac ive e vreudeur
Richard a Normandi, int sur eus o maleur.
Hoguen ne gredàn qet e vent sur qen hardi
Da offanci Richard na dont d'en outraji.

AR SECRETOUR.

Selaouit, Ampereur, Princet ha Baronet,
Mar bevit er zònj-se, certen ez oc'h tromplet:
Ma ne bardonit qet Renod hac e vreudeur,
E vo crouguet Richard certen abars un heur.

NÊM.

Balamour da Zoue me ho ped, Ampereur,
Da receo en ho craç Renod hac e vreudeur:
Ne lezit qet crouga Richard, hor c'hompagnon;
Qementse a ve demp mez ha confusion.

CHARLAMAGN.

Ne voar qet prest da ze, va c'hredit, Autrone;
Ne gredfe qet Renod en trêti er guis-se.

ROLAND.

Penos ne voar qet prest? ô Sir! a leveret;
Hoguen me lavar dêc'h diflat ha digaqet:
Ma ne deu qet Renod da zistruja Richard,
Nê nemet eur poeltron, eul lach hac eur c'houard.
Hac e sònjit penos Renod o respectfe,
Ha c'houi incessammant o clasq caout e vue!
Me voar ervat eus bet eun amzer goal gruel
Ma voa Renod ha me enemiet mortel;
Mes évit ar vech-màn me a anav ervat
Penos ê den prudant, hac ouspen ze den mat;
Ha ma ven en e blaç, m'el lavar dêc'h hardi,
Me zistrujfe Richard, hep dont d'ho respecti.

Digitized by Google

AR SECRETOUR.

Roit dìn eur respont, mar be ho madelez,
Evit cass da Richard, rac an amzer a bress.

CHARLAMAGN.

Lavarit da Richard demeus va fers, herot,
Penos ne ràn nep câz a c'hourdrouzou Renod:
Lavarit da Renod ive pareillamant,
Mar gra droug da Richard en devo nec'hamant.

AR SECRETOUR.

Pa ne meus respont vad, me ya em zro da vont;
Sir, goab a ray Renod o clêvet ho respont.
Adieu dêc'h, Ampereur, Princet ha Baronet;
Doue d'ho conservo en peoc'h hac en yec'het.

CHARLAMAGN.

Demp d'en em brepari da ober eur zorti,
Da ellout delivra Richard a Normandi.

Sortial a reont.

DAOU-HA-TRÊGONTVET DIALOG.

RENOD *hac e suit.*

RICHARD A NORMANDI *chadennet.*

RICHARD.

Richard a Normandi, bremàn ni a velo
Hac ho mignon Charles bremàn ho sicouro;
Rac mar gra peoc'h ganemp evit ho telivra,
Ec'h alfomp credi ferm ez oc'h caret gantâ.
Eru ar messajer da zigass demp respont.

D'ar Secretour pehini a antre:

Delivret vo Richard? rentit rêson din pront.

AR SECRETOUR.

Ne allàn qet miret da zont da scuill daelou,
Pa deuàn da zònjal recita eur c'hêlou
A meus da annonç dêc'h, Richard a Normandi,
Deus abeurs Charlamagn, an den cruel ha cri.

Digitized by Google

N'en dòn qet bet manqet da explica deân
Penos e voat êru er poent d'ho tistrujàn,
Hac en er suppliec'h da zonet da zòujal
Ebars ho servichou a vremàn ha goechal,
Hac er pedec'h ive eus a greiz ho calon
D'ober en hò reqet peoc'h gant mibien Emon;
Mes elec'h va zelaou ha rêi dìn va mennât,
Ez ê neuze souden commancet d'am goapât.
Neuze e lavaras fieramant Charles
Ec'h entente penos ec'h ajet var ar poez,
Hac anfin ho cave den imprudant ha sot,
Mar grajec'h nep estim à c'hourdrouzou Renod.
Dêc'h-u, Autrou Renod, e ra ive difen
N'ho po qet da ober da Richard nep anqen,
Dindan boan da vea evit brqen james
Eun adversour marvel d'an Ampereur Charles.
Cetu va c'hevridi ebars en bêr gomzou:
Glac'haret ôn da rêy dêc'h-u qer trist qêlou.

RENOD.

Ne rân mui a estim demeus e c'hourdrouzou
Eguet a rafen sur deus a fanc va boutou;
Rac hep douja Charles hac an Tadou a Franç,
Me a rêy ho staga, Richard, ouz eur potanç;
Ia, da viana, ma ne renoncit qet
D'ar Roue Charlamagn ha d'e oll sujedet.

RICHARD A NORMANDI.

Pa rafec'h dìn mervel assur dre bep seurt poan,
Birviqen d'ar Roue, m'en tou, ne renonçàn.
Doue hac an natur a zifen ouzòn ze:
Rac-se grit diouzòn herves ho polonte.

ALARD.

Pa oc'h qen obstinet, Richard a Normandi,
Evit difen parti hor brassa enemi,
Ka em disposit prest da zevel d'ar potanç,

Digitized by Google

Evit ma voc'h crouguet : rentet ê ar setanç.

RICHARD.

Qementse a verit, hep nep qement a dro ;
Alòn eta, Richard, pe ni sur ho treino.

Richard hac Alard a avançe trezec ar potançgant Richard a Normandi.

TRI-HA-TRÊGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre, hac a lavar :*

Va Frincet, va oll dud, me ho ped, avancet,
Ma rayomp eun essa var hon enemiet,
Vit tachout delivra Richard a Normandi,
Zo tizet gant Renod, va brassa enemi.

EMKAR.

Me meus aon, va Roue, e vimp eur re c'houardi
Evit sònjal donet da zelivra Richard.
Bremàn ez ê maro p'otramant var ar poent
Da vea distrujet emesq e oll guerent.
Me vel var ar vuraill ê savet ar potanç
Evit crouga Richard : se vo demp dismeganç.

CHARLAMAGN.

Hervès ma parlantis, noc'h eus qet a brudanç,
Credi e ve Richard staguet ouz eur potanç.

GALERAN.

Evidoc'h-u a zo eur Roue obstinet,
Lezet crouga Richard, unan ho mignonet,
Ha c'houi caout ar pouvoar da zont d'en delivra!
Cetu-àn var ar sqeul... Ha c'houi a gred bremà?
Sellit nac a hini a zo en dro deàn
Da c'hout piou aneze a grongo aneàn!

RICHARD A NORMANDI pignet er sqeul, a lavar :

Ah! Roue Charlamagn! possubl ve gouscoude,
Goude bea mil goech exposet va bue
Vit souten var ho penn ar gurunen a Franç,
E lezfec'h va c'hrouga bremàn ouz eur potanç!

Digitized by Google

CHARLAMAGN.

It eta, Galeran, buanna mac'h elfet;
Ha ni, en em denromp da c'hortos va Frincet.

PÊNAR-HA-TRÊGONTVET DIALOG.

RENOD *hac e suit.*

GUICHARD *a lavar da Richard a Normandi :*

N'em gonsolit, Richard, bezit joaüs ha guyê,
Me gred ho po embêr eur c'hêlou a neve
Hac'a vo favorabl ebars en hoc'h andret :
Me a vel apparanç e veoc'h delivret.
Roland hac Olier, hac an Duc Nêm ive,
Oger ha Salomon, Princet bras ar Roue,
O deus en dilezet, Richard, balamour dêc'h :
Delivret e voc'h sur, n'ho pezit qet a nec'h.

ALARD.

Eur Chevalier zo êt prest varlerc'h ar re-all ;
Me a gred d'ho attrap en deveus cálz a vall
Da ober dê distrei da gavet ar Roue :
Me gred hor bo ar peoc'h a drugare Doue.

RICHARD A NORMANDI.

Esper em boa bepret an Fadou eus a Franç
A ranje o c'halon dre'n antes gant grevanç
Qent eguet ma lezjent donet d'am distruja..
M'ho ped, depordit c'hoas eum nebeudic amâ.

RENOD.

N'en domp qet tam presset, Richard, d'ho tistruja ;
Ho telivranç ha peoc'h a ve hor joa vrassa.

PEMP-HA-TRÊGONTVET DIALOG.

BARONET *Charlamagn o vont en o hent.*

OGER.

Avançomp en hon hent, Autrone, a vagad,
Ha pa ê Charlamagn qen adversour d'ar mad,

Digitized by Google

O rêy demp hon refus vit qen nebeut a dra,
N'hon eus nep avantaj evit e zervicha.

OLIER.

Me a vel var hon lerc'h êru eur Chevalier,
Hac a deu, moc'h assur, gant calz demeurs a êr.

GALERAN.

Arrêtit ho paziou, Autrone, p'ho pedàn,
Ma ellin eun nebeut qemeret va alan.

NÊM.

Disclêyit, Galeran, ebars en bêr langach
Petra ê a ra dêc'h mont qer prim en beach.

GALERAN.

Êru ê an amzer ar vech-màn, Autrone,
Herves an apparanç, a drugare Doue,
E vezo delivret Richard, hor c'hompagnon,
Hac e vo grêt ar peoc'h gant hugale Emon.

AR BRINCET *assambles.*

O clêvet qementse hon eus joa dreist rêson:
P'en deus chenchet Charles a resolution.

GALERAN.

Ar Roue Charlamagn en deus va suppliet
Da bedi ac'hanoc'h, Princet ha Baronet,
Da zistrei ganén-me betec e havillon,
Hac anfin e rêy peoc'h en ho tiscretion.

ROLAND.

Me ne ziferin qet da vont bete'r Roue.

OGER.

Me a zo prest da vont, ha Salomon ive.

C'HOUEC'H-HA-TRÊGONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit a antre.*

GALERAN a êru gant ar Baronet da gaout ar Roue, hac a lavar:

Grêt e meus va beach, Ampereur redoutet;
Deut ê ganén bremàn ho Princet d'ho cavet.

Digitized by Google

CHARLAMAGN.

Oh! peguen obstinet oc'h-u, va Baronet,
Pa rit din ober peoc'h a enep d'am souet!

ROLAND.

Ma n'en doc'h, Ampereur, en bolonte da ze,
Ni n'ho contraignfomp qet, bezit sur, va Roue.

SALOMON.

Ma ne accomplissit, Sir, sur hor preposiou,
E zeomp adare da zispen hon roudou.

Ober a reont ar van da vont quit.

CHARLAMAGN.

Arrêtit, arrêtit, Baronet orgouillus!
Gant ober ho lavar en em gafoc'h eürus.
Me rêy en ho reqet peoc'h gant mibien Emon,
Moyenant ma rêyont peder gondition:
Ar guenta ê penos, Renod, ar c'houpapla,
A ranc dont dirazòn d'en em humilia,
D'anaveout e fot ha da c'houlen pardon;
D'an eil e rento din alc'houeou an Dordon;
D'an drede e rànco Renod din delivra
Richard a Normandi, va mignon ar brassa;
D'ar bedervet Renod a yêl hep en em glem,
Dilouer ha divoutou bete Jerusalem,
Da visita bez sacr a Jesus hon Autrou,
Da ober pinijen demeus e offançou.
Cetu aze en bref va oll gondition
A rànco houill en tout vit ma vo va mignon.

OLIER.

Ampereur Charlamagn, ne lavarit netra
N'en dê mibien Emon prest da accomplissa,
Ia, ha calz ouspen, mar goulennit oute:
Me ya, mar permettit, da annonç se dêze.

CHARLAMAGN.

It eta, Olier, dilijant, p'ho pedàn,
Ma vezo laqet fin eur vech d'ar brezel-màn.

Digitized by Google

Seiz-ha-tregontvet Dialog.

Renod *a antre gant e suit, hac a lavar :*

Eun dra vras ê sònjal, Richard a Normandi,
Peguement eus a boan hon eus ha c'houi ha ni
E clasq lacat Charles, ar Roue obstinet,
Da accepti eur peoc'h zo pell zo deziret.

Alard.

Biscoas ne voe er bed Roue nac Ampereur
A raje dre benn fall qenlies a valeur
Hac a ra Charlamagn bremàn certenamant;
Ret ê ma ve tentet sur gant an ærouant.

Guichard.

Gouscoude an dud simpl er c'hont den vertuus,
Dre m'en deus grêt sevel ilisou somptuus;
M'er c'hafen memes tra ma meus-ên bet cavet,
M'en hachfe qer munut evel ar boued pesqet.

Richard.

C'hoas eur vech ho pedàn, Richard a Normandi,
Balamour ma oc'h sur unan hon c'hendervi,
P'oc'h abandon Charles, renoncit-àn ive,
Ha ni ho loqay c'hoas ebars en liberte.
Ma ne rit qementse, brefamant eñ touàn
Penos e voc'h crouguet abars un heur amàn.

Richard a Normandi.

Ah! va c'hender Richard, ònnes ve lachete
Güelet an eil qender o crouga eguile!
Ne gredfen birviqen ho pe ar goustianç
Da staga ac'hanòn en croug ouz eur potanç.

Richard.

Grin, en fe a Richard, hep ober contenanç,
Me ho crougo hardi huel ouz eur potanç.

Richard a Normandi.

Anfin, grit a gueret; prest clôs òn da vervel,

Digitized by Google

Ha seulvui a reomp o tonet d'er pedi,
Da zont da zelivra Richard a Normandi,
Seulvui deus a valiç a laqa d'hon refus;
Hor servich fidel-ni en rent re orgouillus.
Harça-ta, Olier, deut ganemp assambles,
Ma veefomp c'hoas ur vech ompinion Charles.

CHARLAMAGN.

Possubl've, Autrone, penos e vec'h qer sod
Sònjal e ve Richard distrujet gant Renod!

OLIER.

Caer oc'h eus Charlamagn, clasq dont d'hon abusi,
Re hon eus an anter heuillet ho fantazi.
Ma carjemp bea deut pell zo d'ho tilezel,
Ho pije gant Renod êchuet ar brezel;
Mes evit ar vech-màn omp n'em rezolvet crenn
Da renonç d'ho servich assur da virviqen,
Pa ne zelivrit demp ebars en hon reqet
Richard a Normandi, unan hor mignonet.
Discarit, Autrone, ar pavillon a blat:
Coulz ê demp partia abret vel diveat,
Rac me gred e ranfe hor c'halon gant grevanç
Ma velfemp distruja Richard ouz eur potanç.

OGER.

Me ya da bartia; deut an nep a garo:
Qeuz en devo Charles, pa vimp êt en hon tro.

CHARLAMAGN.

Penos, va Baronet, hac ez oc'h qer lach-se
Evit qen dister tra da güittât ho Roue?

NÉM.

Adieu dêc'h eta, Sir: pa oc'h qen obstinet,
Grit bremàn eus ho penn hac a dreus hac a het.

CHARLAMAGN. Ar Baronet a ya qüit.

M'en toue dre va sceptr ha dre va oll bouvoar,
Aboue ma òn ganet ha deut var an douar,
N'em boa bet qement all demeus a nec'hamant

Evel a meus bremàn ebars en heur bresant,
Pa òn abandonet gant va brassa Princet,
O deus aon eus eun dra ha ne êrūo qet.

ISAKAR.

Ententit, Ampereur, dija int êru pell;
Ma roit o mennat, ez ê poent o guervel:
Dre ma int coleret, e poursuont o hent;
Credit e valeont, ha nonpas evit fent.

CHARLAMAGN.

Ah! Roue Charlamagn, emàn ê'r velconi,
Pa rêr din ober peoc'h en druug dispit d'am-fri!
Bremàn òn contraignet, p'otramant cavet nec'h;
Rac-se-ta, Galeran, me a ro conje dêc'h
Da vont varlerc'h Roland hac ar Prinç Olier,
Hac ive Salomon hac ar superb Oger;
Ha lavarit dêze, mes hep nep tintamar,
On en em resolvet da ober o lavar:
E promettàn rin peoc'h gant bugale Emon,
Hac e meus qemeret ferm va resolution.

GALERAN.

O devez eus a joa hac a rejouissanç!
E voamp o tepord se pempzec vla so en Franç.
Ne all den lavaret assur gant güirione
Pet den o deus, siouas, bet collet o bue
Ebars er brezel-màn entre Renod ha c'houi:
Anfin, ne voa en Franç nemet poan ha sourci.
Hoguen, ar veach-màn, a drugare Doue,
Oc'h en em resolvet, demeus a bep coste
Da ober eun accord jeneral entreoc'h,
Da zilez an armou ha da ober ar peoc'h.
Me ya gant calz a joa da guemen da Roland
Ha d'ar Baronet oll distrei incontinant:
Pa glêvint ar sujet, e vint contant meurbet.
Adieu, Sir, mall a meus da vea êruet.

Digitized by Google

Ne renoncin biqen d'am Roue naturel;
Da Zone ha d'am Prinç e vin fidel bepret;
Biscoas bete vremàn ne meus otramant grêt.

GUICHARD.

N'em disposit, Richard; êchui a rànqet
Re e talc'hit parti Charles an obstinet.

RICHARD A NORMANDI.

Depordit c'hoas, Guichard, me a vel Olier
Êru gant calz a bress entrezec ar perzier,
Ha gantàn apparanç, er fêçon m'er güelàn,
Deus a beoç'h evidoc'h, ha me da zelivràn.

OLIER.

Pebes qêlou a joa hac a rejouissanç
A ra din, Autrone, donet d'en em avanç
Da annonç dêc'h penos ez omp en de p'ini
E vo-ta grêt ar peoc'h entre'r Rone ha c'houi,
Moyenant d'ho coste e refoc'h-u ive
Bolonte ar Roue var sujet qementse.

RENOD.

Va c'hender Olier, pa oc'h Ambassadeur,
Lavarit din petra a fell d'an Ampereur
A rancomp da ober, ha me hoc'h assuro
E vint rigorius, pe me o observo.

OLIER.

Peoc'h a rêi ar Roue ganêc'h, mibien Emon,
Moyenant ma heuillfoc'h peder gondition :
Ar guenta ê penos ez efoc'h ho pêvar
Da renta hoc'h homach d'e Vajeste hep mar;
D'an eil gondition, Renod, c'houi a rento
Ho marc'h d'an Ampereur da ober a garo
D'an drede ho preudeur a ànco da viqen
Servich ar Roue Franç evel o zouveren;
D'ar bedervet, Renod, c'houi yêlo hep nep clêm
Diloner ha divoutou bete Jerusalem.
Da visita ar be hor Zalver biniguet,

Digitized by Google

Evit effaç hoc'h oll bec'hejou tremenet.
Cetu aze ar pez ma consist hoc'h accord;
Paint disclêryet dêc'h, grit bremàn hoc'h effort.

RENOD.

Va c'hender Olier, na lavarit netra
N'en dòn, me oc'h assur, prest da accomplissa.
Petra' lavarit-u c'houi ive, va breudeur?

E DRI VREUR.

Afei ober eur vech peoc'h gant an Ampereur.

RENOD.

Va c'hender Olier, lavarit d'ar Roue
Qemer paciantet, mar be e volonte;
Bremâ-zouden vatan ez eomp hor pêvar
D'en em bresanti prest d'e Vajeste, hep mar.

OLIER.

Me rêyo qementse gant joa dreist-ordinal:
Qen a vo ar c'henta, va c'hendervi leal.

RENOD.

Mat eta, Olier, demp d'en em brepari;
Hoguen cassit ganêc'h Richard a Normandi.

OLIER.

Mat ec'h allit credi, Richard, dre assuranç,
Penos ez oc'h caret gant an Tadou a Franç;
Rac peneverte sur ho liberation
Ne voa qet grêt peoc'h c'hoas gant bugale Emon.

RICHARD A NORMANDI.

Me voar ervat penos ne oufen qet james
Dont d'ho trugarecât demeus ho madelez,
Poc'h eus contribuet da rêi din liberte;
Ni en em gavo oll, moyenant graç Doue.

RENOD a boc da Richard a Normandi hac a lavar dean:

Duc nobl ha puissant, eus a greiz va c'halon
E c'houlennàn ouzoc'h excus mibien Emon;
Rac m'hor boa menacet da gavet ho pue,
E voa evit clasq peoc'h eo e remp qementse.

Digitized by Google

RICHARD A NORMANDI.

Me voar ervat, Renod; me ho pardon a ze.
Me a zante aoüalc'h en ze ho polonte.
Adieu, va c'hendervi, dêc'h oll a lavaràn.

RENOD.

Ha dêc'h ive, Richard, qen a vo-ta bremàn.

Richard a Normandi hac Olier a sort.

EIZ-HA-TRÊCONTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.*

RICHARD A NORMANDI, var e zaonlip, a lavar d'ar Roue:

Ah! perac ne meus qet elocanç Ciceron,
Hac eun têod alaouret ha furnes Salomon,
Evit trugarecât ac'hanoc'h, Ampereur,
Demeus ar vadelez hac ive ar faveur
Oc'h eus bet evidòn d'em bea delivret!
Rac sur peneverdoc'h e voan bremàn crouguet.

Sevel a ra en-e za, en eur drei oüz an Tadou a Franç, hac e lavar:

Ha e'houi, Tadou a Franç, o c'hortos an amaer,
Me ho trugareca oll en particulier,
Hac a rent dêc'h graçou ebars en general:
Ebpad va oll bue me vo dêc'h-u leal.

CHARLAMAGN.

En assuranç, Richard, tomic ê bet varnoc'h;
Evit ho telivra ec'h acceptàn ar peoc'h.

OLIER.

Ho pet paciantet, me ho ped, Ampereur;
Bremâ zouden e teuy Renod hac e vreudeur
D'effectui ar pez zo merqet en trête.

CHARLAMAGN.

En em dennomp eta, da c'hortos anezo.

Digitized by Google

NO-HA-TRÊGONTVET DIALOG.

RENOD *hac e suit.*

Renod, guisqet en Peleria, a gouz ouz a Bried hac e Vugale.

Clêvit-ta, va fried ha va bugale guèz:
Emàn zo dêc'h eun de eus a dristidiguez,
Hac evidòn eun de eus a rejouissanç:
Me ya da ober peoc'h gant ar Roue a Franç.

CLERA.

Autrou Doue, Renod, petra eta zo c'hoas?
Me gav ennoc'h hirio eur chenchamant goal vras;
Perac ne wisqit qet ho habit caer ducal,
Pa rit gant Charlemagn eun accord general?
Noc'h eus qet meritet ar maro, a gred dìn,
Ma ê ret dêc'h douguen dillat eur pelerin!

RENOD.

Itron nobl ha güirion, m'ho ped, n'em gonsolet;
Ret ê accomplissa ar pez zo lavaret
Var sujet an accord entre'r Roue ha me;
Poent ê en em amant demeus va goal vue.
Ebars ar brezel-màn me ho lèz da gompren
Ez eus grêt rivieron a voad a gristènien;
Grêt qen ru ha scarlec ar yèod glas gant ar goad:
Allas! va fried qèz, eu ze ôn coupabl mad;
Hac e meus promettet pell a zo d'ar Roue,
Ma carje ober peoc'h gant va breudeur ha me,
Mont en pelerinach gant contantamant vras,
Dilouer ha divoutou da visita ar plaç
Ma souffras ar maro hor Zalver binigüet,
Da c'houlen qeat mervel güir pardon d'am pec'het.

EMONET.

Allas! va zadic qèz, oômàn ar galonad!
Crena ra va memprou, bervi a ra va goad
Pa ranqit evit peoc'h ouzomp n'em separi,
Ar pez zo cruella, dont d'hon abandoni!

Digitized by Google

YONET.

Ne dleit qet, va zad, en em expos d'ar glem,
Da vont, c'houi oc'h-unan bete Jerusalem;
Rac calz a zanjeriou a zo sur da vont dî:
Hon lest da vont ganèc'h, humblamant m'ho suppli.

RENOD.

Doue ha va Æl-mad vo oc'h va c'hunduin;
Pedit oll evidòn ha ne voelit qet din.
Adieu, va fried qer ha va daou grouadur:
Dispartia zo ret, souffr a-ràn calz assur.
Doue da rêy demp graç d'en em velet en êe,
Ma n'hor be ar boneur d'hor güelet en bue.

CLERA.

Adieu, va fried qèz, qen a vo ar retorn.

O DAOU VUGUEL.

Adieu, va zadic paour, en eur bocal d'ho torn.

Clera hac e bugale, o mouchoner var o daoulagad, a voel.

RENOD.

Demp ar vech divea, me ho ped, va breudeur,
Da zina an accord dirac an Ampereur.

Sellet a ra a drue ouz Boyard, hac e lavar:

Ah! Boyard! ar Roue a gommand din bremâ
Da zont da tilezel; ret ê oboissa.
Da tilezel a ràn gant qeuz bras gouscoude,
Rac cant goech ec'h eus din recouret va bue,
Me lavar did adieu, ha nonpas hep daelou.

GUICHARD.

Renod, deut d'ho peach, ha lezit ho canvou.

DAOU-UGUENTVET DIALOG.

CHARLAMAGN *hac e suit.* RENOD *hac e Vreudeur.*

RENOD en em doi d'an daoulin dirac ar Roue, hac a lavar:

O Monarc redoutet, va Mestr ha va Roue,
Cetu ni dirazoc'h, ha va breudeur ha me,
Evit renta dèc'h, Sir, homach, soumission.

Digitized by Google

Pardonit ac'hanomp, m'ho ped a wir galon;
Ni a accomplisso ar pez a zeziret.
Cetu amàn va marc'h Boyard en ho soùet,
Hac ive va breudeur prest clôs d'ho servichi;
Considerit anê, va Roue, m'ho suppli,
Ha me en em brepar evit mont en beach
Bete Jerusalem, en güir pelerinach.

CHARLAMAGN.

Assùrit mat, Renod, pa'ho consideràn,
Ne'allàn qet mi et d'oc'h admira bremàn,
Pa'remercàn eun den a zo qer jenerus
Ha qen oboissant, qen humbl, qer gracius.

RENOD.

Ia, me a garje, evit boneur va brô,
Em bije grêt ganêc'h ar peoc'h pemzec vla zo.

RICHARD.

Credit ferm, va Roue, nê qet gant aon razoc'h
Hon eus-ni deziret ober ganêc'h ar peoc'h;
Hoguen Renod â zo touchet e gonsçianç,
Balamour d'ar muntron a zo bet grêt en Franç
En em gav e-unan coupabl a zarn anê;
Biscoas ne voemp crénvoc'h evel hirio an de.

RENOD.

Va breuric qèz Richard, ne gomzit qen a ze
Me lavar dêc'h adieu humblamant, va Roue;
Ho pet sònj em pried hac em innoçantet,
Hac ive em breudeur, ô Monarc redoutet!

CHARLAMAGN.

Ia, m'em bo, Renod, n'ho pet qet a vorc'het.

RENOD.

Adieu, Tadou a Franç. Princet ha Baronet.

AN TADOU A FRANÇ.

Adieu eta, Renod, gant calz eus a grevanç.

RENOD.

Adieu oll mignonet; adieu brôgaer a Franç.

Digitized by Google

Qemerit va Boyard, ô Sir! mar plij ganêc'h.

CHARLAMAGN.

Qemerit-àn, Roland và niz, m'er gommand dêc'h.

ROLAND.

Ia, Sir, me zento ouz ho commandamant.

RENOD.

Dalit eta va marc'h, den jenerus Roland.
Pa meus-me qimiadet digant an Ampereur,
E qemerân cònje diganêc'h, va breudeur.
Adien, va breur Richard; adieu, va breur Guichard;
Adieu pareillamant, va breur yaouanc Alard,

AN TRI VREUR.

Adieu, va breur Renod, vaillantha redoutet;
Ni esper ho qūelet o tistrei en yec'het.

Renod a barti evit Jerusalem.

CHARLAMAGN.

Roit din hoc'h avis, Autrone ta bremâ,
En pe guis è rin-me da Voyard perissa.

ROLAND.

Pec'het ve, va cont, dont bemàn d'e laza;
Me ho ped, esperait ahnen qèz-ze bremâ.

CHARLAMAGN.

Ret e vo e deuler ebars rivier ar Boug,
Staga eur men melin ebars qerc'hèn è c'houg,
Ma rànco sur beuzi, pe eva anei tout;
Mes biqen, m'en assur, ne yêlo en e rout.

ROLAND.

Ia, Sir, me zo prest pa guerfoc'h d'ober ze:
Va brassa dezir è plijout d'ho Majesto.

CHARLAMAGN.

Grit se ta, va niz qer, ma zayomp var hor his
Buanna ma elfomp adare da Baris.

FIN EUS AR C'HOEC'HVET ACT.

Digitized by Google

SEIZVET PROLOG.

Cetu amàn ar fin eus an Drajedien,
Qement a meus ellet scrifa gant va fluen;
Mes evit qementse me a ve joaüs bras,
Ma elfen contanti ac'hanoc'h-u oll c'hoas.
Noc'h eus qet bet clèvet rapporti pen-da-ben
Ar vue generus eus ar Chevalierien,
Na petore finvez a deuas da gavet
Boyard, ar marc'h vaillant, pa voe en dour tolet.
Ha neuze gant Renod petra voe e veach
Varzu Jerusalem en e belerinach:
Dre ze e qemeràn bremàn ar volonte
Da zont da gontanti ho curiosite.
Ha Renod ha Mogis n'em gavas assambles
En kær Constantinopl, en ti eun hostizes,
Hac ec'h ejont o daou bete Jerusalem,
Da adori Jesus, gant eur fe crén ha lem.
Ar C'homt Rams a deuas qerqent eno neuze,
Da bedi aneze gant peb humilite
Da receo e homach, da denna a brison.
Ar Roue qer Thomas, prisonniet gant Mahom.
Ar generus Renod hac e guender Mogi
A deuas prest neuze o daou d'en em armi,
Hac ar Roue Thomas a brison a denjont,
Goude m'en d'oe Mahom rentet deàn e gont.
Ar Roue Thomas a ras calz a rejouissanç
Vit Renod ha Mogis ebars en assuranç:
Rêi a eure dèze neuze eur vatimant,
D'o c'hundui d'ar guêr, ha c'hous meur a bresant.
Mont a rejont da Rom, ar guenta qær christen,
Hac e contjont d'ar Pab o bue pen-da-ben;
P'o devoe côvessêt o fec'hejou eno,
E tistrojont en peoc'h evit retorn d'o brô.
Bras voe ar blijadur o dèvoe e vreuder
Ouz o güelet o daou oc'h êruout er guær;
Mes d'ar rejouissanç e voe bêr an termen,
Rac Mogis a güittâs da ober pinijen.
Ha Renod n'em gavas neuze calz contristet,

Digitized by Google

Pa glévas gant Alard voa maro e bried.
An dra-ze a grescas e c'hlac'har calz neuze,
Hac en em laqas prest da zervicha Doue.
Ma qemeras neuze ar resolution
Da ober plaijen eus a greiz e galon :
Lavarat a eure d'e vugale timat,
Divoal da zont d'ober biqen nemet ar vat.
Cass a eure neô neuze incontinant,
D'ar Roue Charlamagn, evel daou zen vaillant,
Evit bea armet Chevalierien gantân ;
Ar pez a beurgargas eus a joa aneân.
An daou zen yaouanc-mân, carguet oll a gouracb,
Eun nebeudic goude o d'oe an avantach
Da gombatti ardant, vel ne veljot james,
Ouz o adversouriéu, bugale da Fouqes.
Mes dre c'hraç a Zoue ez int bet triomphant
Var o daou adversour neuze incontinant.
Renod ro e zayen neuze d'e vugale,
Hac e yas da Gologn da zervicha Doue.
Eruet en Cologn, compagnunez christen,
N'em lacas darbarer gant ar vaçonnerien,
En pelec'h e teuas da renta e ene.
Graç deàn da vea en Ruantelez Doue.
M'ho ped, compagnunez, ho pet paciantet :
Ar pez caera a zo, n'oc'h assur, da glévet.
Mac'h ellomp dont aben da échui ervat
Ar rest eus ar Vue, ni a vo contant mat.
Qent avanç davantach, e meus c'hoant da guenta,
Compagnunez santel, da zont d'ho supplia
Da réi eun dra benac, mar hon eus meritet,
Da zicour ac'hanomp en dispign hon eus gréi.
C'houi oll, tud enorabl, m'ho ped, hon excuset
Mar dôn eun dra benac em rimou bet manqet :
Ec'h àn da laqat urz evit commanç timat
D'échui ar Vue demeus a galon vat.
Peguement vemp eürus, ma elfemp plijout déc'h,
En eur dont d'échui dont da glévet ganéc'h
Eur straclerez daouarn, evel mercou a joa
Da vea bet allet ho contanti amâ.

ACT VII HA DIVEA.

PELERINACH HOGIS HA RENOD.

QENTA DIALOG.

CHARLAMAGN *a antre gant e suit, hac a lavar:*

Pez prison oc'h eus bet? lavarit din hardi.
Trêtet mat oc'h-u bet? Richard a Normandi.

RICHARD.

Ia, trêtet mat sur, credit, va Ampereur,
Gant Renod, evit güir, coulz ha gant e vreudeur.
Renod a zo eun den ar seurt ne veler qet
Nemeur en amzer-màn o i ën sur var ar bed.

CHARLAMAGN.

Qemeatse ra din jos. Demp bremâ d'am pales,
Ha greomp hor porsubl da vont dî alies.

Sortial a reont ell.

CHARLAMAGN *a antre gant e suit, hac a lavar:*

Pa omp êru var bord rivier ar Meus bre màn,
Tachit da zigass din ar marc'h Boyard amàn,
D'e deuler er rivier, hep true, var e benn,
Evit ma velin fin da varc'h an traitourien.

RICHARD.

Me a ya davitàn, pa felt dêc'h e gavet,
Hac en digasso dêc'h hep ne vo manc abet.

Mont a ra, hac en eur êruont e lavar:

Cetu Boyard amàn, Sir, va güir Ampereur:
Grit dioutàn bremàn hervès eus ho humeur

CHARLAMAGN.

Ah! Boyard, te c'heus grêt alies din hirvout;
Mes bremàn alafin ez on mestr dionzout!
Staguit eur men metin, Roland hac Olier,
Eus e c'houg, ha stlapit aneàn er rivier.

Digitized by Google

ROLAND.

Me zento, va eont, eus a greiz va c'halon;
Me ya da laqat urz en execution.

Staga a reont ar men ouz qerc'hen Boyard, hac er stlaponi er rivier; mes Boyard a fraill ar men, a guerz en eur c'hourmel varzu forest d'Arden, en pelec'h e sònjer e màn c'hoas.

CHARLAMAGN.

Ah! cos loen an diaoul! e màn eus da zouguen;
Birviqen er vrô-màn ne qüelimp eta qen!
Me zònje e voan sur ac'hanout ar vech-màn;
Hac out achappet qüit!... En dizesper e zàn.

Ar Baronet a c'hoarz dindan e fri.

Cuntunuomp hon hent evit mont da Baris,
Pa ê an diaoul marc'h discampet var e c'his.

EILVET DIALOG.

RENOD *e-unan, o vont da Jerusalem.*

Cede me êruet en Contantinopl bremâ;
Cede'n hostaliri... Me ya da c'houl' loja.

Sqéi a ra var an nòz.

De mad dêc'h, hostizes. Hac én a zo moyen
Da zêbri, da eva, ha da loja eun den
Pehini zo goal sqüiz gant an hent en deus grêt,
Hac a zouffr eus an naon coulz hac eus ar sec'het.

AN HOSTIZES.

Ia sur, va mignon, bea meus peadra
Da rêi dêc'h da zebri, hac ive d'ho loja.
Antreft, me ho ped, en ty da zisqüiza,
Ma voalc'hin dêc'h ho treid evit dont d'o fresca.

Güelc'hi ra e dreid hac e continu.

Cetu amàn ar gampr en pini e cousqet,
Rac er gampr all e zeus eur pelerin lojet,
Pehini zo fatic ha goal glàn bras meurbet:
Na ellàn laqat den er gambr ma ê cousqet.

RENOD.

Gant ho permission, bremàn, va hostizes,

Digitized by Google

E carfen e velet, m'ho pe ar vadelez.

AN HOSTIZES.

Deut eta ganén-me, m'ho ped incontinant,
Ha me'n disqüelo dêc'h bremaïc er momant.

RENOD, *o vea anaveet Mogis a lavar deàn :*

Salud dêc'h, va c'hender; gant poan e lavaràn:
Va c'halon zo mantret pa velàn e zoc'h clàn.
Me a zònje, Mogis, p'o poa va dilezet,
N'eu bije birviqen ar boneur d'ho qüelet.

MOGIS.

O Providanç divin! pez consolation
A zantàn, p'ho qüelàn, er fonç eus va c'halon!
Renod, va c'hender qèz, seblantout a ra-dìn
Ez ê sinet ar peoc'h. pa oc'h en pelerin.

RENOD.

Ia sur, va c'hender, ar peoc'h a zo sinet,
Mes nê qet digüeet ar pez ho poa sònjet,
C'houi a rentas demp-ni ar Roue peur-gousqet,
Hac e sònjec'h dre ze e vijemp delivret;
Mes Charlamagn a voa cruel hac obstinet,
A garje calz güelloc'h e vije distrujet
Eguet ober accord ganén ha va breudeur;
Ha me ne voen biscoas eun den a voal humeur,
En lezis da vont qüit en e vrassa soùet,
Qercoulz evel Roland, hep sònjal drouc abet.
Pa ê bet êruet en e c'houarnamant,
Eo en em revoltet adare, ar mechant;
Ec'h eure anjinou neuze incontinant
Da ziscar Montoban betec ar fondamant.
Ma omp bet assiejet gantàn en hor c'hastel,
Hac omp bet var ar poent eno oll da vervel;
Dre an anjinou-ze e voemp qen reduet,
Ma omp bet oblijet da zebri bon ronceet;
Nemet Boyard hepqen, e vorzed voe goadet
Evit hor zoulaji, qement voamp faminet.

Digitized by Google

Eur c'havarn a gavjomp ebars en douar don,
Hon rentas gant Boyard ac'hane en Dordon:
Ma teuas adare ar Roue Charlamagn
D'hon attaqi eno, mes en vèn, ar mab-cagn.
Roland a Normandi a zo bet prisonniet;
Evit en delivra ar peoc'h zo bet sinet,
Moyenant ma hajen, hep donet d'en em glem,
Dilouer ha divoutou betec Jerusalem,
Da visita'r bez sacr a Jesus, hor Zalver;
Ar pez a bromettis pell bras zo da ober.

MOGIS.

Ho presanç, vac'hender, a deu d'am joaüssât:
Güelit ar garante en deus ouzoc'h va goad!
Ni yèlo assambles, assur ne vanqimp qet,
Dre ar c'hraç a Zoue, hor Zalver beniguet.

AN HOSTIZES.

Seblantout a ra din, o clêvet ho toare,
Ez oc'h, var a velàn, daou zen a galite,
Hac e ven contant bras da glêvet ho toare:
Deurvezit, Autrone, conta din qementse.

RENOD.

Ni zo daou zijentil eus a Franç banisset,
Hac e ràncomp renonç d'hor brô guer beniguet.
Qendervi gompez omp, hac e fell demp ober
Hor beach assambles, mar plij gant hor Zalver.

AN HOSTIZES.

Poan a meus, Autrone, o clêvet qement-mâ;
Va daoulagad a ranc dont bremàn da vouela.

MOGIS.

Itron, gant ho conje ni ya da bartia.
Ni ho trugareca: qen a vo ar c'henta.
Doue oll-galloudus a bedàn a galon
Da scuilla var ho ty e venediction;
Ha mar be agreabl hor beden da Zoue,
I'a vimp-ni prosternet hon daou ental e ve,

Digitized by Google

Ni a bedo Jesus hac e Vam ar Verc'hez
Da zont d'ho recompanç demeus ho madelez.
Adieu, hostizes vad : Doue d'ho conservo
En peoc'h hac en yec'het bete heur ho maro.

AN HOSTIZES.

Graç dêc'h, Autrone mad, ma elfoc'h dont d'ober
Eur veach evurus dre ar c'hraç hor Zalver,
Ha goude hor maro m'ellimp en em velet
Da fin ar vue-màn en pales an Drindet.

Partial a reont.

TRIVET DIALOG.

RENOD *ha* MOGIS *a antre.* RENOD *a lavar :*

Cetu ni, va c'hender, en qær Jerusalem :
Trugarecomp Doue, mar selaouo hor c'hlem ;
Presantomp hon reqet dirac hor güir Zalver,
Evit obten ar c'hraç da gaout fin d'hor mizer.

Cana a reont ar *Veni Creator*, var o daoulin, hac a reont an drè d'an theatr.

Arêtomp, va c'hender, da ziseuiza amàn ;
Calz a hent hon eus grêt, fatic en em gavàn.
Lavarit dìn, m'ho ped, peseurt tud zo amàn,
Payanet, christenien ; gout se a zeziràn.

MOGIS.

N'ouffen qet lavaret : qemeromp esperanç ;
Conferomp eun nebeut, qent dont d'en em avanç.

Eun den ancien o tremen var varc'h.

RENOD.

Lavarit demp, den côs, mar doc'h eus ar c'hartier,
Peseurt tud zo amàn hac ive bars en qær.

AN DEN ANCIEN.

Ar re a assiej qær a zo oll christenien :
N'eller qet o c'hendrec'h, ouz se beit certen.

RENOD.

Lavarit demp-ni c'hoas ebars en langach bêr
Piou ê a zo bremàn ar mestr demeus a guær.

Digitized by Google

AN DEN ANCIEN.

Eleal, va mignon, an Admiral a Bers
A zo ar mestr en qær, hac e dalc'h dre e nerz;
En deus e c'hemeret, allas! dre drahison,
Me ya da gonta dêc'h en petore fêçon,
Antren a ras en qær hep ober nep tam brud,
Güisqet en pelerin, coulz evel e oll dud.
Pa voent ebars ar guær. enem lacjont timat
Da brepari armou vit commanç ar gombat;
Ma voe qemeret qær gante casi antier,
Va c'hredit, Autrone, hep lavarat guevier,
P'êru'r Roue Thomas demeus an Armeni
Evit en em difen demeus an enemi:
O zrec'het oll en deus, a drugare Doue,
Mes esper en deus c'hoas da rêi ar chasse dê.

RENOD.

Lavarit, me ho ped, ebars en bêr termen,
Hac en' deu alies d'attaq ar gristenien.

AN DEN ANCIEN.

Ia sur, Autrone, m'en lavar gant regret,
Calz int demeus a dud, mes n'o deus chef abet.

RENOD.

Demp bremàn, va c'hender, da zevel eul lochen,
Evit ma reposimp, rac an amzer zo yen.

Sortial a reont.

PÉVARVET DIALOG.

AR C'HOMT JAFFRES, BARON SYRII, RENOD, MOGIS, *hac* AR C'HOMT RAMS, *péhini a lavar :*

Autrone, lavarit din-me, me ho suppli,
Dre ar fe dleet d'an Templ a deuit d'adori,
Piou oc'h, hac a belec'h, mar plij dêc'h lavaret,
Ha petra a ra dêc'h bea qer paour guisqet.

RENOD.

Autrou, me lavar dêc'h, hep caout nep tam estou;

Renod a Vontoban a rêr eus ac'hanôn ;
An Duc Emon a rêr dre oll demeus va zad,
Me anzav ze ouzoc'h demeus a galon vad ;
Emàn ê va c'hender a zo hanvet Mogis.
Demeus ar memes goad e zomp-ta hon daou-mi.
Deut omp da visita amâ'n Douar-Zantel,
Ha Bez sacr a Jesus, hor Mestr celestiel.

AR C'HOMT RAMS, daoulinet, a lavar :

Ah! Chevalier Renod! nopla den voe biscoas,
Recevit va homach, rac va joa a zo bras :
Va fuissanç, va madou, a offrân dêc'h amâ ;
Disposit dioute evit va oblija.

RENOD.

Savit buan er za, rac va outraj a ret.

AR C'HOMT RAMS.

Renod, ne zavin qet n'ho po va zelaouet.

RENOD.

Autrou, va güir vignon, demeus a galon vad
Me accord dêc'h ho c'hoant ; mes savit ta timat.

AR C'HOMT RAMS, a zav en e za, hac a lavar :

Renod, ha c'houi c'heus peoc'h gant ho Roue puissant?
Penos ra ho preudeur? Chevalierien vaillant ;
Hac ho qender Mogis, a zo presant amàn,
Deus a greiz va c'halon graçou dêc'h a rentân.

RENOD.

Va breudeur a zo yac'h, a drugare Doue ;
Bea hon eus ar peoc'h bremàn gant ar Roue ;
Da drugarecat Doue eus ar peoc'h zo sinet
Omp deut da visita ar be m'ê entêret.

AR C'HOMT RAMS.

Ah! Chevalierien guèz! c'houi zo deut mat heprat ;
C'houi ar vaillanta tud a voe biscoas güelet ;
Me ho ped da receo bremàn va homach bras,
Ma teuit da zicour ar Roue qer Thomas,
Prisonnier Admiral ar Mahometanet :
M'ho ped d'en delivra demeus ar forbanet.

Digitized by Google

MOGIS.

Autrou, ni a approuv ar pez a leveret:
Mar dê güir qementse, e vo sur delivret.
Hit da guemen d'unan a chessou hoc'h arme
Digass demp peb a lanç, ouspen, peb a gleze;
Ha ni ho sicouro diouz hoc'h enemiet:
Nê qet hor c'henta goech d'o bea combatet.
Ni zo Chevalierien demeus a galite,
Evidomp da vea güisqet en paourente.
Hit,.. lavarit penos ez omp-ni christenien,
Ha ni ho sicouro, pa golfemp hor c'hroc'hen.

BARON SYRII.

Ah! Chevalier vaillant! pa oc'h deut en hor brô
Qemerit ho c'harmou, ha c'houi hor sicouro.
Ni ho laqay certen, gant an oll gürione,
Evit ar c'henta chef'er penn eus hon arme.

RENOD.

Pa rit din an enor, bet certen mad hirio
Vit ar Roue Thomas assur me gombatto.

AR C'HOMT RAMS.

Deut ganén-me bremàn, Chevalierien vaillant,
Da wisca dillad caer a aour hac a arc'hant.

RENOD.

Pardon a c'houlennàn demeus ho charite:
Ne chenchimp qet habit na va c'hender na me,
Me en assur, Autrou, nemet pa vimp-ni bet
O visita e Ve d'hor Zalver beniguet.

AR C'HOMT JAFFRES.

Autrone, sortiomp oll da veuli Doue,
P'hon eus ho rancontret an devez a hirie.
Sehlantout a ra din e tleomp oll cavet
Ebars hon tantennou goulaou alumet
D'enori an dud-màn ha trugarecat Doue
Da vea bet grêt dê da zont en hor bete.

BARON SYRII

Demp eta, Autrone, pepini d'e danten,

Digitized by Google

Da êlumi gant joa hac hast hon cierjen.

PEMPET DIALOG.

An Turqet pere a voa o tional Tour David, a zo goal estonet o velet ar sclêrigen, hac a gri evit guervel-ô Admiral.

EUN TURQ *d'an Admiral.*

Deut buan, Admiral, me ho ped, da velet...
Sellit ar gristenien duont illuminet.

AN ADMIRAL *a antre hac a lavar :*

O Profet Mahomet! peseurt rejouissanç!
Me ya d'en em venji amàn en ho presanç.
C'hoarve a rá gante evet ar cygn pa voel
Peurvuia o cana var ar poent da vervel;
Rac ervat e velont e vint oll distrujet,
Ha gouscoude ez int meurbet rejouisset.
Nan, me ne vanqin qet varc'hoas aroc creiz-de
Da rusia ar pave gant goad an dud fall-ze.

BARON SYRII. *Renod hac e zait.*

Autrou, petra dleomp bremàn-ta da ober?
Dleout a reomp-ni mont da attaqi qær?

RENOD.

Autrou, va mignon qer, manific e comzet,
Rac qær a rànco sur bea prest attaqet.

MOGIS.

Partiomp, va c'hender, ha demp incontinant
Da gavet Magaris hac e oll dud vaillant.
Ret ê demp, va c'hender, mont dre civilite,
Hep nep tam arogaoç, da zurpi en aneze :
Tremenomp ar gardou hep lavaret netra,
Ha pa vimp en o c'hreiz commançomp d'ovaza
Hardi ha courajus, hac a glei hac a deo,
Hachomp aneze oll, nâ chommo nicun beo.

Arme ar Roue a zon an trompillou er c'hamp.

BARON SYRII.

Arça, Baronet Franç, ha c'houi zo preparet?

Digitized by Google

Me gleò an trompillon a eur vouez o tonet.
An Admiral Mahom, en penn e oll arme;
Beomp preparet mat d'en em difen oute.
Me a renonç a grenn d'am lezen ha d'am stat,
Mar teuàn d'o attrap, mar mancàn d'ê ervat.

MOGIS.

Baronet, n'o pe aon, ni ne dec'himp qet qüit.
Evidòn da vea eur paour qèz tam ermit,
Me ne in qet ac'hann qen e vint distrujet;
Rac-se bezit fidel, me ho ped, mignonet.
Ho pedi ràn ouspen : dalc'hit mat da Renod;
Ma ve eur pâr deàn, e ve prim an assot.

An Admiral a antre gant eun drapo, var beini eus peintet eul leon.

BARON SYRII.

Êru int er vech-màn; me o güel, Autronet.
Ac'hanta, va zud qer, ha c'houi zo preparet?
Tennomp hor c'hlezeyer; ret ê avanturi:
Pe laza, pe mervel; ne zeus qen seurt parti.

An diou arme, a bep tu d'an theatr, gant o drapoyou.

MAGARIS.

Var aivelàn-ouzoc'h, ez oc'h oll preparet.
Arça, güir vugale d'ar Profèt Mahomet,
Sonit eun tol trompill en presanç ar vanden :
En hano Jupiter, m'ho ped d'en em difen.

RENOD. Avanç a ra ezezo Renod.

Ar payan-màn a deu sur da glasc e varo :
Bremâ zouden vantan me en extermino.

Renod a zaill varnàn, hac en treùa gant e gleze.

Laza ra daou all, hac e cri : *Montoban !* Mogis a dosta gant e arme.

Ah ! glouton milliguet ! qê ha qig hac esqern
Gant an oll diaoulou da fin fonç an ifern.

Laza ra daou all, hac e cri *Montoban !* Mogis a dosta gant e arme. Sqéi a ra a deo hac a glèi, hac e laz calz a Sarazinet.

AR C'HOMT RAMS.

Ha c'houi oc'h eus güelet eun terruploc'h ermit?

BARON SYRII.

Evit certen ez ê eun den leun à verit.

Digitized by Google

Me a gred mad bremàn, bep deporb amzer vras,
E vo prest delivret ar Roue qer Thomas.

Ar C'homt Rams azaill var e varc'h, hac a sco eun Turq d'ar maro.

AR C'HOMT RAMS.

Scoit ferm, Baronet, rac ar Sarazinet
A ranc ar veach-màn bea oll distrujet.
Ra blijo gant Doue donet da gonservi
Ar Chevalier Renod hac e guender Mogi.

Renod ha Mogis a sco a dreus hac e hed, hac a ra d'ar Sarazinet tec'hel varzu Jerusalem. Mogis ha Renod o fourru.

AN ADMIRAL *d'e dud :*

Penos ta, canailles! ha ne ouzoc'h-u qet
Ez è me ho Roue? hac eteut da redèt
Aroc ar gristenien pere a zo amàn!
Pelec'h ma Magaris? Lavarit din bremàn.

AR C'HOMT JAFFRES.

O allas! maro è, ouz se bet assuret.

AN ADMIRAL.

Piou è-ta an ini en devens e lazet?

AR C'HOMT JAFFRES.

Vaillanta Chevalier a guement zo er bed:
Lazet en deus ive calz eus ho soudardet.

AN ADMIRAL.

Me dou da Vahomet amàn sur var va fe,
Penos er massacrin èn hac e oll arme;
Rac certen ep'h allàn assur en lavaret:
Biscoas ne meus grêt fors a Chevalier abet.

RENOD.

Qemerit oll courach, me ho ped, Baronet,
Rac birio e rànconi bea oll distrujet.

Renod ha Mogis a èru; sqèi a reont a bep tu; Renod a lèz niz ar Roue, ha calz a re-all.

AN ADMIRAL.

Me a renonç a grenn d'am Profet Mahomet,
Mar tebràn tam ebet qen am bo en lazet.

AR C'HOMT AMORY.

Me ho ped, Admiral, ne zònjit qet en ze,

Digitized by Google

Rac tromplet e vezot ma zit bete qeit-se.
Me bromet dêc'h certen, mar tostait outâ,
Penos ne vanco qet da zont sur d'ho laza.

AN ADMIRAL.

Nebon ne rayo qet, rac me viro outàn;
Hac e ve brassoc'h c'hoas, ne ràn fors aneàn.

Renod ha Mogis a avanç da gombatti. Renod a gri : *Montoban !*

RENOD.

An diaoul d'am dougo, ma achap din nep den;
Chom a rint var ar plaç da leusqel o c'hroc'hen.
Pa omp en em gavet, bremàn ni gombatto;
Mar chom den en e za, a beziou m'en draillo.

AN ADMIRAL.

Ervat e parlantit. Mar gallit ober ze,
E vezot evurus eur vech en ho pue;
Mes ni viro ouzoc'h eur seurt occasion,
Credit en assuranç se ebars ho calon.

RENOD.

Montoban! d'an assot, va c'hender qer, bremàn,
Evit ma vezo fin eus ar ganailles-màn.

AN ADMIRAL.

Allas! me zo manqet, er güelet a ràn sclêr;
Ennes ê sur Renod, ar vaillant Chevalier.
Clêvet e meus calz comz a Renod Montoban:
Me a ya da vont qüit; ne chomin mui amàn.

Mont a ra varzu Tour David : ar C'homt Rams en poursu.

MOGIS.

Ah! payan milliguet, en em dromplet out bet;
e gon e n'em difen, hac e tec'hes bepret.
Harça-ta, va c'hender, hep dale davantach,
Gréomp dre oll anaout ez ê libr ar passach,
Evit ma vo gant joa en peb contre criet :
Gloar da Jerusalem! cetu hi delivret...

*

C'hoec'hvet Dialog.

Ar Roue Thomas, an Admiral, ar C'homt Rams, *etc.*

An Admiral.

Me dou dre Vahomet ha Jupiter ive,
E ranc ar Roue Thomas ober va bolonte.

Avanç a ra etrezec ar Roue Thomas, hac e lavar :

Harça, Roue Thomas, savetait o bue
Da zaou va Baronet, pe me en güirione
Ho parfoeltro d'an traòn, ouz se bet assuret.
Ma n'am lezit da vont gant va daou Baronet.

Ar Roue Thomas, *er prison :*

Paciantit, m'ho ped, eun nebeudic amzer,
Ha me lavaro dêc'h petra meus da ober.

Sellet a ra dre ar prênest, hac e lavar :

Va zellit a drue, Autrone, va zud qer :
Me ho Roue, allas! zo amàn prisonnier.
An Admiral a dou, ma n'ell qet en em denn
E zaou Varon hac én ; e torro dîn va fenn.

Ar C'homt Rams.

Doue ho savetai ebars en heur bresant,
Rac ni zo o servich eur Chevalier vaillant,
Pehini zo amàn o c'houlen ho qêlou :
Lavarit ze deàn ebars en bêr gomzou.

Ar Roue Thomas.

Peseurt hano en deus? lavarit, va mignon.

Ar C'homt Rams.

Renod a Ventoban, mab d'an Duc a Emon.

Ar Roue Thomas.

Comt a Rams, me ho ped, roit dac'hout deàn
En pe stat maleürus hon reduet amàn.

Ar C'homt Rams, *a ya da gaou! Renod, hac a lavar deàn :*

Me a deu d'ho cavet, ô nopla Chevalier
A voe güelet biscoas assur en nep qartier,

Abeurs Roue Thomas zo en risc'h vue;
Ma ne deuit, Renod, d'en sellet a drue.

RENOD.

Demp d'attaqi an Tour, ha neuze gant rêson,
Me zelivro Thomas qerqent eus a brison.

Renod ha Mogis a bign d'an Tour.

AN ADMIRAL.

Dre zoue Jupiter, Thomas, c'houi zo eut zod,
A rêi eul lamp d'an traòn, ma n'êchu an assot.

Qemer a ra en gar ar Roue, hac er zav betec ar prênest.

RENOD.

List ar Roue Thomas, hac ez oc'h libr fimat
Ho taou Barôn ha c'houi da zortial var droat.

AN ADMIRAL.

Dre doue Mahomet, me dou ne rin qet se;
Me ranc mont vâr va marc'h hac int o daou ive;
Ma ne accordit din va goulen en pep tra,
Me lezo ar Roue d'an douar da goea.

RENOD.

Eh bien! be ho po ar pez a c'houlennet;
Mes goude ma ho po ar Roue din rentet.

AN ADMIRAL.

Roue Thomas, c'houi zo qüittes ouzomp bremâ;
Me ya bremàn em rout... Qen a vo ar c'henta.

SEIZVET DIALOG.

MOGIS ha RENOD.

MOGIS.

Abers ar güir Doue, savit, Roue Thomas:
Deut da Jerusalem; an hent a zo sur bras.
Lazet ê Magaris, an den infernal-ze,
Memes an daravuia eus a dud e arme.
Hit bremàn gant ho tod, hep nep difficulté;
Chommet zo peadra en dilerc'h an arme
Evit recompanci ar re zô dommajet.

Me rêi vad d'ar beorien, muiá ma vo ellet.
Ne zeus manet hini eus ar Sarazinet:
Calz oute zo tec'het, mes muioc'h zo lazet.
Ar re a zo tec'het n'o deus casset gante
Nemet eun dra benac da zouten o bue.

Ar Roue Thomas a zisqen, a zaoulin, mes Renod a zav ancàn.

AR ROUE THOMAS.

Beniguet vo Doue, p'en deus ar vadelez
Da zont d'am delivra dreizoc'h ha Mogis qèz.
Peneverdoc'h biqen ne vije delivret
Me na Jerusalem qemeus ar bayanet.
Ha peoc'h oc'h eus ho taou gant Charlamagn bremàn?

RENOD.

Ia, Sir, evit se ez omp deut d'ar vrô-màn
Da visita Bez sacr hor Zalver beniguet.
M'hor boa en hon accord an dra-ze promettet,
Hac e fell din bremàn mont d'ober va dever;
Goude me zistroyo, mar plij gant va Zalver.

AR ROUE THOMAS.

Deut eta, Autrone, pa ê ho polonte,
Ha me ho cunduo da vont betec ar Be.
Deut ganén d'am pales, bremàn, va zaou mignon,
Da vit arc'hant hac aour en ho tiscretion,
Rac biqen, m'oc'h assur, na ellin ho pêa,
Hac e ven c'hoas cant vla o rën var ar bed-mâ.
Va c'horf ha va madou a zo dêc'h en antier;
Dêc'h òn corf ha bue, ô daou nobl Chevalier!

RENOD.

Ni zo deut d'ar gær-màn en güir belerinach,
Ha ne c'houlennomp qet nac arc'hant nac homach;
Ne c'houlennomp netra digant ho Majeste:
Ni ho trugareca gant eur güir garante.

AR ROUE THOMAS.

Deut ganén, me ho ped, d'ober colation,
Ha goude ni velo a betra vo qestion.
En em rejouissomp, Chevalierien vaillant,

Digitized by Google

Da enori hor Mestr, Roue ar firmamant,
Cetu, Chevalierien, amàn eur vatimant
Pehini a meus bet da rêi dêc'h en presant,
Hac ho rento certen, gant peb seurt surete,
En nebeut a amzer ebars en ho contre.

MOGIS.

Ni ho trugareca, ô Roue oll-buissant,
Demens ho madelez ha deus ho patimant.
Doue d'ho qendalc'ho en ho prosperite;
Ni ya da bartia gant bolonte Doue.

AR ROUE THOMAS.

M'ho trugareca calz eus a greiz va c'halon.
Graę demp d'en em velet e lez Roue an trôn!
Ha mar ho pe biqen ezom eus va zicour,
Me rêi dêc'h asistanç enep peb adversour.

Ar Roue a zorti; Renod ha Mogis a ya varzu ar môr.

EIZVET DIALOG.

RENOD *ha* MOGIS *var bord an nod.*

RENOD.

Cetu ni var an nod amàn en em rentet.
O Doue, va C'hrouer, m'ho ped, hor zicouret!
Monet var ar môr bras a zo demp danjerus:
Ni n'em recomand dêc'h, hor güir Zalver Jesus.

Daoulina a reont.

Ni a ro hor c'horfou d'an douar beniguet,
Hon ene da Zoue, güir Redemptor ar bed.
Eus a greiz hor c'halon ni ra ar beden-màn;
Grit ma vo hor beach exant demeus a boan.

MOGIS.

Ret e vo demp ervat entent eus an astrou,
Eus a bep seurt maleur hac eus an avelou,
Evit miret, allas! na deufemp d'en em goll.
Rac se beomp soignus da evessât en oll.

Ar vatimant a ra hent.

Digitized by Google

MOGIS.

Cetu ni, va c'hender, êru en qichen Rom,
Qær zantel en pini e màn ar Pab o chom.
Bremàn ni a yêlo, mar cavit agreab,
D'en em brostern hon daou eno dirac ar Pab,
Da c'houlen dioutàn pardon d'hor pec'hejou,
Hac e vizericord demeus hon oll grimou.

RENOD.

Demp eta, va c'hender, gant resolution;
Pell-amzer zo em boa da ze intantion;
Ha mont var hon daoulin a gavàn a ve mad,
Dre m'ê Chef an Ilis, hac herves se hon Tad.

Goude bea còvessêt gant ar Pab, en em lacont en hent.

P'hon eus bet ar boneur d'anzav hor pec'hejon,
Cuntunuomp hon hent, ha pedomp an Autrou;
En em hastomp afo evit mont da Dordon:
Ma ven êru eno, e ve joa em c'halon.

MOGIS.

Pa garfot, va c'hender; ne c'houlennàn qet voell:
Partiomp-ta ractal, na zaleomp qet pell.

NOVET DIALOG.

ALARD, RICHARD *ha* GUICHARD a antre dre eur c'hoste.
Eur Chevalier eus a Dordon a antre dre eur c'hoste all.

AR CHEVALIER.

Me ho salud, Alard, hac ho taou vreur ive;
Renod a deu d'ar guêr, a drugare Doue;
Ha Mogis, a glêvàn, a zo êru ive:
Rac se, demp d'o ràncontr, me ho ped, hep dale.

ALARD.

Ra vezo beniguet ar moment hac an heur
Ma annoncit se demp. O moment a voneur!
Biscoas qement a joa ne zantis em c'halon
Evel a meus bremàn, m'oc'h assur, va mignon.

Digitized by Google

Demp eta, va breudeur, da ràncontr anêzé,
Pa zistroont d'ar guêr, a drugare Doue.

Qber a reont an dro d'an theatr. Renod ha Mogis a antre.

GUICHARD.

M'o güel oc'h êruout pa gomzemp anêze;
Avançomp eun nebeut, me ho ped, Autrone.
Meulet ra vo Doue hac e Vam ar Verc'hez
Ma oc'h distro d'ar guêr, Renod ha Mogis qèz,
Hac ive an oll Zent coulz hac an oll Ele,
P'oc'h eus bet ar boneur d'êruout en bue.

Pocat a reont da Renod ha da Vogis.

RENOD *da Alard.*

Penos a ra va greg? lavar, va breur fidel;
Ha bea ê-hi yac'h coulz ha va daou vuguel?

ALARD.

Ia sur, va breur paour, ouz se bez assuret:
Yac'h ê da vugalè qercoulz ha da bried.

MOGIS.

En em drompl ra Alard; n'en dê qet güir bremàu:
Ho pried zo maro, a ze hoc'h assuràn.
Aboe m'oc'h sortiet ermès demeus ho prô,
Ne deus heanet tam o sònjal voac'h maro;
Qement ha qer bian, va c'hender, a dra zur,
M'e deus ànqet mervel gant an displijadur.

RENOD, *glac'haret oll.*

O roue Charlamagn! c'houi hepqen a zo bet
Ar penn-cos d'an trubuill a meus-me var ar bed,
Ouz va c'hass eus va brô d'ober pelerinach;
Maro ê va fried! manc a ràn a gourách.
Me ho ped, va breur qèz Alard, dre garante,
Da zisqeuz dìn ractal pelec'h e màn ar be
En pehini ez ê entêret va fried;
Me ho suppli da ze dre garante barfet.

ALARD.

Deut ganén d'an ilis, Renod, ô va breur qèz!
Ma velot-ta ar be en pini ma'n Duqes.

Alard, Renod ha Mogis a ya d'an ilis.

Digitized by Google

RENOD *daoulinet var ar be.*

Va Doue, va breur qèz. pebes glac'har a meus!
Ranna ra va c'halon, fatig òn gant ar c'heuz.
Doue a vadelez, savetait he ene;
Recevit anezi en pales an Æle,
Ha grit din-me ar c'hraç, goude ma vin maro,
D'ho meuli en joayou an ênvou vit ato.

Goude bea savet divar ar be, e vugale en em daoulin dirazha.

EMONET.

M'ho salud a galon ha gant carante vad;
Pebes boneur ê din ho güelet, ô va zad!

RENOD *a boc d'e vugale, hac a lavar:*

O va bugale baour! m'ho ped gant carante,
Laqit ho confianç ebars ar güir Doue.
Güelet a rit penos ho mam zo decedet;
D'ober c'hoas pinijen me a rànco monet.
Beit atao honest evel ma ê ho tad;
Ne c'hoantait biqen ober nemet ar vad,
Rac Doue a zo just, ha ne vanco james
Da zont da broteji va bugaligou guèz.
Demp-ni da Vontoban, Mogis, demp, me a ped:
Joa vras a vo eno p'hor güelot êruet.

RENOD *d'an ambassadour, a antre:*

Hit, c'houi, ambassadour, da annonç ar c'hêlou:
Lavarit omp êru ebars en bêr gouzou.

AN AMBASSADOUR.

Me ya da bartia, p'am chouzit evit se,
Hac a rai ho tezir, ne vo qet a zale.

Sortial a ra.

DECVET DIALOG.

AN AMBASSADOUR HA BOURC'HISIEN.

AN AMBASSADOUR.

Salud dêc'h, Autrone demeus a Vontoban;
Me a zo deputet da zont betec amàn

Digitized by Google

D'annonci dêc'h qêlou ho crai rejouisset,
Pa ho po bet clêvet petra ê ar sujet.
Ho mestr, an Duc Renod, ha Mogis, e guender,
A deu da Vontoban abars nebeut amzer.
O felerinach zo grêt, a drugare Doue:
Eus a Jerusalem e teuont leun vue.
Me o deus digasset d'annonç ar c'hêlou dêc'h,
Hac e credàn e vo recevet mat ganêc'h.

AR C'HENTA BOURC'HIS,

Doue hac ar Verc'hez ra vint dre oll meulet,
Mar dê, Ambassadour, güirion a lavaret.
Tapissomp amàn oll, d'ober enor dêze,
Ha greomp dilijanç da receo anêze.

Tapissa a reont eur penn eus an theatr. Renod hac e suit a antre.

RENOD.

Salud dêc'h, va zud qèz, gant calz demeus a joa:
Me zônje birviqen ne êrujen amâ.

AN EIL BOURC'HIS.

Beniguet ravezo ar moment hac an heur
Ma oc'h eus bet ar c'hraç digant hon Redampteur
Da zont d'ar guêr, va mestr, hac ho qender Mogi.
Meulet ra vo Jesus hac ar Verc'hez Vari.
Demp bremán, Autrone, da Vontoban, rac sur
Ouz hor güelet eno e vo calz plijadur.

Sevel a ra an tapissiri.

RENOD *ha* MOGIS, *pehini a lavar:*

Va c'hender, poent ê dìn qemeret va c'hônje,
Rac me zo caus da galz zo collet o bue,
Hac ez ê poent bras dìn dont da c'houlen pardon
Ouz ar Mestr souveren, Doue, Roue an trôn;
Ouz ar Verc'hez Vari er goulennàn ive,
Ha demeus an oll Zent hac ive an Æle.
Me a ya d'ho qüittât, ô va c'hender leal,
Hac er memes amzer an oll en general;
Me ya d'an ermitach eun tu bars er c'hoajou,
Ha n'em bò da zêbri nemet griou louzou,

Digitized by Google

Da ober pinijen demeus va goal vue,
A meus bet tremenet oc'h offanci Doue.
Homàn ê an eil güech da zont da guimiadi:
Me a lavar bremàn adieu da bepini
A zo eus va zelaou hirio bars er plaç-mâ:
Graç demp d'eu eun velet er pales eus ar joa.

RENOD.

Ia, va c'hender qèz, goude fin hor bue,
Graç demp d'en em velet en barados Doue.
Me yêlo eveldoc'h da ober pinijen,
Pa em bo eun nebeut instruet va mibien.

En em bocat a reont, hac e sortiont. Renod hac e vugale a antre.

RENOD.

Harça, va bugale, p'omp amàn assambles,
E meus c'hoant e yafec'h prest da Paris expres
Da gavet Charlamagn, ma teufet d'er pedi
Ma vec'h Chevalierien; mar car oc'h accepti.
En em wisqit eta eus hoc'h habijou caer,
Evit caout prestanç vat dirac an Impalaer.
Me royo dêc'h calz aour hac ive calz arc'hant,
Mes o implijit mat evel güir dud prudant.
Douguit bepret respet an eil da eguile;
Teulit plê ne deufec'h biqen da barlant ré;
Ma vec'h babillerien, e credo ar gomtet
N'oc'h qet evel ho tad, memes hoc'h eontet.
Lavarit d'ar Roue da biou oc'h bugale,
Hac ho recevo mat certen e Vajeste.

YONET.

Va zad, n'em em nec'hit demeus a guementse,
Ni rêyo pep tra oll ervat, gant graç Doue.

RENOD.

Adieu ta, va mibien, me reqet dêc'h calz joa.

EMONET.

Qen a vo, va zad qèz! ni ya da bartia.

Partial a reont.

Digitized by Google

UNNECVET DIALOG.

Ar Roue hac e suit a antre dre eur penn. Bugale Renod dre eur penn all, hac a zaoulin dirac ar Roue.

EMONET.

Sir, ô va Ampereur! Doue d'ho conservo
En peoc'h hac en yec'hed betec heur ho maro;
Da rêi dêc'h oll buissanç, prosperite bepret,
D'ho Princet, d'ho Comtet, coulz ha d'ho Paronet.
Ni zo deut ho pete, Ampereur souveren,
D'ho pedi d'hon receo. Sir, da Chevalierien.
Ni a ra offr dêc'h, Sir, demeus hon oll bouvoar,
Da renta dêc'h servich atao evit ho cloar.

CHARLAMAGN.

Piou oc'h-u, Autrone? lavarit, me ho ped:
Tud a galite oc'h, herves ouz ho qüelet.

EMONET.

Ampereur Charlamagn, me lavar dêc'h hep poan,
Omp bugale Renod demeus a Voutoban.

CHARLAMAGN.

Savit prim en ho sa, ô vü daou bugnel qèz!
Digüezet mat ez oc'h certen bars em pales.
Penos a ra ho tad? lavarit se din-me;
Hac én zo yac'h atao hac e vreudeur ive?

YONET.

Ia, dre c'hraç Doue hac e Vam ar Verc'hez:
En em recommandi a ra d'ho madelez.

CHARLAMAGN.

M'ho crêi Chevalierien, abalamour d'ho tad,
Raç bea ê eun den hac a garàn ervat.
Hac abalamour dêc'h me a rayo re all,
Dre ma oc'h tud vaillant hac eus ar goad royal.

Olier, Nêm ha Roland a deu da bokat da vugale Renod.

ROLAND.

Lavarit din, m'ho ped, Yonet hac Emonet,
Hac én zo yac'h ho tad ha dispos mat bepret.

Digitized by Google

EMONET.

Ia sur, Prinç Roland; pa güitajomp ar guêr,
E comzas calz ouzoc'h gant eur joa goal dener.

CHARLAMAGN.

Demp bremàn, Autrone, da zebri, da eva
Gant mibien qer Renod d'en em rejouissa.

Sevel a rêr an dol hac ec'h azeont en qever Charlamagn. Eur Chevalier a êru gant eur poignard en e zorn.

AR CHEVALIER.

Deit, cetu eur poignard, Charlamagn, va Roue,
A gavàn a zo grêt ebars eur c'his neve;
Dre ma ê eur pez brao ha meurbet curius.
M'en ro dêc'h en presant, Impalaer generus,

Charlamagn a guemer ar poignard.

CHARLAMAGN.

M'ho trugare, mignon, demeus a galon vad:
Dalit eul louis-aour da gaout eur voutaillad.

CHARLAMAGN.

Emàn zo eur poignard admirabl, excelant;
M'en rodêc'h, Emonet, dre ma oc'h den vaillant.

EMONET.

Me ho trugareca, ô Ampereur puissant!
Meurbet oc'h jenerus; me a gar ho presant.

Bugale Fouqes de Morillon, pere a voa ive ouz tol, a guemer jalousi.

CONSTANÇ.

Hac én zo ret ober qementse a vombanç
Vit mibien eun traitour? M'en tou, fe a Gonstanç.

YONET.

Eur vicher fall a rit o terc'hel seurt discour,
Pa gredit lavarat ê va zad eun traitour.
Mar lazas va zad-me ho hini, credit mat
N'oe qet dre drahison, Charlamagn er goar mat;
Ha mar carit souten e voe dre drahison,
Cetu aze va gaj: me n'ôn qet eur poeltron.

CHARLAMAGN.

Constanç! tor braç oc'h eus o troubli va fales;
Rac se, serrit ho peg, pe hit buan ermes.

Digitized by Google

ROHARS, breur Constanç, a zav ive, hac a lavar :

Me brouvo dêc'h, Yonet, hac a lavar bremàn
E ho tad eun traifour : cetu va gaj amàn.

CHARLAMAGN.

C'houi zonten eur gos fall, credit en güirione,
Hac e tisfec'h caout qeuz marteze prest goude.

EMONET.

Qemerit gaj Rohars, Ampereur, me ho ped ;
Ni gombatto oute, rac nomp qet poeltronet.

ROHARS.

Ha ni, va Impalaer, a zo contant ive :
Hon daou oute o daou ni gombatto oute.

CHARLAMAGN.

Rohars, ha c'houi, Constanç, qent dont da gombatti,
Fournissit cotion evidoc'h peb hini.

IDELON.

Beranger, coulz ha me, ha neuze Pinuhel,
A gotion dêze vel qerent naturel.

NÉM.

Richard a Normandi, Oger ha me hep fot,
A zo o c'hotion da vugale Renod.

CHARLAMAGN.

Eh bien, va Baronet, avoalc'h ê qementse :
Varc'hoas e commanço ar gombat da greiz-de.
Deut ho taou ganén-me, Emonet hac Yonet,
M'ho crin Chevalierien hep nep dale ebet.

Sortial a reont, ha Charlamagn a lavar :

Clêvit eta, Oger, hit buan, me ho ped
Da ober da Renod dont buan d'am c'havet,
E meus eun ezom bras da gozeal gantàn :
Contit deàn, m'ho ped, an dra evel ma màn.

OGER.

Sir, me rêi ho tezir eus a greiz va c'halon ;
Me a barti ractal vit va c'hommission.

Sortial a ra, hac ec'h ero en castel Renod.

Digitized by Google

DAOUZECVET DIALOG.

RENOD *hac e Vreudeur.* OGER, *pehini a lavar :*

Salud, qender Renod; me a zo deut expres
Abers an Impalaer d'ho cundu d'ar pales.
Deut diouc'h-tu d'e gavout, ne laqit nep termen,
Ho mibien zo'n danjer eus abers traitourien.
Lavarat a reont ez ê dre lachete
Oc'h eus lazet o zad : deut da brouv eo fos se.
Hac evit ma vouezot en oll ar wirione,
Ar gombat zo fixet evit varc'hoas creiz-de.

RENOD.

Antreit em c'hastel, va c'hender, va mignon,
Evit ma comzin dêc'h var eur seurt qestion.
Me meus da gonta dêc'h eur c'hêlou zo neve :
Me a zo qemennet da Baris hep dale;
Abers an Ampereur e zoar deut d'am pedi
Da bartial ractal, hep nep tam differi.
Va mibien zo eno trêtet a draitourien
Gant bugale Fouqes en pep seurt fall termen ;
Qement int coleret demeus a pep coste,
M'ê fixet ar gombat evit varc'hoas creiz-de.

RICHARD.

Pa yit-ta da Baris, ni yêl ganêc'h, va breur,
Evit caout an enor da velet an Ampereur;
Ha mar teufe nep den da vancout d'ho mibien,
Me en draillo ractal, ouz se beit certen.

RENOD.

Demp eta, va breudeur, p'oc'h eus ar vadelez,
Da velet petra vanc d'an Impalaer Charles.

Mont a reont en hent, hac ec'h êruont en Paris.

Salud dêc'h, Ampereur, salud dêc'h, va Roue;
Diredet on d'hoc'h urz da c'hout ar virione,
Da c'hout comportamant demeus va bugale,

Digitized by Google

Ha gouzout o respet evit ho Majeste.

CHARLAMAGN.

Renod joa vras a meus; n'allàn qet en em glêm
O velet oc'h distro eus a Jerusalem.
Deus ho mibien ive e meus eur joa barfet:
O c'hundu zo en oll evel ma ê dleet.
Da Emonet e meus eur presantic roet,
M'ê bugale Fouqes meurbet en em fachet,
Hac oc'h bet accuset a draitourach gante,
Ho poa lazet o zad dre eur güir lachete;
Mes ho taou vab, Renod, n'o deus qet bet souffret
Ho trêti eus a lach hep espern poent abet;
M'o deveus arrêtet demeus an daou goste
E voa fet combatti da approuv qementse.
Dar sujet se hepqen e meus ho qemennet
Da gaout hoc'h assistanç, rac aon vent trahisset;
Hac evit prouvi dêc'h va c'harante barfet,
An urz a Chevalier a meus dêze roet.

RENOD.

Güelet a ràn ervat, Impalaer ha Roue,
Oc'h eus güir garante evit va bugale;
Meurbet e zòn joaüs, er güelet a rêr solêr,
M'oc'h eus va zaou vab qer armet da Chevalier.
Lavarit bremàn, Sir, pelec'h vo ar gombat:
Doue da rêi dê'r c'hraç d'en em difen ervat.

CHARLAMAGN.

Duont, er blenen gaer an Itron-Varia.
Me rêi dê peb a varc'h, peb a gleze gant joa:
Joa vras ve dìn güelet ho taou mab triomfant
Var bugale Fouqes, zo traitourien mechant.

Charlamagn a sorti, ha bugale Renod a antre.

EMONET.

Devez mad dêc'h, va zad, gant peb humilite:
Grêt omp Chevalierien bremàn, dre c'hraç Doue,
Eun enor ar c'haera, ma zeus hini er bed;
Mes eur jalousi vras zo ouzomp qemeret,

Digitized by Google

Va zad, gant bugale Fouqes de Morillon,
A lar ho poa lazet o zad dre drahison.
Goulennet hon eus bet ractal gant ar Roue
An enor d'ho venji divar goust hor bue;
Accordet en deus demp, hac en deus ho calvet
Da rêi da c'houzout dêc'h ar pez zo c'hoarveet.

RENOD.

O va bugale guèz! Doue d'ho sicouro:
Ra deuyo d'ho miret da receo ar maro!
Graç dêc'h er gombat-se da zouten hon enor,
Da zont da Vontoban gant gloar ha gant victor.

Charlamagn a antre dre eur c'loste; Robars ha Constanç dre eun all.

ROBARS.

Cetu ni, Ampereur, bremàn en em rentet
Er plaç eus ar gombat oc'h eus demp assinet.

Roland hac Olier a antre.

ROLAND.

Cuzul fall oc'h eus bet da ober qement-màn;
Qeuz a elfac'h da gaout, ouz se oc'h assuràn.

CHARLAMAGN.

Ret e vo d'ar blenen bea divoellet mat,
Rac aon a drahison zo demp-ni dianat;
Rac Robars zo carguet demeus a draitourach,
Mes Renod hac e vreur zo daou zen a gourach.
Richard, pa ve fachet, n'espern Comt na Baron
Ha pa ve er gombat zo evel eul leon.
Eun deiz voe var ar poent da zonet d'am laza;
Abaoue ar poent-se e meus sònj diontâ.
Rac-se, va niz Roland, hac ive Olier,
Grit ober justiç vad, m'ho ped, va mignon qer.

OLIER.

Impalaer Charlamagn, na vet qet chagrinet,
Ni rêyo justiç vat, var ze ne vanqimp qet.
Ni ya bremàn diouc'h-tu da ober hon dever,
Evit senti ouzoc'h en eur c'her braš affer.

Digitized by Google

TRIZECVET DIALOG.

RENOD, e *Vugale hac e Vreudeur.*

RENOD.

Harça, va bugale, bremàn e vo güelet
Ha c'houi oc'h eus couraj ho tad, ho heontet.
Deut aroc, Emonet, c'houi ê ar mab ena;
C'houi oc'h eus mui a nerz eguet ar yaouanca.
Dalit va flamberje, a zo eur c'hleze mat,
Ha tennit güir venjanç gantàn evit ho tad.

EMONET.

Va zad, beit certen ha credit hep douetanç
E yèlo an affer herves hon esperanç;
Rac credi a reomp e vimp sur trec'hourien,
Gant ar c'hraç a Zoué, var hon adversourien.

RENOD.

Deut-ta, va bugale, m'ho cundoin gant joa
En creiz eus ar blenen an Itron-Varia;
Deut entre va divrec'h evit ma poqìo dêc'h:
Graç ma teuy ar victor er gombat-se ganêc'h.

Sortial a reont, evit antren souden. Eur Messajer a antrè.

AR MESSAJER.

M'ho ped, Renod, da zont da guemeret true
Demeus ho pugale, pe' collint o bue,
Rac mab Griffon a zo bremàn n'em ambusqet
En qichen ar blenen gant calz a dud armet,
Hac o deus oll toûet gant arrach var o le,
Mar gonit ho mibien, e tistrujint anê.

RENOD.

Oh! Rouantelez Franç! ha possubl ve biqen
Ne vez qet delivret demeus a dreitourien!
Hit prest d'en em armi, m'ho ped, va breur Richard,
Ha grit armi ho tud, hep bea tam coûard;
Hit gant hast d'ar blenen, hep arêti pelloc'h,

Digitized by Google

Ha grit ma ho coelo an oll mad ac'hanoc'h ;
Ha mar teu mab Griffon da sqêi va bugale,
Deut hardi d'en laza, hep egard na true.

RICHARD.

M'ho ped, va breur Renód, n'en em chagrinit qet :
Ha var ho pugale beit oll divorc'het.

Sortial a reont oll, sepet Renod. Charlamagn a êru.

CHARLAMAGN.

Pelec'h e màn Richard? lavarit dìn, Renod ;
Me gred eo êt ive da velet an assot.

RENOD.

Ia sur, va Roue, ouz se beit certen,
Rac soupçoni ra calz eus eno traitourien.

CHARLAMAGN.

Ne vint qet trahisset, Renod, qeit ma vìn beo;
Demp d'an tour huella ; ac'hane ni velo
Hac én vo lealdet dirac ho pugale.

RENOD.

Demp eta, Ampereur, pa ê ho polonte.

Mont a reont d'an Tour.

CHARLAMAGN.

Petra ê qementse? Renod, dìn lavaret ;
Me vel Richard duont gant calz a dud armet.

RENOD.

N'ho pet qet a chagrin, Ampereur eus a Franç,
Rac qementse zo oll evit rêi assuranç.

Ar gombatterien a antre. An trompillou a zon, hac ar gombat a gommanç entre Emonet ha Constanç.

EMONET.

Dal, Constanç, da gommanç, eur flippat var da benn,
Hac a zervicho did evit da groas nouen.

Constanç a goe d'an douar.

Bremàn, den fall, te ranc êchui da vue :
Ha traitour ê va zad? lavar ar virione.

CONSTANÇ *a zao hac a lavar* :

Eh bien-ta, Emonet, me nòn qet c'hoas maro;
Mar gallàn da attrap, me as recompanço.

Sailla ra var Emonet evel da c'houren.

Digitized by Google

EMONET.

Mar dout savet er za, me bromet hep dale
Ne vànqin qet d'as cass d'an douar adare.

En tizout a ra qen en discar c'hoas d'an douar.

CONSTANÇ.

Emonet, va mignon, lèz ganén va bue;
En em renta ràn did: dal... qemer va c'hleze.

EMONET *a recco e gleze, hac a lavar:*

Pa out en em reutet, me ro did ar vue;
Mes deus ganén raetal da gavet ar Roue.

Sortial a reont.

PÊVARZECVET DIALOG.

CHARLAMAGN, EMONET, YONET, CONSTANÇ *ha* ROHARS.

EMONET.

Cetu Constanç amàn, Ampereur ha Roue;
Grit dioutàn bremàn herves ho polonte.

CHARLAMAGN.

Manific ê sur ze, Emonet, mignon qèz:
Pa zalc'hin eguile, vint crouguet assambles.

EMONET.

Ah! glouton fall Rohars! te ranc mervel ive;
Me ya da treanti bremàn gant va c'hleze.

YONET.

Ne reot qet, va breur, rac me fell ive din
Bea trec'h var emàn, veldoc'h var hoc'h inin.
Pa guerfot-ta, Rohars, ni gommanço ive,
Rac naon demeus ho qig e deveus va c'hleze.

ROHARS.

Coulz ê commanç bremàn, mar dout eur pot capab;
Me ya da zisqeuz did, mar gallàn da attrap.

Sqêi a ra eun tol; mais Yonet a bar aneân.

YONET.

Manqet bras out, Rohars, mes me a tivanco,
Rac bremàn, hep nep manc, me ac'h extermino.

Digitized by Google

Me rêyo did santout ar boez demeus va lanç,
Hao eus da gomzou vil te po ar recompanç.

Yonet er sco hac en discar; ROHARS *à zao hac à lavar :*

Me en rento dêc'h sur, n'ho peit qet a nec'h :
Ne zònjit qet, michanç, ê dizec'het va brec'h.

YONET.

N'en dòn qet touchet c'hoas ganêch-u, camarad;
Mes me a ya bremàn d'hò peuzi en ho coad.

Trec'hi a ra e vrec'h clei déàn.

ROHARS.

Va Doue! ho peit true ouz va ene;
Coll a ràn va oll goad : êchu ê va bue.

YONET.

Ha te halvo va zad traitour eur veach-all?
Lavar ze dìn amàn, te bremàn, coqin fall!
Anzav da c'haou ractal, den vil ha divalo,
P'otramant out certen da receo ar maro.
Conven out eur gaouyat amàn en bêr langach,
Pe me as façado evel ma rêr d'eul lach.
Pa ne lavares güer, me ya en eur flippat
Da drec'hi did da benn certen, va c'hamarad.

EMONET. Trec'hi a ra e benn.

Pa omp victorius, demp bremàn-ta, va breur,
Da offr hon homachou da Charles, Ampereur.

YONET *d'ar Roue :*

Petra a zònj dêc'h, Sir, hor be c'hoas da ober?

CHARLAMAGN.

Netra, va mignonet : grêt oc'h eus ho tever.

Mont a reont da bocat d'o zad.

RENOD.

Me rent graçou bremàn d'hor güir Zalver Jesus,
Pa oc'h bet er gombat chommet victorius.
N'eus nicun eus ho taou ac'hanoc'h-u blesse

EMONET.

Dre c'hraç Doue, va zad, ez omp bet preservet.

Digitized by Google

PEMPZECVET DIALOG.

Renod hac e vibien a éru en Montoban; RENOD *a lavar :*

Harça, va bugale, pa omp er guêr rentet,
Em be c'hoant, m'hoc'h assur, dont bremàn da zonet
Da rêi dêc'h-u gant joa amàn evit partach
Loden eus va madou, hep gortos davantach.
Da Yonet e roàn Dordon, hep nep seurt poan;
C'houi, Emonet, ho po castel caer Montoban.
Va bugale, me meus grêt calz a valeuriou;
Pinijen a càncàn ober d'am pec'hejou.
Me a ya d'ho qüittât, hep nemeur a zale:
Calz a boan a ra dìn pa zônjàn qementse.

YONET.

Ne gredàn qet, va zad, ho pe ar volonte
Da zont da zilezel bremàn ho pugale.
Chommit ganemp er guêr evit hon asista;
Ho presanç, va zad qèz, a rafe demp calz joa.

RENOD.

Tavit, va bugale; ne gomzit qet a ze;
Ne vìn qet maleürus, credit mat an draze.

EMONET.

Demp eta, va zad qèz, bremàn da repósi.
Chommit ganemp er guêr, hac e vimp dizourci.

Sortial a reont oll.

C'HOEZECVET DIALOG.

Renod e-unan, güisqet gant eur zê, hac eur vas en e zorn, en em bresant dirac dôr qær. Eur Porcher.

RENOD.

Digorit dìn an nôr, mar plij ganêc'h, Porcher,
Rac c'hoant ameus bremàn d'ellout tremen dre guær.

AR PORCHER.

Pelec'h e zit-u-ta? lavarit, va mignon;
Laqait eves mat, rac calz zo a laeron.

Digitized by Google

RENOD.

N'eus fors, va mignon qer, m'en em fi en Doue;
Mes lavarit d'am zud caout sònj ac'hanòn-me,
Rac biqen em bue n'am güelint birviqen;
Me a ya en eun tu da ober pinijen,
El lec'h m'en devo c'hoant an Doue eternel,
Rac me a meus bet grêt da galz a dud mervel.
Allas! va c'honscianç a rebech calz dìn ze,
Mes me rêi pinijen bete fin va bue.
Dalit, va mignon qer, dalit va diamant;
Ennes a dalve sur eur som bras a arc'hant.
P'am boa-me er prenet, e coustas dìn mil scoët;
Me en ro dêc'h, Porcher, evit netra ebet.

AR PORCHER.

Renod, m'ho trugare, Me reqet dêc'h boneur;
Me rêi ho courc'hemen d'ho mibien ha breudeur;
Glac'har zo em c'halon, pa deuit d'hor c'huittât;
Ha pa zònjàn en ze e meus calz calonad.

Renod a zorti. E Vreudeur hac e Vugale a antre.

AR PORCHER.

Salud dêc'h, Autrone, ra vo ganêc'h Doue,
Glac'har zo em c'halon o tonet ho pete.
Eur c'hêlou an trista a ràncàn lavaret;
Mes me ranc en disclêry, pa ê dìn commandet.
Partiet ê Renod da ober pinijen,
Vel en deus lavaret, credit mat ha certen:
Va c'harguet en deveus dont doc'h avertissa;
Grêt e meus va dever: qen a vo ar c'henta.

RICHARD.

O Doue, va C'hrouer! possubl e ve penos
E ve êt qüit va breur ebars en creiz an nôs,
Hac hor c'huittaet oll hep hon avertissa!
Pa gonsideràn ze, e zòn prest da voela.
Mont a ràn en eun tu da bedi hor Zalver
Evit va breur Renod, ma teuyo prest d'ar guêr.

Sortial a ra.

Digitized by Google

Seitecvet Dialog.

Ar Vaçonnerien, o sevel eun ilis da Zant-Pêr, en Cologn.

Ar C'henta Maçonner.

Hastomp-ta labourat, me ho ped, va zud qer,
Ma vo savet buan eun ilis da Zant Pêr,
Rac crén ê al labour ebars er moment-mâ,
Hac hon eus eun ti c'hoas d'ober er mis qenta.

Renod a êru, hac a zaoulin dirac an Auter-Vras. Neuze e ya da gaout ar Mestr Maçonner, hac e lavar deàn :

Salud dêc'h humblamant, Autrou Mestr Maçonner;
Me garfe labourat evit ilis Sant Pêr.

Ar Mestr Maçonner.

Hit eta, va mignon, pa fell ze dêc'h bremàn,
Da zicour ar-reont da zigass mein amàn.

Renod.

Va Mestr, ne fachit qet demeus an dud qés-se;
M'en qerc'ho va-unan : crén avoalc'h òn da ze.

Ar Mestr Maçonner.

Ma n'eus den d'ho sicour, e chommo aze c'hoas;
Rac n'ouzoc'h qet michanç ê ar men pohner bras.

Renod.

Mar fell dêc'h ve rentet bremâ-zouden aze,
Me a ya d'e guerc'hat, dre ar c'hraç a Zoue.

Ar C'henta Maçonner.

Ia zur, va mignon; tachit-ta d'en digass,
Rac preparet e meus deàn amàn e blaç.

Renod a zoug ar men.

Ar Mestr Maçonner.

C'houi zo sur crénva den a meus güelet biscoas;
C'houi zo leun a gouraj ha demeus a nerz vras
P'och eus gallet douguen eur men qer bras amâ :
Pêvar zo bet dija, mes n'oant qet evintâ.
Demp bremàn, mignonet, hep nep damant ebet;
Pa ê êru ar men, es omp oll divorc'het.

An Darbarerien a êru.

Ar C'henta Darbarer.

An den bras-se a zo qer crén hac eul leon :
Ober a ra pep tra en dezir e galon.
Qement ra a labour vel ma rafe pemp den,
Ha nebli den d'ar Mestr nemetàn hep mui-qen.

Digitized by Google

Ober a ra gaou demp, manc a ra demp labour:
Mes en em ententomp evit en em zicour.
Ni rànco dont abenn da ellout en lāza,
Pa er c'havimp cousqet; ze a vo ar güella.
Mes tavomp oll var ze, miromp hor secrejou,
Rac aon e ve eure amàn eus hor zelaou.

Sortial a reont, nemet Renod.

RENOD *e-unan*;

Amàn zo eur plaç brao da zont da zisqüiza;
Me a ya da repos d'ahan d'eun heur amâ.

Gourve a ra da gouscat. An Darbarerien a ruill eur men bras var benn Renod, hac eo lazet. Goude eo laqet en eur sac'h ha stlapet er rivier ar Rhin. Goude ma voa stlapet en dour, ar pesqet er zoutene var gore. Qerqent ec'h apparis eur sclèrijen vras en dro da gorf Renod, hac an darbarerien spontet, a red qüit.

TRIVAC'HVET DIALOG.

ARC'HESCOP *ha* BARONET *Cologn a èru.*

AR C'HENTA BARON.

Piou an den beuzet-màn? ha c'houi voar, mignonet?

AN EIL BARON.

Allas! va mignon qèz, an dra-ze n'ouzòn qét.
Ni hon eus e gavet ebars en dour stlapet,
Ha dre eur c'hraç Doue var gore ê chommet.

AR C'HENTA BARON.

Pe hano en deus-àn? mar deus hini er goar;
Ret e ve, a gred din, eun den zantel hep mar.

AN DREDE BARON.

Ne ouzòn qet a grenn piou a rêr diountàn:
Mes eun estranjour ê a zo deut d'ar vrô-màn:
Evel darbarer voa ebars ilis Sant Pêr;
Ze a meus bet clèvet aboe nebeut amzer.

AR C'HENTA BARON.

Qerc'hit amàn eur c'har, me ho ped, Autrone,
M'er c'hassimp da Gologn da entêri neuze.

Qerc'hat a rêr ar c'har; pa voe laqet Renod ebars, e yas ar c'har e-unan bete qaer Croin.

AN ARC'HESCOP TURPIN.

N'omp qet dign, Autrone, diouz an den zantel-màn;
Rac-se-ta, Autrone, heuillomp oll aneàn,

Digitized by Google

Rac nê qet apropos en lezel seul bremà:
Ret ê d'eure benac hep fot en asista:
Rac-se ni ya d'en heuill, auditoret christen:
P'er güelimp arrêtet, vo êchu an termen.

Pa voe êru ar c'har en Croin, ec'h arêt. An Arc'hescop a guntinu.

Bremàn p'ê arrêtet, me ho ped, Autroue,
Dizoloit e visach, ma vo güelet piou ê.
Mar galler e anaout, e vo ret demp scrifa
D'e dud d'en em renta hep nep dale amà.

An Eil Baron *a zizolo e visach hac a lavar:*

Me gred ne anav den sur aneàn amàn;
Seblantout a ra din n'ê qet eus ar vrô-màn.

Serri a rêr ridojou an ilis varnàn.

Nontecvet Dialog.

Breudeur Renod *a êru en qichen eur Feunteun.*

Richard.

Bremàn pa omp eta d'ar feunteun-màn rentet,
Arrêtomp eun nebeut da derri hor zec'het;
Entretant, marteze, ni hor bo ar boneur
Da glêvet qêlou mad eus a Renod hor breur.

Eur Pelerin a dremen, ha Richard a guntinu.

A belec'h e teuit, va mignon qêz Doue?
Ha c'houi voar eur c'hêlou benac eus a neve?

Ar Pelerin.

Deus an Alamagn ê e teuàn, va mignon,
Eus ar guær a Groin, en qichen qær Cologn:
Eno e meus güelet calz eus a viraclou
Grêt gant eun den maro, dre nerz e vertuziou;
Ma lavare an oll voa eur geant certen,
A voa bet darbarer gant ar vaçonnerien,
Ennes a voa eun den demeus ar vaillanta,
A zougue qeit ha deg demeus ar re grénva.
Mestr ar Vaçonnerien voa contant aneàn,
Mes an darbarerien a voa jalous ountàn,
Ha neuze entreze qerqent e cònclujont
Da zont prest d'en laza, hac ober a rejont;
Ha goude er stlapjont ebars en eur rivier:
Chom a ras var gore, dre viracl, ze zo sclêr.
Eur sclêrijen a zao endro d'ar c'horf santel,

Digitized by Google

Dre viracl, se zo sur, abers an Eternel.
Casset voe en eur c'har da vea entêret
Ebars ilis Cologn, dre urz ar Baronet;
Mes ar c'har a redás, hep arrêti camet,
Qen e voe en qær Croin e-unan crac chommet.
Ze oll a meus clêvet o tremen dre'r vroyou:
Cetu-ta, Autrone, va oll nevezentiou.

Breudeur Renod en em laca da vouela, rac güelet a reont e voa deus o breur e comze ar Pelerin.

GUICHARD.

Ennes ê sur hor breur, hon eus pell zo clasqet:
Avançomp prontamant, ma zaimp prest d'e velet.

Bremàn e tigorer ridojou a ilis, en pehini e màn ar c'horf. Qerqent ec'h êru breudeur Renod, hac e yeont da dal ar c'horf a zo dizolo var arjvascaon. Pa dostaont ec'h apparis eur sclêrijen vras endro d'ar c'horf, hac ec'h anaveont o breur Renod. Coea a reont semplet.

AN ARC'HESCOP.

Bremàn sur, Autrone, e velimp, me a gred,
Ar pez hor boa c'hoant bras pell a zo da velet;
Rac an Autrone-màn pere a zo amàn
A gredàn a anav sur ar c'horf santel-màn.

Breudeur Renod disemplet a zav.

RICHARD.

Va breur, piou an traitour en deveus ho lazet?
Ret ê credi penos n'oc'h anaveye qet.

ALARD.

Oh! maro ê hor breur! cetu ni glac'haret;
Hor zouten demp-ni oll zo bremàn ravisset!

AN ARC'HESCOP.

Autrone, pardonit d'ar pez a lavaràn;
Tor oc'h eus da gueuziat an den qer zantel-màn,
Rac ho preur zo eur Zant a zo er Barados,
Tost da Zoue bremàn o qemer e repos.
Güelet a rit dre oll miraclou grêt dreizàn;
Rac-se-ta e tleit n'em gonsoli bremàn.
Piou oc'h, mar plij ganêc'h? Piou a rêr aneàn?
Vit scrifa e hano var e ven be bremàn.

RICHARD.

Autrou, pa oc'h eus c'hoant da anaout hon ligne,
Ha peseurt hano' rêt eus ar c'horf santel-se?
Ni a voa pêvar breur, m'en lavar dêc'h bremàn:
Ennes a voa hanvet RENOD A VONTOBAN.

Digitized by Google

Ia, ennes ê Renod, a voa hor breur hena,
Vaillanta Chevalier a zo bet er bed-mâ;
Anaveet ê bet Ar Pêvar Mab Emon,
Rac comzet zo ané ebars meur a ganton.

An Arc'hescop.

Oh! glorius Renod! vaillanta Chevalier!
Maro en servich Doue, er güelet a rêr sclêr.
Clêvet e meus sur comz a vugale Emon;
Pa ê Renod emàn, ê joaüs va c'halon;
Rac eürus e vo sur hed eun eternite,
Assambles gant ar Zent ha gant an oll Ele.
Demp da gana'n ofiç vit an den zantel-mâ
Vo bèziet en ilis an Itron-Varia.

Ober a rêr an entèramant, hac e saver ar c'horf en eur gana al *Libera*.

Fin eus a Dragedien ar Pêvar Mab Emon.

Epitafen Renod a Vontoban.

Ar Chevalier vaillant Renod a Vontoban,
Goude e oll boanniou a repos er be-màn.
Bretonet generus, pedemp a wir galon
Jesus-Christ, hor Zalver, ha güir Roue an Tron,
Pa vo êrü an heur da güittât eus ar bed,
Da vont en e guichen en Pales an Drindet.

Amen.

Propriété.

Digitized by Google

LISTEN

Eus al Levriou Brezonec a gaver e ty LÉDAN, *Imprimer-Librer, e Montroulez.*

DEVERIOU AR C'HRISTEN, cresqet calz.
INSTRUCTIONOU CHRISTEN evit an Dud Yaouanq.
CURUNEN AR VERC'HEZ, evit usach ar Merc'hed hac ar Graguez Christen.
IMITATION JESUS-CHRIST, reizet mad, ha paper brao.
IMITATION AR VERC'HEZ SANTEL.
ABREGE EUS AN AVIEL, édition vrao ha reizet mad.
INSTRUCTIONOU PROFITAPL, pe ar Sònjit ervad nevez.
LEVRIC AN ÆL-GARDIEN, dediet d'ar Vugale.
AN DEVEZ MAD, pe fèçon da zantifia an devez.
REGLAMANT A VUEZ, pe an Taulennou.
ABREGE EUS AN DOCTRIN GRISTEN.
CATERISMOU Treguer, Leon ha Qerne, e Gallec hac e Brezonec.
CATEKIS HISTORIQ, e Gallec hac e Brezonec.
CANTICOU SPIRITUEL, evit ar Retrejou, Missionou, etc.
CANTICOU NEVEZ, evit ar Retrejou, Missionou, etc.
MELLEZOUR AR GALON, pe Examin a Goustianç.
INSTRUCTIONOU VAR GALON JESUS. — AR SCAPULER.
HENT AR GROAS, hervez hini ar Fondatour. — AR VUEZ DEVOT.
PEDENNOU AN AZVENT HAC AR C'HORAIZ, e Brezonec hac e Gallec.
LEVRIC HA BILLEJOU AR ROSERA, e Gallec hac e Brezonec.
BUEZ JOSEPH, gant eur Beleg a Leon.
MYSTERIOU AN OFEREN. — LEVRIC SANTEZ ANNA.
CALANDRIER AN INDULJANÇOU PLENIER.
ANTRETIEN etre eur Missioner hac eun Touer Doue.
COLLOCOU GALLEC HA BREZONEC, reizet ha cresqet.
HIRVOUDOU AR PROFET JEREMI, en rimou.
PASTORAL HA NOUELIOU BREZONEC.
BUEZ AR ZENT. — HEURIOU AR BRIS.
AR FINVEZOU DIVEZA. — HENT AR BARADOS.
CHAPELED, pe Curunen hor Zalver Jesus-Christ.
LITANIOU AR MARO MAD. Ofiç Sant Viçant a Baul, etc.

Simon a Vontroulez; Robert an Diaoul, Duc a Normandi, An Den Expert; Michel Morin; Ar Buguel Fur; Ar Buguel tri bloas; Ar Potr Côs Richard; Avantoriou an Den Yaouanc a Vreiz-Izel; Collocou gallec ha brezonec; An Den Curius, etc., hac ouspen daou c'hant Canticou ha Chansonniou differant.

Pep seurt Levriou all, e gallec, brezonec ha latin; Imachou, Paper-fleuriet; Paper, Plùn, Liou, Scritoriou, Canivet, Crayonou, Paper aour hac arc'hant, Taulennou, Paper faus-fleur evit an Hisou, Greun bian, a bep seurt liou, ha re aour hac arc'hant. — Gartennou evit an Auteriou, etc.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Celt 7678.1.32
Auez ar Pevar Mab Emon, duc d'Ordo
Widener Library 005902501
3 2044 080 772 296

Digitized by Google